

בסיועה דשמייא

ימי העומר

בהלכה ובאגודה

ספרית העומר • ל"ג בעומר • פסח שני

חיברתו וערכתיו בחסד ה' עלי

הצעיר באלפי ישראל

דוד שלום נקי ס"ט

שנתה: "כמו חלב זרע תשבע נפשי ושפתי רגנות יהלול פיי" (תהלים סג א)

אייר תשפ"א לפ"ק

החוּבָרִות שְׁיַעַן לְאוֹר בְּסִיעַתָּא דְשְׁמֵיאָ – בְּהַלְכָה וּבְאַנְדָה:

השבת: הלוּכות שבת המעשיות, בערוּף דברי אגדה להבנת יקורתה וחשיבותה של שבת קורטינו. הטהרה: הלוּכות בלשון ברורה, אף למתחלים. שאלות אקטואליות ועוד. פומט צבעוני מרהייב עין. סדר היום: השכמת הבוקר, עציצית ותפילין, תפילה ועוד, בערוּף דברי אגדה נועימים ומחוקים. להיות את: חוברת נרחבת לאשה בנותאים: עוזמת נשימ, צניעות, האשה במוגלי החויים ועוד. חובה לכל אשחן הנישואין: גיל הנישואין, טידוכים, אירוסין, חופה, כתובה, מהלך השמחה, שבע ברוכות, הנחות הבית והעוז. האבלות: דיני ימי השבעה, התשליטים, השנה ועוד. וכן ענייני עליוי נשמה, דברי נהמה, אגדה והזק מורתקים. בבוד אב ואם: ההלכות המעשיות דבר יום ביום, עם מדרשי חז"ל וסיפוריים מורתקים ומוחזקים. ראש חדש ברכת הלבנה וברכת החמה: בערוּף חיזושים נפלאים על המאורות ולפאי הבריאה. הסעודה: נטילת ידיים, הפסק באכילה, הנחות הטסודה, מאה ברוכות, ברכת המזון ועוד. ודברי אגדה מורתקים. בשורת המטבח: בש רחלם, הכשרות כלים, תולעים, מליחה, פת גוים, טבילה כלים ועוד. ודברי אגדה מורתקים. ראש השנה ויום הכהפורים: הלוּכות ודברי אגדה מוחזקים למים אלו. כולל סדר הסלחונות והתרת נדרים. חג הסוכות: ניסי ישראל במדבר, הג הסוכות בירושלים, טהרת בית השואבה, האושפיזין, ועוד. ימי החנוכה: הלוּכות חנוכה לפטריהם, עם סיפור נס חנוכה מדרשי חז"ל וממקורות היסτוריים, מורתק במיוחד. ט"ז בשבט: מהות היום ומנהיגו, שכח ארץ ישראל ופירוטיה, ענייני ברכות ועוד. סדר לשלחן ט"ז שבט עבעוני. ימי הפורים: הלוּכות פורים, וסיפורו המגילה בהרבה על פי מדרשי חז"ל, מורתק במיווח! כולל מגילת אסתר. חג הפסח: הלוּכות הפסח, וסיפור יציאת מצרים וקריעת ים סוף, ועוד. כולל הגדה של פסח עם פריט קער ומתק. ימי העומר: ספירת העומר, לג בעומר, פסח שני ועוד. עם הרחבה מורתקת על מהות הימים בעבר ובזהו. חג השבעות: דיני הגג ויום טוב, סיפורו מורתק של מתן תורה. מגילת רות משולבת בסיפורו המגילה. שובה לב. ארבע התעניתות ובין המאריבים: פרטי הלוּכות, וסיפורו החורבן בהרחה, הגאולה, בית המשיח ועוד. נוגע לב. פרקי אבות: עם פריטי אבות עיניים להבנת פשת המשנה ופירוש שמחת הלב מדרשים, סיפוריים וחזוקים מורתקים. מעוזות האוֹז: הלוּכות שמיטה, חלה, כלאים, ערלה, תרומות ומעשרות, ישוב ארץ ישראל, ודברי אגדה מורתקים. הרפואה: הלוּכות שמירת הגוף והנפש, מוצעות ביקור חולמים, סייעוד הורים זקנים ועוד, ודברי אגדה מורתקים. ברית מולגה: דברי אגדה מורתקים, וPsipsi ההלכות ליזולדת, לרבקה, בחרות שם וכו. עם סדר הלימוד לברית יוחק. מון הרב עובדייה: הנחות, מעשים, דרכי לימוד והשכפה על מון רבנו עובדייה יוסוף זוקעל, מזויות אישית. תבורך מנשימים יעיל: קיום לומothה של הרבנית, מזוכה הרבנים, אצילת הנפש וברכת האמונה, מורת יעיל נקי ע"ה. השבת | סדר היום - מחולק ליום וימי: מארז כי חלקים פורטט כיס. בלילה 3 דקוט מיטיםים כל הלוּכות בשנה.

מחידי החוברות:

שבת, טהרה, סדר היום, להיות את, נישואין, אבלות, פרקי אבות, ברית מילה - 5.5.5 ש.

יתר החוברות - 3.5 - 4 ש. **מחיד כל חסדרה** [25] חוברות - 106 ש.

מאraz hashvat | סדר היום - לימוד יומי נ' חלקיים - 8.5 ש.

חוברות מקוצרות [טהרה, שבת, להיות את - 3 ש. ברכישת מעל 100 חוברות מקוצרות - 1 ש לחוברת].
אפשרות להטבעת זהב על כל החוברות [עלות 70 אגורות לחוברת + מחיר המשלוח, החל מ-100 חוברות זהות] - 02-58023398.

©

כל הוצאות שמורות לעמותת אפיקי מים ע.ר.

580540094

ניתן בשמה לצלם קטעים לצורך לימוד בבית הספר, שיעורי תורה, עלונים וכדומה. לא למטרות מסחר.

אפיקי מים איך לך אממה לך ווואו!

היא אמם מהקניה - קומך קומך אמיה! להשתתפות בזיכוי הרבים ובחולקות חוברות לאחינו בית ישראל
קיבל טופסホ"מ: 6410995@okmail.co.il. ↗️ חשבו בبنק הדואר 8413671 סניף 01 - עמותת אפיקי מים

↗️ תרומה באשראי בקהלות - 073-2757000 16563 שולחה.

↗️ ניתן לשולח מייל לקבלת העלוון השבועי "וותגען בדשן" - משה וממון הלבתי בדרכו של מון.

שָׁבֵת תּוֹכֵן הַעֲנִינִים

שער האגודה

10.....	ימי הקוצר וקרבן העומר
20.....	ימי ציפייה והכנה לקבלת התורה
37.....	התורה שבعلפה – רבי עקיבא
59.....	ל"ג בעומר • מעלה היום • הילולא דרשבי' • העליה למירון • הדלקת משואות
75.....	רבי עקיבא חייו ופעליו
94.....	רבי מאיר בעל הנט • חייו ופעליו • הילולתו
108.....	רבי שמעון בר יוחאי • הולדתו • תורתו • במערת צורים • פעליו • פטירתו
135.....	רבי אלעזר

שער ההלכה

138.....	מצוות ספירת העומר
158.....	מנגמי ימי העומר
177.....	י"ד באייר – פסח שני
179.....	ל"ג בעומר
186.....	מצוות חדש
189.....	חלקה
191.....	ה' באייר
205.....	כ"ח באייר

שירים ופיוטים

لتועלת המעניינים:

דברי האגדה שנכתבו בס"ד מבוססים על דברי חז"ל במדרשים ובמפרשים, כפי שצויינו מקורותיהם במקומות. חלק מההענותו עובדו על פי הספר: "בן מלך – ספרית העומר והג השבעות". יש לציין שההכלות שבחברת חן לכל הדעת, גם לבני ספרד וגם לבני אשכנז, בלבד מההכלות שבארנו בהםם במפורש, שיש חילוק בין בני אשכנז לבני ספרד.

העומדים המਸומנים בהלכות ב- 1, הם לפי הספר "חזון עובדיה" הלכות יום טוב. וכן לפי הספר "ליקות יוסף" ספרית העומר.

כל הזכויות שמורות

ניתן לצלם קטעים לצורך לימוד בבית הספר, שיעורי תורה, עלונים וכיוצא בהם. לא למטרות מסחר. לתגובה: .6410995@okmail.co.il

בש"ד

אסורו חג פסח ה'תשפ"א

הסכמה

הובא לפני הקונטראס היקר "ימי העומר בהלכה ובאגודה", סוכב הולך על דינוי ספרית העומר ומנהגי העומר, ואיסור חדש, עורך בטוב טעם ובסדר נכון, דבר דבר על אופני, תפוחי זהב במשכיות כסף, שאסף וקייבן כעמר גורנה, הרב היקר מאוד, שוקד באוהלה של תורה, לילה ביום יאיר כחשכה כאורה, ריאת ה' היא אוצרו, ועליו יצין נזרו, שמן תורק שלו, טumo ונימוקו עמו, אשר יולדתו, צינה וסוחרה אמתו, מרבית תורה ברבים ומורה הוראה, כבוד שם תפארתו, הרב הגאון רבי דוד שלום נקי שליט"א, מהתלמידיו המובהקים של מרכז אמרו פוטק הדור ובנו עובדיה יוסף צוק"ל, והולך בדרכו ההלכתית, לא זו מפסקיו ימין או שמאל, בין להקל ובין להחמיר.

בחיבוריו היקרים, הוא מסכם במחצית ובבירור את הדברים באופן נכון, ובשפה ברורה השווה לכל נפש, זריז ונשכר, לאסוקי שמעתהא אליבא דהילכתא, והביא מאשר אלה בספריו "ילקוט יוסף", וכן מספרו של מרכז אמרו ערתרת ראשנו רבנן כל בני הגולה רכינו עובדיה יוסף צוק"ל, זיע"א, והדבר הוא לתועלת מרובה הן לציבור האברכים, והן לציבור בעלי הבתים, אישר חיליה לאוריתא.

כמו כן צירף דברי אגדה רבים ונחמדים, מתוקים מדבש ונופת צופים, למצות קצירת העומר, פסח שני, ובפסגת גילי תורה שבבעלפה בדורו של רבי עקיבא, וכמו שאמרו במדרשו (במדרשו רבה יט ו): דברים שלא נגלו למשה, נגלו לרבי עקיבא וחבריו. "ובכל יקר ראתה עיניו" - זה רבי עקיבא וחבריו. וכן אמרו באבות דרבי נתן (פרק ו) אמר לו רבי טרפון: עקיבא, עליך הכתוב אומר: "מִמְבֵכָה נַקְרֹת חֲפֵשׁ, וּמִעַלְמָה יֵצֵא אָזֶר", דברים המסתורים מבני אדם, הוציאם רבי עקיבא לאורה!. הכל עורך בטוב טעם ודעת, בלשון צחה ובורה השווה לכל נפש, למשך לבבות הרכים לתועלת וזכוי הרבים.

משנה שמחה יש בלבבי בשומعي כי אף החותקים מקיימים התווה ומצוותיה, קבועים סדר לימוד בחוכרות אלו, ואת את מתקובים לצורך מתחכמתם, וזכות הרבים גודלה היא עד מאד. ועיין להגדה "ח פלאגי בהקדמה בספריו" ממועד לכל חי", ממש סבו ה'חקר' לב", בשבח ספריו של הגאון החיד"א, ובעיקר בספריו הקטנים כמו "מורה באצבע", שהוא מוסר ודין שיד כל אדם שווה בו, אחד חכם ואחד חם קוראים בו, ובעלית בהם ישאווה בחיקם, והיתה עמו וקרויה בו בלבתו בדרכן, בים וביבשה, שאין בו תורה כלום. והוא משבח בתהילותיו החיבורים הללו יותר ויותר מכל שאור החיבורים הנוראים, עיין כי נמצאים בהם מוסר מלילים ודרנים המדריכים לאדם ליראת ה' ולעובדו בלבבם שלם.

ברכתו להרב המחבר שליט"א שיזכה לברך על המוגמר ולהזכיר עוד החיבורים קרים טובים ומוסעים, לזכות את הרבים בדברו ה' זו הלכה, ועוד יפיצו מעינייתו חוץ להגדיל תורה ולהאדירה, ולהרבות חיללים תורה ולהעודה, ברבות הטובה, בבריאות אהנה ונזהירות מעליה, והוא שמו כשם הגודלים אשר בארץ לגאון וחפארה. וזכות זיכוי הרבים יגין בעדים ובعدם בניהם אלף המגן, ולא תמוש התורה מפיהם ומפי זרעם ועד עולם, לאורך ימים ושנות חיים בטוב ובנעימים. "ויהיה כען שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו, וועלתו לא יוביל וכל אשר יעשה יצילח". Amen.

ברכת התורה בהערכה ובאהבה רבה

יצחק יוסוף
 רישון לציון ורבה הראשי לישראל

הగאון הרב משה מרדיי קארפ שליט"א

מחבר סדרת הספרים "הלכות הଘג" ועובד

דברי ברכה

הו ידידי היקר הרב הגאון המובהק רבי דוד שלום נקי שליט"א, זכה להסתופף בצלו של גאון ישראל ומגדולי מוצי הربים, ומקיים עולה של תורה, הראשו לציוו הגאון רבנו **עובדיה יוסף** צ"ל, אשר כל רז לא אניס ליה, וזוכה את הربים באור תורה ובספריו הربים ובשיחות חזוק, שהיה מכתת רגליו מעיר לעיר לדרש עלם שבשדות, וזוכה להחזר עטרה ליושנה ליהדות ספרד, והגאון רבי דוד שלום נקי שליט"א אשר הוא מתלמידיו, יצחק מים אף על ידי בנו הראשו לציוו הגאון רבי יצחק יוסף שליט"א בעל הילקוט יוסף, וזוכה לחבר חיבורים רבים "בהלהה ובאגודה" לחיזוק הربים, והכל בשפה קלה וברורה אך ורק על פי פסקי רשותיו הנ"ל, ושילב בהם הרבה דברי חכמה ומוסר והטעורות לעבודת השם יתרץך, ותהייה להשם יתברך התקבלו החוברות לאלפיهما ורבותיהם בתפוצות ישראל.

והנני לברכו שימשיך לזכות את הربים בחיבוריהם הקדושים של תורה ומוסר, ולהשיב רבים מעוועו, עדי נזכה במהרה ל"זמלאה הארץ" דעה את ה".

בעתירת ידידו הדורש שלומו וטובתו

משה מרדיי קראפ

זמייר כהן

הगאון הרב זמיר כהן שליט"א ז"ר ארగון "הידברות"

מכתב ברכה

הנני בזה בשבח הסדרה הנפלאה שהוברה על ידי ידיך נשוי המאור גדול, גריס באורייתא תדיאר ויראת ה' היא אוצרו, מרבייך תורה ברבים בפה מפיק מרגליות, הרה"ג הרב דוד שלום נקי שליט"א, אשר בהן אסף איש טהור וכותב בלשון בהירה את ההלכות העוסקות בחיי היום יום ומועד ישראל, בדברים שכלי יהודי צרך ללימודם היטב, לדעת את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשה, שהרוי "לא עם הארץ חסיד", ולא ידיעת ההלכה אי אפשר לקיים את המצוות כראוי, גם כשהוא ירא שמים החפש בכל נפשו ומאודו להתקרב לבוראו ולעשות רצונו בלב שלם.

ומה גם שהוסיף הרב שליט"א דברי מוסר ומאמרי מדורי חוץ' בדברים המאיירים את המצוות ומחזקים ומעוררים להבין את מהות המצוות והחגיגים, בשפה השווה לכל נפש, וכבר פשטה סדרה זו בכל רחבי העולם היהודי באין ספור עותקים, ורבים מעמידים כי היא שעמדה להם לשמר מצוות כראוי לאחר שקבעו לימודם בו בשבתם בבitem ובלכתם בדרך.

אשר על כן מצוה רבה לסייע ולפעול להדפסת והפצת סדרה חמוצה זו, למען יגיעו לכל תפוצות ישראל בארץ ובעולם, להגדיל תורה ולהאדירה. ולא נצרכה אלא לברכה להרב המחבר שליט"א שיזכה להמשיך להרבץ תורה ברבים בתורה שכותב ובתורה שבעל פה, וזוכה את הربים בערו חיבוריהם רבים טובים וموעילים, מתוך הרחבות הדעת ושפע רב ברוחניות ובגשמיota.

"והיה כע' שתול על פלגי מים אשר יתנו פריו בעתו ועלהו לא יוביל וכל אשר יעשה יצלח", אמן.

זמר כהן

๙ דְּבָרִי פִּתְחָה

אוֹדֶה ה' מֵאַד בַּפִּי, וּבַתוֹּךְ רַבִּים אֲמַלְלוּנוּ וְשָׁם קָטָן. מֵה אֲשִׁיבָה לְהָ', כֹּל תְּגִמּוֹלֹתֵי עַלְיָה (שם קטו יב). חֲסִידִי ה' אָזְכִיר תְּהִלָּתֵה ה', בַּעַל כָּל אֲשֶׁר גַּמְלָנוּ ה' וַיְשֻׁעה סג ז). הַאֲלֹהִים הָרָעָה אָתְנִי, מְעוֹזִי עַד הַיּוֹם הָזֶה וּבְרִאשִׁית מָה טוֹ. בָּרוֹךְ שְׁחַחַינוּ וּקְיַמְנוּ עַד הַלּוּס, לְהַגְּשָׁה לְצִבּוֹר הַיִּקְרָר, אָוֹתֵבִי הַתּוֹרָה וּלְוּמָדָה, אֶת הַחִבּוּר הַיִּקְרָר הָזֶה, יְיָמֵי הַעֲוֹמֵר – בְּהַלְכָה וּבְאָגָדָה", עַל הַלְכָות סְפִירַת הַעֲוֹמֵר וּמְנָהָגִי הַעֲוֹמֵר, פֵּسָח שני, וּבְמַעַלְתֵּת הַיּוֹמִים הַקְּדוּשִׁים וְהַנְּעָלִים יְפִים וּנְחַמְדִים בְּעַנְיוֹן מִצּוֹת קְצִירַת הַעֲוֹמֵר, פֵּסָח שני, וּבְמַעַלְתֵּת הַיּוֹמִים הַקְּדוּשִׁים וְהַנְּעָלִים הַלְלוּ שָׁהָם הַכְּנָה לְקַרְאַת מְתוּן תּוֹרַתֵּנוּ. וּגְם מִמְסְכַת חַיָּה הַנְּפָלָה וּמִרְוָמָמָת שֶׁל רְבוּתֵינוּ הַתְּנָאִים הַקְּדוּשִׁים: רַבִּי עֲקִיבָא, רַבִּי מָאִיר בֶּן הַנֵּס, וּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי.

זָכוֹתָם תָּגַן עַלְיָנוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, אָמָנו.

רבות דובר גם בשבח ומעלת היום הגדול והנסגב ל"ג לעומר – יום הילולת רבי שמעון בר יוחאי, אשר כתוב בזוהר הקדוש (אדרא זוטא האזינו רצוי ע"ב) שביזום פטירתו יוצאה בת קול מן השמיים ואמרה, "עלולו ואתו ואתכנסו להילולא דרבבי שמעון" [היכנסו ובאו והתאספו להילולא של רבי שמעון], וכך קול מהמערה "זה האיש מרעיש הארץ מרגזיו מלכות", וכל זה אףיו לא כתיפה מן הימים משבחו ומעלוותיו, כי "סוד ה' לירא".

לפנינו מדבריו הקדושים של רבי שמעון בזוהר הקדוש (פרשת תרומה ככח ע"ב) במעלת המזוכה את הרבים [מתורגם]: בא וראה כמה גדול כח האוזח בידיהם של עמי הארץ ומשתדל עליהם לעזוב דרכם הרעה ולהחזירים בתשובה. בשעה שהכרזו יוצא ואומר: עליונים ותחתונים, העידו לי מיהו העושה נפשות ומזוכה את הרשעים, הוא שערת מלכות ראיו להיות על ראשיו, והוא שראוי להיכנס עתה לפני המלך. אז מזדמנים שני עדים ומעמידים ואומרים: הרינו מעדים על פלוני בן פלוני זה, והקדוש ברוך הוא מתיקר בו בחדזה שלימנה. ובאותה שעה מזדמן הממונה על דיוקנאות הצדיקים, ורומו לו הקדוש ברוך הוא, ומביא דיווקנו של זה. ומעיד אני עלי שמים וארץ, שבאותה שעה מוסרים בידו שבעים מפותחות של כל גנייז רבו. ואז המלך מברך אותו בכל הברכות שברך את אברחים אבינו כשבשה את נפשות הרשעים. ומוליכים אותו לשבעים עולמות גנייז שלא זכה בהם איש אחר, זולת אותם שעושים את נפשות הרשעים. ואלמוני היו יודעים בני אדם כמה תועלות זכות יש ברדייפה אחר הרשעים להחזירם בתשובה, וכמה זוכים בגללים כשמזוכים אותם, היו הולכים ורודפים אחריהם בכל כוחם כדי שרודף אחר החיים שלו. בא וראה, הנוטן צדקה לעני זוכה בכמה טובות, בכמה גנייז עליונים, אבל לא כמו המזוכה את הרשעים. כי הנוטן לעני, הוא משלים חיים לנפשו ונורם לו להתקיים. אבל המשתדל אחר הרשות, הוא משלים יותר, הוא גורם להכנייע את הסטרא אחרא שיתכופף תחת הקדושה ולא ישלוט, וגורם קיום לכל העולם, ועשה שמתעללה הקדוש ברוך הוא על כסא כבודו, ועשה לאותו הרשות נפש אחרת. ועולה במעלות מה שלא עולה שום אדם אחר. ועליו נאמר מלacci ב': "ברִתְתִּי הַיִתָּה אֶתְנוּ חַיִים וְהַשְׁלָוָם", זוכה לראות בנימ לבניו, זוכה בעולם הזה וביעולם הבא. וכל בעלי הדינים לא יכולם לדzon אותו בעולם הזה וביעולם הבא. הוא נכנס בשנים עשר שעריים, ואין מי שימחה בידו. ועליו נאמר "גָּבֹור בָּאָרֶץ יְהִיא זָרוּעַ, דָּוֶר יִשְׂרָאֵל יִבְּרָךְ. הַזּוֹן עַשְׁר בְּבֵיתְךָ, וְצִדְקָתְךָ עַמְּדָת לְעֵד". זורת בחשך אור לישראל". ע"ש.

וכتب הגאון החיד"א (מחזק ברכה אורח חיים ט"מ רצ סק^ט): ה"ן כל יקר ראתה עני ספר חזיות כתובים באכבע, מטהרת יד קדשו של מורהנו הרב רבוי חיים ויטאל זצ"ל, בכתב ידו ממש, ושם נאמר שרבני הארי זצ"ל היה מזהיריו תמיד, ובחלום ידבר בו לאחר שנספר, שירבה דרישיו להוכיח לעם ולהזכיר בתשובה, ובזה תלייה הגאולה וכו'. ואין זאת לשכרו וכמו שהפליגו בזוהר הקדוש בשבח המגעה לモצהה את התועים מדרך האמת. וזה לא ימנע טוב להולכים בתמים. ע"ב. והמלאך המגיד אמר למון הקדוש בעל הבית יוסף צי"א (ע"ז) מנייד מישרים פרשת שמות דף מו ע"ב: **ואל תצטער על שאתה מטפל בענייני העיבור ועל ידי כך אתה מתבטל מעסיק התורה, כי אוחזו בה זוג מזה אל תנח ידיך, כי שנייהם כאחד טובים, ועל ידי הכל זוכה לחלוקת דרבנן [לבוש כבוד לחכמים וכו'], כי עסק התורה לחוד, וצריכי ציבור לחוד, וכן תפילה לחוד, ומכלום ייחד יעשו אותם לבושי כבוד, שיתלבש בהם האדם כשיצא מהעולם הזה, לכך עסוק בכלום. עכ"ד.**

ובגמרה (מסכת סוכה מט ע"ב) שאלו על הפסוק (משליא לא כי): **"פִּיה֙ פָּתַחְתָּה֙ בְּחִכְמָה֙, וְתֹורַת֙ חֲסֵד֙ עַלְלֶשׁוֹנָה֙"**, וכי יש תורה של חסד ויש תורה שאינה של חסד? אלא הלומד תורה ומלמדה אחרים, זו היא תורה של חסד, והלומד תורה שלא למדמה לאחרים, זו היא תורה שאינה של חסד. ע"ב. ואם ישאלך אדם, ומה עשו שאיני בדרגה כזו למד תורה לאחרים? אף אתה אמר לו: שכאשר אתה לוקח מסורת החברות הללו **"בלפה ובאגודה"**, שנכתבו בשפה קלה השווה לכל נפש, ומזה בהם אחרים, הרי אתה בגדר לומד תורה ומלמדה אחרים, שהרי אתה סיבתם ללימודם ולהתקדמות הרוחנית.

על כן, אשרי המוצה לאחינו הירקדים, שאין לך מעלה גודלה יותר מזיכוי הרבים. ועל אחת כמה וכמה שכרו גודל אם משפייע גם על חבריו, כמו שכותב הרמב"ס (מתנות עניים פ"י ה"ז): **הַמְעֻשֶּׂה אֶת אֶחָדִים לְתַתָּה, שְׁכַרְוּ גָּדוֹל מִשְׁכַר הַנוֹּתָן**. וכותב רבנו יונה (מסכת אבות פ"ב מ"ב), ואל תאמר למה לי הצרה הזאת, ואך כי איזכה אותן במצב הצדקה, הלווא ממוני שלחם הוא, והמצואה תהשך להם ולא לי? אין לך לחשוב בדבר הזה, כי **כְּפָלִילִים תִּטְבִּיב לְעַצְמֵךְ בְּעַבְרוֹךְ**, ומעליה אני עלייך שכר באילו עשית אתה משלך את הכל, וכאיilo מכיסך נתת את אשר נתנו על ידך, וכל אשר אתה עושה, ה' מצלחה בידך. **לכן העוסק בצרבי ציבור, הייטב לעצמו הרבה מאד, ובלבך שיכוון לבו לשמיים.** ע"ב.

נsha לבבנו אל כפים אל אל בשמיים, שמעמו קודשו עליינו ישגיח, ואת דרכינו יצילו, להמשיך במלאת הקודש, ושדברינו יתקבלו, ומהם רק יתעלו. ואיזכה יחד עם רعيית הדגולה, לרעות מכל יווצאי חלצינו נחת של קדושה, ברבות הטובה, גם עד זקנה ושיבת. ויתקיים בנו נבואות ישעיה (ונט כי): **"לֹא יָמוֹשׁו מִפְּיךְ, וּמִפְּרָעָה זָרָעָה"**, אמר ה', **מֵעַתָּה וְעַד עַזְלָם**, **"כִּי מְלָאָה הָאָרֶץ דָּעָה אֶת ה'**, **פְּמִים לִים מִכְסִים**" (ויא ט). אמן.

הכותב וחותם לכבוד התורה ולומדייה

א' בְּחַדֵּשׁ זו הָוֹחֵדֶשׁ הַשְׁנִי (מלחים א ו א)

שנתה: **"כְּמוֹ חָלֵב וְדָשָׁן תְּשַׁבֵּע נְפָשִׁי וְשִׁפְטִי רְגִנּוֹת יְהָלֵל פִּי"** (מלחים טג ז)

ং **מבוא**

ং "ספר לְךָ" אומר הגבר הנכבד לידיוז. הוא מוציא מהיקו וניק מהוזר, פותח אותו בעדנה, ולעיניהם נראות חפישות חפיקות של שטרות מרששים. הגבר טופח בחיבה על כתפו של ידיו המשתאה, ואומר לו בידיות: "זהי מתנת הוקה ממנני עבוץ. ספרו לך את חמישים אלף הדרל הילו..."

ং "ספר לְךָ" אומרת האחות לאשה המרוגשת. "ספר לך תשעה חודשים". והוא אכן סופרת... חודש ראשון... חודש שני... חודש שלישי... עד אשר יושלמו תשעה ירחי לידיה ותזכה לחובק באושר תינוק רך!

"ספר" - איןמשמעות רק לביר ולבנות כמות. "ספר" - משמעתו להחשייב, לתת ערך ומשמעות לפיריטים הנספרים. [כפי הסLANG העממי: "לא ספר אותו" - אינו מחשיב אותו.]

אומרת התורה (ויקרא כג ט): "**ספרתם** **לכם** מפקחת השבת, **מיום הביאכם** את עמר התנופה, **שבע שבותות** **תקומות תהיה**. עד **מפקחת השבת השביעת טספרו חמישים يوم**".

התורה מצוה לספר את חמישים הימים שמספרת ועד שבועות, וספרה זו, אינה רק מוגנית כמות, אלא: "ספרתם לכם" - החשייבו לכם את הימים הללו, ספרו אותם היטב כמונה מעות, יום אחר יום, אל תלדו על אף יום, כי כל יום והוא חשוב ומשמעותי מאוד עבוכם!

ימי "ספרת העומר" הם אכן ימים גדולים ונעלים!

הרמב"ז אומר, כי הימים הללו הם כעין "חול המועד" ארוך, כשהג השבועות הוא הימים טוב החוטם אותן [בדומה לחג הסוכות, שלאחר ימי חול המועד שלו מגע הימים השינוי שהוא יום טוב, ונקרה בתורה "עצרת". אף כאן חג השבועות הוא ה"שmini" לאחר 7 שבועות].

הכתב סופר אומר, שהמשמעות של "ספרתם" כוללת גם עניין של טוהר, זיכוך, הארה, מלשוון "אבן ספר". משמעות הספרה להארה **בלבנו את הארת הימים הללו**!

וכך כותב האור החיים הקדוש (ויקרא כג ט), כי הספרה רומזת ל"סנפרינו", שהוא חומר מאיר וחזק שמנינו היו עשויים לוחות הברית. "כי נשמותם עם בני ישראל הם בבחינות הלוחות... זה אמר 'ספרתם לכם', פירוש: **באמצעות מנין זה אתם מאירים בסנפרינו את עצמיכם!**"

הימים המיוחדים והנעלים הללו מכונים בכינוי החיבה: "מ"ט מונים", דהיינו מ"ט [49] ימים שטוניים וסופרים אותם, אחד לאחר, כמו מטמוניים יקרי ערך, ורמזים הם לדברי

הפסוק (משל ב-ד-ה): **"אם תבקשנה כבְּסָף, וְכַפְטוֹזִים תִּחְפְּשָׁנָה - אֵז תִּבְיוֹן יְרָאָתֶךָ, וְדַעַת אֱלֹהִים תִּמְצָא!"** (ובוא ברוחה הלכות ספירת העומר אוות רצד)

מהי גודלתם המיחוד של ימים אלו?

אנו יודעים כי ימים אלו הם ימי הכהנה וציפייה לקבלת התורה בחג השבעות. אולם להפתעתנו, בתורה עצמה לא מוזכר כלל וכלל עניין זה! בתורה מזכירים הימים הללו כימי הקציר, הנפתחים בהקרבת "קרben העומר", ומסתיימים בהבאת "מנחה חדשה".

מהו "קרבן העומר"? מדוע נקראת הספירה על שמו - "ספרית העומר"? מהיכן למדנו שימים אלו הם ימי הכהנה לקבלת התורה? מדוע אין הדבר מוזכר במפורש בתורה? מדוע ימים אלו כרוכים באבל על פטירתם הטרagiית של תלמידי רבי עקיבא? האם יש קשר בין כל זה לבין השמחה וההתלהבות [תורתית משמע, התלהבות הלב והתלהבות האש] בל"ג בעומר?

על כך ועוד, מובא בסיעתא דשמיא בחוברת שלפנינו - ב"שער האגדה".

וב"שער ההלכה" - הלכות ומנהגים הקשורים לימים אלו.

ניתא לבבנו אל כפים, אל אל בשמים, שניזכה בקרוב יחד עם כל אחינו בית ישראל לקיים את מצות ספירת העומר במלואה ובהדרה, עם קיצירת העומר וקרבן העומר הנלוויים אליה, בבית מקדשנו ותפארתנו, ארמו על משפטו יכו במהרה בימינו, אמן ואמון.

← שער האגדה →

≡ ימי הקציר וקרבן העומר ≡

שלוש רגלים – בהתאם לתקופות חקלאיות

שלוש פעמים בשנה, קורא הקב"ה לבניו חביביו עם ישראל, לעלות אליו לרגל, לבוא לבית המקדש – לראות ולהיראות את פניו ה'.

נבחין ונראה, כי שלוש רגלים אלו קשורים דווקא לתקופות וציוני דרך משמעותיים בمعنى השנה החקלאי:

פסח – חג האביב, שבו התבואה באבה [בחזקה]. אחר חודשי החורף הארוכים התבואה צמחה והבשלה.

שבועות – חג הקציר, בו הסתיימה תקופת הקציר.

סוכות – חג האסיף, בו סיימו לאסוף את התבואה אל האسمים. שכן אין אוספים אותה מיד לאחר קצירנה, כיון שהיא עדין לחיה ועלולה להתעפש בתוך האسم. לכן נותנים לתבואה זמן להתייבש בשמש הקייזית, ורק לאחר שהתייבשה כראוי, מכנים אותה לאسمים.

אלו הם ציוני הדרך החקלאיים המשמעותיים בשנה, והتورה מקפידה שהחגיגים אכן יהולו דווקא במועדים אלו! [כמו שדרשו חז"ל וראש השנה כא"א ממה שנאמר: "שְׁמֹר אֶת חֶדֶש הַאֲבִיב"] – יש לשמר שפסח יצא דווקא באביב, וכן לפיעמים מעברים את השנה לעשות חדש אחד ב'. עיין רmb"ס הלכות קידוש החדש פרק ד) וכן אמרו תורה כהנים יב: "עַבֵּר אֶת הָשָׁנָה – שְׁתַעֲשֵׂה אֶת הָחֶג [סוכות] באסיפת הפרות".]

להעcis את הרוגשות הטבעיים

לכארורה מהו הקשר בין התקופות החקלאיות לבין החגים הקדושים אשר נתנה לנו התורה? מדוע התורה מצינית את החגיגים דווקא לפי מאפייניהם החקלאיים – אביב, קציר ואסיף, בהקפדה מיוחדת שאכן תהיה התאמה מלאה ביניהם?

רואים אנו מכאן דבר גדול. התורה הקדושה – אינה מתעלמת כלל וככל מנוגדים הטבעיים של האדם. אינה אומרת לאדם להתנתק מן המיציאות, אלא להיפך, התורה מאפשרת לאדם **להעcis את הרוגשות הטבעיים** שלו, ולהעלות אותן, ואף להפנות אותן כלפי מעלה, כלפי החלק הרוחני שבנפשתו, וככלפי מלך מלכי המלכים הקב"ה.

זהות כוונת חז"ל בדרשות "אל תקרי הלכות עולם לו - אלא הלכות" (סוף נדייה), שהחי עלי פי הלכות התורה, והוא הולך בהליכות עולם, הוא חי על פי הטבע, חי את המיציאות ואף מרים אותה והלפתה חיה בhem.

לדוגמא עם בוא האביב, כאשר רואיה האדם לנגד עיניו את העצים פורחים ומבלבים, ושדותיו מלאים TABOAה בשלה ויפה, ולבו מתронנו על כך, אין התורה אומרת לו להתעלם מהמשמעות המציפה אותו, ולהפנות את לבו וראשו לאפקטים אחרים, כאלו אין די חשיבות לדברים גשמיים אלו. לא כן, אלא אדרבה, שמשמעות זו שאתה חשים - אכן שמחה היא! כמה הלב מתرونנו! כמה יש להודות ולשבח לבורא!

אומר הקב"ה לאדם: בוא אליו, תעלה אל היכלי, תשמח ותחגוג יחד איתני!

וכששמחה התבואה מתעורבת יחד עם השמחה של קרבת ה', היא מותעצמת בכפל כפליים!

ה', תודה על התבואה שהבשילה, תודה שאתה דואג לנו לכל מחסורנו, ועושה עמו חסדים כה מופלאים, ומן הזרעים הקטנים שהטמנתי באדמה לפני כמה חודשים, הנה עומדת לנגד עיני TABOAה כה יפה ומרניתה! זוכה אני לבוא להיכלך, לחתול והקריב לפניך מעט מאשר חנתן אותו - שהרי "לא יראה את פנוי ה' ריקם - איש במתנת ידו, בברכת ה' אלְקַדֵּשׁ רָשֶׁר נָתַן לך". איזו שמחה עצומה! נגילה ונשמחה בכך!

וכך גם בתקופת הקצר - כשהלב מתرونנו נוכח העומרים הנעורים בשדות.

וכך אף בתקופת האסיף - כשהלב מתרחב ומתמלא נחת לראות את האסמים המלאים בכל טוב.

וכשהאדם זוכה לשומו את שמחתו - יחד עם ה', לכרוך את הריגשות הטבעיים שלו - עם רגשות הودיה וקרבה לה', איזו הלווא שמחתו מותעצמת ומתרוממת בכפל כפליים: "ושמחת בחגך - והיית אך שמח!"

הודיה לה' על טובותיו עם עם ישראל

בכל חג, בהתאם לעונה החקלאית, ישנה אף הودיה מיוחדת על הטובות שהיטיב ה' עם עם ישראל:

בחג האביב - חג הפסח - כאשר רואים אנו לנגד עינינו את העולם בפריחתו ובלבולבו, כאילו יצא לחריות אחר חודשי תרדמת החורף הארוכים, מודים אנו לה' על החירות שננתן לנו עם ישראל, כשהוציאו אותנו ממצרים מבית עבדים, בדיקוק בחודש זה, חדש האביב, המסוגלビוטר לנאהלה וחירות. [כמו שמדובר בשיר השירים עניין יציאת מצרים - בחודש האביב: "בַּיְמֹת הַפְּסִחָה עֲבָרָה, הַפְּשָׁם חָלָף הַלְּךָ לוּ. הַגְּזִינִים גָּרָאוּ בָּאָרֶץ עַת הַצְּמִיר הַגְּיֻעַ וְקֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בָּאָרֶץ֙נוּ. הַתְּאִנָּה חֲנִיטָה פְּגִיתָה וְהַגְּפִינִים סְמִידָר נָתַנוּ רִימָה - קוֹמִי לְךָ רְעִיטִי יְפִתִּי וְלִכִּי לך"]

שיר השירים פ"ב פסוק י וברש"ג]

במשך שבעה ימים אנו אוכלים את לחם העוני שאנו אכלנו כשהוציאינו ה' ממצרים, ומעמיקים לבבנו את רגשות התודה על היציאה מעבודות לחירות. כפי שאומורת התורה ודברים טז: "שָׁמֹר אֶת חֶדֶשׁ הַאֲבִיב וְעִשֵּׂת פֵּسֶחׁ לְה' אֱלֹהִיךְ, כִּי בָּחֶדֶשׁ הַאֲבִיב הָזֹאת ה' אֱלֹהִיךְ מִצְרָיִם לְיִלְלָה. וּבְחַקְתָּפֶת פֵּסֶחׁ לְה' אֱלֹהִיךְ... לֹא תִאכְלֶל עָלָיו חַמֵּץ... שְׁבַעַת יְמִים תִּאכְלֶל עָלָיו מִצְוֹת לְחֵם עֲנֵי, כִּי בְּחַפְזוֹן יִצְאֶת מִארֶץ מִצְרָיִם, לְמַעַן תִּזְפְּרֶת אֶת יוֹם צַאתְךָ מִארֶץ מִצְרָיִם כֹּל יְמֵי חִיָּךְ".

בחג הקציר – חג השבעות – כאשר רואים אנו את הארץ בשיא חזקה, בשיא תנובתה, כשמיום ליום טובאה שהבשילה, עוד פירות שהבשילו, איזי מודים לה' על הארץ הטובה שננתן לנו, "ארץ חיטה וشعורה...", "ארץ זבת חלב ודבש".

בחג זה מתחילה עונת הביכורים, שבמצווה זו ישנה הדגשה מיוחדת להודאה על הארץ (ובדברים פרק כט): "וַיְהִי בַּיּוֹם אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהִיךְ נָתָן לְךָ נְחִילָה וַיַּרְשָׁתָה וַיִּשְׁבַּת בָּהּ וַיִּקְרַת מִרְאֵשִׁית כָּל פְּרִי הָאָדָمָה אֲשֶׁר תַּבִּיא מִאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהִיךְ נָתָן לְךָ, וַיִּשְׁמַת בְּפֹ�אָה וְהַלְכַת אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יָבֹחר ה' אֱלֹהִיךְ לְשִׁפְכוּ שְׁמָם: וְבָאתָ אֶל הַכְּהֻן אֲשֶׁר יָבֹחר ה' בְּיִמְים הָהֶם וְאִמְרָת אֶלְיוֹ הַגְּדוּלִי הַיּוֹם לְה' אֱלֹהִיךְ כִּי בָאתִי אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לְאַבְתִּינוּ לְתֹתֵת לָנוּ... וְעַנְיִינָה וְאִמְרָת לִפְנֵי ה' אֱלֹהִיךְ אֲרֵפִי אָבִי... וַיַּבְאָנוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה, וַיַּתֵּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת, אֶרְץ זָבֵת חָלֵב וְדָבָשׂ: וְעַתָּה הַנֵּה הַבָּאָתִי אֶת רָאשֵׁת פָּרִי הָאָדָמָה אֲשֶׁר נִתְתַּחַת לִי ה'. וְהַגְּחַתּוּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהִיךְ וְהַשְׁתַּחוּתּוּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהִיךְ: וְשִׁמְחַת בָּכֶל הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתָן לְךָ ה' אֱלֹהִיךְ...".

וב חג האסיף – חג הסוכות – עת מתמלא הבית בשפע ברכת ה', האסמים מלאים בכל טוב, מודים לה' על ההשגה התמידית של הבורא עליינו, הzon ומפרנס אותנו תמיד ומספק לנו את כל צרכינו, כבר בתחלת היוינו לעם, בתקופת היوتנו במדבר, סוכך עליינו בהשגתנו המופלאה, בענני כבוד, זו אותנו בלחם מן השמים ובמים מון הסלע, כמו שנאמר (ובדברים ב': "זה ארבעים שנה ה' אֱלֹהִיךְ עַמְךָ - לא חִסְרַת דָּבָר").

וכפי שאומורת התורה על חג הסוכות (ובדברים טז): "חג הַסּוֹכֶת תַּעֲשֵׂה לְךָ שְׁבַעַת יְמִים בְּאַסְפָּד מְגֻרְנֵד וּמִקְבֵּד: וְשִׁמְחַת בְּחֶגֶד... שְׁבַעַת יְמִים תַּחֲגֵל לְה' אֱלֹהִיךְ בַּמְקֹם אֲשֶׁר יָבֹחר ה' כִּי יָבֹרֶךְ ה' אֱלֹהִיךְ בְּכָל תְּבוֹאַתךְ וּבְכָל מַעֲשֵׂה יְדֵיךְ וְהִיִּתְאַךְ שְׁמָה". ועוד נאמר (ויקרא פרק כט): "בְּאַסְפָּכֶם אֶת תְּבוֹאת הָאָרֶץ תַּחֲגוּ אֶת חַג ה' שְׁבַעַת יְמִים... בְּסִכְתָּה תַשְׁבוּ שְׁבַעַת יְמִים כָּל הָאֹרֶחֶת בִּישראל יִשְׁבּוּ בְּסִכְתָּה: לְמַעַן יִדְעُו דָרְתֵיכֶם כִּי בְּסִכְתָּה הַשְׁבַּתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַזְצִיאֵי אֹתָם מִארֶץ מִצְרָיִם אֲנִי ה' אֱלֹהִיכֶם".

והריוקוטי לכם ברכתה:

התזכאה הרוחנית של עבودה זו, כשבעם ישראל הולכים ווללים לרגל לירושלים, בשבח ובתודה לה' יתברך – מקריבים קורבנות ושמחים ומודים לה' על טובותיו וחסדיו – איזי הקב"ה משפיע עליהם שפע יותר ויותר, ומתברכים הם ממוקור הברכה.

אמר רבי יהודה משום דבר עקיבא: מפני מה אמרה תורה הביאו עומר בפסח? מפני שהפסח זמן התבואה הוא, אמר הקב"ה הביאו לפני עומר בפסח, כדי שתתברך לכם התבואה بشדות. ומפני מה אמרה תורה הביאו שתי הלחם בעצרת, כדי שעצרת זמן פירות האילן הוא, אמר הקב"ה הביאו לפני עומר שתי הלחם בעצרת, כדי שיתברכו לכם פירות האילן. ומפני מה אמרה תורה נסכו מים בחג [סוכות]? אמר הקדוש ברוך הוא נסכו לפני מים בחג, כדי שיתברכו לכם גשמי שנה! (ראש השנה ט ע' וא'

אם תחוג לי – הרי אתה שלי!

"ובכל אשר אמורתgi אליכם תשמרו, ושם אללהים אמרתgi לא תזקירו, לא ישמע על פיך: שלש רגילים תחוג לי בשנה" (שמות כג י-ד)

מסמכיות הפסוקים למדו חז"ל (פסחים קיח): "המבזה את המועדים כאילו עובד עבודה זרה". מה הקשר בין עבודה זרה, למצות עליה לרجل שלוש פעמים?

כשילד שמח וחוגג, אם הוא הולך לחוגג עם ההורים והמשפחה – זהמצוין, אך אם לא – יש חשש שיתחיל לחוגג עם החברים שעל הגדרות...

כך – כטעם ישראל חוגגים את שמחתם עם ה', הרי הם שמוררים מעבודה זרה. וזה שאומרת התורה: "תחוג לי" – החגיגים ושמחתם עושים רושם גדול על האדם, אשר לא ב문화ה יימחה. ולמי שהאדם חוגג לו – אליו הוא שייך. **ואם תחוג לי – הרי אתה שלי!**

(اذנים לתורה שמוטה)

תקופת הקציר

כעת לעניינו – נתמקד בתקופה שבין פסח לשבעות – תקופת הקציר.

"תקופת הקציר" הינה תקופה ממושכת, המתרפרשת על פני שבעה שבועות, מפסח ועד שבועות. זאת מפני שאין כל התבואה מבשילה יחד, אלא תחילתה מבשילים השווארים, שהם בעיקר למאכל הבהמה, לאחר מכן בהדרגה מבשילות התבאות נוספות, עד אשר באחרונה, מבשילים אף החיטים. לכן מתפרש הקציר על פני שבעות אלו. וכך ענין מה שאמור לנו הקב"ה להקדים את מאכל הבהמה לפני מאכלינו, שנאמר: "וַיְצַתֵּר עַשֶּׂב בָּשָׂךְ לְבָהָמָת" – וְאַלְתָּת וְשִׁבְעַת, כך הוא יתברך מקדים את הבשלת מאכל הבהמה לפני מאכל האדם. אונינים למותר פרשות ראה[ה]

כל שבוע מצינו "תקופת קציר" אחת. [כיוון שגם תקופה יחסית ארוכה, אין די חשיבות ליום אחד של קציר, אלא לשבעה. כל שבוע מצינו ייחידת זמו משמעותית בתהליכי הקציר, כמו שאומר הפסוק יירמייהו כד]: **"שָׁבֻעוֹת חֲקֹות קָצֵר יִשְׁמַר לְנוּ"**.

אננו נוכחים לראות כי ימים אלו מתאפיינים בעבודה ממושכת ורצופה بشדות. עד כי בזמןם רבים היו ישנים את שנותם בשדות.

בתקופה זו, הנשם אינו רצוי, והוא מהווים סימן קללה, שכן הוא מפריע את ההבשלה הסופית של התבואה.

תקות החקלאי היא - שתקופת זו תעבור בשלום, ללא גשמי, כשל התבאות למיניהם, כל אחת בזמןה, תצלחנה להיקצר כשהן יפות, מלאות ובלתי כל צורכו.

עובדות הקורבנות בתקופת הקציר

והנה גם כאן, הتورה מכוננת אותנו, לכrown עבודה זו יחד עם עבודה ה', עם תפילה שתשרה ברכה ולא ירדו גשמי, והודיה לה' על התבאות שכבר נקבעו.

כמו שאומרים הנביא בתוכחותו אודות עם ישראל כאשר לא הלבו בדרכי הتورה: ורמיה ה כד: "ולא אמרו בלבבם נירא לא את ה' אלהינו הנטנו פשׂים יורה ומלקוש בעתו שבעות חקוקת קציר ישמר לנו". שבעות חקוקת קציר - אלו שבעה שבעות שבין פסח לעצרת. ישמור לנו - שלא ירד הנשם איז (מצות, מלבי"ט). רואים אנו מכאן שעבודת עם ישראל היא אכן להשיב אל הלב לירא את ה' השומר לנו את שבעות חקוקת הקציר.

מיד בהתחלה - פותחים את עונת הקציר בהבאת מנחה לה',adam המביא את ראשית התבאותו אל אדונו. זהה "מנחת העומר", שהיא מנחה קטנה יחסית, מנחה של שעורים, שرك חם וראיים כתע לkidrah, ועימה קרבן של כבש אחד. אך בזאת רק התחלנו. וכך מגיעה "ספרית העומר" - אנו סופרים חמישים יום, ומראים שאנו עדין במאצע, וכך מגיעה סימני, אנו בתוך תהליך של עבודה לה'. היום יום אחד לעומר... יום שני לעומר... וכן הלאה. וביום החמישי, הנה המתמלאת תקופה שלימה של קציר, וכעת יכולים אנו להביא לפני ה' "מנחה חדשה" של "שתי הלחים", הפעם מקצר החיטים המשובח, בהודיה כפולה ומוכפלת, באופן גדול ומורחב, עם קרבנות רבים, על כל הטוב אשר גמלנו עם סיום תקופת הקציר.

יוצא אם כן ספרית העומר מחברת את שני הקרבנות - "מנחת העומר" ו"מנחת שתי הלחים", לקרבן אחד גדול - "מנחה אריכתא" [מנחה ארוכה], הבאה לרגל הקציר, לרגל התבואה החדשה שה' נוטן בכל שנה לישראל בתקופה זו. וכפי שאנו ניתן לראות בפסוקים:

"... והבאתם את עמר ראשית קצירכם אל הכהן... וספרתם לכם מפקחת השבת מיום הביאכם את עמר הפטינה שבע שבותות תמיימות תהיננה. עד מפקחת השבת השביעית תשפְרִי חמישים יום - ו渴רבתם מנחה חדשה לה'!"

הספריה היומיומית של כלל ישראל, גורמת שלא להסיח דעתם, שלא להיות שטופים בעבודות השדה ללא מחשבה. מקשורת ומפנה היא את ליבם לעובדה הנעשה בבית המקדש, וממלאת היא את הלב בתפילה וביחול לה' יתברך, שישלח ברכה בעמלם ובעבודתם בשדה.

СПОЛНО (ויקרא כד:ח): "ובהיית כי הצלחת הקציר תהיה כפי מזג הזמן מתחילה האביב עד הקציר, כאמור: 'שבועות חוקות קציר תשמור לנו', היה העומר הודאה על האביב, מקריב בימורי השדה לבעלים, והיה הקרבן עמו לתפילה על העתיד, והיתה הספירה זכרון לתפילת יום יום, והיה חג הקציר הודאה על טוב הקציר".

אבודותם: מפני שהעולם בצעיר [בגינעה] מפסיק עד שבועות, על התבאות ועל האילנות, לפיכך ציווה הקב"ה לספור ימים אלו, כדי שנזכור צער העולם, ולשוב לו בלבב שלם, ולהתחנן לפניו לרחם עליו וועל הארץ, שייהיו התבאות כתקנון, שהם סיבת חיינו, שם אין קמה אין תורה.

וכעת נרחב יותר אודות עבות קורבנות זו של ימי הקציר.

איסור חדש

"וקצתתם את קצירה והבאתם את עמר ראשית קצירכם אל הפה... ולחים וקלוי וכרכמל לא תאכלו עד עצם הימים האלה, עד הביאכם את קרבן אלהיכם קחת עולם לדורניכם בכל משפטיכם".

אומرت התורה, כי אין להתחיל בקצירת התבואה החדשה, עד אשר יקצרו תחילת את התבואה למנהת העומר. וכך גם אין לאכול מן התבואה החדשה, עד אשר תזקраб מנהת העומר.

רק לאחר הקרבת קרבן העומר, יותרו כל התבאות החדשנות באכילה. וזאת להקרבת קורבנות יותרו התבאות רק לאחר הקרבת שתי הלחמות. (מנחות פרק י' משנה ז)

[איסור זה קיים גם בימיינו, בכל זמן ובכל מקום, כמו שאומרת התורה: "קחת עולם לדורניכם בכל משפטיכם". והتبואה החדשה מותרת באכילה רק מליל י"ז בניסן - יום הקרבת העומר, ובוחץ הארץ מליל י"ח. שלחו ערד אורחה חיסס סימון תפטע י' ויעיין על כך להלן בשער ההלכה.]

ספר החינוך (מזה ש) מבאר את טעם האיסור: משורשי המצווה, לפי שעיקר מחייבן של בריות היא בתבאות, ועל כן ראוי להקריב מהן קרבן לשם אשר נתנה טרם יהיה מהן בריאותו, וכעuni מה שאמרו זכרונות לברכה (ברכתה לך ע"א) בדומה זו: 'כל הננה מן העולם הזה ללא ברכה - מעלה'. וכל זה - להכשיר עצמנו, שנחיה ראויים לקבל מטובו.

קצירת השעורים לקרבן העומר

חדש ניסן. האביב הגיע ו滿לא את האוויר בניחוחותי. השודות מתמלאות בתבאות מריהיבות עין ומשובבות נפש. חלק מן התבאות כבר הבשילו, ומראן המלubb מושך את הלב. רבה היא הציפייה לנזק ולאכול מן התבואה החדשה והטרייה. ואולם ישראל קדושים, אינם מתחilibים בקצירת התבואה. הכל מוחכים לקצירה הראשונה שתיעשה לכבוד ה' יתברך - וממנה יקריבו את קרבן העומר, וזה תהיה התבואה מותרת באכילה.

כמובן במשנה (מסכת חלה פרק א משנה א) החיטים והשעורים והכוסמין ושיבולת שועל ושיפון... אסורים בחודש מלפני הפסח, ומלڪורן מלפני העומר. ופירש הברטנורא: שאסור לקצור מאהד מחמשת המינים קודם קצירת העומר, דכתיב בעומר "ראשית קצירכם" שתהא תחילת לכל הנקצרים. ועיין עוד במסכת מנחות (פרק י' משנה ח).

ואכן, קצירה זו נעשית מיד במווצאי يوم טוב ראשון של פסח. והיא נעשית ב"עסק גדול", בהתקלות רבה ובמעמד רב רושם.

זאת - משתי סיבות:

א. ברוב עם הדرت מלך. וכדברי ספר החינוך: "כדי שייתנו לבם לדבר השם יתברך מותך המעשה והשמחה".

ב. מפני שהتورה אמרה שקרבו העומר צריך להיות מוקrb "מפקחת השבת", והכוונה היא למחורת יום טוב ראשון של פסח [שכנו התורה קוראת לפעמים ליום טוב "שבת" על שם השבתו שבויום זה]. ואולם הצדוקים והבביסונים, הכהפרים בדברי חכמים, שיבשו את פירוש הפסוק, ופירשווהו: ממחורת השבת, ככלומר ממחורת יום שבת בשבועו, ולכן טענו שהקרבו צריך להיות ביום ראשון בשבוע. הם ניסו להפיץ את דעתם זו להמון, וכדי להוציאו מלב ההמון דעתם משובשת זו, הקפידו לעשות את הקצירה במווצאי יום טוב בעסק גדול.

כבר בשעות אחר הצהרים של יום טוב, מתחילה לhattketz ולהתקהל קהל גדול של אנשים, באחד מישדות השעורים בסמוך לירישלים - שדה שנבחרה בקפידה לפני כן, שיש בה תבואה יפה וטובה. [במגילת רות ראיינו שעשו זאת ב"בית לחם"].

אף הקצרים, שלושה במספר, מגיעים מבعد יום, ומתכוונים למעמד הגدول שייעשה מיד עם רדת השמש. השיבולים כבר נרככו לאגדות מראש - עוד מלפני יום טוב ומכונות הוו לקצירה מיידית. וכעת כולם עומדים דרכיהם, ומחייבים שתשאקו המשמש ויתחילו בקצירה. קצירה זו דוחה אפילו את השבת! ככלומר אם תחול שבת במווצאי יום טוב, יקצרו בשבת!

והנה, אך שוקעת המשמש, עומדים שלושת הקצרים ומגילים בזיהם, לצד של כל אחד ניצבת קופה [סל] כדי לשים בה את התבואה. הם מכrazים בקול רם על מעשיהם, ומעוררים את הקהל בשאלות שונות כדי להסביר את תשומת לבם ולעשותם שותפים פעילים. כמו כן, חוזרים הם על כל שאלה שלוש פעמים, כדרך שעושים כדי לרכז ולמקד שימת לב של המון רב.

פונים הקצרים לקהל ושאליהם: בא [שקע] המשמש?

ועוננים כולם: הנה!

-בא השם? -הו! -בא השם? -הו!

- הרואים אתם מגל זה?

- הו!

מגל זה? -הו! מגל זה? -הו!

- הרואים אתם קופת זה?

-הו!

קופת זה? -הו! קופת זה? -הו!

אם חל בשבת, שואלים הקוצרים: היודעים אתם כי שבת היום?

וכולם עוננים: הנו!

-שבת זו? -הו! -שבת זו? -הו!

ולבסוף: האקצורי?

-קצורי!

-האקצורי? -קצורי! -האקצורי? -קצורי!

או אז, כשענינו כולם נשואות, וכולם דבוקים בחדשות המצווה, קוצרים הקוצרים את השיבולים. כל אחד קוצר כמוות של סאה [שהיא 5.550 ק"ג], כך שמתකבות שלוש סאים, בשלוש קופות. (מנחות פרק י)

קרבן העומר

למחרת, עם בוקר, היו מקריבים משוערים אלו את קרבן העומר.

את שלוש הסאים של השוערים היו מביאים אל העזירה של בית המקדש, ושם חובטים ומנקים אותם, מנפים בשלוש עשרה נפות, עד אשר הוציאו מהם כל ש"עומר", עשרון אחד [1.660 ק"ג], של סולות שעורים. ובוללים אותו בלוג שמן ונוטנים עליו קומץ של לבונה, כשאר המנחה, ומנייפו הכהן במזורת, מוליך וمبיא, מעלה ומוריד.

מוליך וمبיא [מניף מצד לצד] - לעזר רוחות רעות. מעלה ומוריד [מניף מעלה ומטה] - לעזר טליתים רעים.

מתוך עומר זה - היה מוציא הכהן קומץ אחד בלבד [מלוא אגרוף אחד], שאותו הקטיר על המזבח.

ואומרת התורה כי קרבן זה הוא: "לְרִצְנֶכֶם" - "אם תקריבו כמשפט זה יהיה לרצון לכם!" (רש"י)

[בקשר לכך נזכיר את אשר אריע עם המן הרשע, כי כאשר גור לחשיד לחרוג ולאבד את כל היהודים מנוור ועד זקן טף ונשים ביום אחד, בלילה ההוא - ליל ט"ז בניסן - נדזה שנות המלך, והקב"ה נלגל את הדברים והפוך את הגלגל על המן הרשע, ובאותו לילה שבא לומר מלך לתלות את מרדכי על העץ אשר חיכו אליו, ציווה עליו אחזורוש להרכיב את מרדכי ברחובות העיר ולקרוא לפניו "ככה עשוה לאיש אשר המלך חפץ בינו". מרדכי לא ידע כלל זה, ובאותו זמן היה יוושב ייחד עם אלף ילדים קטנים לבושים شك ועוסקים בתורה, וצעוקים וובוכים בתפילה לה' לבטל את רוע גזירותו של המן הרשע. כשהגיעו המן אל מרדכי וראהו מתפלל, המתוין לו עד שסימן תפילהו, ולאחר מכן שאלו המן: ומה הייתם עוסקים? ענה לו: בפרשת קמיצת העומר שהיו מקרים רבים מנהה לה' בבית המקדש בתאריך זה - יום ט"ז בניסן, כדי שהייתה מותר לאכול את התבואה החדשה. שאלו המן: ממה הייתה עשויה מנחה זו? מכסף, מזוהב או אולמי מילומים? ענה לו מרדכי: זהו קומץ של כמה שעוריים שמקיריים אותו על גבי המזבח. נדרש המן ואמרם: **בא קומץ כמה שעוריים שלכם, ודחה את עשרת אלפיים בכף כסף שלו!** עיין בהרחבה בחוברת "ימי הפורים בהלכה ובאגודה" - שער האגדה]

ספר החינוך (מצווה שב) משלשי המצוות, כדי שנתבונן מתוך המעשה, החסד הנadol שעשווה השם ברוך הוא עם בריותיו, לחיש להם שנה טובה למותה, וכן ראיינו לנו שנקריב לו ברוך הוא ממנה, למען נזכה חסדו וטובו הנadol טרם נהנה ממנה, ומתחוק שנהיה ראויים לברכה בהקשר מעשינו לפניו, תתרברך טובאותנו וישלם חפץ השם בנו, שחפץ מרוב טובו בברכת בריותיו.

לאחר קרבן העומר, היו "יוצאים ומוצאים שוק ירושלים שהוא מלא קמח וקליל" (מנחות פרק י משנה ח). השוקרים התמלאו, בגיל ובשווון, בكم מה התבואה החדשה, אשר נקצרה לאחר קצירת העומר, ועתה הותרה באכילה.

ספרית העומר

"וּסְפַרְתֶּם לְכֶם מִפְּרַחַת הַשְׁבָּת מֵיּוֹם הַבְּיאָכֶם אַתְּ עַפְרֵר הַתְּנוּפָה שְׁבָע שְׁבָתוֹת תְּמִימִינֹת תְּחִיָּנָה. עד מִפְּרַחַת הַשְׁבָּת הַשְׁבִּיעַת תְּסִפְרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם". (ויקרא כ טו)

כעת, אחר שהוקרב קרבן העומר, סופרים כל ישראל את מנין הימים החולפים, כדי לחתם דעתם להמשכה של מצוה ועובדיה זו - שתסתטיים ביום החמשים, כאשר תניגו תקופת הקציר לשינויה, ויזכו עם ישראל להקריב את מנחת שתי הלחמים, מקוצר החיטאים. ספירה יומיומית זו, כאמור, מקשרת היא את לב האומה כולה אל עבודות המקדש הקשורה לימי הקציר.

לכן גם הימים, כחסופרים אלו ספרית העומר "זכר למקדש", מוסיפים בסיום הספריה: "הרחכו הוא יחויר לנו עובdot בית המקדש למקומה ב Maherah biyinno", שכן מייחלים ומצפים אלו לחידושה של עבודה זו במלואה, שנזוכה אכן למנות לקרבן העומר ממש, ואף להביא בסיום הספריה את קרבן שתי הלחמים, בבניית בית המקדש ב Maherah.

הרחבה: מונחים ימיים ומוניים שבועות

במספרת העומר יש למנות ימים, ויש למנות שבועות. למשל: "היום שלושה ועשרים يوم לעומר, שהם שלושה שבועות ושני ימים". וזאת משום שבמקומות אחד כתוב בתורה: "תספרו חמישים يوم", ובמקומות אחרים: "שבעה שבעת תספָר לְךָ".

נתבונן ונראה, כי יש משמעות מיוחדת למספרת הימים, ומשמעות מיוחדת למספרת השבועות.

בחומש ויקרא, שהוא ספר הקרבנות, מדובר על **עובדת המקדש בימי הקציר**, בהקרבת קרבן העומר ושתי הלחם, ושם מזכיר למנות "חמשים يوم", שכן סופרים את **הימים מההקרבה הראשונה להקרבה השנייה**, כפי שהורחיב לעיל. וכך שניתנו לראות מותו הפסוקים: "ויספרתם לכם מפקחת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה שבע שבותות תכימות מהקיצה. עד מפקחת השבת השביעית תספָר חמישים يوم – והקרבתם מנחה חדשה לה". (ויקרא כט טו)

לעומת זאת בחומש דברים – שם מדובר על **שמחת עם ישראל בשלוחות הרגלים**, כשהבאים הם לשמהו עם הקב"ה את שמחתם על ענייני התבואה, באביב, בקציר ובאסיף [כפי שהורחיב בתחילת פרק זה]. בחג השבועות באים עם ישראל לשמהו עם הקב"ה בשמחת הקציר, שהוא עתה הסתומים, וזאת – לאחר שספרו שבעה שבועות של קציר. שחריר כפי שאמרנו, תקופות הקציר נמנות בשבועות ולא בימים, כי יום אחד אינו מרווח פרק זמו' משבועות לעניין הקציר, אלא דוקא "שבוע" הוא תקופה ממשמעותית שנספרת כתקופת קציר. אחר שספרו עם ישראל שבעה שבועות של קציר, "מיחל חרמש בקומה", מאז שהתחילה מגלי הקירה להופיע בשדות, עולים הם בתודה וברגנה לבית המקדש, לשמהו לפני ה' בכל הטוב, ולהביא את ביכורי פרי אדמותם לפני ה'. כפי שניתנו לראות בפסוקים דלהלו: "שבעה שבועות תספר לך מיחל חרמש בקומה תחל בספר שבעה שבועות. ועשית חג שבעות לה' אללהיך משת נדבתך ייְהֹךְ אשר תמן כאשר יברךך ה' אללהיך. ושמחתך לפני ה' אללהיך אתה ובך ובתך ובעבדך ואמתך ויהלוי אשר בשעריך ותגר ומייתום והאלמנה אשר בקרבך במקום אשר יברך ה' אללהיך לשכון שמך שם". (דברים טו)

מנחה חדשה – שני הלחים

אחר שסימנו ישראל לספר את העומר, ביום החמשים, הוא חג השבועות, הקייבו בבית המקדש "מנחה חדשה", שהיא המנחה הראשונה שהובאה מן התבואה החדשה [ואמנם גם מנהת העומר שהקייבו בט"ז בניסן היא היתה מן החדש, אלא שאינה כשאר כל המנהות, שהיא באה מן השעריים והם באים מן החיטין ורש"י].

עבור מנהה זו, קצרו שלושה סיימים של חיטאים, וממהם הוציאו, אחר ניפוי ב-12 נפות, שני עשרוניים של קמות. הגיעו את הקמה אל העוזרת, ולכל עשרון הוטיפו שארן [חומר מתפתח], כדי שייהי חמץ, לשׂו וערכו לחם, ואפו את שני הלחים הללו עד בערב יום טוב. וביום טוב עצמו הניפו את "שתי הלחים" תנופה לפני ה', כשיחיד עימה הביאו קורבנות רבים, בנוסף לקורבנות המוסף של יום טוב. (החינוך מצוה שב'

ניתן להבחין בשני הבדלים בין אופן הבאת מנחת העומר, לאופן הבאת מנחת שתי הלחמים: א. במנחת העומר, הגישו לעזרה את השערורים כמו שהן, ובעזרה ניקו וניפו אותם. לעומת זאת בשתי הלחמים הגישו לעזרה קמח נקי. ב. מנחת העומר לא הייתה אפואה, ושתי הלחמים היו אפואים. הבדלים אלו הם מושם שקרבו העומר מוהו הודייה לה' על מאכל הבהמה שזה עתה הבשיל ונקצת, ולפיכך מתאים להביא את השערורים עם התבון, כפי מאכלה של הבהמה, וכך גם לא אפו את העומר שהוזעיאו ממנו. מה שאוין כן מנתת שתי הלחמים, שהיא הודייה על מאכל האדם, כאן אין ראוי להביא את התבואה כמו שהיה, שהרי זו פסולת בעברו האדם, וכמו כן הביאו אותה כפי שנחנה ממנה האדם - כשהיא אפואה, "לפי שהחטאים למאכל אדם, ועל כן ראוי להכינים בענין שהאדם נהנה וניזון מהם... כי מותו המעשיה, מתעורר מחשבת האדם אל הדברים, ועל כן, כפי חסיבות הקרבן והכנתו הטובה, לב אדם מתעורר אליו יותר". (וחינוך מצהה שב. איזים לתורה פרשת ראה)

וכך, בשמחה וב טוב לבב, חוגגים עם ישראל את "חג הקציר", החותם את שבועות הקציר מלאות העמל והיגיינה, הכרוכות בנשיאות עיניים בלתי פוסקת לפני הקב"ה. בתודה וברגננה, בשבח ובהודיה, מקריבים ממיטב תנובת הארץ, ומודים לה' יתרבך שזיכנו להגיע ליום זהה, בארץ הטובה והمبرכת שננתנו לנו.

ং ימי ציפייה והכנה לקבלת התורה ☩

עד כה עסקנו בעניין החגים, ובפרט בעניין ספירת העומר, בהתאם להקשרם החקלאי, עם רגשות התודה והתפילה הכרוכים בכך.

ועדיין לא הזכרנו את חג השבעות - חג מתן תורהנו! ועדיין לא תהייחסנו לספרית העומר - **כימי ציפייה לקבלת התורה!**

אך - היכן בעצם אנו מוצאים את ההתייחסות לכך ב תורה?

למרבה ה"פלא", בתורה אכן אין שום אזכור לעניין חג מתן תורה! בשום מקום בתורה לא כתוב, שחג השבעות הוא לרגל או לזכר מתן התורה שהייתה באותו יום. ובשום מקום בתורה לא כתוב, שספרית העומר קשורה בציפיותנו לקבל את התורה.

האמנס?

ומדוע אם כן מציינים לנו את חג השבעות בעיקר כ"חג מתן תורה"? מדוע מקרים אלו את ימי ספרית העומר - **לציפייה והכנה לקבלת התורה?**

נכשה להעמיק בעניין, ונבחין בסיטואציה דומה בדברים נפלאים.

המלך ובן האהוב

משל למלך רם ונישא, אשר בנו של אהובו נתנו היה בשבי הארץ רחוכה, וחוץ היה המלך לשחררו, להביאו לארכמנונו, ולתת לו תפקיד מכובד וחשוב.

ואכן כך עשה המלך, עם צבא גדול הלק אל אותה מדינה, והוציא את הבן מון השבי ביד חזקה.

כעת, פנה אליו ואמר לו, כי ברצונו למסור לו תפקיד גדול וחשוב! ואולם - לא כעת, אלא בעוד חמישים יום.

הבין הבן החכם בדעתו, כי הנסיבות זו נועדה כדי להכשיר אותו לתפקיד, שהרי רק עתה יצא מון השבי, וудין נתנו הוא תחת רשות השעבוד והלחץ. לכן השתדל מאוד בימים אלו, להתקדם ככל יכולתו אל המלך, ללמידה מהליכותיו, ולזקוף יותר ויותר את קומתו הפנימית. ואכן לאחר חמישים יום, כשהם עדים בדרך, נתן המלך בידו את התפקיד! הוא אף הבטיח לו, כי בבוראם למדינתם, יתנו לו לשכה הדורה ומינוחת במניה, לשכה אשר אין כמווה לשם שיר אחר, לשכה משוכלת, עם מכשורי קשר מיוחדים ושירותים אל המלך, עם מיטב החידושים - וכל זאת כדי שיוכל למלא כראוי את תפקידו המינוחדי!

לאחר מסע ארוך שבו שחה הבן רבות במחיצת המלך, והמלך דאג לו באופן אישי לכל מחסרו, ועטף אותו בחיבה מיוחדת, הגינו סוף סוף למדינתם, והמלך קיים את הבטחו ונטו לו את הלשכה המיוחדת שהבטיחה.

תן לחכם ויחכם עוד

כעת, פונה המלך אל בנו של אהובו ואומר לו, כי ברצונו לשמור את הקשר המיוחד שנרכם ביניהם. ולכן הוא מבקש שהבן יחגוג עימיו שליש חגינות השנה: 1. חג השחרור - להודות למלך על שחרר אותו מון השבי. 2. חג הלשכה - להודות למלך על הלשכה המפוארת והמיוחדת שננתן לו. 3. חג הקשר - להודות למלך על הקשר המיוחד שיש לו עמו, על כך שהמלך משגיה עליו תמיד, ודואג לו לאספקה סדירה של מזון, צוד וכל צרכיו - באופן אישי.

הבן כמובן חגג חגינות אלו, והודה למלך על רוב טובו וחסדו. ואולם הוא לא חגג זאת ברובד הפשטוט בלבד, כי אם ברובד יותר עמוק. הוא הבין כי אין מטרתו של המלך - אך ורק לקבל ממנו שבח ותහילה על הטובות שגמל עימיו, אלא מטרתו האמיתית וכונתו העמוקה של המלך היא **לחדר ולהעניק את הקשר שלו אל המלך**, את המחויבות והנאמנות שיש לו כלפי המלך, את ההתמסרות בלב ונפש לתפקיד המיוחדי!

בחוג השחרור - לא רק הודה על השחרור, אלא הביע את נכוונו העזה לקבל את מרותו של המלך עלייו! לשעבר היויתי נתון בשבי, תחת מרות של שליטו זר - ועתה שיחרר אותי המלך ממש, ואני נתון תחת פיקודו! נתון נאמן אני למלך!

בחוג הלשכה - לא רק הודה למלך על הלשכה המפוארת, על הריחות היקר, על מכשורי הקשר המשוכלים. אלא הביע את נכוונו **להתמסר בראשו לתפקידו** כי לשכה, בעומק

הדברים, איננה קירTOT וריהוט, לשכה – זה **תפקיד!!** כל מה שיש בה – נועד לעזר לו במילוי התפקיד. ואם כן בחג הלשכה רוצח הוא לחדש ולהעמיק בלבו את התמסרותו לתפקיד ביתר שאת!

וב חג הקשר – לא רק מודה הוא למלך על אספקת המזון הסדרה, על הצדוק, על החשגה האישית, אלא מביע הוא את רצונו העז להיות **מבחןתו** קשור אל המלך, אהוב אותו, בותח בו ונשען עליו.

יודע הבן החכם, כי אכן, בעומק הדברים, זו היא גם כוונתו של המלך! המלך אכן רוצה, מעבר להודיה הפושאה על החטבות שהוא נתן, גם את העובדה הפנימית של הבן, הנדרשת ונגוזת מן החטבות הללו. רק שהמלך אין אומר לו זאת בפירוש – כי הוא רוצה שזה יגיע ממנו. כי זה החלק שלו, זה הצד שלו בעניין.

התחדשות עבودת ה' – בשלושת הרגלים

ומכאן – לנמשל. הקב"ה מצווה את עם ישראל לחגוג שלוש רגלים בשנה: חג האביב – להודות על החירות, על יציאת מצרים. חג הקציר – להודות על הארץ הטובה, כאשר הארץ נמצאת כתם בשיא תנובתה וחוזקה. חג האסיף – להודות על השחתה ה' על ישראל, כאשר כתם מתמלאים הבתים והאסמים בכל טוב. [כפי שראינו לעיל בהרחבה]

ואולם, עם ישראל, אינם מסתפקים בהודיה פשוטה, אלא מבינים הם את המשמעות הנסתרת של הדברים – לחידש בלב בכל חג את עבودת ה' הנדרשת ונגוזת מותוק החטבות הללו!

לכן בחג הפסח – מדגשים אנו לא רק את הייצאה מעבדות לחירות, את השחרור והעצמאות שקיבלו, אלא את **השתעבדותנו והכנענותנו לפני הקב"ה**. "לשעבר עבדי פרעה – היום עבדים לה". "מתחלת עובדי עבודה זהה היו אבותינו – ועתה קירבנו המקום לעבודתנו". כי החירות בעומקה אינה סתם שחרור, אלא היא לבוא תחת פיקודו של מלך מלכי המלכים!

בחג הסוכות – מעבר להודיה לה' על השגחתו עליינו, אנו מדגשים את האמונה שלנו בה' יתרך. ה' משגיח עליינו ומשפיע עליינו רוב טוביה – והעובדיה הנגדית הנדרשת מאיינו זה להאמין בו, לבתו בו, לשאת את עינינו אליו, להריגש מושגים ומסוככים תחת כנפיו. וכפי שמכנה הוזהר הקדוש את הסוכה "צלא דמהימנתא" – צל האמונה בה!

וב חג השבעות – איננו רק מודים לה' על הארץ, אלא על התפקיד שבשבורה היא ניתנה לנו "זיטנו להם ארצות גוים ועמל לאפיקים יירשו – בעבור ישמרו حقך, ותורני ינצרי!". חג של הארץ הוא מבחינתנו – גם ובעיקר חג התורה. מדגשים אנו את העובדה הנדרשת מאטנו בעקבות החטבה של הארץ – **התחזקות בקבלה התורה**,

במסירות אליה ולמצוותיה. ואכן באמת "יום השיא" של הארץ [חג הקציר - שהאדמה בミטבה ובשיא תפוקתה] הוא אף "יום השיא" של התורה, בו מתחדשים לבנו כוחות אלו של קבלת התורה. ולא בכך היא אכן ניתנה לעם ישראל ביום זה.

על אף שאין זה כתוב בתורה במפורש - הבינו חז"ל הקדושים בעומק דעתם כי זה זה מהותו של היום - מבחיננתנו. ואכן בדברי חז"ל ההתייחסות העיקרית לחג השבועות היא כל "חג מתן תורה"!

הארץ והتورה

הבה ונראה עד כמה הארץ והتورה - אחד הם, וכרכיכים זה בזה. הנה בברכת המזון ישנה ברכה מיוחדת של הודייה על הארץ. נתבונן בנוסח הברכה:

"נָזְהָה לְךָ ה' אֱלֹהֵינוּ, עַל שְׁהַנְּחָלָת לְאֶבֶוֹתֵינוּ אָרֶץ חִמְרָה טוֹבָה וַרְחָבָה, בְּרִית וַתּוֹרָה, מִים וּמִזּוֹן. עַל שְׁהַזְּכַתֵּנוּ מִאָרֶץ מִצְרָיִם, וּפְדוּתֵנוּ מִבֵּית עֲבָדִים. וְעַל בְּרִיתךְ שְׁחַתְמָתְךָ בְּבָשָׂרֵנוּ. וְעַל תּוֹרְתֶךָ שְׁלַמְדָתֵנוּ... בְּאָמֹר: וְאֶכְלָתְךָ וְשְׁבָעָתְךָ וּבְרִכְתֶךָ אֶת ה' אֱלֹהֵיךְ עַל הָאָרֶץ הַטוֹבָה אֲשֶׁר גַּתָּנוּ לָהּ, בְּרִיךְ אַתָּה ה' עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמִּזְוֹן".

בתוך ברכת הארץ, אנו מודים לה' גם על התורה. ואכן אמרו בגמרא אודות ברכת הארץ: "כל שאיןו אומר ברית ותורה בברכת הארץ - לא יצא ידי חובתו" (ברכות מס' ע'א).

כמו אותו בן - שambilין כי הודייה על הלשכה לבד, בהתייחס אך ורק ל"חוֹמָרָה" שלה, למפרט הטכני שלה, זוהי הודייה הלויקה בחסר. יעמוד וישבח את המלך על השולחנו המהונני, על ריצפת השיש המבריקה, על חותמת הזהב היוקרתית - זה לא מבטיא באופן נכוו את ההודיה! אלא כורך הוא את הדברים ייחד: תודה על חותמת הזהב היוקרתית, ועל האמונה והسمכויות שהמלך נתנו בי תודה על השולחן המהודר, ועל התפקיד עתיר העשייה המבורכת! תודה על הספרייה הנדושה, ועל המידע הנרחב והרגיש שהפקיד המלך בידי!

כך אנו, כורכים את ההודיה על הארץ יחד עם ההודיה על התורה, שהרי הקב"ה נתן לנו את ארץ ישראל כדי שנחייה בה כעם וממלכה אחת, נבנה מקדש לשמו, ונקיים בה כראוי את כל מצוות התורה!

הכרת הטוב על התורה – צריכה לבוא מצדנו!

נשאלת השאלה: מדוע בכל זאת לא הזכירה התורה כלל וכלל את חג השבועות בחג מתן תורה? מшиб על כך המהרא"ל:

אמנם מה ששאלים בני אדם, כי אם חג השבועות הוא בשיל שנותנו לנו התורה,

למה כתוב 'וביום הבכורים בהקריבכם מנחה' ולא כתוב 'ביום מתן תורה', הלווא עיקר היום הוא בשביל התורה, כמו שאנו אומרים 'זמן מתן תורהנו'? אין זו שאלה כלל, כי השם יתרברך נתן למועדים זמן אשר הם שמחת ישראל אשר זמן אל הטוב, כמו שאמר בחג המצות שבו יצאו ישראל מבית עבדים, וסוכות' כי בסוכות הושבתי את בני ישראל', וביום הכהנים 'כי ביום זה יכפר עליהם'. וב חג השבעות התורה שניתנה בו, ניתנה מהשם יתרברך, והיא לעול על ישראל, והרי אומות העולם לא היו רוצחים לקבל התורה. ואף כי אנו אומרים זמן מתן תורהנו היינו משום קיבלנו התורה בעצמנו וארנו 'נעשה ונשמע', אבל מכל מקום השם יתרברך נותן התורה כפה החדר עליהם שיקבלו התורה בעל כרחם, מפני שהוא עול עליהם, וכך יכתוב בתורה זמן מתן תורה שניתן השם יתרברך בגורלו על האדם!! (הפרת ישראל פרק מו)

ונראה להסביר את הדברים על פי משל.

אבא מסור חיב את בנו לכלת בכל יום ללימודים. הבן, כדרכם של תלמידים, היה מיידי פעם מתלונן על עול הלימודים, אומר שקשה לו, מנסה להשתחט ממיטלות וכו'. אולם האב היה מפעם לפעם מסביר לו, כי הלימודים הם לטובתו, והוא יפיק מהם הרבה טובות בעtid, וגם בעתם מתקנים לו הרבה סיוף, עשייה, אתגר, סדר יום, חברה וכו'. אבא זה היה אף מחנץ את בנו להכרת הטוב. הוא היה תמיד אומר לבנו: תגיד תודה על ארוחות הבוקר, על ארוחות הצהרים, תגיד תודה על החדר, על המיטה, על הילוקוט וכו'. אולם הוא לא אמר לבנו, שיגיד לו תודה על שהוא מחייבו לכלת לימודים. למורתה שהאב מבין שזו באמות טובה, ואכן מדגיש לו זאת בכל הזדמנויות, בכל זאת, **ביוון שהוא מחייב אותו לכך**, והבן עדין לא הגיע להכרה ברורה על הטובה שיש לו מצד, לא תהיה זו תודה אמיתית, ולכן אין לה טעם מבחינתו. אך מצד שני, בודאי שהאב מצפה, כי ביום מותם, יבוא אליו בנו ויאמר לו **מעצמו**: אבא, תודה שחיית איתי לכלת ללימודים! אבא, עשית לי בזה כל כך טוב! תודה, אבא! אכן, כשהתודה באה מצד הבן, היא אכן אמיתית!

כך, הקב"ה נתן לעם ישראל את עול התורה, ואין ספק כי ה' נתן לנו את העול הזה לטוב לנו, וכפי שנאמר פעמים רבים תורה: "לטוב לך", "למען ייטב לך", "למען ייטב לך ומלבניםיהם לעולם", "כי לך טוב נתני לך" ועוד. הקב"ה אומר לנו שוב ושוב: **תדעו שהעול הזה הוא לטובתכם, זו הטובה הכי גדולה שניתתי לכם!**

אולם כשה' מצווה אותנו להכרת הטוב על טובותיו, הוא מצווה על מה שאנו תופסים בחושנו כטוב: החירות, הארץ, התבואה והשפע, אך איןנו מצווה על הכרת הטוב על התורה, שהוא חייב אותנו בה. ומכל מקום, בודאי שהקב"ה כביכול מצפה, שאנו חנו, **מצד עצמנו, מצד התעוורות שלנו, נכير בטובה, ונבוא ונגיד תודה!**

ואכן אנו מבחיננתנו מציינים את חג השבעות בעיקר כ"חג מתן תורהנו".

מצד המבט של תורה שבכתב, שהתורה היא חובה ועל ישראל, אין מקום שהתורה תצווה לעשות יום טוב ושמחה על כך. אבל בזודאי שעם ישראל מעידו שמח ומואשר בתורה, והוא להם יותר משמחת הקוצר והאסיף, וכמו שכותב רש"י על דברי הנמרה "הכל מודים בעצרת דבעינן לכט" (פסחים טח) – "להראות שנות ומקובל יום זה לישראל שניתנה תורה בו". ולמן חז"ל, שם הבאים מעד עם ישראל, תיקנו **לעשות שמחה ויום טוב.** (ובן מלך)

מתן תורה – עיקר עניין החג

לסיכום, בתורה אכן חוג השבעות מוזכר רק כ"חג הלשכה", חג הקוצר, שבו ארץ ישראל נמצאת בשיא כוחה ותנובתה, ומודים לה' על כך בהבאת מנחה חדשה מקצר היחסים החדש. ואולם מצד עם ישראל, החג נחוג גם על מה שבUberה ניתנה לנו הארץ – תורהנו הקדושה. חז"ל קבעו את היום הזה כ"אמנו מתן תורה", שבו אנו מביעים את תודתנו לה' על הטובה הגדולה מכל שנתנו לנו – התורה הקדושה, שהיא משוש לבנו, וכן מביעים לנו את נוכנותנו ורצוננו המוחדר להתחזק בקבלת התורה ובמסירות אליה. ובזמןינו, שבעונינו אין לנו את ה"לשכה" בתפארתיה, ואין לנו אפשרות להביא "מנחה חדשה" לפני ה', בודאי שעיקר החג מתרכז דווקא בעניין התפקיד הגדל שניתנו לנו, ואשר נותר בידנו גם בಗלות, הוא תורהנו הקדושה.

למרות שביסודות של דבר, מן התורה, החג הוא על קוצר הארץ, ואיilo השמחה על מתן תורה הוא רק דבר שיצרמו חכמים לאחר מכן, אולם משנקבע היום גם על עניין זה, הרי **נעשתה שמחת מתן תורה לעיקר עניין החג,** כי היום בו ניתנה לנו תורה, יום בו נגלה עליינו מן השמים והשミニינו מדברות קדשו מלאבות אש, הוא שורש כל הווייתינו הנשגבת ומדרנת הקדושה שלנו! **ודאי שאצל כל ישראל תורה השובهة לנו ותופסת מקום לבנו יותר מהקוצר ואף ישראל.** וכי שאמור האמורא החדש רב יוסף (פסחים טח ע"ב): "אי לאו האי יומא דקא נרים, כמה יוסף איכא בשוקא" זאם לא זה היום של מתן תורה ש norms ללימוד תורה ולהתרומות – כמה "יוסף" יש בשוק! וגם אני הייתי כאחד מהם...], וכמה זה נכון להיאמר פי כמה וכמה ביחס לכללותם עם ישראל: אם לא זה היום של מתן תורה, כמה וכמה אומות ינסמ בעולם, ואף אנו היינו כאחד מהם! ובמיוחד בזמן הזה, שאין לנו מלכות ארץ ישראל כזמנן אבות אבותינו, ואין לנו לא קוצר ולא קרבנות העומר ושתי הלחם, איז מודגש ביותר העניין של מתן תורה לישראל, שביום הזה בחר בנו ה' מכל עם ולשון, **וקדשו במצוותיו ונתן לנו את תורהנו!** (ובן מלך)

ימי רענון הלשכה – ימי רענון התפקיד

ועתה – נבוֹא נא להתבונן, לאור הדברים, בעניין ספירת העומר.

לשם כך – נשוב אל המשל הראשון.

כאמור, המלך ובנו של אהובו חוגגים יחד שלושה חגים: השחרור, הלשכה, והקשר.

מתי חל חג השחרור? ביום בו הוציא המלך את הבן מן השבי. זה הזמן המתאים להודות למלך שהוציאו בפועל נחושה ואמיצה, בצבא גדול וביד חזקה.

מתי חל חג הקשר? קבע המלך כי חג זה יכול ביום שבו משרותיו ממלאים אספקה וצדוק בלשכתו של הבן. או אז, ככל המחנסים מלאים מכל טוב המלך, זה הזמן להודות על הקשר התמידי, וכן לזכור אף את אותה תקופה שבה, בתוך קשיי הדרך, המלך דאג לבן באופן אישי ומילא את כל מחסרו.

מתי חל חג הלשכה? מעניין. כאן לא נקבע המלך בתאריך מסויים, אלא אמר לבן כך: החל מהג השחרור, תספרור חמישים יום, ימים אלו הם הימים שבהם מחדשים את הלשכה, עושים לה בדק בבית, צובעים, מחדשים ריהוט, וביום החמשים, כשהלשכה בשיא יופיה ותפארתה - זהו יום הלשכה!

מתבוננו הבן וחושב: אכן, מותאים לחגוג לשלכה ולהודות עליה ביום שהוא בשיא יופיה. אולם **חש אני כי עמוקים הם דבריו של המלך!** המלך אינו קובע תאריך מסויים ליום הלשכה - אלא מציין את היום הזה כיום של השלמה וסיום לאחר הכנה ממושחת שמתילה מהג השחרור. והלווא גם בעת שהשתחרرت מהשבוי - ספרני חמישים יום של הכנה עד אשר קיבלתי את התקpid. **אם כן, אין כל ספק, כי אין זה מקרה;** כוונתו של המלך היא לעורר בי בימים אלו את אותה התעוררות שהיתה לי אז, באוטם חמישים ימי צפיפות. **שמחדש אזקוף את קומתני, מה חדש אבן את ליבי** - לקבלת התקpid. הוא נותן לי כביכול ימים שבהם הלשכה הולכת ומתחדשת, מתכוונת לkrarat יומה הנadol, אבל בכך הוא בעצם רוצה לעורר בי את הכוחות להתחדש לkrarat יומי הגדל, **יום קבלת התקpid!**

להבין את הלבבות מחדש לקבלת תורה

כך, הקב"ה אומר לעם ישראל: לאחר חג היציאה לחריות, תספרו חמישים ימי קצירה, שבהם גידולי הארץ משבחים ומבשילים, ובימים החמשים, כשהארץ תהיה במיטב תנובתה ותפוקתה, תעשו חג לה' אלוקיכם, תביאו מנחה חדשה, ותודו על הארץ הטובה שננתמי לכם.

אולם עם ישראל מתבוננים ורואים, כי عمוקה היא כוונתו של מלך מלכי המלכים! הקב"ה לא קבע תאריך מסויים לחג הקציר - אלא ציון את היום הזה כיום של השלמה וסיום לאחר תקופת הבשלה ממושחת שמתילה מהג החירות. והלווא גם מעת שיצאנו ממצרים - ספרנו חמישים יום של הכנה עד אשר קיבלנו את התורה. אם כן, אין כל ספק, כי אין זה מקרה; כוונת התורה לעורר בנו בימים אלו את אותה התעוררות שהיתה לנו אז, באותו ימי צפיפות. **שמחדש אזקוף את קומתנו, מה חדש נבני את לבנו – לקבלת תורה.** הקב"ה מצווה עליינו לספר את הימים הללו שבהם ה"לשכה" שלנו,

הארץ המובטחת, מבשילה את פירותיה, והולכת ומתקרבת אל שיאה, עד ליום הנadol
שבו תהיה בミיטבה ובתפארתה, ובכך בעצם מתעוררים אף בנו הכוחות להתחדש
ולהתחזק לkrarat יומנו הנadol - יום קבלת התורה!

שבועות – שבוע ימי טהרה

הנה כי כן, אף שבתורה אין מוזכר כלל כי ימי ספירת העומר הם ימי הכנה למtan
תורה, הבינו חכמינו בעומק דעתם - כי זהה פנימיות מהות הימים הללו.

כך אומר הזוהר הקדוש [ספר הזוהר כידוע, ספר היסוד של תורה הקבלה, הנקראת "פנימיות
התורה"]:

בא וראה, כשהיו ישראל במצרים, היו ברשות אחדרת, והיו אוחזים בטומאה כאשה
זו היושבת בימי טומאה. אחר שנימלו, נכנסו בחלק הקדוש, שנקרא ברית. וכיון
שנacho בו, פסקה מהם הטומאה, כאשר זו הפסיקת ממנה דמי טומאה. אחר
שפסקו ממנה, מה כתובי? "וְסִפְרָה לְהַשְׁבָּעַת יְמִים". אף כאן, כיון שנכנסו ישראל
בחלק הקדוש, פסקה מהם טומאה, ואמר הקדוש ברוך הוא: **מִבָּאָן וְהַלֵּא חֲשֹׁׁבָן**
לְתֹהֶה! "וְסִפְרָתָם לְכֶם" - لكم דוקא, כמו שנאמר: "וְסִפְרָה לְהַשְׁבָּעַת יְמִים", לה
- לעצמה. אף כאן לכם - לעצמכם. ולמה? **כדי ליהיתם בימים קדושים עלيونים,**
ואחר כך להתחבר עם המלך ולקבל את התורה.

בא וראה, כל אדם שאינו מונה את אותן שבע שבתוות תמיינות, זוכה לטהרה
זהו, לא נקרא טהור, ואין בכלל של טהור, ואין כדי להיות לו חלק בתורה.
ומי שמניע טהור ליום הזה והחשבון לא נאבד ממנה, כשמגע ללילה הזה צrisk לו
לעסוק בתורה, ולהתחבר עמה, ולשמור טהרה עליונה שמניעה עלייו באותו הלילה,
ונטהר. (פרשת אמרוי)

מוסיף על כך האור החיים הקדושים ויקרא כג טו: כי הנה האשה סופרת שבעה ימים לטהורתה,
ואילו עם ישראל ספרו שבע פעמים שבע, ומודען "לצד הפלגת הטומאה. גם היותם בכללות
ישראל, שיעיר התמים דעים כי כן משפטם", ככלומר מפני שזוהי טומאה חזקה ורבה מאוד -
טומאת מצרים, וכן משום שמדובר בטהרה של כללות ישראל, ולא של אדם יחיד, لكن יש צורך
לכפול פי שבע את ימי הטהרה. והוסיף עוד, כי ספירה זו מתחילה "ממחרת השבת", ולא ביום
טוב עצמו, כי ימי הטהרה צריכים להיות ימים שלמים, כפי שאף האשה סופרת את ימי הטהרה
רק מחרת היום שבו פסקה טומאותה. עם ישראל ביום הראשון היו עדים שרויים, בחלק מנו
היום, בטומאת מצרים, ולכן רק מחרת יכולם להתחיל ספירת ימי טהרה.

מ"ט מונחים

כתב הרוקח והלכות ספירת העומר אות רצ'ה, כי מ"ט [49] ימים אלו של ספירת העומר, הם כמובן
מ"ט שעריו בינה שמסר הקב"ה למשה. ורמזים הם לדברי הפסוקים (משל ב-ד-ה):

"אם תבקשנה בכפוף, וכמפטמוניים תחפשנה - אז תבין יראת ה', ודע אליהם תמצא!"

אלו הם 49 ימי ספירה - מ"ט מוניות - שביהם علينا לבקש, לחפש, לצפות וליהיל וואז נבון יראת ה' ונזוכה לקבالت התורה הקדושה.

וכתיב עוד, כי מה שמנונים "שבועה שבועות", כלומר שבע פעמיים שבע, רמז לכתוב בפסוק (זהלמים יט ז): "אמירות ה' אמירות טהרות, ב ספר צרווי בעיליל לאארץ מזק שבעתים". כדי להגיע לתורה בטהרתה, יש לכפול את שבעת ימי הטהרה - שבע פעמיים.

"שבע שבותות תמיימות תורה" - כאמור הפסוק (זהלמים יט ח): "תורת ה' תמיימת!"

לב טוב לקבالت התורה

49 ימי הספירה הם כמנין "לב טוב" [לב=32. טוב=17], שבימים אלו יש להכין לב טוב לקבالت התורה. (בני יששכר לרבי צבי אלימלך מודיגוב)

כותב הבן איש חי: נראה לי בסיטואציה דשmia, טעם למ"ט שהוא מספר לב טוב, כי המניין הזה היה כדי לקבל התורה שהיא נקראת טוב, ומתחילה באות ב' [בראשית ברاء], ומסימית באות ל' [לענין כל ישראל], שהן אותיות לב, ועל ידי כך נדבקו ישראל באל חי [אל=31. חי=18], שעולה מ"ט. (אותיות חיות ימים וזמנים)

תעבדו את האלים על ההר זה

רמז לקבالت התורה ביום החמשים מציאות מצרים ישנו בפסוק: "בְּחֹצִיאָךְ אֶת הָעָם מִפְּרָץ תַּעֲבֹדוּ אֶת הָאֱלֹהִים עַל הַהֵר הַזֶּה". תעבדו נ', תעבדו לאחר 50 ימים.

וכתיב הר"ן (סוף פסחים. בשם הגודה): בשעה שאמר להם משה "תעבדו את האלים על ההר הזה", אמרו לו ישראל: "משה רבינו אימתי עבודה זו?", אמר להם: "לסוף חמישים ימים". והוא מונים כל אחד ואחד לעצמו. מכאן קבעו חכמים לספרת העומר. [כלומר, בזמנם הזה אין לנו מביאין קרבן ולא עומר, קבעו חכמים לספר את הימים לעניין קבלת התורה, כמו שמננו ישראל באותו זמן].

להראות בנפשנו החפש הגדול

כתב ספר החינוך על מצות ספירת העומר (מצווה ש): משורשי המצווה על צד הפשט, לפי שכל עיקרן של ישראל אינו אלא התורה, ומפני התורה נבראו שמיים וארץ וישראל... והיא העיקר והסיבה שנגאלו ויצאו ממצרים, כדי שייקבלו התורה בסיני ויקיימו... ומפני כן, כי היא כל עיקרן של ישראל ובעבורה נגאלו ועלו לכל הגדולה שעלו אליה, נצטוינו למנות מחרת יום טוב של פסח עד יום נתינת התורה, להראות בנפשנו החפש הגדול אל היום הנכבד בלבנו, עבד ישאף כל ומנה תמיד מתי יבוא העת הנכשך אליו שיצא לחריות, כי המניין מראה באדם כי כל ישעו וחפצו להגיע אל הזמן ההוא.

ברוך שומר הבטחתנו

רבי משה חזון (בכהגנותיו בספר המנוגדים לרבי יצחק אייזיק טירנא) מבאר את טעם הספרה שספרו עם ישראל מיציאת מצרים ועד לקבלת התורה, על פי משל.

משל למה הדבר דומה: לשר אחד שרכב בדרך ומצא אדם אחדמושליך בבור שהיה אסור שם. אמר לו השר: אני עלה אותך מהבור הזה, ולאחר מכן חודש אותו לך את בתיה לאשה. שמה אותו האדם שמחה גדולה, אמר לו: לא די שמצויאני מבור הזה, אלא עוד רוצה ליתן לי בתו!

קיימים השר את דבריו, החזיאו מהבור והלבשו בגדים נאים, וכסף וזהב נתנו לו. בעת התחיל אותו אדם למנות בלבו את הימים, متى יגיע העת שהובתו לו לשאת את בתו, וגם השר, אשר רצה לתת לו תחושה של בטחון שאנו יכולים אף את הבטחתו השנייה, אמר לו: תמנה כתע שלושים يوم, וביום השלישי אתן לך את בתי לאשה! ובכך ידע שלא יפול דבר.

מתאויים להגעה למבחן חפצנו

אומר **רבי עזריה פיג'ו** (בספריו בינה לעתים דרש מה), ספירת העומר דומה לאדם שהולך בדרך, ומתאווה מאד להגעה למבחן חפצנו. יודע הוא כי הדרך אורכת למשל חמישים קילומטר, ומפעם לפעם סופר הוא ואומר: הנה עברתי קילומטר, עברתי שני קילומטר, עברתי כבר עשרה קילומטר, וכל זה מרובה חשקו להגעה למבחן חפצנו.

"מה שאנו סופריםימי העומר, מליל שני של פשת ואילך, כאילו אחריו שייצאנו בלילה הראשון מתחת יד היכר, ואכלנו לחם עוני להכניינו ולרסן התאותות, מידי אנו מתאויים להיפנס תחת שעבוד עבוזתו יתברך, באהבת הטוב שהוא קיבל התורה, ולא ידענו متى יגיע יום זה, ובכל יום ויום אנו סופרים וחולכים: "כבר הלכנו למו כך וכך ימים, ומתקרב הזמן להגעה אל חפצנו", כאשר המודגש מאד אצל חולכי דרכם, היודעים כמה מילין יש להם לילך, כי בכל שעה ובכל רגע שאל ישאלו ויבקשו לדעת כמה מילין הלכו עד עתה, וכל זה לחשקם متى יגיעו אל מקום מאויים".

ימי ספירת העומר – בימי חול המועד

ספרת העומר למעשה יוצרת חטיבת ימים אחת, שתחילה פסט, וסופה – חג השבעות. הדבר מראה על הקשר המהותי החזק בין פסט לשבעות. חג הפסט כביכול עדין לא הושלם, עד שיגיע חג השבעות. אומר על כך רבי אהרן קווטלר זצ"ל, כי אמנים חаг הפסט הוא חג חרותנו, אך החרות הוא עדינו אינה מושלמת כל עוד שלא קיבלונו את התורה, כי "אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה" (משנה רבי אחריו חלק ג' עמוד ז). ללא התורה, זהה חירות זמנית, כי יכולת היא להילך ולהישלל מאייתנו ביום מן הימים, כפי שאנו קרה רבות במהלך ההיסטוריה של עם ישראל, שהחריות המדינית נשלה

מאנו. אולם בקבלה התורה, עם ישראל קיבל את החירות האמיתית והנצחית, חירות הנפש.

הרמב"ן כותב כי ימי ספירת העומר הם כגון ימי "חול המועד", כשהחג השבועות הוא היום טוב החותם אותם.

"ויציה בחג המצות שבעה ימים בקדשה לפניהם ולאחריהם, כי כולם קדושים ובחוכם ה". ומהן ממנה תשעה וארבעים יום, והשבועות כימי עולם, וקידש יום השמיני - חמיניו של חג [סוכות]. והימים הספרים ביניהם החלו של מועד בין הראשון והשミニי בחג, והוא יום מתן תורה שהראם בו את אשו הנדרלה ודבריהם שמעו מתוך האש, ולכך יקרו חכמים בכל מקום חג השבועות "עצרת", כי הוא ימים חמיני של חג שקדאו הכתוב לנו". ורמב"ן אמר נג ליה

מדוע ספרים את הימים שחלפו?

שאלת השאלה: אם ימי ספירת העומר הם ימי הכהנה וציפייה לקבלה התורה, מדוע ספרים את הימים שחלפו, ולא ספרים את הימים שנשארו עד לקבלה התורה? הלווא בדרך כלל כשאדם נכסף ומזכה לאיזה מאורע מסוים, איןו ספר 'הנה עבר יום אחד', 'הנה עברו שני ימים', אלא ספר 'נשארו עוד חמישים יום', 'עוד ארבעים ותשעה יום' וכו'. מדוע כאן ספרים להיפך?

עם ישראל כשיצאו מצרים היו שרויים באربעים ותשעה שערי טומאה, ולא היו ראויים לקבל את התורה, אך הקב"ה ברוב רחמיו וחסדייו עליהם, בכל יום הוציא אותם משער טומאה אחד והכניסם מנגד לשער קדושה אחד, עד שהגיעו ביום מתן תורה לאربعים ותשעה שערי קדושה, ואז קבלו את התורה. נמצא שהיה להם עניין מיוחד גם בעצם ימי ההמתנה לקבלה התורה, כי בלבד ממה שנכפסה וכלהה נפשם ליום המיויחל, גם במשך הימים שהמתינו התעלו ברוחניות, התקדשו ונטהרו בהם עוד ועוד, וכן ספרו את הימים האלה, לאות כי הנה בידינו כבר יום אחד שהתעלינו בו, יום שני שהתעלינו בו, וכן הלאה. לא כן אדם הממתין ומזכה ליום שמחתו, אין לו שום תועלת ביום שבינתיים, ואדרבה הלוואי שלא היה, והיה כבר מגיע היום המיויחל מיד, לכך אין הוא מונה את אותם ימים, אלא רק את הימים שנותרו אל היום המיויחל.

אף כיום, כשספרים בכל שנה מחדש את ציפיותנו לקבלה התורה, ציפייה זו כרוכה היא בהכנה והתעוררות אל היום הנדול, זוקקים אנו לחמשים ימי הכהנה, ושינה משמעות ותוכו לכל יום שחולף.

חג השבועות נקרא כך, על שם השבועות שספרנו לפני מוכח מזה שישנה משמעות רבה לשבועות אלו, המכינים אותנו להגיע אל החג. לכן יש לספור את הימים והשבועות שכבר השגנו, עד אשר מגיע אל החג – **בשבעה 50 יום**.

↳ מבאר ספר החינוך (מצה ש), שבתחלת הספרה איננו רוצחים להזכיר שנשארו לנו כל כך הרבה ימים עד לקבלת התורה, ולכן מונחים אנו את הימים שכבר עברו. כי כל זה מראה לנו הרצונו חזק להגיע אל הזמן". ומכל מקום, גם בהמשך הספרה, כשהסביר נותרו ימים מועטים, אין משנים את צורת המנון שבה התחלו.

↳ אומר הרב אהרון קווטלר, כי בכך "תגדל ההתעוררות בהכנה, בראותנו כל יום ויום כמה זמן כבר עבר, וכענינו אם לא עכשו אימתי". דומה הדבר לאדם הסופר ואומרים: הנה כבר עברו חמישה ימים מחודש אלול, הנה כבר עברו עשרה ימים... וכל זאת לעורר את נפשו לנצל את הימים הגדולים, החולפים לבלי שוב.

↳ עוד תירץ: בזו שאנו מונחים את הימים שעברנו מחת הפסח, ואין אנו מונחים את הימים הנוגדים לקרה מתן תורה, מדגשים בזו כי עד למtan תורה לא נגמר ונשלט עניין חג הפסח, כי תכילת היציאה - החירות המוחלטת, ואין לך בן חורין אלא מי שעסוק בתורה, כי בלי זה הוא עבד ליוצר, לרצון ולסביבה, ואי אפשר להתגבר על כל זה ולהתרומם, אלא רק על ידי לימוד התורה... נמצא שرك במתן תורה נגמרה שלימונות החירות של יציאת מצרים.

- כיווץ בזו אומר הזוהר הקדוש ויקרא אמר צה ע"ב: "וְסִפְרָתֶם לְכֶם מִמְּחֹרֶת הַשְׁבָּת' – ישראל, אף שנטהרו לעשות פ██ח ויצאו מן הטומאה, לא היו שלמים וטהורים כראוי. ועל כן אין היל גמור בימי הפסח, שעד עכשו לא השתלמו כראוי".

הספרה – נתינת חשיבות ומשמעות מיוחדת לכל יום

משמעות הספרה אינה רק לספור כדי לדעת כמה ימים עברו, אלא משמשה לתת דעתנו על חשיבותם ומשמעותם של הימים.

נניח שאדם אומר לחברו: "שמע, ביום שמחתי אני מפקיד לך בכל יום 1 ש לחשבו. ספור לך את הימים הללו!" משמעות ספרה זו אינה רק כמותית, אלא "ספר לך" – תנו דעתך להחשב את הימים הללו, לשים לב אליהם, יש לכל יום ויום חשיבות מרובה בשביב! [ישנו סלנג שאומר "לא סופר אותו", כשהכוונה לא מחשב אותו. כי בספר משמעו גם "להחשיב"]."

כך, "וספרתם לכם" – תנו דעתכם על חשיבותם של הימים בעבורכם! מספרו, שימו לב, הערכו אל נכוון את חשיבותו ומשמעותו של כל יום. בכל יום אתם מותקדים ומיטהרים וועלם בעוד שלב – לקרה היום הגדול של מתן תורה.

הרוחבה: לספר ולמספר

בעניין ספירת העומר ישנו דין מיוחד, שצריך שהספרה תהיה תמיינה – שלימה. אדם שדילג יום אחד של ספרה, אינו יכול להמשיך לספר.

זהו הדריך אמר וראה, כל אדם שאינו מונה חשבו אותו שבע שבתות תמיימות, לזכות לטהרה זהו, לא נקרא טהור...ומי שמנגע טהור ליום זהה והחובן לא נאבד ממנו, כשמגע ללילה הזה, צריך לו לעסוק בתורה....".

יש להבין מה טיבה של ספירה זו שחייבת להיות שלימה דוקא, ומהי הכוונה "חובנו לא נאבד ממנו"? מדוע אדם שזכה לספור يوم אחד כבר "אבד ממנו חובנו"?

נראה כי ניתן לבאר את העניין כך: יש ספירה שהיא רק לשם ידיעת הנסיבות, ויש ספירה שהיא גם במשמעות של "מיספור". למשל: ישנו הבדל אם האדם "סופר" כמה ספרים ישנים במידה, בין שהאדם "מספר" את הספרים שבמדף. כשהוא מספר, יש לו עניין במספר המסיימים שהוא מצמיד לכל ספר, כגון שהוא מספר את הספרים לפי רמתם. ספר ברמה נמוכה - 1, ספר ברמה מעט יותר גבוהה - 2, וכן הלאה, והספר ברמה הגבוהה ביותר - 10. אם בטעות ידלג על אחד הספרים, הרי שאיבד את המיספור הנכון, כי הוא נתן למשל הספר ברמה 3, את המספר 4. לא כן כשספר, גם אם בטעות ידלג מלספר ספר אחד, אין זה נראה כלל, יכול להוציאו לספירה לאחר מכן.

כך, בספירת העומר, נתונים לכל יום את מספרו המסיימים - היום יום אחד לעומר, יום שני לעומר וכו'. ידוע בתורת הקבלה, כי כל יום ויום יש בו השגה מסוימת, מעין עלייה רוחנית בסולם, שלב אחר שלב. [7 שבועות כנגד 7 בחינות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הו, יסוד, מלכות, ושבוע הראשו שהוא חסד, היום הראשון הוא חסד שבחסד, השני חסד שבגבורה, השלישי חסד שבתפארת וכו' הלאה - בבחינה והגדרה מדויקת לכל יום ויום ובפני עצמה]. אם האדם ידלג יום, הרי שכך "אבד ממנו חובנו", הוא איבד לבבבו את מיספורם הנכון של הימים, את הכרת המשמעות היהודית לאותו יום, שאפשר להשיג אותה דוקא ברגע של עלייה בדרגות הסולם.

מדברי הפסקים ניתן להבין שספירת העומר הינה אכן במשמעות של "מיספור", ציוו ייחודיתו ומשמעותו של כל יום:

↳ בשלחו ערוץ (אוורח חייט סימן תפט ס"ז) מובא שלפני הברכה צריך שידע כמה הוא עומד לספור, ואם טעה למשל, שהיא סבור בעת הברכה שהיא ארבעה ימים לעומר, ולאחר הברכה נזכר וספר חמישה, הרי זה דומה למי שטעה וחשב שיש בכוסו יין ונמצא שיש בו שקר שברכתו שחכל. ולכאורה, מה הדמיון בין הדברים, הלוא יין ושכר הם שני דברים, והמברך על הינו ונמצא שקר, אכן לא נתן דעתו בשעת הברכה על המשקה הנכון. לא כן לגבי ספירה, הברכה היא על מצות הספירה, ומה בכך אם אינו יודע את היום והמספר המסיימים? והתשובה היא כאמור, ספירת העומר ממשמעה **למספר** את הימים, לתת לכל יום את מספרו הנכון בסולם העלייה. מילא אם שכירך היה בערך ארבעה ימים, ולבסוף ספר חמישה, נמצא שהברכה לא הייתה קרואוי, שהרי המזווה היא לתת ליום את מספרו הנכון - חמישה.

↳ כתוב הרותה: "צורך לספור ארבעים ותשעה ימים, אבל ביום החמשים אין צורך לספור, שהרי נזכר בברכה ובתפילה". ויש להבין, מה בכך שיום החמשים נזכר בברכה ובתפילה, מדוע זה פוטר אותנו מלספר? לפי האמור הדברים מובנים. **נדרמה** זאת לדוגמא שהובאה

לעיל: אDEM ממספר את הספרים במדף. ספר ברמה נמוכה ביותר – 1, ברמה גבוהה יותר – 2, וכן הלאה. הספר העשיiri, שהוא ברמה הגבוהה ביותר, הוא "הספר המנצח". על ספר זה כבר אין צורך להזכיר מספר דזוקא, שהרי המספר שלו מצוין בכך שהוא "המנצח" ככל מר步 בעצם הימצא בדרגה הגבוהה ביותר. גם חג השבעות, אין צורך לספר אותו כיום החמשים", אלא די בכך ש"נזכר בברכה ובתפילה" סופרים ומציינים אותו בכך שהוא חג השבעות.

נמצא אףוא, כי ספירת העומר אינה רק במשמעות של לספור כדי לידען כמוות, אלא: **لتת את הדעת עם חשיבות ומשמעות מיוחדת לכל יום ויום.** (ברכת מרדכי ספירת העומר סימנו כד)

וספרתם לכם – האירו בלבבכם את הארץ הימיים!

כתב ה"כתב סופר", המשמעות של "וספרתם" כוללת גם עניין של טהרתו, זיכוק, הארץ, מלשון "אבן ספר". [וכפי שאומר הזוהר הקדוש בהקדמה ח ע"א]: "השימים מספרים – מאירים בזוהר הספר שמאיר וזהר מסוף העולם ועד סוף העולם". הספרה שאנו סופרים משמעה להאיר **בלבנו את הארץ הימיים הללו!**

הלחט והتورה

הנה ראיינו כי ימי ספירת העומר וחג השבעות נחוגים בשני מיישורים: הארץ, והتورה. הארץ – ימי הבשלת התבואה עד לחג הקציר, שבו האדמה במיטבה, ומביאים לפני ה' מנחת "שתי לחם" מן החיטים שהם מיטב תנובת הארץ.

התורה – ימי ציפייה והכנה לקבלת התורה.

אמינו כי שני הדברים הללו כרוכים זה בזה, כמו הלשכה והתקיף. הودיה על הלשכה כרוכה בהודיה על התקיף. וכך הודיה על הארץ כרוכה בהודיה על התורה.

עתה נתבונן עוד על הקשר המהותי בין ה"לחם" וה"تورה".

לעובדת ולשומירה

נאמר: "כִּי אָדָם לְעַמֵּל יוֹלֵד" (איוב ח). האדם הגיע לעולם לעבוד ולעמל, ודזוקא בכך הגיע לתיקונו ויישג את שלימותו והטבתו. העולם הוא מעין "סדנת עבודה" בשבייל האדם, ומוטל עליו "לעשות כל צרכי העולם ותיקוני" וזה חדש מدرש הנעלם ה בא, כלומר: לעמל לישב את העולם, לקיים ולפתח אותו.

הנה, בתחילת הבריאה, הוציא האדם בגן עדן. מקום של עידון ותענוג, מלא כל טוב, שבו כל צרכיו הגשמיים היו מוכנים ומצוונים לו בכל הכבוד וההדור. כל סוג העצים והאלנות שבעולם צמחו בו, ערוכים בסדר מריהיב ומיויחד. וכולם היו קיימים לעד,

אין נובלים, אין נcmsים, ואין פירוטיהם כלים. מלאכי השרת שרטתו בכל אשר הוצרך, ואף היו צולמים לו בשדר ומסננים לו יון.

התורה אומרת, כי גם שם הייתה לו עבודה – “**וַיַּגְהֵהוּ בָּנָיו עָזָן - לְעֹבֶדֶת וְלִשְׁמָרָה**”. ואולם, איך עבודה היה יכולה להיות לו במקום כה מושלם? במה הוצרך לעבוד, שככלם עומדים הכנן לשרטתו?

אמרו חז”ל, כי בגין עdon ניתנה לו מאות הבורא הזדמנויות מיוחדת, שהעבודה אשר עליו לעבד עלי אדמות – תהיה בפנ הרוחני, לעבוד את בוראו, ללא צורך בעבודה חומרית כלשהי. عمלו היה عمل רוחני, عمل להשגת הרוחניות, להשתתת תורה, שהיא שורש קיום העולם. שחררי בידוע, לכל דבר גשמי ישנו שורש רוחני שמקיים אותו ונונטו לו חיים.

אנו, גם בגין עdon מוטל היה עליו לישב את העולם, לשמר עלי ולפתח אותו, אולם היה זו עבודה על השורש הרוחני: לשמר על העולם על ידי שמירת קיומו הרוחני, ואף לישב ולפתח אותו על ידי עבודתו והתקדמותו הרוחנית. וזאת בכך שקיימים מצוות ויעמוד את ה’.

אולם, כאשר חטא, הורד ממדרגו או, הוא **הוسر מגגדל הפיקוד הרוחני**, והוצרך להחליפ את עבודתו בעבודה גשמית פיזית – “**בזיעת אפיק תאכל לחם**”. הוא התגשם, והמושגים שלו ומרחב הפעולה שלו התגשמו. כתעת עליו “לעשות צורכי העולם ותיקוני” – בחומריות. לחזרו, לזרע, לחקור, לטחון, לבנות וכו’ – בעמל כפיים גשמי.

אך עדין יש לאדם את האפשרות להיות קשור גם לעבודה הרוחנית: ככל שיחסק יותר את הרוחניות שלו, תהיה לו יכולות לעובדה הרוחנית. הוא יוכל לפעול ולעשות רבות בעולם – על ידי עבודתו הרוחנית, שכוללת לימוד תורה, תפילה, קיום מצוות ועובדות ה’. וזה שומר המדרש (ברא”ב): “לא נברא אדם אלא לעמל. אם זכה, הוא עמל בתורה, ואם לא זכה, הוא עמל בארץ. אשורי לאדם שהוא עמל בתורה!”

יש לאדם אפשרויות לבחור אם לעבוד “**בזיעת אפיק**” – בגשמיות, או לזכות לעבוד ברוחניות – לעלות ולהתעורר במעלות התורה.

לחם – לבב אנוש יסעד

והנה, מספר המדרש: בשעה שאמר הקב”ה לאדם הראשון “**וְקُוץ וְדָרֶדֶת תְּצִמְמִימָה לְךָ וְאֱכַלְתָּ אֶת עַשְׂבַּת הַשְׁדָּה**”, הוציאו פניו, וולגו עינוי דמעות! אמר לפניו: רבונו של עולם, אני וחמוריו נאכל באבוס אחד!!

אמר לו הקב”ה: “**בזיעת אפיק – תאכל לחם**” – הויאל והוציאו פניך והצטערת, תזכה לאכול לחם!

צערו של האדם היה על כך, שחייב שנפל כל כך ממדרגתו, עד שמצונו הוא כמצוון החיות והבהמות והינו חומרי כמותם. ניחם אותו הקב"ה בכך שהוא יאלל לחם, שהלחם הוא מאכל זו וمبرור יותר, וזה מראה על כך שטבעו זו ועודין יותר מבעלים החיים. ואמנם, בהכנות הלחם ישנה טרחה מרובה: ל��ור, לדוש, לטרחו, לטחון, לנפות, ללוש, לאפות וכו', שלא כמאכלים של בעלי החיים המוכן מיד לאכילה, ובכל זאת שמאם האדם על כך, שטוב לו לטrhoת ולעמל, ובלבך שלא יהיה חומרי כבמהה! (בר"ד כ. ז. פסחים קיא ע"א ו מהרש"א שם. ליקוט נחמני)

הנה כי כן, הלחם – ברוך הוא בעמל ובטרוח רב, אך הוא הוא המזון שמבטא "אדם".

לחמה של תורה

עתה, הנה נא נתבונן על מצב התבואה בעת האביב. השdotsות התמלאו בתבאות יפות למלאה העין. ובעבור הבמהה - זה מצוין. זה לבדוק מה שהיא צריכה. אבל בעבור האדם - זה עדין לא מספיק. עליו להוכיח שהتبואה תגעה לידי בשלות טוביה יותר, ואז י��ור, יערר, יטחן, ידוש, יטרח, ינפה, יلوש, יאפה - יתרה רבות, עד אשר ישיג "לחם"!¹ מאכל אדם!

שעוררים ותבן - משייגים בקלות, אין צורך בעבודה רבה. אבל זהו מאכל בהמה.

בשביל הלחם - מחייבים וטורחים. אבל זהו מאכל אדם.

ובמקביל לעבודה הגשמיית זו של "בזיעת אפיק תאכל לחם", ישנה עבודה רוחנית.

"עיר פרא אדם يولד" - אדם ללא عمل פנימי רוחני, דומה הוא כבמהה, נשאר "פרא", גולמי עם כל התכוונות הבהמיות שבו.

כדי להיות יותר ויותר "אדם", יש לעמל ולטרוח, בעבודה רוחנית מאומצת! על ידי عمل בתורה, במצוות ובעבודת ה', האדם הולך ונוהיה יותר ויותר "אדם".

"אתם קרוויים אדם, ואין אומות העולם קרויים אדם!" (ובמota סא ע"א) רק עם ישראל, על ידי عمل התורה, מ滿שים את מלא קומתו של "אדם". "אדמה לעליון". אדם שנבדל מן הבמהה בנשמו ובכוחות הרוחניים שלו.

זהו ה"לחם" שאנו מגישים לפניה ב חג השבועות, תוצר של עבודה רוחנית מאומצת, שעל ידה ביטאנו את ה"אדם" שבתוכנו!

אומר חז"ר הקדוש (בראשית מז ע"א): חודש האביב - שחררי באותו שעה שעורה אביב [בשלה], ומקריבים ממנה עומר עשירית האיפה ממחורת השבת, וסופרים שבעה שבועות שלמים לעלות למעלה, ולקבל מאותם חמישים ימים עליינים של האם העליונה תורה שנקייה לחם, שכתוב (משלי ט ח) "לכז ללחמו בלחמי". ואנו מקריבים ביום החמישים, שנתנה בו תורה, שתי הלחם - תורה שבכתב ותורה שבעל פה.

עוד אומר הזוהר (ויקרא זח עב): ושבועות שהוא מתן תורה, **שניתנו שני לוחות התורה, נריך להקריב להם שני הלחם... זחו לחם של התורה, שנאמר בו: "למי לחמו בלחמי"... זחו מאכל אדם". "אדם פי יקריב מכם קרבן לה".**

במקביל לעבודה הפיזית הנעשית בארץ בימים אלו, שמטורנה ותכליתה שלא להישאר רק עם היבול של השוערים והתבו, מאכל הבהמה, אלא להפיק "לחם", מאכל אדם; אנו עמלים, על רוחני מאומץ, כדי לזכות בתורה, שעלה ידה אנו מתעלמים מון הבהמיות שבנו, וקרויים אדם!

כמה נפלאים הדברים!

בתחלת הספרה אנו מגישים לפני השם יתברך את "מנחת העומר" - מנחת שעוריהם שהם מאכל בהמה. אך בסיוםימי הספרה, לאחר העמל, אנו כבר זוכים להגשים לפני השם "מנחת שני הלחם" - מאכל אדם. כי הנה זכינו, בדברי הזוהר, "עללות למעלה, ולקבב מאותם חמישים ימים עליונים - תורה שנקראת לחם!"

אל יבלבל עצמו מאחרים!

בעניין הספרה והעליה בעבודת ה', כותב רבינו נתן דברים מתוקים מדבר, דברי אלוקים חיים, "צוף דבש אמרויنعم, מותוק לנפש ומרפאה לעצם!" וכיה דבריו ליקוט הלכות פサח ט (בב):

"וספרתם לכם" - לכם לעצמכם. לכם לעצמכם זוקא, שכל אחד צריך לספור ספירת העומר - שהיא בוחינת ההתחזקות בעבודת ה' - לעצמו, כפי מה שהוא! ולא יפול בדעתו מלחמת שנדרה לו לחבריו בני גilo טובים ממנה הרבה. כי אף על פי שהיא מידת טובה להיות עניו ולהחזיק כל אדם לטוב ממנה, אבל אם יפול בדעתו על ידי זה חס ושלום, אין זו ענהו, אדרבה זוהי גדלות [נאונה גודלה], שאין נאה לו שיעבור איזה עבודה להשם יתברך כשעדין הוא רחוק כל כך, ואילו חבריו כבר זכו למה שזכו.

כי אסור להרהר אחרי המקום, וכי יודע מאייזה מקום הוא, ובאייזה מקומות נמשך על ידי מעשיו, כי אין אדם דומה לחברו כלל. וכן כל אדם שרוצה לצאת מטופמותו וזומתתו, שזה בוחינת ספירת העומר, צריך לספור המים לעצמו זוקא, ועל יפיו חבירו כלל חס ושלום, וזה "וספרתם לכם" - לכם לעצמכם זוקא. וכך שכתב רבנו ז"ל על הפסוק "אחד היה אברהם", שעיקר התקירבות אברהם אבינו עליו השלום לה' יתברך, היה על ידי שחיבר תמיד שהוא רק אחד בעולם, ולא הסתכל על שם מונע ומעכב ומבלבל.

ובאמת כמו שיש כמה מיני מניעות מהמוניים הרשעים, או מתנגדים הרוצים למונע מהאמת בכמה הסתות ופתיותים ודרכי לצננות וחלקלקנות וכו', כן יש גם כמה מיני מניעות וחלישות הדעת אפילו לחבריו ואוהביו באמת. וכל זה אי אפשר לבאר בכתב, רק כל אחד יבין בעצמו כפי עניינו. וכנגד כל מיני מניעות וחלישות הדעת שבעולם,

צריכים לילך בדרך הנ"ל, בבחינת "אחד היה אברם" - לחשב כאילו הוא ייחידי בעולם כנ"ל, וזה בחינת "וספרתם לכם" לעצמכם כנ"ל.

וכמו שmoboa במעשה של החכם והתם [משמעות המעשיות הקדושים של מורה"ז ז"ל]. שהחכם היה רצען [סנדLER], ולא יכול לעשות המלאכה כראוי, ומגעלו שלו היה יוצא בשליטה קצוות. אבל הוא היה מתפאר בו מאד, כמה נאה ויפה המגעלו הזה! והיתה שואלה אותו אשתו: "אם כן מפני מה שאר בעלי מלאכות נוטלים שלושה זהובים בעד זוג מנעלים, אתה אין לך קוח כי אם אחד זהוב וחצי!!" השיב לה: "**מה לי בזה!! זה מעשה שלו וזה מעשה שלי!** וודор למה לנו לדבר מאחרים, הלא נתחיל לחשוב כמה וכמה אני מרוחה במנעל זה? העור כך וכך וכו' [וחישב בפירות את החוזאות נגד ההצעות] עיין שם.

והבנּי כי במעשה הזה מבינים רוב העולם כמה דברים הנוגעים לעבודת השם יתברך, שצרכיס להתנהג בדרך התמיינות, ולהיות בשמחה תמיד, אפילו הוא בעניות ודחקות גדול, וגם עבדתו ותפילהו איינו בשלמות כלל, אף על פי כן יהיה בשמחה בחלקו תמיד, ולא יסתכל על העולם כלל שיש להם פרנסה כנגדו בכפלי כפלי, ויש להם אכילה ושתיה ומלבושים נאים וכו', ואף על פי כן מלאים דאגות תמיד ברוביו חסרונות. וגם בעבודת ה', בתורה ובתפילה, הם גודולים ממוני אלפיים פעמיים, ואף על פי כן אל יפול בדעתו מזה כלל, רק יהיה שמח בחלקו תמיד, כמובן שם שהלחם שלו היה אצל כל המאכלים שבעולם וכו' ומגעלו שלו שגמר בכמה ימים ביגעה גדולה, והוא מלא חסרונות, והרוויה בו פחות הרבה מאחרים, אף על פי כן היה יקר בעיניו מאד, והתפאר בו הרבה, ולא הסתכל על אחרים כלל, ואמר: מה לי בזה!! **זה מעשה שלו וזה מעשה שלי!**

וצרכיס לדקדק בכל המעשה, ליקח לעצמו מוסר ועצות מדברי התם הנ"ל, ולילך בדרך, ולהיות בשמחה תמיד, ואל יבלבל אותו העולם כלל, ואפילו חבריו שזכירים לתפילה ועובדיה הרבה יותר ממנו, אף על פי כן אל יפול בדעתו מזה כלל, רק יהיה בשמחה תמיד בכל נקודה ונקודה טוביה שמרוחה בתפילתו ועבדתו - איך שהוא.

๙ התורה שבעל פה – רבינו עקיבא ז

הנה כי כן למדנו כיימי ספירת העומר בתורה הם ימי קצר, וסיפורים בהם את הימים להקרבת העומר. חז"ל היפנו אותנו אל פנימיותם של הדברים, שמהבחןנו אלו הם ימי הכהנה לקבלת התורה. והנהبعث נתבונן על עניין נוסף: בימים אלו נהוגים אלו מנהגי אבותות זכר לתלמידי רבינו עקיבא שנפטרו. רוצחים אלו להבינו מה הקשר בין פטירתם לmonths הימים. וכן מדובר עושים זכר לדורות על פטירתם, מה שלא עושים ברבים וטוביים חסידי וקדושים עליון שנפטרו בכל מיני אירועים קשים ומשמעותיים לעם ישראל. ועוד: האם יש קשר בין מיתNESSם לבין הילולות רבי שמעון בר יוחאי ביום לג בעומרי על כך, ועוד, נתבונן נא בעת.

תורה שבכתב ותורה שבעל פה

הנה זכינו שבחר בנו הקב"ה מכל העמים ונתן לנו את תורתו, תורה אמת, בהר סיני. ומהי התורה שננתנו לנו ה? שתי תורה הן: תורה שבכתב ותורה שבעל פה.

תורה שבכתב – ספר התורה, אשר נכתב על ידי משה מפי ה'. ממנו נכתבו מילא במילה 12 ספרי תורה ל-12 שבטי ישראל. ממנו נכתב מילא במילה לכל מלך בישראל, וממנו נכתבו ספרי תורה באלפי עותקים ברחבי העולם, והוא נמצא בידינו, מילא במילה ואות באות, כפי שכותב משה מפי ה'. [הלוות רבות ישן על כתיבת ספר תורה, שהוחווות מעין מגנו שימור מיוחד לכתיבתו המדוייקת מדור לדור. וכן כל ספרי התורה, מכל העולמות, מכל קצוות תבל, מכל התקופות, הם באותו נוסח בדוק, מילא במילה ואות באות. מה שאנו כן בכל מני כתבים אחרים, ישנים חילופי גירסאות לרוב].

תורה שבעל פה – נסירה ונלמדה למשה רבו מפי הקב"ה בהיותו במרום 40 ים ו-40 לילה. ועbara בעל פה מדור לדור. ועל כך נרחיב כעת.

נתחיל ונשאל, מדוע לא נסירה לנו התורה כולה בכתב? הלוא משחו שעובר בכתב, עברו יותר במדוייק, באופן מסודר ובטוח!!

כדי לענות על כך, נתאר לעצמנו אדם שהוא חכם נפלא בענייני חינוך. יודע הוא לרדת לעומק נפש הילד, לפועל פעולות נכונות, ולהביא אותו לצמיחה. יש לו ידע עצום בתחומיים רבים: תזונה נכון בגיל הילדים, רפואי בעיסוק, רפואי בדיון, משחקי ילדים, DIDAKTIKA ושיטות לימוד, פסיכולוגיה ועוד ועוד. אך מעל כל הידע, עומדת חכמה עצומה, לב חכם, רגש ונבון, הידוע להשתמש בידע באופן נרחב ונכון, ולהביא לתוצאותמצוינות ונפלאות.

והנה רוצה החכם להנحال את חכמו לאנשים נוספים, שילמדו ויפיצו אותה ברחבי העולם, וכך שתהייה תועלת לאנשים רבים, בהווה ובעתיד. כיצד יעשה זאת?

אילו היה זה עניין של ידע בלבד, יתכן שהוא כותב הכל בספרים. וכמובן היה צריך להוציא ספרים עבי קרס שיכילו את כל הידע באופן נרחב, מדוייק ומוסבר היטב. [עדין אין זה מספק למורי, כפי שניתן לראות, כי מקצועות המכילים ידע רב יחד עם טקסטיה מעשית והתמודדות מול מצבים שונים כמו למשל רפואי, אינם יכולים להילמד רק מתוך ספרים, אלא חייבים הם מסירת לימוד והשתלמות בעל פה]. אולם כאן, אין זה רק ידע, אלא חכמת לב מיוחדת, שאotta בודאי אי אפשר לכתוב. וכך אמרו חז"ל (סנהדרין לה ע"א וברש"ג): **"לייבא דאיןשי – לא כתבי"**. לב האדם – איןו ניתן להיכתב.

אשר על כן, כדי להבהיר כראוי את חכמו, יסוד החכם חוג, אשר אליו הזמן אנשים נבחרים, חכמי לב ומוכשרים. בחוג זה העבר והרצתה את ידיעותיו וחכמו. נתן דוגמאות לרוב, ירד לפרטים מעשיים רבים, טיפול בפתרונות בעיות, הדגים דרכי התמודדות שונות,

וכל זאת לצד הKENNIET ידע נרחב. את את השכilio אנשי החוג להבין את מהלכיו, את דרך החשיבה שלו, קנו ממנו אף ידיעות רבות ומגוונות. במהלך החוג הם קיבלו גם דפי סיכום, עד אשר בסיום החוג יצאו עם קלסר עב כרטס, אך ממה שיתור חשוב - עם הבנה והפנמה של הדברים שנאמרו להם.

כמו כן, שמי שיקבל לידיו את הקלסר מבלי שהשתתף בחוג עצמו, לא יוכל להבין כראוי את הנאמר בו ולישמו באופן נכון ואמיתי. הוא יוכל להבין מעט, 'מלמעלה', להתרשם כללית, אבל בודאי שלא יוכל לרדת לעומק הדברים, להבנתם האמיתית והברורה, ולישום הנכוון והמדויק.

"ארפה מארץ מדיה ורחביה מני ים"

זהו משל חיור מאד מאוד ביחס לחכמת התורה. הקב"ה בחר בנו עם ישראל לתת לנו את התורה, למסור בידינו מהחכמתו האלוקית. חכמה זו היא המקור לכל חכמת העולם: חינוך, פסיכולוגיה וכל חכמויות הנפש, כל מדעי הטבע למיניהם, חכמאות הרפואה, חכמאות מטאוריזיות למיניהן. כל זה אף לא טיפה מן הים מן החכמת האלוקית עצמה [שיצורה את העולם, יוצרה את חוקי ופלאי הטבע, יוצרה את גוף ונפש האדם וכו']. כלומר מן החכמה זו נוציאו כל החכמויות האחרות].

הקב"ה לימד את התורה בעל פה את משה, ורק לאחר מכן אמר לו לכתוב את התורה שבכתב שהיא צופנת בסודות, ברמזים, בכללים, את התורה שבעל פה. וכדברי המדרש:

יתברך שם של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, שבחר בישראל משבעים אומות, כמו שכתוב, "כִּי חֶלְקָה הַעֲמֹקָה יַעֲקֹב חֶבֶל נְקַלְתָּו". ונתן לנו את התורה בכתב, רשותות ברמז צפנות וסתומות, ופרשום בתורה שבעל פה, ונילה אותן לישראל. ולא עוד אלא שהתורה שבכתב - כללות, תורה שבעל פה - פרטאות. תורה שבעל פה - הרבה, תורה שבכתב - מעט. ועל שבעל פה נאמר: "ארקה מארץ מדיה ורחביה מני ים". [תנומא נח מ]

קבלת התורה שבעל פה – בכפיה

ממשיך המדרש ואומר, כי עם ישראל, כשהקיבלו עליהם את התורה בשמחה באמירת "נעשה ונשמע", התכוונו רק לתורה שבכתב. אבל את התורה שבעל פה – לא רצו לקבל, והקב"ה כפה עליהם שיקבלוה.

doma ha-davar la-adom ha-oymor lemora shel: mochen ani li-kabel uli bishmacha kel moa shatnayid v-tanha ahotai, ci yodu ani she-chal ma she-atah mitzova uezi zo letobtavi. ve-olam ma she-atah dorosh minni le-habbin hitev at ma she-uromd machori kel horah shel, ve-machori kel ziyyori, le-habbin at harash shel, la-hicness alio, l-rada l-partei hadarim, le-habba ha-modiyikat shalham, l-lemoud at kol ha-chכמה v-ha-yadu sh-machori zo. zo - kasha li. aiinani rotscha.

כך עם ישראל רצוי לקבל עליהם بشמה לעשות את כל דברי ה' – "נעשה ונשמעו". אבל להבין היבט את התורה ואת דקדוקה, להיכנס לעובי הקורה של הבנת כל פרטיו הדברים, באופן מדויק, ללמידה את החכמה העליונה הנזואה בכל מצוה, וממילא את פרטיה ופרטיה פרטיה ודקדוקיה ולקיים את הכל, זה לא רצוי לקבל עליהם. והקב"ה, לטובתם, הכריהם.

ולא קבלו ישראל את התורה עד שכפה עליהם הקדוש ברוך הוא את ההר כניגית, שנאמר: "וַיִּתְעַבֵּד בְּתִחְתִּית הָרֶה". אמר רב דימי בר חמא: אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל, אם מקבלים אתם את התורה, מוטב, ואם לאו, שם תהא קבורתכם. ואם תאמיר על התורה שכתב בפה עליהם את ההר, והלויא משעה שאמר להם מקבלים אתם את התורה, ענו בולם ואמרו "נעשה ונשמעו", מפני שאין בה גנעה וצעיר, והיא מעט, אלא אמר להם על התורה שבعل פה, שיש בה דקדוקי מצוות קלות וחמדות, והיא עזה כמוות, וקשה לשאול קנאתה [קשה עד מאד להבין]. (וחומרה שט)

העברת התורה מדור לדור

התורה שבעל פה התילה בעבר מדור לדור. משה רבו למד מפי ה', ומסרה ליושע, יהושע לזקנים, זקנים לנביאים, נביאים מסרו לאנשי הכנסת הגדולה. התנאים קיבלו מאנשי הכנסת הגדולה. האמוראים קיבלו מהתנאים, וכן הלאה.

[בתוספות יום טוב על המשנה מבואר, כי משה אכן "מסירה" ליושע, בשלימות, יהושע לזקנים וכו' עד אנשי הכנסת הגדולה. עד אז "נסירה" התורה בשלימות מדור לדור. ואולם מכאן ולהלאה התנאים "קיבלו" מאנשי הכנסת הגדולה, והאמוראים "קיבלו" מהתנאים, והיינו מפני שנתמעטו הדורות, לא נסירה כולה, אלא קיבל כל אחד כפי כוחו. מכל מקום התורה שביבו קבלה היא איש מפי איש עד משה רבו עליו השלום].

ויש לשאול: וכי משה למד רק את יהושע? וכי יהושע למד רק את הזקנים? הלא הם למדו את התורה לכל עם ישראל!! אלא רצף העברת התורה נעשה על ידי "שושלת סמוכה". התורה בודאי נלמדה לכל עם ישראל, וכל אחד מישראל למד כפי כוחו. אך ייחידי סגולה בכל דור ודור "נסמכו" להעביר את השושלת הלאה [בדומה, להבדיל, לאותו חכם בחינוך, אשר חכמו הופצה לכל ההמוני, אך רק מעטים הוסמכו מטעמו להעביר אותה לחוג נוסף]. דזוקא יהושע, אשר היה צמוד למשה רבו "לא ימוש מותך האוחל", ולמד ממנו את התורה על בוריה, הוא זה שנסמך להעביר את התורה הלאה. וכן הזקנים הוסמכו על ידי יהושע וכו'. וכך עברת התורה שבעל פה, שאינה ניתנת כלל וככל להיכתב, מרבית תלמיד, מדור לדור, בשושלת העברת רצופה, כשהריך מי ששימוש את רבו, עד שהשכיל להיכנס לכל עומק הדברים והיקפם, הוא שיכל להמשיך את השושלת.

יגעת – מצאת!

נשוב לمثال של החוג שהועבר על ידי החכם בחינוך. אנשי החוג הפנימו ולמדו כראוי, אף היו נאמנים ליישום המעשי של הדברים, וכן ראו פירות יפים מאוד בחינוך. הם

העבירו את הדברים בשלימות הלהה, לחוגים נוספים, וכולם למדו והפכו אותו, יישמו את הדברים בנהמנות, והציחו מאד. מידי פעם, כשהיה להם ספק או שאלה, יצרו קשר עם החכם ויפישטו את הספקות.

אחר שנמסרו הדברים מחוג לחוג, כמו וכמה דורות, הגיע דור, שהיה לו קושי עצום בגידול ובחינוך הילדים. הילדים היו מרדרנים וקשיים, התנאים הכלכליים אף הם היו קשיים, כך שהיה קשה לספק להם את מלא צורכיהם, ועוד ועוד קשיים. שקיבלו היו קשים עד מאד, כמעט בלתי אפשריים, ליישום. ואם לא די בכך, הרי שאף איבדו הם את הקשר עם החכם הנודול ולא יכולו לשאול אותו את שאלותיהם וספקותיהם.

אולם אנשי החוג ידעו נאמנה כי החכמה המופלאה שהועברה להם מדור לדור, צפונת בתוכה את הפתרונות לכל הקשיים ולכל הבעיות. הם החליטו לлечת אותה עד הסוף, היו נאמנים מאוד לכל הזרוכות וההנחות, למורות שהיא זה כורך בקשימים עצומים, וכמו כן התמסרו ללמידה הטוב את דברי החכמה, להבינים כראוי, עיינו בדף היסיכום, העמיקו בכל מילה, ערכו ביןיהם דיוונים רבים לגבי הדברים שהועברו אליהם בעלפה, כיצד ניתן ליישם באופן נכון בדור זה.

והנה - הפלא ופלא. דווקא הם, שמנותקים היו טכנית מן החכם, שנתקלו בקשימים רבים ועצומים, דווקא הם - גילו בדברי החכמה אשר לפניהם עומדים חדשניים, רבדים חדשים, הבנות נוספות. הם הצליחו יותר להיכנס בראש השכם, להבין טוב יותר את ההלך רוחו, את מהשנתו. הם הבינו לא רק את מה שנאמר ונכתב, אלא את החשיבה שעומדת מאחוריו הדברים. ומתוך כך, הרחיבו את הדברים, פירטו אותם, כתבו כלים נוספים מעצמים, שלא קיבלו ממוריםיהם. אבל לא שהמציאו ובדו זאת מליבם, אלא שהבינו זאת מתוך ההלך הדברים. הם גילו שהחכם הטמין בדף שני כל מיini רמזים לדברי חכמה נוספים. הבינו הם כי במילה זו רמז הוא לכך וכך, והראה לכך היא שהרי אמר בדבריו כך וכך... וכך פלפלו בדברים, וגילו חכמות עצומות של החכם וידע אידי, אף יותר ממה שלמדו חכמי החוג הראשונים!

כך, להבדיל, מדור לדור עברה התורה שבעל פה. ועם ישראל למדוה וכיימוה. הייתה גם בעם ישראל נבואה - הם קיבלו מסרים והדרכות ישירות מפי ה'. והנה הגיע הדור של בית המקדש השני. מלבד הצרות הגשמיות שהלכו והתגברו, וקשי הגלות, היה גם קושי רוחני. הנבואה פסקה, מאידך היו גזירות שמד ורדיפות התורה מצד הרומיים. كانوا נדרשו למסירות נפש על התורה. לאחיזה בה חזק. ודווקא הדור הזה זכה לגילות בתורה סודות נסתרים, רבדים עמוקים, ולהוציא לאור תעלומה של דברים הגנוים בתורה, לחיש סברות, הבנות מחודשות. כשהדבר הגיע לשיא בתקופתו של רבי עקיבא, שגילה דברים הגנוים בתורה שאפילו משה רבנו לא גיליה!

כעת נרחיב את הדברים הללו, ונראה אותן במקורותיהם.

לימוד מתוך קושי וצער – חזק יותר

אומרים המדרש (תנומא נח ט): כתוב על התורה, "וְלֹא תִמְצֵא בָּאָרֶץ הַחַיִים" איזוב ח' ים. מהו לא תמצוא בארץ החיים? וכי בארץ המותים תמצואו! אלא שלא **שלא** תמצוא תורה שבעל פה אצל מי שיבקש עונג העולם, תאה וכבוד וגדולה בעולם הזה, אלא במי שסמיית עצמו עלייה, שנאמר: "זאת התורה – **אָדָם כִּי יָמוֹת בָּאָהָל**" (במדבר ט' י). וכן דרך של תורה, פת במלח תאכל, מים במושורה תשתה, ועל הארץ תישן, וחוי צער תחיה, ובתורה אתה עמל.

... וזה היא תורה שבעל פה, שהיא קשה ללימוד, ויש בה צער גדול... והיא עזה כמוות וקשה לשאול קנאתיה, לפי שאין לומד אותה אלא מי שאוהב את הקדוש ברוך הוא בכל לבו ובכל נפשו ובכל מאוזו... למדך, שכל מי שאוהב עשר ותענווג, אינו יכול ללמד תורה שבעל פה, לפי שיש בה צער גדול ונידוז שנייה, ויש מבלה ומגבל עצמו לעלייה, לפיכך מתן שכחה לעולם הבא, שנאמר: "הַעַם הַהֲלָכִים בְּחַשֵּׁךְ רָאוּ אוֹד גָּדוֹל" (ישעיה ט א). אוור גדור, אוור שנברא ביום ראשון, שנגزو הקדוש ברוך הוא לעמלי תורה שבעל פה ביום ובלילה.

התורה הקדושה איננה כשאר החכמות, אלא דורשת היא התמסרות גדולה ועצומה. אדם אינו יכול ללמוד באמתו, להיכנס לעומק סברת התורה, להבין את האמת שבה, את הבנתה המדוייקת, כשהוא יושב "רגל על רגלי". התורה אינה כמו כל ידיעות אחרות, שניתנו ללמידה ולהבין ישר, אלא: "הַעַם הַהֲלָכִים בְּחַשֵּׁךְ רָאוּ אוֹד גָּדוֹל" – תחילה צריך לגשש באפלה, לחזור, לנסות להבוי, להיכנס לעובי הקורה של הבנת עמקות ושורש של כל עניין, מהי הסבראה של הדברים וכו', עד אשר מותגלה האור הגדול. ככל שהאדם יותר מתאפס ו"מצטער" על לימוד התורה, הוא מגיע להשגות גדולות ועמוקות יותר.

יש להבהיר, כי אין הכוונה כאן ל"צער" במובן שלילו של עצב, חיללה, אלא על התאמצות, לימוד מתוך קושי ויגעה, התמסרות גם בתנאים בלתי נוחים וכדומה. ואמנם דזוקא כאן טמונה מתייקות התורה המיוחדת, אשר רק מי שטעם אותה יוכל להבין. וכי שאמורת המשנה (אבות פ' מ"ד): "פת במלח תאכל... וחוי צער תחיה ובתורה אתה عمل, ואם אתה עושה כן, אשريك וטוב לך. אשريك בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא". וכי שאומר האור החיים הקדוש (דברים כו ח): "אם היוبني אדם מרגשים במתייקות ועריבות טוב התורה, היו משתגעים ומתלהתים אחראיה, ולא ייחס בעיניהם מלא עולם בסוף וזהב למאומה, כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם".

בימי בית שני ציערו עצםם על התורה – וזכו להשגות מופלאות

במהלך ימי בית המקדש השני, התהילו הרומים לשולט בארץ ולהכביר את עולם. הם הצירו את צעדי היהודים בשמרות התורה והמצוות ובלימוד התורה, כך שהיהודים היו צרייכים ממש למסור את נפשם על קיום התורה והמצוות. ודזוקא על ידי כך נקשרו בכל ליבם ונפשם לחכמת התורה, והשיגו בתורה השגות נפלאות, שלא הושגו כלל בדורות שלפניהם.

"אמר רבי ישמעאל: מיום שניתנה תורה לישראל ועד שנבנה הבית האחרון, תורה שניתנה, אבל הדורה ויקורה, כבודה וגודלהה ותפארתה, זיהה וזיותה, לא ניתנו עד שנבנה הבית האחרון". (פרק הילכות פרק כז)

"ולא עלתה על לבו ליתנו לכל הדורות הללו, מימות משה עד עכשי. לדור הזה היה שמור להשתמש בו עד סוף כל הדורות". (פרק הילכות פרק כט)

"לפי שלא מצא הקב"ה בבני אדם שעושים את התורה והמצוות בצער. ובנין בית ארון בצער, ומגידים עצם על התורה ועל המצוות, לפיכך נתן להם הקב"ה משנה להם לבניהם ולבני בנייהם עד סוף כל הדורות". (מן דבר אליהו יוטא פרק בז)

וכיצד יתכן שהשיגו השגות בתורה יותר מהדורות הקודמים להם, הלווא את כל תורתם קיבלו מהדורות הקודמים? התשובה לכך בתנא דברו אליהו (שטו): "מקרא ומשנה שניהם מפני הגבורה נאמרו... אלא **בשנות הקב"ה את התורה לישראל, לא נתנה להם, אלא בחיטים להוציא מהן סולט, וכפשתן לאรอง ממנו בגוד, בכלול ופרט, וככלול, ופרט וככלול...>.** הקב"ה ביכול נתן "חומר גלם" של חכמה, שמננו ניתן להוציא וללמוד עוד ועוד. ונראה על כך עוד להלן בנושא "חכם עדיף מנביא".

פיסgot גילוי תורה שבבעל פה – בדורו של רבי עקיבא

אמנם, האור הגדול ביותר של תורה שבבעל פה, זרח לאחר חורבו בית שני, בדורו של רבי עקיבא וחבריו. אותו דור, שרבו בו הגזירות והרדיפות, וכמוונה בפי חז"ל "דורו של שמוד", לא רק הצלעוו על התורה והמצוות, אלא מסרו נפשם ממש.

"מה לך יוצא ליסקל? על שמלאתי את בני.

מה לך יוצאה ליישרי? על ששמרתי את השבת.

מה לך יוצאה ליידני? על שאכלתי מעצה.

מה לך לוקה בפרגנו [בשותן] על שעשיתי סוכה, על שנטלתי לולב, על שהנחתתי תפילין, על שהטלתי תכלת, על שעשיתי רצון אבא שבשמים!

וזהו שאומר הפסוק אמרה יג: "זֶה אָמַר אֵלָיו מָה הַמִּפְטוּחָת הָאֱלֹהִים בֵּין יְדֵיךְ, זֶה אָמַר אֲשֶׁר הַפִּתְחָנִי בֵּית מְאַחֲכִי", **מכות האלה גורמו לי להאהב לאביו שבשמיים!**" (ויקיד' רב א)

תנו רבנן, פעם אחת גורה מלכות הרשעה שלא יעסקו ישראל בתורה. בא פמוס בן יהודה ומעאו לרבי עקיבא שהיה מקהיל קהילות ברבים ועובד בתורה... (ברכתת שא)

מכיוון שמסרו נפשם בפועל על קיומם בתורה, זכו לגילוי תוספת וריבוי לאין שיעור של אור התורה - האור הגדול של רבי עקיבא וחבריו!

רבי עקיבא וחבריו נתגלו אורות צפוניים שלא נתגלו גם למשה רבינו.

בשעה שעלה משה למרום, מעאו להקב"ה שiyorש וכושך כתרים לאותיות (כגון התנים בספר תורה). אמר לפניו: ריבונו של עולם, מי מעכבר על ידך?! לשם מה אתה מוסיף זאתן אמר לו: אדם אחד יש, שעתיד להיות בסוף כמה דורות, ועקיבא בן יוסף שמו, שעתיד לדודש על כל קוץ וקוץ תילין תלין של הלכות! אמר לפניו: ריבונו של עולם, הראותו לי. אמר לו: חזר לאחורך! נביבל לך את מדרשו של רבי עקיבא. ואמר לו: לך לשורות האחרונות של בית מדרשו. כי היה נהוג שהתלמידים ישבים לפני גולדותם ודייעותיהם בתורה, כשבשורה הראשונה ישבים הנזולים ביותר בתורה. הילך וישב בסוף שמונה שורות, ולא היה יודע מהם אומרים! שאלה הבנו משה רבינו את המשא וממן שלחם בדברי תורה. תשש בחוץ [העצער וחלשה דעתו שאינו מבין את צורת הלימוד]. כיון שהגיע לדבר אחד רבי עקיבא הגע לדבר שעריך לנמקן אמרו לו תלמידיו: רבי, מנין לך? אמר להן: "הלכה למשה מסיני", נתיחסה דעתנו [של משה רבינו]. ומינהות כת ע"ב)

ובמדרשי: **דברים שלא נגלו למשה, נגלו לרבי עקיבא וחבריו.** "וכל יקר ר'आתָה עינֶז" – זה רבי עקיבא וחבריו. (במדב"ד יט ד)

ננסה להבין יותר את הדברים.

חכם עדיף מנביא

כתב רבי יונתן אייבשיץ (בספרו *ירעת דבר ש"א* דרש יט): "זהחכמים ברוח הקודש משיגים מחשבת הבורא ברוך הוא... כי החכמה היא המחשבה, וחכמים משיגים מחשבת ה'"... ולכך חכם עדיף מנביא, כי החכם מודבק נשמותו במחשבתו ה', ומשיג יותר ממה שהנביא שומע מה שהוא מוציא מפיו ביבול. ואפילוبشر ודם יש דברים לבבו מה שאינו מוציא מפיו, ומכל שכן בהקב"ה, ולכך החכם שמשיג במחשבתו הבורא, יותר גדול מנביא שהוא מלשון ניב שפתים".

הנביא שומע מה שהוא מדבר, ואילו החכם משיג במחשבתו את מחשבת ה', גם את מה שלא נאמר, כביכול מה ה' חושב, מה ה' רוצה, מה ה' סובר בעניין זהה. ולזה הגיעו ביתר שאת רבי עקיבא וחבריו, שמסרו נפשם על התורה עד שדבקה נפשם ומחשבתם בהקב"ה.

וזהו שאומר הפסוק (משלוי ב ד): "אם תבקשנה בכף, וכמפטומים פחפשנה, אז תבין יראת ה", ו"ידעת אליהם תמצא"! בדורות שחיפשו וביקשו את התורה בכל לבם, אז זכו ל"דעת אלוקים תמצא"! זכו להבין את דעתו של הקב"ה, את מחשבתו ביבול. וזה דока אחר שתמה הנבואה בעם ישראל, ואף "בת קול", שהיתה עדין מצויה בימי בית שני, כבר לא הופיעה עוד. דока איז, שכבר לא זכו לשמע את דבר ה', זכו להשיג מותן עמל ויגעה, את דעת ה'.

בדומה לילדים שאמא נמצאת עםם בבית, והיא נותנת להם הוראות ומודrica אותן

כיצד לנוהג. כשהיא יוצאת מהבית והם לכל הפחות בקשר טלפון, עדין יכולים הם לשאול את פיה בכל מקרה של ספק. אבל אם כבר למגרי איבדו את הקשר, كانوا עליהם להתאמץ, להיות נאמנים להוראות שלה ולהדרכות שלה, ומוטוז אהבתם אליה ומוסריהם לדבריה, כבר יבינו בדעתם מעצם מה אמא מרשה ומה לא, ומה היא הייתה אומרת במצב זה ומה במצב אחר, ויכולים הם אף חדש כפיה כה בינתם, כללים ודעתות שאמא לא אמרה במפורש מעולם, אבל מבנים הם שכך דעתה.

"הקב"ה נתן לנו כח לחכמי התורה להבין דבר מתוך דבר, ולחדש הלוות מאובנתה דלייבא [מבנה הלב], שנעשה לנו כמעין הנבע, ומוציאים מלובט חכמת התורה, ומסכימה דעתם לדעת המקום. זו מעלה נפלא ונשגבנה שנית לנו ה' יתברך שנית מהمسؤولים להניע לידי מידת זו שתהיה דעתינו דעת תורה ונתקבוס בהשגתנו את דעת האלוקים". (בן מלך עמד עט)

זהו המושג "פריה ורבייה בתורה", שזכה להוצאה ולהחדש מהתורה עוד ועוד חידושים וחכמה, ולזה זכו ביותר רבינו עקיבא ודורו.

רבינו עקיבא היה "דורש תלי תילים של הלוות על כל קוֹז וקוֹז". ביאר המהרא"ל תפארת ישראל פרק סג', שכש שגורף התיבות מורים על דברי תורה עצם, כך התגינו מורים על השגות דקות מאד. והיינו שעד רבינו עקיבא לא היו דורשים אלא את גוף התיבות, אך רבינו עקיבא זכה לדורש את עומק ההשגה והסביר את הרמזו בתגיותו. כביכול מה שבין השורות, הדברים הדקים והנסתרים הרמזים בתוך המילים.

"אמר לו רבי טרפון: עקיבא, עלייך הכתוב אומר: **"מבקci נחרות חבש, ותעלמה יציא אוד"**, דברים המסתורים מבני אדם, הוציאם רבי עקיבא לאורה!" (אדר"ג פ"ג)

"משנת רבינו עקיבא בטלו זרועי תורה ונסתתרמו מעיניות החכמה" (סוטה מט). דש"י:
זרועי תורה - עומק סברא, ולסמווך טעמי תורה שבעל מה על מדרשי המקראות
ואותיות היתרים ולשונות המשתנים במקרא.

מחלקות בתורה

במשל של האמא והילדים, כשדנים מה אמא, בודאי צריכה להיות דעה אחת. אבל כשדנים מה היא סברה, מה היא היתה חושבת במקורה כזו, וכיitz הדעת נוחגת במקורה כזו, אייזה שיקול עמד נגד עיניה מאחרוי בקשה זו, וכך כל ילד, לפי טبعו ותוכנותיו, יכול להבין אחרת. ואם כול נאמנים עד מאד לאמא, ומיכרים את דעתה והליך מחשבתה, הרי שדברי כולם אמת. כי אכן בדעתה של אמא יש פנים לכאנן ולכאו. מצד אחד יש בלבבה סבראה כזו, ומצד שני יש בלבבה גם סבראה הפהча. יתכן שהיתה מנוחה א, ויתכן שהיתה מנוחה ב. שנייהם נכונים. אולם למעשה, אם אמא אמרה שצריך לשימוש תמיד לפחות הגודל יותר, אז כך עשוים. אבל לא שדברי שאר האחים אינם נכונים, הם נכונים בהחלט, רק שלמעשה אין נוקטים בדבריהם.

גס במשל הקודם של החכם בחינוך: כל עוד שדנים בדבריו, מה אמר על כל עניין, צריכה להיות דעה אחת. אבל כשמתאמצים להבין מה חשב ומה סבר, מהי החכמה העומדת מאחוריו הוראה זו או אחרת, כאן כבר ניתן לקבל דעתם רבות, שכן כל אחד חשוב על פן אחר במחשבתנו של החכם, שאנו גוננים רבים לחכמה, ויש כל מני הסתכלויות על אותו דבר עצמו. ודברי כולם אמת, אף כשהם דבר והיפוכו, כי באמת גם במחשבת החכם יש פנים לכאנן ולכאן.

כך להבדיל, "שבעים פנים לתורה". בעומק חכמת התורה, ישנים סברות ופניהם רבים ושונים. ואף הם מתחלקים לאלפי גוננים והסתכלויות שונות. "הלווא כה דברי פאש נאם ה'", וכפטייש יפץ סלע" (ירמיה כג טט). כמו קרון אויר, הנשברת לאלפי גוננים, בהתאם למקום שבו היא נשברת. אורח חכמת התורה מאיר באלפי ניצנוצים, ובכל מקום הוא מאיר בגונו שונה. כל חכם העוסק בתורה לאמתתה של תורה, מקבל את ההארה המיחודת לו בתורה. את הראייה והסתכלות שלו. ואף שייחיו דבר והיפוכו, כולם אמת. כולם כוללים בתורה שניתנה לנו בסיני. כדברי חז"ל: כל מה שעתיד תלמיד ותיק לחדר, ניתן למשה בסיני (קהלת רבה פרשה ה אות ב). כולמר תלמיד ותיק, שיודיעו ללימוד קרואו ולהבין דברים על בורותם, כאשר אמר חידוש, זה בעצם לא דבר חדש שבודה מליבו, אלא הוא חידש וחידך זווית ראייה, הסתכלות וחויבת נספת, בתוך התורה שנ מסירה כבר למשה בסיני. עיין אוור החיים ויקרא פרק כז פסוק ג ביאור ח)

נשمات היהודי היא חלק אלה ממעל, ולכן כל יהודי שעוסק בחכמת ה' שהיא התורה משיג פן מסויים, חלק מסויים, מוחכמת ה'.

מחלוקות בתורה התרבו דווקא לאחר שפסקה הנבואה, והתגברו ביותר שאת אחד חורבן בית המקדש השני, כאשר 'בת קול' פסקה. כל עוד הייתה נבואה ודבר ה' עבר מדור לדור, אין כל כך מקום למחלוקת. אך כאשר התחלת ההתרכבות בהבנת סברת התורה, כאן התחלו והתפתחו המחלוקות. ואף שככל מחלוקת מוכרעת להלכה לכאנן או לכאנן על פי כללי הפסיקה, מכל מקום אין זה בא לפטול את הדעות האחרות, שכולם אמת לאמתתה, "אלו ואלו דברי אלוקים חיים!"

אלו ואלו דברי אלוקים חיים!

אומר הפסוק (קהלת יב יא): "דברי חכמים בזרבנות ובמשמרות נטוועים בעלי אספוז נטענו מרעה אחיך". אומרת על כך הנמרה: "בעל אסופות" - אלו תלמידי חכמים, שיוישבים אסופות אסופות [קבוצות קבועות] וועוסקים בתורה. הללו מטמאים, והללו מטהרים; הללו אסורים, והללו מותירים; הללו פסולים, והללו מכשירים. שמא יאמר אדם: השיא לך אני למד תורה מעטה?! תלמוד לומר: "נתנו מרועה אחד", אל אחד נתנם, פרנס אחד אמרם, מפי אדונן כל המעשים ברוך הוא... אף אתה עשה איזניך כאפרכסת, וקונה לך לב מבינו, לשמעו את דברי המתמאים ואת דברי המתהרים, את דברי האסורים ואת דברי המותרים, את דברי הפסולים ואת דברי המכשירים". (חגיגה ג ע"ב)

הגמרה אכן מתארת את מבוכתו של האדם החפץ לבוא ללמידה תורה, אבל הוא נתקל

בדעות מנוגדות, בסבירות היפות זו מזו, בפסק ההלכה חלוקים, והוא אינו יודע, מה באמת נכווי מהי באמת התורה? "היאך אני למד תורה מעתה!!".

אומרים לו: כולם מרועה אחד ניתנו הכל אמיתי אך כדי להבין זאת, "עשה אוניך כאפרכסת, וקנה לך לב מבון". עלייך להקשיב ולהתבונן היטב, ללמידה את כל הצדדים ולהבין את שורשי המחלוקת. שמע היטב את דברי האוסרים, שמע היטב את דברי המתירים, התבונן היטב, עד אשר תבין שיש כאן הסתכלויות שונות וצדדים שונים באותו תורה אחת שניתנה לנו מסיני!

וכפי שאומר המדרש (גנחות מא בעולות טו): "ואם תאמר, הרי זה מתיר וזה אסור, זה פועל וזה מכשיר, זה מטמא וזה מטהר... בית שמאי אוסרים ובית הלל מתירים, למי אשמען!! אמר הקדוש ברוך הוא: אף על פי כן, כולם ניתנו מרועה אחד, זה משה, שקיבל מיחידו של עולם. ודברים אחדים הם, אלא זה אומר טעם אחד, וזה אומר טעם אחר".

ואף משה רבינו עצמו ראה שאכן יש בתורה פנים רבים לכאנ ולכאו; ותמה היאך יש לפסקוק למעשה. וככובא בתלמוד ירושלמי (סנהדרין ד ב): אמר משה לפני הקב"ה: רבונו של עולם, הוודעני היאך היא ההלכה! אמר לו "אתרי רבים להטאות" אם רבבו המזוכים - זכו, רבבו המחייבים - חייבו, כדי שתהה התורה נדרשת מ"ט [49] פנים טמא ומ"ט פנים טהור כמנין "ז'daglo" [49] עלי אהבה" (שיר השירים ב ד) - כמה אהבה יש להקב"ה בריבוי הסברות שמליגים החכמים בתורה!

הגמרה מספרת אודות המחלוקת הראשונה בתורה שהיתה עם ישראל, כשהתחילתה היו העם סבורים שرك דעה אחת נכוונה, והדעה השניה מוטעית, עד אשר הוברר להם שלא כן:

"שלוש שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים הלהכה כמותנו, והללו אומרים הלהכה כמוותנו. יצהה בת קול ואמרה: אלו ואלו דברי אלוקים חיים!" (עירובין יג ע"ב)

אף על פי שלכאורה שתי הדעות סותרות זו את זו, ואין יכולות להתקיים זו לצד זו, אך בעומק הדבר, שתיהןאמת, כי בסברות ישנים עניינים עמוקים והשגותDKות. יתכן שהיוו כמה צדדים שונים זה מזה, ויש מקום לשינויים. ואמנם להלהה הוכרע בדברי בית הלל, אך אין זה כדי לפסל את דברי בית שמאי, חלילה.

וכך דרשו חז"ל על הפסוק "את אויבים בשער" - אמר רבי חייא בר באבא: אפילו האב ובנו, הרב ותלמידו, שעוסקים בתורה בשער אחד, נעשים האויבים זה לזה, ואין זרים ממש עד שנעשים אויבים זה את זה, שנאמר "על פן יאמור בספר מלוחמות ה' את ז'hab בסתפה" אל תקרי בסופה אלא בסופה [שלבסתוף, "ז'hab" - נעשים אויבים]. (קידושי ל)

כלומר שבשעת הלימוד, כאשר כל אחד מתאמץ ומתעמק להבין חכמת התורה, ומלבו את הדברים, הרי הוא עומד על דעתו, כאשר ברור לו שזרק זו היא האמת, ולכן נעשה

כ"אויב" לכל מי שרצה לומר באופן אחר, ואפילו הוא בן או תלמידו. ואין זו מלחמת אהבת עצמו, אלא מרוב אהבת האמת ונאמנותו לتورה, אין סובל שיפרשו בתורה באופן מסולף ויגידו דבר שאיןו נכון. הוא זעק חמס ונעשה אויב כי מסלפים את התורה לפי דעתו. אמנם, בסופו של המשא ומתו, כאשר מותלבנים לו הדברים ועומדים גם על דעת חבריו, ומכיר שורש ההבדל בין דעותיהם, הרי אף שאפשר שנשאר בדעתו, הרי הוא מודע גם לדעת חבריו, וכבר מסכים שיש מקום גם לדעת זו. "איןם זרים משם עד שנעים אוהבים זה זה", ככלומר ע"ד שמתברר לכל אחד גם מה היא דעת חבריו, אז נעים אוהבים זה זה, וגם אהבה זו נובעת מלחמת חברות התורה, כי נעשה לו לאוהב על שהAIR עניינו בתורה ולימדו עוד דרך ומלהלך שניינו לומר בהבנת עניין זה. ואף שאינו נוטש את שיטתו הנראית לו יותר בשיקול דעתו, בכל זאת הרי הראה לו עוד דרך בתורה ונוטן לו עוד מבט וגווון בהבנת העניין.

אומר המדרש: "הַבְיאָנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרִיו" - כשם שיש להקב"ה חדרי חדרים בתורתו, כך יש להם לתלמידי חכמים, לכל אחד ואחד, חדרי חדרים בתורתו. (תנ"ב"א פ"ז ב)

כתב רבי חיים ויטאל (בספרו שע' הדעת טבו): "כל אחד מישראל יש לו חלק בתורה כפי נשמתו". ובעל התניא כתוב (אגרות הקوش א): "כל איש ישראל יכול לגלוות תعلומות חכמה ולהחדש כל חדש, הוא בהלכות זה באגדות, הוא בנהלה הוא בנסתה, כפי בחינת שורש נسمתו. ומחויב בדבר להשלים נسمתו". וכך מובא מהאריז"ל, לכוון בתפילה "ויתנו חלכנו בתורתך", שישיג החלק שלו בתורה, והיינו בדרך לימודו המוחיד לו, כפי סוג דעתו והבנת לבו.

משה רבנו ורבי עקיבא

משה רבנו ורבי עקיבא - היו שני עמודי התורה. מובה בכתביו האריז"ל ועוד, כי משה רבנו היה יסוד התורה שככתב, ורבי עקיבא היה יסוד התורה שבעל פה.

בספר יוחסין כתב על רבי עקיבא: "וכל תורה שבעל פה – מידעו היהת לנו". ובשיטה מקובצת (כתבתו מ"א) כתוב: "ורבי עקיבא היה להם במקומות משה רבנו אדון הנביאים ע"ה, לפ"ז הייתה כבר משתכחת תורה שבעל פה [חלילה], עד שבא הוא ושנאה". וע"ז בバイור הגר"א (בריות מא ע"ב) בפירוש רבי אברהם בןנו, כי משה רבינו ע"ה ורבי עקיבא – במדרגהacha היה, זה בתורה שככתב וזה בתורה שבעל פה. והרמ"ע מפאנו כתוב: בשם משה רבנו מוחצב [עמדו] תורה שככתב, כך רבי עקיבא מוחצב תורה שבעל פה.

עוד מצינו שהוא רבי עקיבא דומה למשה רבינו בזה **ששניהם היו מאה ועשרים שנה** (ספריו ואחת הברכה דברים לד ז). ואולם, כשהמתבוננים אנו במסכת חייהם, וכי צו והגיעו לתורה, **רואים אנו ניגוד עצום** בין משה רבנו לרבי עקיבא:

משה רבנו – נולד למשפחה מיוחדת בעם ישראל, לאביו עמרם בן קחת בן לוי, ולאמו יוכבד. קדוש היה מרחם, נולד מהול, ובלידתו – התמלא הבית אורח!

רבי עקיבא, לעומת זאת – היה בן גרים, לא ייחוס משפחה ולא זכות אבות. עד גיל ארבעים היה אדם פשוט ואפיו "עם הארץ", רועה צאן, רחוק עד מאוד מלימוד התורה, אף שונא תלמידי חכמים היה! ועוד מובה (*אדר"ג פ"ז*), שהיה בעל תפיסת קשה, אטום וחתוום כאבן!

הלא דבר הוא: מהי הסיבה להבדל העצום הזה?

ננסה להבין זאת, על ידי משל.

שני שלבים בהקנית חכמה

נשוב למשל של החכם בחינוך הרוצה להנחיל את חכמו לעולם. כאמור, בשלב הראשון, הוא פתח וייסד חוג. אל החוג הוא קרא את המוכשרים ביותר, הרגשיים והנבונים ביותר בחינוך, בעלי ניסיון רב בתחום. הוא האציג ו"שפך" עליהם מהחכמתו. הרעיון עליהם עוד ועוד מידע, עוד ועוד לימודים, דרכי חשיבה, הסתכלויות שונות. שיתף אותם בניסיונו, לימד אותם פתרון בעיות, גישות, DIDAKTIKOT, ועוד ועוד... וגם בסיום החוג היה איתם קשר מתמיד, כשהוא מדריך, מכובן, מסביר, מוסר מידע נוסף... ועוד.

אחר כמה שנים, חכמו כבר הופצה לכמה וכמה חוגים, והגיעה אף אל ההמוניים. קללות משייערו עברו מיד לי, ודפי הסיכום אף הם צולמו והופצו. המוסמכים מטעמו היו מורי הדרך להמוני, והחכמה רבתה.

כל זה היה השלב הראשון. **שלב "ההצפה"** [שהוא הציף ידע וחכמה, בשפע רב ככל היוטר].

אך הוא ידע כי אין די בכך, שהרי עם הזמן יכולים הדברים להישכח בחלקים, או להיות מובנים בצורה לא נכון, חלק מהמידע יאביד וכו'. לכן היה ברצוינו להטמיע את החכמה להמוני בצורה חזקה וUMBOSSTET יותר.

ואז עבר לשלב השני, **שלב הביסוס וההתמעה**.

שם כך,לקח אדם שאין לו כל נסיוון בחינוך. בכוונה תחילה אף לא נתן לו כל הכשרה מוקדמת. הוא העמיד אותו מול כתה קשה. אבל לאדם הזה היה דבר חשוב מאוד – רצון אדריך להצלחה עם הכתה זו.

המורה חסר הנטיון התחילה ללמידה בכתה. הוא נתקל בקשאים עצומים, הפרעות התנהגותיות קשות, וגם קשיים לימודיים. אולי הוא לא הרים ידיים. הוא ניסה לבדוק ולהפץ מהי הדרך הנכונה להתמודד מול מרדנות, כיצד להשיג משמעת, כיצד לגרום לילדים לרצות ללמידה, מהי הדרך הנכונה למד אוטם קריאת, ומהי הדרך הנכונה ללמידה חשובו, וכן הלאה והלאה.

מתוך חיפושיו הינוים והבלתי פוסקים, הוא מצא شيئا שישנו חומר נפלא בחינוך [מאת החכם הנ"ל]. הוא עיון ארוכות במאמרים שונים, האזין בקשבר רב לקלוטות רבות, ומוצא בהן תשובה חלק מספקותיו ובעיותיו. ניסחה ליחסים זאת, וראה הצלחות רבות. מайдך היו דברים שנכשל בהם, שלא הצליח למורות שניות לעשוות כפי מה שקרה ושם. הוא הסיק מכך, שכנראה לא הבינו את הדברים לאשורים. שמע עוד קלוטות, עיון בעוד מאמריים, ניסחה להבין את הדברים טוב יותר, ואכן הבינו, כי במקרה כזה וכזה אכן ראוי לנכוטו בגישה כזו, אולם במקרה אחר, יש לאמץ דוקא גישה הפוכה. וכך הלא וחכמים יותר ויותר. כשראה סטירה בדברי החכם, התאמץ בכל ליבו להבין, עד אשר הבינו כי אכן הכוונה לכך, וכן - לכך. מתוך התעמקותו הרבה - אף הבינו כי במשפט שכותב החכם כאן, הוא רמזו למה שאמר בשיעורו שם. וכך החל וחכמים עוד ועוד, כשהוא ממש "ונכנס בראש" של החכם.

ובכל התהליך הזה, החכם לא יציר עימיו שום קשי: לא היה זמין לענות לו לשאלות, להדריך ולכוון. כי רצה שאת הכל יבין מעצמו, שיתיגע, ובכוחות עצמו, יבין, ישכיל וידע. שיפול - ויקום. שיכשל, יסיק מסקנות - ויצליה. שיחוש חסר לו ידע, יחפש מידע רלוונטי - וימצא. יתנסה ויתמודד בכל מיני מצבים - ויצא מהם עם טובנותו. וכך יקנה את כל הכמה בכוחות עצמו.

ומכאן ואילך - המורה הזה, הוא שהמשיך להנחיל את חכמת החינוך של החכם להלאה, באופן ובצורה הזאת, שבה למד הוא. הוא הדריך את תלמידיו איך ללמידה ולהבין את דברי החכם, בעצם. כבר פסקה "ההצפה" מלמעלה [הצפת חומר והסבירה מצד החכם] - וכל אחד, כפי התאמצתו, כפי רצונו להצליח, כפי התמסרותו ליחסם את הדברים. ולשםוע עוד ועוד, להבין את הדברים לאשורים, כן למד והחכמים.

משה רבנו – איתערותא דלעילא, רבוי עקיבא – איתערותא דלטッטא

במשל זה ננסה להבין במעט את אופן מסירת התורה על ידי שני עמודי התורה.

משה רבנו – עמוד תורה שבכתב, שהוא "איתערותא דלעילא" – התערות מלמעלה. הקב"ה מסר לו את התורה, לימד אותו, ארבעים ימים וארבעים לילה, דיבר עימו באופן מתמיד, "כדבר איש אל רעהו". משה רבנו היה אדון הנביאים, שמע ולמד את התורה ישירות מפי ה'. ולשם כך הקב"ה מראש במוחבר ביזותר, קדוש ומchioס ביותר. התגללה אליו בסנה, ולאחר מכן בנבואה מתמדת ברמה הגבוהה ביותר שבן אנוש יכול להתגנב, כמו שהיעידה התורה ובריס לד: "זֶלְאַ קָם נִבְיא אֹזֵד בִּיְשָׁרָאֵל כִּמְשָׁה אֲשֶׁר יַדְעֵוּ ה' פָּגִים אֶל פָּגִים". אף פיטרתו הייתה "מייתנת נשיקת", דהיינו שהקב"ה הראה לו דביבות וידידות צו ע"ד שדבקה נשמותו בדביבות גמורה בהקב"ה ולא יכולה עוד לשירות בגוף נשמי.

וממנו עברה התורה מדור לדור, במסירה מגובה, בהצפה ובהרעה מלמעלה, מרוב לתלמיד. והוא קיימים בעם ישראל גם נביאים אשר העבירו לעם את דבר ה'. כלומר קיבלו את התורה ואת דברי ה' בתהערות והשפעה מלמעלה.

אך רבינו עקיבא – עמוד התורה שבעל פה, שהיא "איתערותא דלטתא" – התעוררות מלמטה.

כאן, האדם, הוא שمبיא את עצמו לתורה! הוא שמחפש, מתייגע, חוקר, מבקש, עד אשר מוציא את הדברים שבתורה מותוק לבו וחכמו. לכן היה רבינו עקיבא נעדך כל שיקות לתורה מצד הסביבה ומצבו, ולאורך כל הדרך – הוא עצמו שהתייגע והביא את עצמו אל התורה, עד אשר הגיע למדרגתו העצומה!

אילו היה מתחנן מילדותו לתורה, כבר לא היה מושג הכל בכוחות עצמו, שהרי היה מעורב אצל גורם חיצוני שהביא אותו לתורה. זוקא בגל ארבעים, כאשר היה כבר בגיל בו מגיע האדם לשילמות בניו אישיותו, "בן ארבעים לבינה", והוא כבר מציאות עצמאיות מושלמת, והוא מצוי במצב של ריחוק מלימוד תורה, עד כדי שנאה לתלמידי חכמים, זוקא מכאן – זהה נטו התקרובות שלו, התמורות שלו עצמו. הוא זה שمبיא את עצמו לתורה.

המדרש מספר על תחילת לימודו של רבינו עקיבא, ורואים את עמלו המירוח להבין בכוחות עצמו, באופן עמוק ואמיתי, כל דבר מדברי התורה:

"הַלְךْ הוּא וָבָנֵי, וַיַּשְׁבֹו אֶצְלָ מַלְמֵד תִּינְקוֹת, וְאָמָר: 'לִמְדֵנִי תּוֹרָה!' וְלֹא חַשׁ לְבָזִין שִׁילֵך בְּגִיל מְבוֹנֵר לְלִמּוֹד אֶצְלָ מַלְמֵד תִּינְקוֹת. אַחֲרַ זָרַבְנָה עֲקִיבָא בְּרַאשׁ הַלוּחָה, וָבָנֵי בְּגִיל אֶ' בָּ, וְלִמְדֵה עַד תִּי'וֹ. הַלְךْ וַיַּשְׁבַּ בֵּין עַצְמוֹ, וְאָמָר: אַלְפִ' זָהָר – לְמַה נִכְתְּבָה בַּיּוֹת זוֹ – לְמַה נִכְתְּבָה? וְהִיא רַבִּי עֲקִיבָא לְומֵד בְּתוֹרַת כְּהַנִּים [שהיא מה שלומדים בתחילת התינוקות] והִיא לְומֵד וְהַלֵּך עַד שָׁלֹמֵד כָּל הַתּוֹרָה כָּלָה". (אדי"ג פ"י)

ועוד: כשהוא לפני רבי אליעזר ורבי יהושע, היה אומר להם: רבותי, פתחו לי טעם משנה! כיון שאמרו לו הלכה אחת, הולך ושב בין עצמו, אמר: דבר זה למה נאמר? והיה חוזר ושאלם, וממעמידם בדבדים, ולבססוף היה דורש על כל תוג וגונג בתורה **תני תילים של ההלכה, והיה מבואר כל דבר ודבר!** (שם)

רבינו עקיבא חקר ודרש, כל אותן ואות למה נכתבו: התiegoן להבין לאשרו כל דבר מדברי התורה. ומותוק יגיעתו העצומה, הגיע להבין ולדעת כל מה שידע משה רבינו, ובבחינה מסוימת, אף הגיע להשגות גבותות ממנה [כפי המובא בדברי הגמara לעיל].

ומכאן ואילך – הוא שמסר את לימוד התורה לדורות הבאים, בדרך של عمل, הגיעו וchipush. וכל אדם – כפי התאמצותו, רצונו, עמליו, התמסרותו, **כפי התעוורנותו** הוא – יוכל ישיג בתורה.

עליתו למורים של משה – ועליתו למורים של רבינו עקיבא

גם במשה רבינו וגם ברבי עקיבא מצינו עליה למורים. משה רבינו – כפי שכתוב בתורה (משמעות דח): "זִיהִי שָׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לִילָה, לְחַם לֹא אֶכְל וְמִים לֹא שְׂתָה".

ורבי עקיבא - כפי שאומרת הגמרא: "ארבעה נכנסו בפרדס וכו' רבי עקיבא נכנס ויצא בשלום". "ונכנסו לפרדס - עלו לרקיע". (חגיגה יד ורש"ז)

ואולם משה רבנו עלה למורום במציאות, בפועל. ואילו רבי עקיבא עלה - בהשגה רוחנית. כפי שכתב הערוך ערך אבני שיש טהרה: "ולא שהם עלולים למורום, אלא **בחדרי ליבם רואים וצופים**". וכן הוא ברבונו חנanal: "Յיאנים עלויים בשמיים, אלא צופים ורואים **באובנתא דלייבא** [בבנייה הלב]."

נדמה זאת שוב, להבדיל, לאותו חכם. התלמיד הראשון שלו - היה עמו בפועל בביתו, ראה אותו עין בעין ולמד ממנו את חכמתו. ואילו התלמיד השני, שלמד הכל בכוחות עצמו - הצליח כל כך "להיכנס לראש שלו", להבין את המהלים שלו, והוא צפה וראה אותו בעיני רוחו בצורה מוחשית מאוד, עד שכביבול היה בביתו וראה אותו.

כך עלה במחשבה לפני

MOVABA BGEMARA, CI ACHER SHAHARAH HAKBAH LEMOSHE RABNO AT RABI UKIBA, HODORSH TILI TILIM SHEL HALCHOT UL KOL KUZ VOKOZ, VEMIGU LASHGOTOT CAH UZOMOTH BTORAH, CHAZR MISHA VABA AL PNEI HAKBAH, AMER LEFNI: "RABONO SHL ULOM, YIS LK ADAM CAZA, VATAH NUTON TORAH UL IDIYI!" AMER LO: "SHTOVK, CHAZR ULAH BMACHSABA LIFNI!" (מנחות כת ע"ב)

כלומר, כך הוא הסדר, תחילת צריכה התורה להינטע בבדיקה "תורה שבכתב", בהשפעה והקניה מלמעלה, ורק אחר כך יגיע הזמן של "תורה שבעל פה", בהתעדכנות מלמטה.

משמעותה הגמרא ואומرتה: אמר משה לפני: "רבונו של עולם, הראייתני תורה, הראני שכרו!" אמר לו: חזר לאחריך. חזר לאחריו, ראה ששווקלים בשרו במקולין [שוקלים הרומיים את בשרו של רבי עקיבא באטליה, אחר שהרגוהו בייסורים קשים וסרקו את בשרו במסטרקות של ברזיל]. אמר לפני: "רבונו של עולם, זו תורה וזה שכרה!!" אמר לו: "שטווק, כך עלה במחשבה לפני!"

נתבונן נא בפרשת מיתתו המופלאה של רבי עקיבא.

מיתת הנשיקה של משה – ומיתת הנשיקה של רבי עקיבא

משה רבנו, כאמור, נפטר ב"מיתת נשיקה". הקב"ה הראה לו ידידות וקרבה כה עצומה, עד אשר לא יכול נשמו לחיישар בגוף הנשמי, ועלתה לגני מרים.

רבי עקיבא, לעומתו, נפטר מותו קרבנה וידידות ואהבה עצומה - **שהראה הוא לקב"ה!**

וכה מתארת הגמרא את סיוםו העילי והמרגש של פרשת חייו, שהוא המשך לכל מציאות חייו שכולה התמסרות והתקרובות לה:

בשעה שהוציאו את רבי עקיבא להרינה, זכו קריית שמע היה, והיו סורקים את בשרו במסירות של ברזל, והיה מקבל עלייו על מלכות שמים. אמרו לו תלמידיו: רבנו, עד כאן! אמר להם: כל ימי הימי מעטער על פסוק זה "בכל נפשך - אפילו נוטל את נשמהך", אמרתי: متى יבוא לידי ואקיימנו ועכשו, שבא לידי, לא אקיימנו!

והיה מאיריך ב"אחד" עד שיצאה נשמו נשותו באחד. יצמה בת קול ואמרה: אשדריך, רבי עקיבא, שיצאה נשמו נשותך באחד! (ברכתת ס"ז)

רבי עקיבא לא נפטר מתוך ייסוריו - אלא מותו דבקותו העצומה בקב"ה, עד אשר לא יוכל עוד להישאר בגוף הגשמי. "היה מאיריך ב'אחד' עד שיצאה נשמו".

מכתב מאליהו (ח"ג עמ' 243): "וחס וחיללה לפרש שיצאה נשמו על ידי ייסוריו, אלא הפירוש הנכון הוא, שיצאה נשמו על ידי דבקות השלים בה" יתברך, אשר הפרידתו מחומריות הנוף לנמרץ. וזה שאמרו שם בגמרא: 'היה מאיריך באחד עד שיצאה נשמו באחד', כלומר היה מתעמק כל כך בהשנת אחיזתו מתוך היסורים, עד שנסתלק מהגשם בהתדבקו באור השגחת אחיזתו יתברך השלים".

גם משה רבנו וגם רבי עקיבא נפטרו ב"ימות נשיקה". משה רבנו - באיתערותא דלעילא, בידידות ובאהבה שהריעי עליו הקב"ה. ורבי עקיבא - באיתערותא דלחתא - בידידות ובאהבה שעורר בנפשו הוא לפני הקב"ה. ובזה חתם את מסכת חייו המופלאה, בכל כולה התמסרות ודבקות בעל חי.

תלמידי רבי עקיבא: התפשות אור התורה – ודעיכה פתאומית

"שנים עשר אלף זונות תלמידים היו לו לרבי עקיבא מוגבת עד אנטיפרס" (יבמות סב ע"ב)

רבי עקיבא, עמוד התורה שבעל פה, העביר ולימד את התורה לאלפי תלמידים. 24,000 תלמידים, 12,000 "חברותות", רשות שלימה של ישיבות וכוללים, פרוסה הייתה אז ברחבי הארץ.

כל תלמיד, כל חברותה, סללו להם את דרכם הייחודי בתבונת התורה, קנו בעמל במאמצ ובחיפוש, את חלוקם המיחיד בתורה, כפי שלמדו מרבי עקיבא רבם הנadol. אור התורה הlek והAIR בעולם באלפי גנותות, נחלק לאלפי גוני זוהר נפלאים. כשהזה אומר בכח זה בכח, זה סבירה צאו והוחוא סבירה הפוכה... אש התורה שבעל פה האירה ועלתה, האירה והתפשטה...

ואולם -

לדאבעו הלב, האש הזה דעכה, בפתח פתאום. כפי שמשמעותה הגמורה ואומרת: "יכולן מתי בפרק אחד [בתקופה אחת]... והיה העולם שמן" שמה רוחנית נוראה. אור גדול שהAIR את הארץ כולה - כבה באחת, והותיר חושך ואפליה.

ומדוע מותו "מןני שלא נהגו כבוד זה לזה".

וכדי להבין זאת – עלינו להרחיב בעניין קדושת התורה ואופני השגתה.

תורה קדושה – איננה סובלת קלוקול בנפש

התורה הקדושה אינה כשאר לימודים. היא אינה לימודי בלבד, אלא יש בה הבנת לב עדינה ודקה. כדי להבין את התורה, להבין מהচמתו של הקב"ה, צריך שהלב יהיה טהור ונקי. מי שŁומד תורה מבלי לתקן את מידותיו ומבלי לעבד את ה' – יוכל להשיג אولي רק את הרובד החיצוני, אך לא יוכל להבין את עומק חכמת התורה.

וכפי שאומר המדרש (תנ"הומה נח פ"ט): **שאין לו מוד אותה אלא מי שאוהב הקדוש ברוך הוא בכל לבו ובכל נשׁוּ וּבְכָל מַאוֹדוֹ שֶׁנָּאָמָר**: "זֹאת בְּבִתְּהַבֵּת אֶת ה' אֱלֹהֵיךְ בְּכָל לְבָבֶךְ וּבְכָל נְפָשֶׁךְ וּבְכָל מְאַדְךְ" (דברים ג. ח). ומניין אתה למד שאין אהבה זו אלא לשון תלמוד? ראה מה כתיב אחריו: "וְהִי יְהִי הַדָּבָרִים הַאֲלֵה אֲשֶׁר אָנֹכִ מִצְוָה הַיּוֹם עַל לְבָבֶךְ". ואיזה זה תלמוד **שהוא על הלב!**

מספר הגאון רבי ירוחם הלוי (ודעת חכמה ומוסר חלק ב' מאמר כ), כי נוכח לראות בעניין את ההבדל התהומי בין חכמת התורה לבין חכמוֹת של חול:

"ביהוּת עתה בוילנא, הייתה מתאכسن בבית שחילונוטיו היו כנגד האוניברסיטט [האוניברסיטה] אשר שם, וארען לי להתבונן בתהלוּכות התלמידים של בית החכמה, איך שהיו הולכים ללימוד ולקבל חכמה, ולא יכולתי להסביר התבוננותי ממחזה זו. שראיתי שם איזה הבנות שעושים מקודם היכנסם לבית החכמה שלהם, מייפים עצם בכל מני ייפוי בכתל ושדק, ומקודם היכנסם חזרים עוד הפעם לסלסל בשערם, הולכים בכל מני קלות ראש ופריצות תעריבות של אנשים ונשים יחד, וככה הם הולכים "לימוד חכמה". ומסתמא גם בשעת לימודם גם כן הם יושבים באותה הקלות והפריצות, ושותעים את הלימוד מהפרופסורים שלהם, וככה הם לומדים חכמה. יכולם אנו לציר את הטעם והצורה של החכמה שלהם, אבל סוף סוף צריך לומר שהוא אין מפריע לה תלמידות החכמה שלהם, שהרי סוף כל סוף מתלמידים מהה מה, ומשתלמים בלימודם, והכל בסדר. זה מפריע קצת, אבל לא הרבה. דבר ידוע הוא שהפילוסוף הכי גדול [אריסטו], שכולם היו תלמידיו, היה מוקלקל בזונות, וזה לא מפריע שכולם היו תלמידיו בחכמה.

לעומת זאת אצלינו, בבתי החכמה שלנו, חכמת התורה, רואים אנו היפוך מזה לנו. הוללות ופריצות – היא הסתירה הכי מוגלה לתורה. במצב של קלות ראש, אי אפשר בשום אופן למלמוד תורה. הרהור הכי קל, הסתכלות שאינה הוננת – הוא כבר מפריע הכי גדול לתורה. וזה עצמו מופת הכי חותך על קדושת התורה, על תורה מן השמים, שמן קדושתה וטהורתה אינה סובלת שום דבר שהוא היפוך לקדושה, אף דבר הכי קל – ומיד היא איננה.

...התורה הקדושה, מצד קדושתה וזכותה, אינה סובלת מידות רעות, ובמשהו של גאויה וקפידה, מיד היא איננה! ... והנה מעינו בח"ל (בראשית ר'בה פ"א ט עלי בר סייסי, שלחו רבי לעיר אחת שבקשו להם דיין, וכשבא אצלם, השיבוו שם בראש, ושאלו ממנה 3 שאלות ולא ידע להשיב, עד שברח מהם מבושה וחזר אצל רבי, וסיפר לו כל המעשה. שאל אותו רבי את אותן שאלות, והשיב לו. אמר לו רבי: מפני מה לא ידעת להשיבשמי והשיב: כשהאת לשים עשו לי בימה גדולה וזהה דעתך עלי ושבחתך הכל! זהוי קדושת התורה על האדם להתאים את עצמו בדקוק היכי נורא, ומהו זהות הדעת, מהו גאויה - מיד הלכה לה. שכח הכל. [כמובן שרבי לוי בר סייסי היה בודינה נבואה כל כך, עד שפנム קטו כוה כבר השיכח ממנו. וכל אחד לפיקודו].

"הם" יכולים לעמוד על "בימות הבני גבוחות" ולבים מלא בכל תיעוב של כל מיני מידות רעות וסודות, ולא יזק להם, ואין מפריע להם כלום. והוא מופת על תורה מן השמים, על קדושת התורה, שניתנה ממשה קדוש קדוש, והיא קדוש קדוש קדוש, ועל בן לא תסבול בשום אופן שום פגום ושמץ כל דהו".

כותב רבינו חיים מווילאיין זצ"ל (נפש החיים שער ד פרק ז): "ראוי לאדם להזכיר עצמו כל עת קודם שיתחיל ללימוד, להתחשב מעט עם קונו יתריך שמו בטוהר הלב, ביראת ה', ולהתהדר מעוננותיו בהרהוריו תשובה, כדי שיוכל להתקשר ולהתאחד בעת עסקו בתורה הקדושה - בדיבורו ורצונו יתריך שמו".

קני התורה

בפרק אבותינו חז"ל 48 קניינים שהتورה נקנית בהם. כדי "לקנות" תורה, יש צורך בעמל, התמסירות, יראת שמים, מידות טובות, השקפות נכוןות, הנוגות מתוקנות בין אדם לחברו ועוד, כפי שמפורט המשנה:

"התורה נקנית באדרבאים ושמונה דברים. ואלו הם: בתלמוד, בשמיית האוזן, בעריכת שפתים, בבנית הלב בשכלות הלב, באימה, ביראה, בענויה, בשמה, בטוהרה, בשימוש חכמים, בדקוק חברים, ובפלול התלמידים, בישוב, במרקא, במשנה, במיעוט שחורה, במיעוט דרך ארץ, במיעוט תענוג, במיעוט שנייה, במיעוט שיחה, במיעוט שחוק, בארך אפים, בלבד טוב, באמונות חכמים, ובקבלה היסורים, המכיר את מקומו, והשمات בחקקו, והעשה סייג לדבריו, ואני מחזיק טוביה לעצמו, אהוב, אהוב את המקום, אהוב את הבריות, אהוב את הצדקות, אהוב את המישרים, אהוב את התוכחות, מתרחק מון הכבוד, ולא מניס לבו בתלמודו, ואני שמח בהוראה, נושא בעול עם חבריו, מכיריעו לכף זכות, מעמידו על האמת, ומעמידו על השלום, מתיישב לבו בתלמודו, שואל ומשיב, שומע ומוסיף, הלומד על מנת ללמד והלומד על מנת לעשות, המכחים את רבו, והמכoon את שמועתו, והאומר דבר בשם אומרו. אבות פרק ו משנה ז

אמר הגאון רבי חיים מווילאוזין, אפשר להשיג בתורה רק לפי הכהנה במעלות שהتورה נקנית בהם. ככל שהאדם יתרזק ויאחזו יותר במעלות אלו, כן יוכל לזכות יותר לתורה.

שלא נהגו לבדוק זה בזה

והנה אודות תלמידי רבי עקיבא, מצבעה הגמרא על פנים מסוימים בין אדם לחברו: "שלא נהגו לבדוק זה בזה".

כעת, שהתחזק והAIR עסיק התורה שבעל פה, כשכל תלמיד סולל לעצמו את דרכו הייחודי בהבנת התורה, כשכל תלמיד עמל להשיג את חלקו בתורה, ומגיע להבנותו וסבירות כפי השגתו הו, מכל מקום צרך הדבר להיות עם נתינת בבוד רב לתרתו של השני. לדעת שמה שהשיג, למד והבין חברו, אף הוא אמרת. ואדרבה, כשהישמעו daraוי את דעת חברו ויתיחס בכבוד ראש לדבריו, יתרחץ אף הוא, ויגיע יותר אל הבנת האמת. וכדברי הגמרא (סנהדרין כד ע"א): "תלמידי חכמים שבארץ ישראל נוחים זה זהlah בהלכה" - רשי, "נוחים יחד ומעיינים יחד, ומתכוון זה את דבריו זה, והמשמעות יוצאה לאור".

ובזה חז"ל מצבעים שהיה פגס. כל אחד מון התלמידים היה מטעצם בטענותיו ובדעתו אשר השיג כפי עמלו בתורה, ולא השיכלו לנוכח בבוד גם בחכמת ודעת חבריהם. וכדברי המדרש: "שהיתה עיניהם צורה בתורה זה זהlah".

רבי עקיבא אומר: שנים עשר אלף תלמידים היו לי מוגבטים עד אנטיפרס, וכולו מתו בחיי בין פשת לעצרת, ובסיוף העמידו לי שבעה, ואלו הם: רבי יהודה, רבי נחמיה, רבי מאיר, רבי יוסי, רבי שמעון בן יוחאי, רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הנילי, רבי יוחנן הסנדLER.

אמר להם רבי עקיבא לתלמידיו האחוריים]: הראשונים לא מתו אלא מפני שהיתה עיניהם צורה בתורה זה ליה, אתם לא תהיו כן. מיד עמדו ומלאו כל ארץ ישראל תורה. (קהלת ר' בה יא ח)

מבואר משנת רבי אהרן (ח"ג עמוד יז): לפי גודל ערך קדושתם של תלמידי רבי עקיבא, היה זה פגס כל שהוא דק מון הדק, במעלות שהتورה נקנית בהם, ומפני זה תורותם לא הייתה בתכלית כראוי, וממילא לא היו ראויים להיות מוסרי התורה שבעל פה לדורות. ואף על פי שבמיטותם איבדנו כל כך הרבה תורה, מכל מקום מסורת התורה לדורות הייתה צריכה להיות תורה שלימה בכל עניינה. זכו לכך דוקא רבונינו שבדורם, מפני שתורתם הייתה שלימה, ותתקיים התורה בישראל על ידי תורה הנלמדת בשלימות הנפש בכל הפרטים ללא שום פגימה ولو דקה מון הדקה.

עין טוביה בתורת החבר

נמצאנו למדים שכדי להגיא להצלחה בתורה הקדושה ולהמשיך במסורת רבותינו, בראש ובראשונה יש להשתלם בשלימות המידות, ובפרט בבני אדם לחבריו, ולא לנוהג צרות עין לחבריו, אלא לרצות בהצלחת שני ולכבדו ולנהוג עין טוביה כל אחד בשני, ולשם כל אחד את השני על דבריו וחידושים תורתו.

על כן, כמו ראוי ונכוון לנוהג עין טוביה במחברים צעירים שחיברו ספרים, ועמלו עליהם מאוד, להוקרים ולכובדים על כל חידוש ויגיעת התורה המונחים בחיבורם, ולהסתכל אך ורק על הצדדים הטוביים והמעלות שבhem, ולעודדים ולשוחחים, כי כמו זוקק לכך כל מחבר צער, וממעט מיליות עיוזוד טובות עשויות באמת גורום להצלחה ניצחת של השני בתורה הקדושה. ומאיידך מי שאינו מכבד כראוי אלא להיפך מטיה רק דברי בקורס, עלול לגרום לשברון לב ולקריסה נצחית של חברו בהצלחה בתורה, והוא בכלל התוכחה של פרשת בחוקותי: "זאת בחוקותי תמאסו" - "מואס באחרים הלומדים". והתביעה על זה נוראה, כפי שלמדונו נוראה נוראות מתלמידי רבי עקיבא. ורק כשהנוגג עין טוביה ונרצה בהצלחת חברינו בתורה ויראת שמים, נזכה אף אנו באמת להיות ממקבלי התורה הקדושה, ולעליה בכל סולם מעלות התורה ולגדולה.

(מהות הקדמה בספר הלכות חג בחג לנאו רב משה מרודי קארפ שליט"א)

תזכורת קבועה לדורות

תלמידי רבי עקיבא נפטרו כולם "פרק אחד" - בתקופה אחת ביום ספירת העומר. דווקא ביום אחד, שבהם עליינו להכין את עצמנו ככל קיבול מתאים לקבלת התורה, להכין ולטהר את הלב, מצאה לה מידת הדין מקום לפגוע בתלמידי רבי עקיבא, אשר לפי דרגותם פגמו באופן קניון התורה, ולא זכו להיות חלק משושלת העברת התורה מדור לדור. וזה"ל קבועו לכך זכר לדורות, על ידי נהיגת מנהגי אבלות ביום אחד.

משל למה הדבר דומה: לחטיבת טיס נבחרת, אשר בכל שנה מגיעים כל חבריה לתקופה של רענון ותרגול. מדגשים בפניהם תמיד, כי מלבד כל הידע והמיומנות שכל אחד מהם כובר, חלק גדול מהצלחת התפקיד הוא בכך שהם מציתים למפקדים, כי רק בכך יהיה שילוב ותיאום מושלם בין המטושים. ובתוך ימי הרענון הללו, שהם ימי עשייה פוריים ויפים, מעלים הם באופן קבוע את זכרם של נבחרי הטיסת הקודמים, שנשפו בתאונת מטוסים, בעקבות טעות גורלית, כאשר צייתו למפקדים. העלאת זכרם نوعידה להזכיר ולהמחיש את הצורך הקרייתי לצוית למפקד. ולכן היא מהווה למעשה חלק חשוב מההכשרה והרענון.

כך, ביום אחד שביהם עם ישראל לדורותיו צריך להכין את ליבו מחדש לקבלת התורה, קבועו חז"ל שהימים האלו יהיו כרוכים לנו בזכירתם אוטם 24,000 תלמידים, שעל אף ידיעת התורה העצומה וכל גדולותם, לא התקיימה תורהם בידם, ולא הם שהעבירו את לפיד התורה העובר מדור לדור. יחד עם הציפייה לקבלת התורה מחדש, יהודה לבנו

זכרוון זה, שעל ידו נזכר ונפנים, כי לימוד תורה אינו עניין שגלי בלבד, אלא עליו להיות כרוך במידות טובות, בעין טובה ובלב טהור.

אור יקודם יוקדים

כאמור, תלמידיו האחרונים, המועטים, של רבי עקיבא, הם שלבשו החזיקו את התורה באותו דור והעבירו אותה להלאה, לדברי הגמרא ובסמות שב ע"ב: "עד שבא רבי עקיבא אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם... והם העמידו תורה אותה שעה". ובדברי המדרש (קחלה רבבה): "מיד עמדו ומלאו כל ארץ ישראל תורה".

אחר שהיה העולם שמים מורה, ונשכח תורה מישראל (כלשון רשי יבמות טט), באו אוטם תלמידים מועטים, והעלו מחדש את אור התורה. כפי שלימים רbm רבי עקיבא, בעמל ובהתמסרות, בחיפוש אחר חি�פוש יגעו ומצאו, והעלו מחדש את השלהבת, שלחבת י-ה, שלחבת התורה בטוהרתה, ושוב האיר האור זרח באור יקרות.

ועלתה האש ועלתה, שלחבת אש יקודמת. והגעה לשיא מיוחד אצל רבי שמעון בר יוחאי, מתלמידי רבי עקיבא, אשר "באייתו דלתתא", בעמל עצום, מותך צער המערה, מותך התמסרות מלאה ועצומה, זכה להגעה להשגות עצומות ונוראות בתורה הקדשה, עד אשר אש של קדושה הקיפה וסבבה את הבית.

ונם זאת מזכירים אנו בתוך תוכם של ימי הספירה, ביום ל"ג לעומר, כשמדייקים אנו את המדורה, ומעלים בתודעתו את שלחבות הקדוש של התורה הקדשה, שעולים ודולקים על ידי אייתו דלתתא. כל אחד ואחד, בהתעוררותו, בהכנתו, בהתאם למצוותו להשיג ולהבין את התורה הקדשה, יזכה לאור המיוחד לו, ולחלק המיוחד לו, בתורה הקדשה.

לסיכום

ולסיכום ענייןימי ספירת העומר, כפי אשר רأינו לעיל:

מן התורה ימי ספירת העומר הם ימים של הودאה ובקשה על טוב הארץ ועל תנובتها, ומבטאים זאת על ידי הקربת קורבנות בתחילת ובסיום התקופה. מדברי חכמים, מצד ההתעוררות של עם ישראל, איןנו מתייחסים רק אל "הלשכה", אלא בעיקר לתפקיד שהיא מגלמת, ולכן אלו הם ימים של ציפייה והכנה לקבלת התורה, שבעבורה קיבלו נאת הארץ.

הכנה לקבלת התורה היא בכך שהאדם מכין את ליבו בקניני התורה:عمال, התמסרות, מידות טובות, עין טובה, יראת שמים, אהבת ה' וכו'. וכך אף אשר יכין ויעורר את ליבו, כך יזכה להשיג יותר בתורה.

ימים אלו כרוכים בתזוכות ממושכת על פטירת תלמידי רבי עקיבא, אשר לפי דרגתם ומעלתם לא נагו כבוד זה בזאת, ולא התקיימה התורה בידם. ומماידך מצינים ומציראים בהם את אש התורה שעלתה ויקדה לאחר מכן, על ידי תלמידיו האחוריים של רבי עקיבא, והגעה לשיא מיוחד ועצום אצל רבי שמעון בר יוחאי שגילתה סודות מופלאים בתורה על ידי عملו העצום בתורה.

נזכיר בהקשר לכך שוב את דברי הרוקח (הלכות ספירת העומר סיון רצוי):

"אם תבקשנה בכסף, וכמטמוניים תחפשנה, אז תבין יראת ה', ודעת אללים תמצא!"
(משל ב-ד-ה)

- אלו הם 49 ימי הספירה - **מ"ט מונינים** - שבהם עליינו לבקש, לחפש, לצפות וליהלול וכפי התועדותנו, הכנינו, בקשתנו והיפושינו, אז נבין יראת ה', ונזכה לקבלת התורה הקדושה.

ל"ג בעומר ט

יום של התלהבות!

ל"ג בעומר נחוג בקרוב עם ישראל, בעליה למירון לקבר רבי שמעון בר יוחאי ובחדיקת מדורות, בשמחה ובהתלהבות! [התלהבות תרתי משמע - התלהבות האש והתלהבות הלב].

אמנס בהלכה ובתורת הנגלה, אין כל כך התייחסות ליום זה, אך-node עניינו ומעלתו יותר בקבלה ובספרי החסידות. העליה למירון ועריכת "הילולא דרשבי", הייתה בעיקר על ידי חכמי הקבלה, וכן על ידי החסידים. ואולם כיוום התפשטות המנהג יותר בתפוצות ישראל.

להלן מדברי רבותינו, ובפרט ממחמי הקבלה ומתורת החסידות, על קודשו ומעלתו של יום זה.

בריחת יעקב מלבן

מבאר ה"שם ממשמואל" על פרשת בחוקותי כי מעלתו של יום ל"ג בעומר רמוזה בגל-עד שהקים יעקב אבינו לאחר שברחת מלבן. [וכבר הקדימו רבנו חיים ויטאל ופרי עץ חיים פ"א ספירת העומר בשם האר"י ז"ל, והזכיר זאת בקצרה, כי גל-עד רומז ל"ג בעומר].

יעקב אבינו, לאחר שהות של 20 שנה בבית לבן, רואה כי לבן זומם עליו רעות. הקב"ה נגלה ואומר לו: "שבוב אל ארץ אבوتיך ולמלוךך ואחיה עפְך". או אז - לוקח יעקב אבינו את נשותיו, ילדיו ורכשו - ובורחת.

מדוע ברוח? מדוע לא בא פנים מול פנים אל לבן, לדרש ממנו לעזוב ולשוב אל בית אביו? הלווא הקב"ה הבטיחו במפורש שיעזרו?! ואם זה מפני שלא רצה לסמוך על הנס, הלווא בין כה וככה החוצרך לאחר מכן לנס וסיווע ממשמים, כשהלבן רדף אחריו והשיגו, ונגלה ה' אל לבן בחולום הלילה ואמר לו: "השְׁמַר לְךָ פָּנוֹת דִּבְרָם עַם יִצְחָק מִפּוֹזֵב עַד רֵעַ", או אז הקימו ביניהם "גל-עד", גל אבניים שיהוו עדות להפרדה וההרחקה ביניהם, לבל יערו לرعاה. אם כן, מדוע היה צריך יעקב לבrhoה, כשהכל מקרה יגיע השלב שבו יצטרך להתמודד מול לבן, בסיווע אלוקי?!

מעשה אבות סימן לבנים

ידוע כי "מעשה אבות סימן לבנים". אבותינו הקדושים הטבעו במעשייהם חותם על אופן ההתנהלות וההתמודדות של בנייהם, עם ישראל.

התנתקות של יעקב מבית לבן, מסמלת ומגלמת את ההתנתקות וההתרחקות מכוחות הרע, מיצר הרע. הטבע יעקב אבינו כאן חותם לדורות, שכאשר האדם רוצה להתנתק ולהתרחק מנייצר הרע, וחוש כי אין בו די לכך להתמודד מולו, עליו בראש ובראונה - לבrhoה!

ורק לאחר שברת, שעשה את כל המאמצים שלו להתרחק מנייצר הרע, קיבל סיווע אלוקי להתמודד מול הייצר הרע, ויזכה גם בסיעitäא דשמייא להקים "גל", מחיצה והפרדה, ביןו לבין הרע, להידבק ולהתקרב אל הטוב.

ג"ל עד

כך היה אף עם ישראל כשייצאו מצרים. לאחר שהיו ש��עים במצרים שעריו טומאה, לא היה להם כח ויכולת להתמודד מול הרע ולהיפרד ממנו, והעזה היחידה הייתה - לבrhoה! וכן בחיפויו יצאו עם ישראל, טרם ישקוו חלילה בשער הטומאה החמישים. רק לאחר שיברחו ויתרחקו מספיק, יוכלו להתبدل לגמרי מני הרע, לעשות גל והפרדה ביןם לבניו, ולהתקרב אל הקדושה.

הימים הללו שמייציאת מצרים ועד לקבלת התורה הם ימי הכנה, שבתחילתה העיקר הוא "יציאת מצרים", לבrhoה ולהתרחק מני הרע, ובהמשך, כשבסייעitäא דשמייא כבר יוקם "גל" ההפרדה מני הרע, אז ניתן יותר להזכיר את הלבם לקבלת הקדושה.

ומתי יוקם ויהיה ה"gal"? ביום הל"ג

בייציאת מצרים, עם ישראל עד יום ל"ג בעומר היו עדין בבחינת "יוצאים מצרים". בימים הראשונים, המצרים, כוחות הרע, עוד רדפו אחריהם, עד אשר טבעו ביטם. ולאחר מכן, עם ישראל עדין היו בגדר "יוצאים מצרים", שכן הם נינויו מני הלחם אשר הביאו אתם מצרים. לחם זה הספיק להם ל-30 ימים, עד י"ד באיר. בט"ו באיר התחלו לאכול מון הלחם השמיימי החדש שירד להם מון השמים, ולאחר שלושה ימים

של אכילת מו', ביום י"ח באיריר, אז כבר התנקו והנתנקו לגמורי מכל שיררי השפעת הלחם של מצרים. כאן כבר הוקם גל ההפרדה מטומאת מצרים, "гал-עד", כשמכחן ואילך הם הולכים ומידבקים בקדושה, עד למtan התורה הקדושה שהיא העד, "עדות ה' נאמנה".

"בשבورو שלושה ימים משכלהה החדרה שהוציאו מצרים, והיו ניזונים ממנו, בזאת נפרד מהם כת מצרים לנמרין.... ואם כן כשהגע ח' אייר הוא ל"ג בעומר, נפרד מהם לנmedi כת הרע של מצרים.

...זה נשאר לדורות, שבפסח הוא בבחינת בריהה [יציאת מצרים], וכשמניגעים ל"ג בעומר נתפרק חלק הרע לנמרין. ומן זהה הוא רק לאיש אשר היה עד כאן בבחינת בריהה, אווי כשהגע ל"ג בעומר זוכה כנ"ל, אבל מי שלא התחילה בבחינת בריהה, איך יזכה שיתפרק ממנו חלק הרע?! (שם ממשוואל פרשת בחיקות)

שלישי אחרון – התנוצויות אור הבוקר

הגמר אומרת (ברכות ג ע"א) כי שלושה חלקים יש בלילה, "ובאשמורת האחרונה תינוק יונק משדי אמו ואשה מספרת עם בעלה". כלומר שבשני הראשונים זהו ממש לילה, ובאשמורת השלישית כבר מתחילה התנוצויות היום, ומתחילה התנוועה לקראות יום. כדברי רש"י "מן פנוי שהוא קרוב לאור, דרכו של בני אדם להתעורר".

כו הדבר במני ספירת העומר, שהם בבחינת ישעה ט א): "העם ההלכים בחשך ראו אור גדוֹלָה", האור הגדול הוא התורה בחוג השבעות. ובשליש האחרון של ימי הספירה כבר מתחילה האור הגדול להתנוצץ! יום ל"ג בעומר הוא בדיקות יום ההתחלה של השלישי האחרון. [שליש מ-49 זהו 16.3. ואם כן שני שליש הראשונים מסתימים ביום ה-32].

ואולם, מוסיף השם ממשוואל ואומר, כי אכן "העם ההלכים בחשך ראו אור גדוֹלָה", מי שהולך ומתקדם בעבודות ה' זוכה לראות את האור הגדול. אך ממשיך הפסוק ואומר: "ישבי הארץ צלמות אור נגה עלייהם", אלו ש"ישובים" וains "הולכים", אינם זוכים לאור גדול, אלא רק מעט נוגה של אור להאיר את החושך.

נכוף נכספת לבית אביך!

לבריחת יעקב מבית לבו, היו שתי מטרות: האחת - בריהה. "זיבריה הוא וכל אחים לו...". והשנייה - "לbuat אל יצחק אביו ארצה כנען", וכמו שאומר לו לבו לאחר מכן: "הַלְּכָתְּכִי נַכְסָף נַכְסָפֶת לְבֵית אֲבִיךָ".

כך גם עם ישראל ביציאת מצרים, יצאו ב"מנוסה" וב"חיפזון". המנוסה היא בرحיה למקום סכנה, ואילו החיפזון הוא המהירות להגיע לעד נחשך (הגר"א). עם ישראל נסו וברחו מן הרע, מטומאת מצרים. ומאידך נחפזו לצאת לקרהת קבלת התורה.

וכאמור, עד ל"ג לעומר היה זה יותר בבחינת "מנוסה", אך מל"ג לעומר כבר התחיל להתנוצץ אוור קבלת התורה, וכבר היה זה בבחינת "כִּי נְכֹסֶף נְכַסְפָּתָה לְבֵית אָבִיךָ"!
(אוור היקוד בסוגרים)

נמשכים אל התורה

ה"קדושת לוי" (רבו לוי יצחק מברדייצ'וב) מבאר: משל הילד קטן שאביו רוצה למושכו ללימוד תורה. תחילתו הוא מושך אותו על ידי ממתקים ופרסים, ומתוך שהילד מתואזה להם הוא רוצה ללכת. ולאחר שכבר הרגל, הוא כבר אוהב ונמשך לעצם הלימוד.

כך עם ישראל ביציאת מצרים, הקב"ה הקיף אותם בניסים ונפלאות, והמטרה הייתה "כדי שנדע שיש אלה בעולם ונתואזה לו לעובדו. וכך עשה לנו ניסים ונפלאותabis סוף, כדי שעל ידי זה נתואזה לקבל התורה ביום מתן תורה ולעובדו לבבב שלם". וכל זה נמשך בשני השלישי של הספרה, שעיקר ההתקשרות לה' היא על ידי הניסים והנפלאות שעמנו. ואולם מיום "ל"ג" והלאה כבר עם ישראל משתוקקים לעצם קבלת התורה, וזה רמזו ב"גֶּל-עַד", يوم הל"ג שמתיחילה בו התנוצצות ה"עד", הוא העדי עדים, התכשיט היקר שנתעטרנו בו, התורה הקדושה.

עד ל"ג בעומר אנו עדים בבחינת קטן, שצורך למשוך אותו בהארות של נסים וגילויים, ואילו מל"ג בעומר אין צורך זהה, אלא עצם אוור התורה מתחילה להתנוצץ בלבנו!

ג"ל עיני ואביטה נ' פלאות!

החתם סופר מرمז את עניינו ל"ג בעומר בפסוק: "גֶּל עַיִנִי וְאַבְיטָה נְפָלָאות מִתּוֹרְתָךְ"! – ג"ל עיני ואביטה נ' פלאות מטורתך. ונראה כי הכוונה לחמשים שעריר בינה הטמונה בתורה הקדושה. ואכן יום זה מתאפיין ב"גֶּל עַנִּינִי", בגילוי סודות תורה! ודבר הגיע לשיא מיוחד על ידי רבינו שמעוון בר יוחאי, שגילה ביום זה סודות עליונים ועצומים.

ואומר החתם סופר: "ולכן ביום ג"ל עושים يوم שמחה ודבקות יותר!" (דרשות החת"ס רע"ט טו"א)

אחר הל"ב מתחילה להתגלות הטוב!

ה"בני יששכר" מביא רמז מיוחד ונשגב מון התורה, לכך שיום ל"ג לעומר הוא יום גילוי סודות התורה:

התורה נקראת "טוב", כמו שנאמר: "כִּי לְקַח טֻוב נָתַתִּי לְכָם", ובה צפונ האור הגנוו שנאמר עליו "ירא אלוקים את האור כי טוב". ואולם טוב זה צפונ ומוסתר הווא.

והנה נתבונן בתורה ונראה, כי המילה "טוב" כתובה בראשונה בתורה – במיללה ה-33, בתיבעה הל"ג! [חנה] בראותיה ברא אלילים את השמים ואת הארץ; והארץ היתה מהו ובזה וחשך על פניו תהום ורום אלילים מירקפת על פפי המים: ויאמר אלילים יחי אור ויהי אור: וירא אלילים את האור כי טוב³². קדמו לה 32 תיבות שהן בבחינת ל"ב נתיבות החכמה, אשר רק לאחריהן מתגלה ה"טוב".

כך בימי ספירת העומר, שחם 49 ימים, מכינוי "לב טוב" [לב=32]. טוב=17], ובהם עליינו להזכיר "לב טוב" שבו נוכל לקבל את התורה הקדושה, דווקא לאחר ל'ב' ימי הכהנה וטהרת הלב, אזי ביום ה'ל"ג מתגלה הטוב, מתחילה להתנוצץ האור כי טוב הטמון בתורה! זהו היום שמסוגל לגילוי הטוב המוצפן ומוסתר בתורה, כפי שאכן זכינו שנתגלו בו סודות תורה עצומים על ידי רבי שמעון!

עינו "בני יששכר" - ספירת העומר, שהרחיב לבאר עמדות העניינים, אך דילינו מהם רק מעט פנינים. ומסיים במאמר זה ואומר:

"בגenuine עתונינו עת דודים במציאות ספירתנו, להכנת לב טוב לקבלת התורה, בהשלים בספירה מספר ל'ב, אז מתגלה הטוב, אור הנזוץ שנגנז בתורה. על כן עושים היום הזה יום שמחה אור צדיקים. הבן כי אי אפשר לפרש".

"אור צדיקים ישמח!"

ראינו אם כן שיום ל'ג בעומר יש בו מעלה והארה מיוחדת של קדושה מצד עצמו. והארה זו היא שהביאה למאורעות שאירעו בו:

האחד - שפסקו תלמידי רבי עקיבא למות. כיון שבזים זה, של התנוצצות אור התורה, מהתתקדים יותר הדינאים של ספרית העומר, ויש בו יותר רחמים. דברי רבי חיים ויטאל שעיר הכהנות דרשו דרשו יב"ג ענין ל'ג לעומר שאstor בהחספ' ותענית ובונפלת אפים, דע, כי הנה מ"ט ימי העומר הם ימי הדין.... ואז הוא זמן ינית החיצונים, לכן פעה בהם או מידת הדין על שלא נהנו כבוד זה לאזה... והנה בהgelות נגנות השם הנזכר בזים ל'ג לעומר שהוא סוד אותיות המתחלפות שהוא יותר רחמים נזכיר, אז פסקו מלומות....".

שנית, ביום זה, בדור שלאחר מכן, נגלו סודות עליונים נשגבים לרבי שמעון, מהתלמידיו האחרונים של רבי עקיבא. [כפי שיווא בהמשך בהרחבה בס"ד בנושא פטירת רשב"ג]

ואם כן תחילת גדלות עניינו של יום זה הוא מצד עצמו, שהוא יום התנוצצות אור התורה, והוא מסוגל להצלחה והצלחה לתורה שבעל פה, תורה של רבי עקיבא. ואמנם לאחר מכן חזרו המאורעות הגדולים ונקבעו במהות היום, והעצימו את שגב קדושתו להיותו יום קדוש לאדוןנו.

פסקו למות בפרק עצרת

מתי נפטרו תלמידי רבי עקיבא? חז"ל אומרם "מפסח ועד פרוס עצרת". דהיינו מחצית החודש לפני עצרת. "[פרק ט משנה ה]" שלוש גנות למשער בהמה, בפרק הפסח, בפרק העצרת, בפרק החג", והיינו 15 ימים קודם חג השבעות. (הרוז'ה, אבודרham, בית יספה)

וכتب מרן השלוחן ערוך (סימן כג א-ב): "נוהגים שלא לישא אשה בין פסח לעצרת, עד ל'ג

לעומר, מפני שבאותו זמן מתו תלמידי רבי עקיבא". וכן: "ונוהגים שלא להסתפר עד ל'יג לעומר, שאומרים שאז פסקו מלמאות".

שאלת השאלה: לשמחה – מה זו עשויה? והלווא סוף סוף נפטרו כל 24,000 תלמידי רבי עקיבא, ומה טעם לשמהו ביום שבו הסתומים העונש בmittat kolom ופסקו מלמאות?

◀ אומר הגר"א ועל ש"ע או"ח תצ"ג, כי שמחת ל"ג בעומר דומה היא לשמחת ט"ז באב, שכלו בו מתי מדבר. כלומר: לאחר חטא המרגלים, הקב"ה נזר על דור המדבר שלא יכנסו לארץ, אלא יموתו במדבר, ורק בניהם יזכו להיכנס לארץ. ובכל שנה, במשך ארבעים שנה, ביום ט' באב, היו מתים אלףים מעם ישראל, עד אשר בשנה האחרונה ביום ט"ז באב, עשו יום שמחה על כך שתמה הנזירה, ומבאר הרמב"ם (בפירוש המשניות תענית פ"ד מ"ח): "לפי שהיה המות מתרבה בהם כל תשעה באב, ובשנה האחרונה פסק, ונשארו מצפים עד חצי החודש, אז בטוח לבם והבינו שכבר בא הרצון ונגמר החרון ונסתלק מהם, לכך עשו אותו מאי יום שמחה".

כון הדבר גם בל"ג בעומר, שבו כבר סר מר המות, והסתימיו ימי חרנו האף, ומעתה הם ברחמים וברצון לפני ה'.

◀ תשובה נוספת לדבר, כתבו המקובלים, שכ"ד אלף תלמידי רבי עקיבא היו 24,000 גלגול של אנשי שחם שנחרגו במעשה דינה, ואחרי זה חזרו בנשומות ישראל בשבט שמעון, ולא תקנו את הפגש, והם 24,000 שמותו במגיפה בשיטים על דבר פעור בחטא זמרי בן סלו. והתגלו שוב ב-24 תלמידי רבי עקיבא, ובמיתתם באו על תיקונם. ועל זו היא השמחה שהגיעו לתיקון הגמור. וכן במשמעות הלשון "פסקו מלמאות", אף שלכאורה כבר מתו כולם ומה שייך לומר "פסקו מלמאות"? אלא כאמור שבתיקונים הגמור פסקו מלazar ולהתגלו ולמאות שוב. (אור היקוד הם יוקדים. על פי ספר הגלגולים, עשרה מאמרות להרמ"ע מפנאי, שם משומואל, שפטין צדיק)

❖ הילולא דרישב"י ❖

"הילולא" בaramית הוא يوم כלולות, והשם "הילולא דרישב"י" מופיע בגמרה (מצcit כתובות סב ע"ב). אמנים שם הכוונה – שמחת כלולות כפושטה – החתונה של רבי שמעון. אולם ברוחה הקבלה פירושה של "הילולא" – התאחדות של הכנסת ישראל עם התורה, ויום גilio סודות התורה. ובשעה שיטים רבי שמעון לבאר סודות תורה עמוקים ביום פטירתו, שמעו בת קול: "עלו ואותו ואתבנשו להילולא דרישב"י" [היכנסו וbowao וחתאספו להילולא של רישב"י].

האלשיך הקדוש בפירשו לאיוב לא כתוב: "בימים פטירתו של צדיק, תלך נשמו צוהלה ושמחה לחוג את חג האורות אשר עשתה בחברת הגוף, כנכנתה לחופה לפני ה' יתברך,

כى על כן קראו בספר הזוהר ליום פטירת נפש הצדיק - "הילולא".

וכتب מרן החיד"א (עובדת הקודש מורה באצבע סיון ח אות כט), ביום ל"ג בעומר ירבה שמחה לכבוד רבי שמעון בר יוחאי זי"ע, כי הוא יום הילולא שלו, ונודע שרצונו הוא שישמו ביום זה.

ואכן משך מאות שנים, עולים בל"ג בעומר המוניכים להשתתף על קברו. يوم זה נתקבל כיום תפילה והודיה, משתה ושמחה, בתופים ובמחולות והשאת משואות. זכה רבינו שמעון לכבוד גדול בקרוב המוני בית ישראל. אין קבר בין קברי התנאים המפורטים כמו קברו של רשבי", ואין יום הילולא כמו ל"ג בעומר.

מה בין זו' באדר ללו' בעומר

מדוע עושים ביום ל"ג בעומר, יום פטירת רבי שמעון, يوم שמחה ומועד, מה שאין כן בשבעה באדר, ביום פטירת משה רבנו, שנוהגים בו להתענות?

אומرتה הגמרא (מסכת תמורה טו ע"ב): "שלושת אלף הלכות נשתכוו בימי אבלו של משה... אלף ושבע מאות קלין וחומרין וגזריות שוות ודקדוקי סופרים נשתכוו בימי אבלו של משה". בפטירת משה רבנו התורה התמעטה, ולכנז זהו يوم צער.

לעומת זאת בפטירת רבי שמעון נתגלו סודות עילאים, ועל ידי זה באה שמחה וחדוזה לעולם ביום הזה!

ולאור מה שביארנו לעיל, שימושה רבנו הוא מוסר התורה שבכתב, שהיא "איתערונטא דלעילא", העברה ומסורת מלמעלה, בודאי שעם פטירתו ישנה התמעטות בתורה, ולכנז הוא יום של צער שבו פסקה המסירה העליינה. לעומת זאת רבי שמעון בר יוחאי, שתורתו היא תורה שבבעל פה, בבחינת "איתערונטא דلتתא", הרי שבפטירתו ישנה התערורות נספת בלימוד התורה, וכਮבוואר במדרש (תנומה בהעלות טו) "מהו" בועל אספוז?"? אימתי דברי תורה נטועים באדים? בזמן שבעליהם נאספים מהם. כל זמן שרבו קיים, הוא היה שואלו. מת רבו, הרי **גע ביום ובלילה לקיים תלמודו, שאין לו למי הוא שואל**".

אם נשוב למשל של החכם בחינוך שהזכיר לעיל, הנה אם ימות התלמיד הראשון שלו, זה שלמד ממנו ישירות את תורה, בהשפעה מלמעלה, והפיצעה להמון, בודאי שעם מותו תהיה התמעטות לחכמתו זו, שהרי אין עוד מישחו אחר שקיבל את החכמתה כולה ישירות ממנו, ויתכן שחלק ממנה שקיבל יאבז. ואולם התלמיד האחרון, זה שעמד מול כתה קשה כשהוא חסר נסיוו, והליך והשיג בכוחות עצמו, בחיפוש אחר חি�posium, את כל דברי החכמתה, ומחייב הוא לתלמידיו את דרך הלימוד הזה, הנה כאשר ימות, יתעוררו תלמידיו בנפשם יותר ויותר לחפש ולתור אחר החכמתה, ולשמר ולפתח ולקבוע לבבם את כל אשר למדו מרבם, כפי אשר רבם עצמו עשה ותר את חכמתה זו בכתביו של החכם, אף שלא קיבלה ולא שמעה ישירות מהחכם.

לכו יום פטירת רבי שמעון שהוא בחינת "תורה שבعل פה", הוא יום של שמחת גilio סודות התורה, בו היתה התעוררות של תלמידיו לאחיזו היטב בתורתו וללומדה, ובו נקבעו דברי תורה בלבב ישראל תלמידיו.

ואף כי אמנים ראוי היה מתחילה לעשות יום שמחה בפטירתו של רבי עקיבא, שהוא עמוד תורה שבעל פה, אך כיון שנפטר על ידי הרומים הרשעים בגזירה קשה מאתה ה', לא שידק לקבוע יום זה כיום שמחה, ולכן עושים את יום השמחה בהילולת תלמידיו רבי שמעון בר יוחאי. (הרבר צדוק הכהן זצ"ל - פרי צדיק חלק ג דף פח במאמר ליל"ג בעומר)

העלייה למירון

כבר הרשב"י במירון הינו מאות שנים מקומ שאליו עולים המוני בית ישראל להשתטחו בתפילה ובקשה, בלימוד ובהתעלות רוחנית.

מצינו כבר לרבי חייא רביה, מתלמידיו, שנסע לציוון רבו הקדוש, ובהשתטחו שם הזכיר לרבי שמעון ממעשו ומגדולתו מעלה בשם ממעל (כמו בא בהקדמת ספר זהה ד ע"א). אף אליו הנביא היה מצוי שם, והגמרא (סנהדרין צח ע"א) מספרת על כך שרבי יהושע בן לוי מצא את אליו הנביא בפתח מערתו של רבי שמעון. ועיין עוד קהילת רבה י' נביא כאן כמה מדברי רבותינו המעידים על העלייה ל鞠ר הרשב"י.

"חזרתי למירון עם עשרה בני אדם שהיו קבועים אז ללכת בכל חודש להתפלל על מערת הרשב"י... בט"ו באדר, שקורין לו 'פסח שני', עשו שם במירון שירה גדולה. היו שם יותר מאלף נפשות, כי באו רבים מדמשק עם נשים וטפם, ורוב קהיל צפת, וכן קהיל לבוקיע [פקיעין], ועמדו שם שני ימים ושני לילות, חוגגים ושמחים, והתפללו על כל ציוני הצדיקים אשר שם".

[רבי משה באטולה מגדולי חכמי צפת לפני כ-500 שנה]

בשנת ש"ח, ואני בתוך מדרש רשב"י, עליו השלום, במירון, ונשתטחנו בקרבו בציון רבי שמעון ורבי אלעזר, עליהם השלום. ועדין מරחשי שפתוי, ושם התפלلت תפילה קצרה מתוך קירות ליבי. ואחר כך קם מורי על רגליו ופירש בפרשת 'זוכר', מלבד פרושים אחרים שפרש עליון.

[רבי משה קורדובירו זצ"ל בספר מסעותיו - "ספר הגירושין". שנת ש"ח]

ומעתה כמה נאה לעלות וליראות פנוי אדוננו רשב"י, שלוש פעמים בשנה. ועלינו לשבח לאוזן הכל כי כן נתקיים בימינו, שכח חבורי ואני עימיהם, חולכים להקביל פנוי שלוש פעמים בשנה, עוסקים בסודותיו, מיימי מורנו עליו השלום, זלה"ה, זה לנו עשרים שנה.

[רבי אברהם גלנטי, תלמיד הרמ"ק והאר"י, בספריו ייחד יקר, פרשת בא]

מן הבית יוסף צ"ל היה עולה לעתים להשתתף במירון ולהתפלל על ציונו של רבי שמעון. פעם אחת התפלל מן הבית יוסף עם תלמידיו בחג הסוכות במירון, והקיימו את ציונו של רבי שמעון עם ארבעת המינים בידיהם, ופתאום ירדו גשםים, וממן ה策ער מאד על כך, שהרי מבואר במשנה מסכת תענית "ירדו גשםים בחג, הרי זה סימן קלה". נתגלה לו המלאך המגיד באור ליום כ' בתשרי, ואמר לו:

"ואלו הגשמיים שבאו, לא היו כדוגמת 'שפך לו' קיתון על פניו' חס ושלום, אדרבה, נתבללו דבריכם, ורשב"י ובנו שמחו לקראותם בקרותכם זוהר על מערכות והכפר הסמוך להם. אלא כיון שהקפתם לרבי אלעזר באربعת המינים הבאים לרצות על המים, נתעוררו המים ובאו. ואלו היו הימים מקיפים פעם אחרת, היו רוח גשמיים באים לעולם כמו ביימי חוני המעגל, ומפני כך באו גשמי ברכה רצופים, כדי שלא תקיפו יותר עליהם. וכל זה יהיה בידיכם: כל זמן שהעולם יהיה צריך לגשמיים ביותר, תלמו ותקיפו הצדיקים הנזכרים ותיענו. ועל כל צורה שלא תבוא על הציבור, תקיפו אותם שבע פעמים ותיענו. ובכן תדעו כי הם שמחים מאוד בקרותכם זוהר על מערכות או בכפר הסמוך להם, ואם תתמידו לקרות כן, יגלו לכם רזין עילאן".

[דברי המגיד למן הבית יוסף - מגיד מיישרים פרשת אמרע עמוד קה]

"חוק ולא עברו לכל חכמי הסגולה, הבקיאים בחכמת האמת, יותר מעשרים שנה, לילך למירון, שם קבר רשב"י ואלעזר בנו... ושם פורשים אוהל מן הקבר של רשב"י עד קבר רבי אלעזר, וושבים שם י' ימים ו' לילות רצופים, וועסקין בספריה הזוהר... ויש להם ש�ש אחד המכין להם מאכלים, וארבעה גוים הגורים כל' זין עומדים בכל לילה מבחויז כדי לשמרו אותו מן הגנבים, והוא הוא דחוק מצפה. גם האר"י עצמו וגוריו היו עולמים למירון והיה מושיב אותם על המוקום שם גילה רשב"י ע"ה האידורה הרבה לחבריה. והאר"י בעצמו הוליך את בנו הקטן לשם עם בני ביתו, ושם גילחו את דאשו כמנגה הידוע ועשה יומם משתה ושכחה.

[רבי שלמה שלמל עניה'ק צפת - מגורי האר"י - באגרת מיום כ"ה חשוון שס"ז]

ענין מנהג שנางו ישראל לילכת ביום ל"ג לעומר על קבר רשב"י ורבי אלעזר בנו, אשר קבורים בעיר מירון, כנודע, ואוכלים ושותים ושמחים שם, **אני ראוי למורי** [האר"י]
ז"ל **שהלך לשם** פעמי אחת ביום ל"ג לעומר, הוא וכל אנשי ביתו. וישב שם שלושה
ימים הראשונים של השבוע ההוא...

והרב רבי יונתן סאגיס העיד לי, שבשנה האחת קודם שהלכתי אני אצל לומוד עם
מוריו ז"ל, שהוליך את בנו הקטן שם עם כל אנשי ביתו, ושם גילחו את ראשו כמנהג
הידוע, ועשה שם يوم משתה ושמחה.

גם העיד הרב רבי אברהם הלוי, כי בשנה הנזכרת הלך גם הוא שם, והיה נהוג לומר בכל
יום בברכת תשכון - "נחם האלקינו את אבל ציון" וכי שאמורים בתפילהות של תשעה
באב, וגם בהיותו שם אמר 'נחם', ולאחר שגמר תפילת העמידה אמר לו מורי ז"ל, כי
ראה בהקץ את רשב"י עליו השלום עומד על קברו, ואמר לו: אמרו אל האיש הזה
אברהם הלו, כי למה אומר 'נחם' ביום שמחתינו?! ולכן הוא יהיה בנחמה בקרוב. ולא
יצא חדש ימים, עד שמות לו בן אחד, וקיבל עליו תנחומיין.

וכתבת כי כל זה להורות כי יש שורש במנגזה הנזכר. ובפרט כי רשב"י עליו השלום
הוא ממחמייה תלמידיו הגדולים של רבי עקיבא, ולכן זמן שמחתו ביום ל"ג לעומר.

[רבי חיים ויטאל - שער הכוונות דרשו הפסח דרשו ב]

"על קבר הרשב"י לומדים הזוהר באימה וביראה ובדבקות גדולה, כי כמה ניסים יארעו
שם. וצרכיהם ללימוד הזוהר באימה וביראה ובדבקות גדולה, ולאחר כך לשמחה הלב
בשמחה רוחנית, ולא שום אבלות ועצבות, כי לא באלה חפצ רשב"י, והוא בדוק ומנוסה.
ואחר כך נודרים נדרים ונדברות ומתפללים שם תפילה... ושוב אודיעכם, כי היום יום
ראשון הימי בכינורת הצדיקים... ורשב"י ורבי אלעזר בנו, ושם למדתי הזוהר".

[השל"ה הקדוש - מתוך רשמי ממஸעו בארץ ישראל. בשנות שפ"ח]

על השתחחותו של האור החיים הקדוש במירון, כותב בספר "כבד מלכים" ורבי שמואל
ההרراب"ד צפת: "מעיד אני באמות כי בילדותי שמעתי מה מרבני קשישאי [חזקנים] רבני
הספרדים, אשר אבותם ראו וסיפרו להם כי הרוב הקדוש רבי חיים בן עטר ז"ע"א היה
פעמי אחת בהיללאפה עיר הקדוש צפת ת"ז, וכשעלה למירון והגיע לתחתית ההר
שועלים ממש אל הקודש, ירד מהחמור והיה עולה על ידיו ועל רגליו, ובדרך היה גועה

כבהמה וצועק היכן אני השפל נכנס למקום אש ושלחתת להבת קודשא בריך הוא, וכל נשמות הצדיקים שמה...".

לפנינו מכתב מאחד מתלמידי האור החיים הקדוש שהתלווה עמו לנסיעה, המתאר את סדר ההשתטחות של הרב ותלמידיו וסדר לימודם על ציון הרשב"י:

היום יום בשורה, ה' לאדר שני, שנת וית"ז ל"ו [תק"ב], נסענו מעכו יע"א לצפת תובב"א ליראות את פני אדון שם צבאות הארץ הגליל. נכנסנו למירון ים רבייע בעשרים שעות, וישבנו בזה הבית שיש בו קבר הרשב"י ממש, ולמדנו שם בחשך גדול ובאהבה גדולה ובשמחה ספר הזוהר עד ד' שעות מהלילה, ועמדנו לאכול, וחזרנו תיכף אחר האכילה ובשמחה ספר בראשית, ולמדנו עד ששה שעות, ובסוף ו' שעות נתמלא הבית ריח והיה חלק ספר בראשית, ולרוחו כולם, גם גביר אחד שהיה עמנון, ושמחנו הרבה, טוב אשר כמוות לא נהיה, והרוחו כולם, גם גביר אחד שהיה עמנון, ושמחנו הרבה, ולמדנו בבית הרשב"י ע"ה. ובכל יום שבת היינו לומדים זוהר, ובלילהليل מוצאי שבת עשינו משמרה כל הלילה, שה' אדרות', אמר הרב שנלמד אותם ביחיד, וכן היה. ובשעה שהתחלנו האדרות הייתה האריה גדולה והרגש גדול בנשומותינו".

[תלמיד אור החיים הקדוש. שנת תק"ב]

מי ימלל יפאר וייהל המשמחה של מצוה ביום הילולא ל"ג בעומר, כי רביה היא, זמנה קהילה לכל, שבאים אנשים ונשים וטף, ובאים מורי ארץ ישראל וכפריהם, ובפרט יושבי עיר הקודש צפת, יש רוכבים בחמורים ופרדסים, יש עולי רגל, וכל הדרך מצפת למירון מלאים אחינו בית ישראל, אלו הולכים ואלו חוזרים, ובאים מעכו וدمשך וארם צובה ואפסי ארץ, ביום ובלילה.

וכאשר זכיתי להיות שם, שמעתי מאיש יהודי מדינת פרס ששחה ב' שנים בדרכן בשביל לדראות בחמות הילולא דרשב"י זיע"א! ובבוא כל ישראל לראות בקדש מה נורא המקום הזה, ליהודים היתה אורה זו תורה, לומדים ומתפללים, ומדיין שמן למאור ומונדרים נדרים ונDOBות, וששים ושמחים בבי הילולא בתופים ובמחולות. וכי ערב או ליום ל"ג בעומר, בהתאוסף חכמי סגולה לבית המדרש ולומדים בرعש גדול האדרות בזוהר הקודש, ואחרי זה עושים הדלקה למעלה על הциונים...

[רבי חיים דב הלי הירושלמי. שנת תקצ"ט. הובא בספרו חיבת ירושלים].

בקבר הצדיק מזכירים את אמרותיו

בל"ג בעומר טוב ללימוד זהר ולהזכיר מאמרותיו של רבי שמעון בגמרא ובמדרשים, כפי שכתב החיד"א (בספר עבודת הקודש, מורה באכבע סיון ח אות כט): עניין זה שבאים פטירת צדיק ראוי להזכיר מאמרותיו, נרמז בגמרא (ברכות ו ע"ב) "אגרא דבי הילולא - מילוי", ופירש האר"י בדרך רמז, כי הילולא הכוונה ליום פטירת הצדיק, שזהו סוד הילולא וצדקה שאמרו רבוטינו, **ב يوم פטירת הצדיק אין העולם כי אם בתורה ובמעשים טובים אשר חידש הוא, וזהו סוד "אגרא דבי הילולא מילוי"** פירוש מילולי ודבריו אשר חידש הוא.

ובפרט טוב ונכון הדבר ללימוד מותרת הרשב"י למי שעולה על קברו, בל"ג בעומר ובכל ימות השנה, כפי שאמרו חז"ל (פסיקתא רבתי פרק יב): **"אם היה עבר בין הקברות, והיה יודע הצדיק קבור שם, צריך להזכירו במעשויו."**

ישועות בזכות רשב"י

הגמרא אומרת (ברכתה ט ע"א): **"כדי הוא רבינו שמעון לסמוך עליו בשעת דחק."** ובדרך כלל פירשו, כי כדי הוא רבינו שמעון בר יוחאי לסמוך עליו, ולהיוושע בזכותו, בשעת דחק, צרה ומצוקה חילאה, כאשר האדם נזקק לישועה. ואכן רבים ראו ישועות גדולות ועצומות בזכותו של רשב"י.

כתב האדמו"ר 'בית אהרן' צ"ל: **"כשם שהקב"ה לכל, כך רשב"י לכל. שכל ישראל, מקטן ועד גдол, יש להם שיקות, ויכולים להיוושע ביום ההילולא ל"ג בעומר, בזכותו, הנadol של רשב"י."**

"כאשר הוא נמצא מתחת המערה, ישתדל לקרוא הרבה פרקי תהילים, ובנוסח לכך יעורך תפילה לבורא עולם, תפילה מיוחדת ל"ג בעומר המצוה בהרבה ספרי תפילות. ואם הוא שרווי במצוקה כלשהי, גשmitt או רוחנית, ינסה לעצמו תפילה לבורא עולם שיוציאו מצרה לרווחה ומaphael לאור גдол, בזכותו רבינו בר יוחאי". (至於 השמים)

החיליל שהתרפא

אחד החלילים שלחמו במהלך המלחמה השחרור בשנת תש"ח, נפצע קשה. כדור חדר לירכו, והוא הובחן בבית החולים "הדגל", שהיה אז בכיכר הדיזקיה בירושלים. הרופאים עשו לו את כל הבדיקות הדורשות, טיפולו בו בכל האמצעים שעמדו לרשותם, אך לא הועיל, והם החליטו שיש צורך להסיר את חייו ללא רגליו רח"ל. משנודעה לו החלטת הרופאים, חץ עליו עולמו. היתכן! הוא יעשה את חייו ללא רגליים חילאה! הוא החל לבכות. בא אליו אחד מידידיו, ששמע על פצעתו, ושאל לו אפשרות בכיו. סיפר לו החולה על החלטת הרופאים, מה עושים? הציע לו ידיו לנסוע למירון לרשב"י, ולבקש רחמים על עצמו. הדבר היה קשה לביצוע - היכן יסע למירון והוא אינו מסוגל אפילו לעמוד על רגליו, קל וחומר שאינו מסוגל ללכת?! אולם ידיד טוב זה הפציר בו, והבטיח לו

סיווע מלא בעלייה לאוטובוס שיטינו למירון, וסיוע נוסף בעלייה לקבר עצמו. לאחר שחבר זה הפציר בו רבות, הסכים החולה לכך. הוא ביקש את רשות הרופאים להשתחרר מבית החולים לזמן מה לפני שיטפו בו, והם אישרו את מבווקשו. לעומת זאת, הביא עמו הידיד כמה חברים, הם נשאו את החולה, העלווה לאוטובוס, וכאשר הגיעו למירון העלווה בגופם למורומי ההר, למקום ציונו של הרשב"י.

בהגיע החולה למערה, והוא מор לו בלבו על רוע מצבו, החל לומר תהלים ולהתפלל מתוך בכיה גדול, ואמר כך: איני זו מכאנן עד שרגלי יבריאו ואהיה כאחד האדים! כד נמשך בכיו שעות ארוכות. לאחר זמן ניגש אליו אחד הרוקדים שركדו לכבוד הרשב"י, ואמר לו: "מדוע הנך יושב וbone? בא והצטרכך אלינו למעגל הרוקדים!" השיב له: "הכיצד אוכל לרקוד כשרגלי במצב קשה זה?!" אלומת הלה לא הירפה ממנה, ואמר له: "בא קום ועמדו על רגליך, והצטרכך לשמחת רבינו מעוזו" לאחר הנסיבות, קם החולה ממקומו, והצטרכך למעגל הרוקדים. וראה זה פלאו: רגליו הבריאו מפצעיהם, והוא המשיך בקלות לרקוד ולשםוחה בשמחת רשב"י!

לאחר זמן חור לבית החולים, ולרופאיהם, שבדקו מחדש את רגליו, לא נותר אלא להזdotות שאירעו כאן נס גדול! האיש החולים מפצעתו, ומתמיד כשהיה נושא למירון היה נזכר במס שנעשה עמו בזכות רשב"י, ומרוב התרגשות היה מזיל דמעות וbone. (עמ' השם עמוד שני)

מאבל ליום טוב

כותב רבינו חיים הלוי הורוביץ בספרו חיבת ירושלים: "...מהולל אקרה ה', אשר זיכני להיות במירון בל"ג בעומר שנת תקצ"ט. ואספר נס גדול אשר קרה ביום ההוא, אשר עניין ראו ולא זר:

ויהי בעלות כל העדה הקדושה, אנשים נשים וטף, על גג בית המדרש של התנא רבינו שמעון בר יוחאי, להתענג ולהבטי בהילולא, ויפול ילד קטן, בן חמיש שנים, מגג העליה, והגיג היה גבוה כמו שלושים אמה [כ-15 מטר], והילד נופלו לארץ היה כמו מת ממש. ויודע הדבר להקל, ויספקו כף באומרים "מת היליד"! ואביו הולך וbone על בנו. ויצו רופא אחד אשר היה שם, כי יקייז דם לילד. ויחי הילד והתחליל צועק: "הוי, אבוי" - וכחישמע בכיו הילד, וישבו כל העם לשמחתם. והקב"ה שלח רפואה שלימה להה הילד, עד כי למחר נעשה בריא אולם ממש. והיה שמה בתוך הקהיל צועק: "הוי, אבוי" - כולם כי רק בזכות התנא האליה נתרפא הילד, לבל תשbst שמחתו.

הילד קם לתchiaה

מספר רבינו ישעיהו אשר זליג מרוגליות (היללא דרשב"י): **הנני עד ראייה** לספר בקהל מעשה נס ופלא מה שראיתי בענייני בחיי במירון, ל"ג בעומר בשנת תרפ"ג, שהל אז ל"ג בעומר ביום השישי, ושכמעט רוב הקהיל שהיה שם בל"ג בעומר נשאו אז במירון

לשבות שם את יום השבת, וטעמו אז טעם שמחת שבת עלאיות פלאית. ביום שבת בבוקר, אחר תפילה מוספף, קרוב לחציו יום, ויהי נשמע קול רעש גדול, שליד אחד של אחינו הספרדים, שאמו נדרה לעשות לו תגלחתנו הראשונה כמנהג הידוע [זאבי הבן לא יכול לנשוע למירון, ואמו לבודה הביאתו למירון], ופתואום הילד אחזתו מחלת החולי-רע ר"ל, ושבק חיים לנו והילד היה מונח באחד החדרים הקטנים הבנויים למעלה על גנות הציונים בחצר הקודש. וציוו הרופאים שם מטעם המושלה מצפה, שצרכיהם לעשות הסיגר על כל אנשי החצר כמו ימים. וכשנשמעה הפקודה הזאת, רבים מההמון נבהלו והתחילו לברוח מהחצר חוצה, אל השדות והערים וגובעות אשר שם, אבל מיד הגיעו ובואו שוטרי המושלה וסגורו החצר על שעריו, ואין עוד יוצא ואין בא. ומבית ומחוץ היו נשמעים צעקות וקולות ובכיות, כי רבים מהיוצאים מחוץ לחצר עזבו את ילדיhem ואנשי ביתם וחפציהם, והחצר נסגרה ונשמרה על ידי השוטרים. ועל כולם עלה ונשמע קול בכיה מהאשה, אם הילד המת, שבנה הראשון והיחידי, שהביאה אותו על תגלחתנו הראשונה - אין, ונחפה לתoga שמחתה. ואני בענייני רأיתי את הילד מונח בחדרו על הארץ ירוק ומת, וכולנו נצטערנו מאד מiad על נפש אחת מישראל וצער אמו, ולא יכולנו בשום אופן מרוף צער לעשות קידוש ולסייע את סעודת שבת קודש בבוקר.

והנה פתואום כמו אם הילד, וחגра מותניה כאשת חיל, ולקחה הילד המת על ידיה, וירדה עמו למטה בבית הכנסת שעיל יד הציון הקדוש של רשב"י, וביקול מיר צורת וביבci צעהה אם הילד: هي צדיק, צדיק רבינו שמעון! הנני אמתך באתי לכאנן לבבודך לגלה את בני היחידי הראשון אשר נתן לי ה' יתריך בזוכותך, וקיימותי נדרוי אשר נדרתי, והביאותיו כאן ליל"ג בעומר, ואטמול הביאותיו חי, ועשיתו לו התגלחת בשירים ובזמרה ובתנו ובכינור ומשמה ושםה, ועתה - איך אסע מכאנן בבושה ובכלימה בלי הילד? ובאיו פנים אבואה הביתה וכו' וכו'. וקהל בכויה היה נשמע על כל החצר הקדושה, ולב מי לא נמס כמימ לשמעו את קול צעקת האשה מרת לב, ותcheinותה וצערו ליבה: אחר כך כמה ואמרה: צדיק, צדיק! הנני מניחתו לפניך כמו שרווא, ואני ממק שאל תבישני ואל תחזר פנוי ריקם, ותחזרו לפנוי חי ובריא כמו שהביאותיו אטמול לפניך, ויתקדש שם שמיים בעולם, וידעו כי יש ה' וצדיקים שופטים בארץ. ולסוגלה סגורו הבית הכנסת על הציון הקדוש, ולא נשאר שם אלא רק הילד.

כעבור איזה רגעים, הקול נשמע מבית הכנסת, צעקת הילד לאמו. החכם שם פתח לה הפתה, והנה הילד קם על רגליו וצעק: אמי, אמי! תנני לי מעט מים כי צמא אני! ונתנו לו מים. והיא העלהו הגנה למקום חדרה מוקדם, ונעשה שם רעש גדול מתחיית הילד המת, וכל הקhal כולם באו לראות הילד الحي. גם הרופאים נתאספו שמה ובדקו את הילד והודיעו ואמרו שאין זה בדרך הטבע כלל, אלא מעשה ניסים של תחיית המת על ידי התנא רבבי שמעון, כי הילד היה מוקדם מות ממש. הרופאים התירו תיקף לפתו את שערי החצר, ואמרו שאין צרכים לעשות הסגר, והיה אז קידוש ה' גדול מאד.

๙๙ הדלקת משואות לכבוד הרשב"י

מנהג ישראל להרבות באור ביום ל"ג בעומר, בהדלקת נרות והשאת משואות ומידורות. וזאת כדי להמחיש את אותו "אור מופלא רום מעלה", אור התורה שבכע והזוהר בעולם, שנתגלה באופן מיוחד על ידי הרשב"י הקדוש, עד כי בשעת הסתלקותו היתה אש גדולה וקדוצה מלאה בבייה.

עמורד האש קשור עם מערת רבי שמעון במירון, לדברי רבי שמעון בעצמו (אידרא זוטא דז' רצח): "הייתני מעטר עטרה במערה הסמוכה לכפר מירון, וראינו עמוד של אש מתהט בפתח המערה, והזדעענו".

ה"בני יששכר" (אייר מאמר ג-ב-ז) מבادر כמה טעמיים להדלקת האש:

↳ אמר הזוהר (דברים רצא ע"ב), כי ביום פטירת רבי שמעון בר יוחאי, היה היום מתארך באורו, ולא היה רשות לאור היום להיחשך ולצאת מן העולם, עד שנתנו לו רבי שמעון רשות.

↳ הרשב"י קראוהו בוצינה קדישא [נור קדוש], כי על ידו נתגלו סודות התורה, הוא סוד האור כי טוב"ג הגנו בתורה, על כן נקרא ספרו הקדוש "זוהר", אור המבהיק מסוף העולם ועד סוף.

↳ ה"אור כי טוב", הוא אור התורה, מתחיל להתנוצץ ביום זה היקר ל"ג בעומר, טו"ב [17] ימים קודם מתן תורה.

ומסיימים ה"בני יששכר": עד כי יבוא משיח צדקנו שעליו נאמר "וזיאמר אלוקים יהיו אור", זה אור של מלך המשיח, יבוא במהרה בימינו ויגלה לנו האור הגנו. והמiscalים יזהרו כזוהר הרקיע. ותבונן לפי זה אשר נתאמת לנו מאנשי אמת, אשר השמחה ביום זה על ציון רשב"י היא שלא כתבע, דכתיב "אור צדיקים ישמח".

ואצל הכהן [הכיפות] מבחוץ, למעלה, אצל כיפת רבי שמעון, עמוד של חומה, ועליו כמין ספל גדול ששופcin לתוכו שמן, ומיטילין לתוכו בגדים וכותנות מבלאות של צמר גפן או פשתן, ומדליק בהם, ומאייר האור על כמה פרסאות, כי מירון יושב בהר. וכן יש עמוד של חומה אצל כיפת רבי אלעזר בןנו, למעלה מבחוץ על הגג, ועליו דולקים גם כן שמן, והדלקה ביום פטירתו, בל"ג בעומר, הנקרה הילולא דברי שמעון".

[רבי שמחה מזיאלווי, שעליה לארץ ישראל בשנת תקכ"ד,

יחד עם רבי נחמן מהורדנסקי ורבי מנחם מנדי מפרקישלאן, בתיאור מסעו "אהבת ציון"]

אף ביתר ערי הארץ נהגו להדליק מדורות בל"ג בעומר.

"ומרבים בהדלקת נרות לכבוד התנא הקדוש, ולאחר הסעודה עלולים לגג, ועושים הדלקה גדולה, עד למרחוק תהיה מאירה, לפרסם הכבוד של הרשב"י".

[מןaggi ישיבת המקובלים 'בית אל' בירושלים]

חץ וקשת

יש נהגים בל"ג בעומר לירוט בחץ וקשת. להלן מטיעמי המנהג:

בימי רבי שמעון לא נראתה הקשת

כל ימי של ר' שמעון בן יוחאי לא נראתה הקשת בענן, שזהו סימן של חרון אף חילילה. זאת מכיוון שיזמותו הגנה על הדור (ירושלמי ברות פ"ט). וכך שכתוב רבנו יוסף חיים בפיוט "וזאמרתם כה לח'י": "כל ימי אשר היה, אותן הקשת לא נהייה, כי הוא אותן עולם היה - אדוןנו בר יוחאי". זכר זה יורים בחץ וקשת. (פיי משה)

 הזוהר הקדוש – מאורו של משיח, שאז תתגללה הקשת בגוונים מאירים
בזוהר מובה, כי רבי שמעון אמר לבנו רבי אלעזר: "ברי לא תצפי לרגלי דמשיחא עד דתתחזי קשתא בגווני נהורין" [בני, לא תצפה לרגלי של משיח, עד שתתראה הקשת בגוונים מאירים], דהיינו שלפנינו ביאת משיח יתגלה בעולם אוור גדול. והנה ביום הזה, يوم ל"ג בעומר, נכתב הספר הקדוש הזוהר, שהוא מהארת האור כי טוב הגנו, וזה מאיר לנו בגלות, עד יתגלה בזכות זה משיח צדקנו, ותתראה הקשת בגווני נהורין. "על כן ביום זה, לסימן הטוב הלווה, ירו המורים בקשת". (בפי יששכר אייר מאמר ג אות ד)

כט

"אֲשֶׁר-עַמָּה טוֹב חָלְקָנוּ – בְּחַלְלָא דְּבָר יוֹחָנָן.

וְמֵה גִּעְזִים גָּזְלָנוּ – בְּחַלְלָא דְּבָר יוֹחָנָן"

[מתוך פות לילג בעומר]

כט

๙ רבי עקיבא ט

מסכת חיים של מסירות רבי עקיבא!

מסכת חיים שוכלה התמיסות לתורה. מכלום, מעם הארץ גמור, ללא תורה, ללא ייחוס, ללא כשרנות [כפי שאמר על עצמו "לבוי קשה כאבן" (ادر'ג פרק יב). וכפי שדרשו במדרש היל: "ההופכי הצור אגס מים" - שהי רבי עקיבא ובנו עזאי טרשים [קשי הבנה] כוצר ההז, ועל ידי שציערו עצם על לימוד התורה, פתח להם הקב"ה פתח לתורה], כשהוא כבר בגיל 40, במלוא בנינו אישיותו, מכאו, מהמקום הרחוק הזה, הוא מביא ומוסר את עצמו לתורה. [כפי שהרחבנו לעיל בעניין משה רבנו ורבי עקיבא]

כל מסכת חייו הינה התקבבות, התמסרות והתאמצות ללא לאות - לתורה. ווסףה כה תואם את מהלך חייו, כשהוא נהרג על קידוש ה' בידי הרומים, עברו מסירות נפשו ללימוד תורה, ויצאה נשמותו ב"אחד", כשהכל כולל דבוק באהבת ה', והוא מותיר חותם של מסירות נפש ואהבת ה' עצמה, לעם ישראל בכל הדורות. עד תהודה בלב עמו קרייאתו الأخيرة: "ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבך ובכל נפשך ובכל מאודך!"

הולדתו וייחוסו

רבי עקיבא נולד כ-60 שנה לפני חורבן הבית השני. אביו יוסף, היה גָּר צדק, צאצא של שר הצבא הנודע "סיסרא" [שהיה שר צבא של יבין מלך חצור, שנלחם בישראל בזמנו ובורה הנביאה, ונ נהרג על ידי יעל אשת חבר הקיני]. אמו, כפי הנראה, הייתה מישראל (ספר יוחסין).

"לְרֻעֹת בָּנָים וּלְלַקְטֵת שׁוֹשָׁנִים"

מן הרاءו להtabונן בעובדה שבתקופה הסמוכה לחורבן הבית ולאחריו, היו הרבה גרים או צאצאי גרים גדולי ישראל. ונמנה כאן מספר גרים שהיו לתנאים: **שמעייה ואבטליון, בן הא הא, בן בג** [תנאים המוזכרים במסכת אבות סוף פרק ח], **רבי עקיבא, רבי יוחנן בן תורה, אונקלוס, רבי מאיר בעל הנס** שהיה מצאצאי נירון קיסר רומי שהתגניר.

במדרש מבואר שהקב"ה הביטה לאברהם שלעם ישראל יהיה כוח מושך את הטוביים שבאומות, שנאמר (בראשית יב יט): **"וּגְבָרְכוּ בְּדַקְלַמְפְּחֹת הָאָדָמָה"**, ופירשו רבוינו יימות (seg aa) מלשונו **הברכה**, כמו המרכיב והמבריך באילו.

דבר זה מלמד על מעלת ישראל, לדברי הירושלמי (ברכות פ"ב ח): בשעה שיישראל עושין רצונו של מקום, הקב"ה מוחזר בכל העולם וראה איזה צדיק באומות העולם, והוא מביאו ומדבקו לישראל. ולמדו את זה מהכתוב: "דוֹזֵי יְרֵד לְגָנוֹ" - זה העולם; "עֲלוֹגּוֹת הַבָּשָׂם" - אלו ישראל; **"לְרֻעֹת בָּנָים"** - אלו אומות העולם; **"לְלַקְטֵת שׁוֹשָׁנִים"** - אלו הצדיקים שஸלקו מבנייהם להכניתם בישראל. משלו משל מלך שהוא לו בן, והוא

חביב עליו ביותר. מה עשה המלך? נטע לו פרדס, ובשעה שהיה הבן עושה רצונו של אביו, היה מוחזר בכל העולם כולו ורואה נטיעת יפה בעולם ונוטעה בתוך פרדסו.

יתר על כן, אמרו רבותינו, שהרבה אישים בעלי כוחות גדולים, סובבים ההשגה שזרעום, היינו כאשר נשואים בחובם את שורשי גודלם, יתגינו ויכנסו לתוך כל ישראל עם הכוחות הגדולים שהם נשואים עליהם. וכך נאמר (סנהדרין צו ב): מבני בניו של המן - למדיו תורה בבני ברק. מבני בניו של סיסרא - למדיו תינוקות בירושים. מבני בניו של סנחריב - למדיו תורה ברבים... וביקש הקדוש ברוך הוא להכניס תחת כנפי השכינה גם מזערו של נבוּכַדְנָצֵר, אך מלאכי השרת קטרגו עליו, ועל ידי כן מנעו זאת, משום שהחריב את בית המקדש.

ביאור הענין כי אנשים אלו היו להם כוחות גדולים, והם אמנים ניצלו אותם למטרות שליליות, אך הקב"ה סובב את הדברים כך שלבסוף צאצאיהם נתנו ונכנסו לתוך עם ישראל.

לדעת בעל ה'עינוי יעקב' (מנחת פט ע"ב), זכו הגרים לTORAH באופן מיוחד, משום שבשבוע מתו תורה ביקש הקב"ה ליתן תורה גם לאומות, והם סיירו, אך מחשבת הקב"ה אינהبطلיה, משום כך ניתנה תורה שבעל פה גם על ידי תנאים שהיו גרים, ובמיוחד על ידי רבוי עקיבא שרוב תורה שבעל פה ניתנה לנו על ידו. (מהספר תולדות תלמידי רבי עקיבא עמוד 5)

עם הארץ

עד גיל 40 היה רבי עקיבא עם הארץ גמור, ואף שנא תלמידי חכמים, כפי שהעיד על עצמו לאחר מכון ופסחים מס ע"ב: "כשהיהתי עם הארץ, אמרתי: מי יתנו לי תלמיד חכם, ואנשכנו כחמור!" אמרו לו תלמידיו: "רבי, אמרור ככלב" [שהרי דרך הכלבים לנשוץ]. אמר להם: החמור נושא ושובר עצם, ואילו הכלב נושא ואינו שובר עצם! כלומר שכל כך סלד מתלמידי חכמים, עד שלא הסתפק בנשיכתם, אלא אף רצה לשבור את עצמותיהם!

אומר רבנו תם (כתיבות סב ע"ב), כי התייחסותו של רבי עקיבא לתלמידי חכמים, לא נבעה ממידות רעהות, שהרי ניחן ב מידות טובות ומעלות, אלא נבעה מכך שסביר, מנוקדת מבטו, שהם מתנסאים על עמי הארץ. כי ידוע שתלמידי החכמים היו סולדים מארוד מעמי הארץ עיין במרא שא), ואך היו נזהרים שעמי הארץ לא יגעו בהם, משום שאין זיהירים בענייני טומאה, ועלולים הם לטמאם. [להזכירנה, בזמן שבית המקדש היה קיים, היו צרכיהם ישראל לשומר את עצם מפני סוגים שונים של טומאה.ומי שנטמא, היה עליו להיתר. וכל זה אינו נהוג בזמןנו שכולנו בגדר טמיין מותים].

מידות טובות

יחד עם זאת, היה הגון ישר ומעולה במידותיו, ושומר תורה ומצוות.

בגמרה מסופר סיפור נפלא ומוחד על אדם בעל מידות נائلות כדליהן (שבת קטו ע"ב):

מעשה באדם אחד שירד מהגיל העלינו, לעבוד ולהשתכר אצל בעל בית אחד בדורות, לפחות שלוש שנים. בערב יום הכהנורים, רצה לחזור לביתו. אמר לבעל הבית: תנו לי שכרי, ואלך ואזון את אשתי ובני. השיב בעל הבית: אין לי מעות! אמר: תנו לי פירות. אמר: אין לי אמר לו: תנו לי קרקע. אמר: אין לי אמר: אין לי כרמים וכסתות. אמר: אין לי ארץ הפועל את מיטלטלו והלך לבתו בפח נפש.

לאחר החג, נטל בעל הבית את שכר הפועל بيده, והוסיף עוד שלושה חמורים נושאים כל טוב, באחד מיני מאכל, באחד מיני משתה, ובאחד מיני מגדים וממתקים. והלך לו לבתו של הפועל. לאחר שאכלו ושתו, נתנו לו את שכרו מושלים.

כעת פנה בעל הבית אל הפועל ו אמר לו: בשעה שאמרת לי תנו לי שכרי, ואמרתי לך שאין לי מעות, במה חשדתי? [שהרי הפועל ראה שיש לבעל הבית כסף ורכוש רב!] השיב הפועל: חשבתי בלבבי שהוא הזדמנה לידי סחורה טובהazon, והשיקעת בה את כל כספדי. המשיך בעל הבית ושאל: ובשעה שאמרת לי תנו בהמה, ואמרתי לך שאין לי בהמה, במה חשדתי?! השיב הפועל: אמרתי שהוא מושכרות הבהמות שלך לאחרים. המשיך ושאל: בשעה שאמרת לי תנו לי קרקע, ואמרתי אין לי קרקע, במה חשדתי?! השיב הפועל: אמרתי שכנראה מוחכרת היא ביד אחרים. עוד שאל: וכשאמרתי שאין לי כרמים וכסתות, במה חשדתי?! השיב: אמרתי שהוא הקדשות את כל נכסיך לשמי!

אמר לו בעל הבית: העבודה [לשון שבועה], כך יהיה! הדורתי את כל נכסיו בשבי הורקנוס בני שלא עסוק בטוראה, וכשבאתי אל חברי החכמים בדורות, התרו לי כל נדרי. ואותה, כשם שדנתני לכף זכות, המקום ידועו אותך לכף זכות!

כתב בשאלות דרב אחאי גאון שמית סימן ט, **שפועל זה היה, לא פחות ולא יותר מאשר רבי עקיבא, לפני היותו תלמיד חכם.**

דוחק השעה והפרנסת

רבי עקיבא בצעירותו היה גר בגיל העליון, ונשא לאשה את בתו של י'יהושע' וכמו בא במשנה (מסכת ידים פרק ג משנה ה): אמר רבי יוחנן בן יהושע בן חמיו של רבי עקיבא, ויש גורסים 'ישוע' ולא 'יהושע'. ובתפארת ישראל כתוב שהה יהושע בן כפוסאי המזוכר במסכת שבת קמיו ע'א), והוא ילדה לו ילדים, אך מתה עליו בצעירותו. בעינויו כי הרבה הוזכר לכתת רגליו למקומות רחוקים כדי להתפרנס ולפרנס את משפחתו, ולבסוף הגיע לעבוד כרוועה צאן אצל לבבא שבוע. עיין אבות דרבי נתן פרק ה, רבי עקיבא ודורו)

לא עם הארץ חסיד

רבי עקיבא מעיד על עצמו (מסכת שמחת ט' פרק ז), כי הרצון הראשון שלו ללימוד תורה, התעורר בעקבות מעשה שעשה, בחושבו שהוא עושה מצוה, ונודע לו כי עשה את ההיפך.

פעם אחת מצא עקיבא הרוג, "מת מצויה", דהיינו אדם מת המוטל ללא קוברים. עקיבא, בעל המידות הטובות, שניחנו אף בכוחות פיזיים גדולים, רצה לגמול עימיו חסד, ונטלו על כתפו, והוליכו מרחק רב מאוד [כ-6 ק"מ], כדי להביאו למקום קבורה מכובד.

כשיספר את הדברים לפני החכמים, אמרו לו שעל כל פסיעה ופסיעה, מעלים עליו כאילו שפך דמים, כי דין הוא שמת מצויה "קונה מקומו", וקוברו במקום הימצאו. ועיי תלמוד ירושלמי מסכת נזיר פרק ז הלכה א. הרמב"ס הלכית תומאת מות פרק ח הלכה ג

הצטער על כך עקיבא צער רב, וחשב לעצמו: אם עכשו, שהתכווני לעשות מצואה, נכשלתי בכל כך הרבה עונות, שהרי כל פסיעה ופסיעה נחשבת לעוון, אילו לא התכווני למצואה, על אחת כמה וכמה, כמו יכול אני להיכשל. והסיק מכך שכדי לקיים מצאות כראוי, עליו למדוד תורה.

לימים, כשהיה אדם מציר מעשה זה לפני רבי עקיבא, היה רבי עקיבא אומר: "זו הייתה תחילת זכותי!"

ומכל מקום, רצונ ראשוני זה עדין לא יצא לפועל.ומי שעזרה לו להוציא לפועל את רצונו וכוחותיו המיוחדים - הייתה אשתו השנייה, רחל, בתו של כלבא שבוע.

ニישואיו לרחל בתו של כלבא שבוע

"כלבא שבוע" היה אחד מעשרו ירושלים, והוא גדול ונכבד בעמי. במדרש בראשית רבה צח ח) מובא שהוא מעצצאו של 'כלב בן יפונה', ואולי משום כך נקרא אף הוא 'כלב' על שמו, ומפהת כן כינוו "כלבא שבוע", על שם נדיבותו הרבה, שכל מי שהיה נכנס לבתו, אף אם היה רעב כלב, היה יוצא שבע. הייתה לו בת חכמה ונאה בשם "רחל", אשר בודאי דובר בה גדולות ונכבדות.

רחל נינהה באהבת תורה נדולה מאוד, ובראותה את עקיבא, רועה הצאן של אביה, הבחינה שיש בו מידות טובות ונאצלות במינוח, והוא "מעולה וצניע". היא הבינה כי כוחות מיוחדים שכאה, יש לנצל ולהביא לتورה! ובכוחה נתת לו את הדחיפה לכך.

פנתה ואמרה לו: אם אתה דedi לך, האם תלך לישיבה ללימוד? אמר לה: אכן אלך למדוד. והתקדשה לו.

כאשר שמע כלבא שבוע שבתו התקדשה לעקיבא, רועה צאנו,icus מאד. הוא הוציאה מביתו, והדיר אותה מכל נכסיו.

הלכה רחל ונישאה לעקיבא. היה זה ביוםות החורף, והוא הם ישנים בין התבונ, כי לא היו להם כרים וכסתות. היה רבי עקיבא מלקט את התבון מבין שערכותיה. אמר לה: אם תהיה לי אפשרות, שאתעשר, אעשה לך תכשיט מיוחד במינו הקרוי "ירושלים של

זהב" – תכשיט של זהב שהעיר ירושלים מצוירת בו.

נגלת אליהם אליהו הנביא, כדי לנחמות ולהראות להם שיש עניינים יותר מהם. הוא נזכר בשם איש, והוא בפתח ביטוי: הביאו לי קצת תבן, שאשתי ילדה, ואין לי שום תבן להשכיב עליו את התינוק. אמר רבי עקיבא לאשתו:rai, יש כאן אדם, שאפילו תבן אין לו!

כעבור תקופה מה, אמרה לו אשתו: כתע לך ללימוד תורה!

אין להיבהל מפטופוטים

חשה רחל כי בעלה מתבונש לлечת ללימוד, כשהוא צריך להתחיל מא"ב, וללימוד יחד עם הילדי הקטנים. כדי לחזקו ולעוזדו, עשתה תרגיל. היא לקחה חמור אשר חוליות גבו עוקומות, ויש לו שקע בגבו, שמה בשקע אדמה ושתלה בתוכה שתיל. היה זה מראה מוזר ומשעשע – עציץ שגדל על גב חמור. יצאה עם בעלה לשוק כשהם מובילים עמס את החמור, כל העוברים ושבים עמדו מלכת והבטו בהשתאות בחמור המוזר. התרבו הצופים, לא יכלו להתnik את עיניהם מהפלא המדיה. אולם בסופו של דבר מיהרו לעסוקיהם, עזבו את השיטה, מותירים מקום לבאים אחריהם, אשר צנו עיניהם בפלא הלא רגיל. כך עבר יומם בנעימים. למחמת שוב התיעיצבו עם החמור בשוק. האנשים חלפו, העבירו מבט ואמרו: שוב, החמור עם העצץ, יופי אך לא נעצרו. ביום השלישי האנשים אף לא נעצרו, לא נעזו מבט ולא דיברו. הם התרגלו.

או זו אמרה רחל לעקיבא בעלה: עקיבא, אל תשים לב למה שאנשים אומרים. זה רק עניין של זמן, תיכף כולם יתרגלו. היה מחרה מתחלפים הנושאים. דבר חשוב לך, על זה עומדים כל החיים, אל תפסידו בגלל פטפוטי סרך של אנשים מובטלים! עיי

מדרש הגיג שמות ד יג

ואנו דבריה עשו עליו רושם. וכפי שמספר עליו: הlek הוא ובנו [מאשתו הראשונה שכבר נפטרה], וישבו אצל מלמד תינוקות. ואמר: "למדני תורה"! ולא חש לבזיזון, שילך מבוגר ללמידה אצל מלמד תינוקות. אחז רבי עקיבא בראש הלוח, ובנו בראש הלוח, וכתב לו א"ב, ולמדה עד תי"ז... (אור"ג פרק ז)

אבני שחקו מים

ע"ז היה רצינו של רבי עקיבא ללימוד תורה, ואולם ספק כבד קינן בלבו, האם אכן יוכל להצליח בלימודיו בהיותו כבר בגיל מבוגר, שלא למד עדין שום דבר?

והנה בעומדו יום אחד ליד הבאר, ראה ابن גוזלה שיש בה חרץ عمוק. שאל: מי חקק אבן זו? אמרו לו: אלו המים אשר נופלים עליה בכל יום! וכפי שאומר הפסוק איוב ד ט: "אָבָנִים שְׁחַקּוּ מֵים".

התבונן רביעי עקיבא בדברים, ועשה קל וחומר לעצמו: הנה אפילו המים, שהם דבר רך, הצלחו לחקוק באבן הקשה, וזאת מכח התמדה, שטפטוו הם על האבן יום ויום. כל שכן שדבר קשה יכול לחקוק בדבר רך. **"דברי תורה שקשיס כברזל, על אחת כמה וכמה שיחקקו את לביו שהוא בשר ודם!"** ומיד הלך ללימוד תורה. (ادر"ג פ"ז)

תורה בתורה בכל כוחו!

הלך רביעי עקיבא ללימוד אצל התנאים הקדושים - רבבי אליעזר בן הורקנוס, ורבבי יהושע בן חנניה.

הוא התבונן בתורה בכל כוחו את כל כוחותיו הפיזיים הגודלים, ואת כל כוחות נפשו, השקיע בתורה. כפי שהיעידו עליו (במורש עשרה הרומי מלכות): **"שטרוח בתורה בכל כוחו!"**

אמרו עליו חז"ל: "זהו שותה בצמא את דבריהם" - זה רביעי עקיבא! (ادر"ג פרק ח). הוא שתה בצמא כל מילה ומילה מדברי רבותי, ועמל בכל כוחו, חקר ודרש ללא לאות, כדי להבין את הדברים על בוריים, כמוובא בח"ל (ادر"ג פרק ח):

בא לפניו רביעי אליעזר ורבבי יהושע, היה אומר להם: רבותי, פתחו לי טעם משנה. כיון שאמרו לי הלהכה אחת, הלך וישב בין עצמו, אמר: דבר זה למה נאמר? והיה חוזר ושובלם, ומעמידם בדברים, ולבסוף היה דורש על כל תנ ותג בתמורה תלי תילים של הלהכה, והיה מבאר כל דבר ודבר!

שלוי ושלכם – שלה!

באותה עת, עברה אשתו להתגורר יחד עם אמו של רביעי עקיבא. היא עבדה קשה לפרנסתה אצל השכנות, ובמחצית ממשכורתה הייתה מפרנסת את עצמה, את חמוטה, ואת ילדי רביעי עקיבא מאשתו הראשונה. את המחצית השנייה שלחה לבעה כדי שיוכל לקיים את עצמו בישיבה. קרה גם שהיתה כה זקופה לפראנסת, עד שמכירה את קלעיו שעורות ראשיה!

היא סבלה בדמייה את תגבות הלעג סביבה, על כך שעזבה את בית אביה העשיר והמכובד והביאה על עצמה עוני מהפיר. חיכר אחד היה גור בשכנותה, שהיה מבזה וمبיש אותה בדברים. אמר: "ראו שותה זו, שפִּרְפָּרָה בכבוד בית אביה, והלהכה והתקדשה לאחד שאין פחות בעולם כמותו! ולא עוד אלא שעושה צחוק מעצמה ואומרת 'תורה הוא לומד'..."! (ادر"ג הוספה ב נוסחא א פרק ח)

כך חלפו שתים עשרה שנים, שבהם למד רביעי עקיבא ברציפות, מבליל להגעה לביתו כלל!

לאחר שהשלים את שתים עשרה השנים למד, חזר לבתו עם שנים עשר אלף תלמידים! אך קודם שנכנס לביתו, שמע מאחורי ביתו, שאומר שכן רשות אחד לאשתו:

טוב עשה אביך שהדריך אותך מנכסי, משני טעמים: האחד, שבעלך אין דומה לך, ואני מותאים לך, שאינו ממשפה חסובה כמותך. ועוד, שהשair אוthon לבדך כמו אלמנה חייה, והלך ללימוד כל כך הרבה שנים בלי להתראות עמך!

אמירה זו אשטו לאותו רשות: אם היה בעלי שומע בקולו, היה הולך ללימוד תורה עוד שטים עשרה שנה!

שמע רבינו עקיבא את דבריה מאחרוי הבית, אמר: הוαιיל ואשתי נתנה לי רשות, אחזר לבית המדרש ואמשיך ללימוד. חזר לבית המדרש, והיה שם שתים עשרה שנה נספנות. בא לבתו לאחר עשרים וארבע שנים, כשהוא מלאו בעשרים וארבעה אלף תלמידים!

יצאו כל בני העיר לקבל את פניו, ואף אשטו, יצא. אמר לה אותו שכן רשות: כיצד הולכת את לקבל את פניו עם כאלו בגדים פשוטים שאינם ראויים? אמרה לו: "יודע צדיק נפש בחרםתו" (משל יב י), יודע בעלי השכערתי בשביilio הלכה ונפלת על פניה ונישקה את רגליו. תלמידיו של רבינו עקיבא, שלא ידעו מי היא, רצו לדוחפה ממנה. אמר להם רבינו עקיבא: הניחו לה, שלי ושלכם - שלה: לימוד התורה שלי ולימוד התורה שלכם - שלה ובזכותה הוא!

כלבא שבוע מתיר את נדרו

באותה תקופה כבר התחרט כלבא שבוע על נדרו, כי הצעיר על צער בתו, אף שחשב עדרין שחנתנו עמו הארץ.

שמע כלבא שבוע שగדול בתורה הגיע לעיר, אמר, אלך אליו, אולי הוא יוכל להפר לי את נדרי, שהדרתי את בתני מנכסי. ולא ידע שאותו גדול בתורה - הוא חתנו.

בא לרבי עקיבא, וביקש להתיר את נדרו. אמר רבי עקיבא לחמי: לו הייתה יודע שחנתך יהיה אדם גדול, האם הייתה נודרי אמר לו כלבא שבוע: אפילו על דעת שידע חתני פרק אחד, ואפילו הלכה אחת, לא הייתי מודיר לבתי מנכסי! אמר לו רבינו עקיבא: אני הוא חתנק! והתיר לו את נדרו.

נפל כלבא שבוע על פניו, ונישק את רגלי רבינו עקיבא, ונתנו לו חצי רכושו. ונדירס נ ע"א. ויעיו כתובות סב ע"ב)

סופו לקיימה מעושר

מכאן ואילך התקיימים ברבי עקיבא מה שאמרו חז"ל (פרק אבות ד ט): "כל המקימים את התורה מעוני, סופו לקיימה מעושר".

מתחליה הוא קיים את התורה מותוך עוני רב! אמרו רבוינו (אדרא"ג פרק ז): בכל יום ויום היה מביא חבילה של עצים, חציה מוכר ומתרפנס, וחציה משתמש לעצמו.عمדו עליו

שכניו ואמרו לו: עקיבא, איבדתנו בעשוי! [כי היה לומד לאור המדורות, והעשו הפריע להטס], מכור את העצים לנו, וקנה בכסף זה שמו ולפיד לאור הנר! אמר להם: צריך אני את העצים דוקא, שהם משמשים אותה לכמה דברים: אחד, שאני לומד לאורם, ואחד שאני מתחמס מהם, ואחד שאני ישן בהם.

אמרו: עתיד רבינו עקיבא לחייב את כל העניים בדיון, שם יאמרו 'ענאים היינו', אומרים להם: והרי רבינו עקיבא היה עני ביותר ומדולדל, ועסק בתורה!

ובסופה של דבר קיים את התורה מתוך עשר רב: אמרו: לא נפטר רבינו עקיבא מועלם, עד שהיינו לו שולחנות של כסף ושל זהב, ועד שעלה למיטתו בסולמות של זהב, והיתה אשתו יוצאה בקרדוטין ובעיר של זהב.

אומרת הגדירה (נדירים ג ע"א): מששה דברים התעשר רבינו עקיבא: א. **"מן כלבָא שבוע"** – שנותן לו חצי רכושו. ב. **"מן אלילא דספינטה"** –athyoi הוגיים עושים בספינותיהם דמות של איל מעץ, לסימן שתהאה הספינה קלה בהליכתה כאיל. והוא ממלאים את האיל עם דינרי זהב. פעם אחת שכחו אנשי הספינה את אותו איל על שפת הים, בא רבינו עקיבא, מצאו זוכה בו. ג. **"מן גווזא" [תיבת]** – שפעם אחת נתנו רבינו עקיבא לירדי הים ארבעה זוזים, וביקש מהם: הביאו לי בשכר זוזים אלו איזו מציאה שתמצאו. ולא מצאו אלא תיבה של עץ שהיתה מונחת על חוף הים. הביאו אותה לרבי עקיבא, ואמרו לו: ימתין אדוננו עד שנביא לך דבר נוסף [כי מה שהבאוינו אינם שווה כל כך]. פתח רבינו עקיבא את התיבה וממצא מלאה דינרים! וכיצד הגעה התיבה עם הדינרים לחוף הים? שפעם טבעה ספינה אחת בים, וכל המכון של אותה ספינה היה מוחבא באאותה תיבתך. ד. **"מן מטרוניתא"** [אשה רומיית חשובה] – שפעם אחת מטרונית רומייה מוחבא באאותה תיבתך. א. **"מן פרעון"** – קבע לה רבינו עקיבא זומו פרעון, וכשהגיעה זומו הפרעון, חלה רבינו עקיבא ולא יכול הביא את הממון. הלכה אותה מטרונית רומייה על שפת הים ואמרה: רבונו של עולם, גלווי ידוע לפניך שרבי עקיבא חולה, ולפניך לא היה בידי פרעון את חובו, ראה שאתה ערבות בדברים מיד באותו זומו נשתחה בטו של הקיסר, ונטלה ארגו מלא באבני טבות ודינרי זהב, וזרקה לתוך הים, והים הביאו לאותו מקום שעמדה שם אותה מטרונית רומייה. מיד נטלה את הארגז והלכה לה. לימים, נתרפא רבינו עקיבא, ובא לו אצל אותה מטרונית רומייה, ומעוטרו בידי פרעון כי היה בארגז יונדר מסכום ההלוואה: ממכונו זה שהחזרה לו המטרונית רומייה, התעשר עוד רבינו עקיבא. ה. **"מן אשתו של טוונוסרופוס"** – שהתגירה אחר שמנת בעלה ונשאת לרבי עקיבא, והכניתה לו ממון הרבה. ו. **"מן קטיעא בר שלום"** – שנידונו למיתה על שהותוכה עם הקיסר לטובת היהודים, וציווה בmittato לתת את כל נכסיו לרבי עקיבא ותלמידיו.

ירושלים של זהב

רבינו עקיבא קיים את אשר הבטיח לאשתו בהיותם עניים, שכאשר יתעשר יעשה לה ירושלים של זהב, ואכן קנה לה תכשיט של זהב שהעיר ירושלים מצויית בו, כדי לפרסם ולהוקיר את מסירות נפשה ל תורה.

لتלמידיו, שתמכו על פאר "מופרז" זה, אמר: "הרבה צער נצטעה עמי!" (אדר"ג ו' ב')

כשראתה כן אשתו של רבן גמליאל שהיה נשיא ישראל, ביקש מעת בעלה הנשיה שוגם הוא יעשה לה תכשיט כזה. אמר לה בעלה: וכי את מסרת את נפשך ל תורה כמו? הלווא היא הת虔ירה בעניות עצומה, עד שמכרה יום אחד את קלעי שערות ראשיה כדי שיוכל ללימוד תורה, ומגיע לה מה שלא הגיע לאחרות. (ירושלמי שבת פרק ו ה'א).

רבותיו

רבי אלעזר בן הורקנוס – הוא היה רבו המובהק. ממנו אף ראה דוגמא חיה לאהבה והתרמסרות לתורה, שכן אף רבי אליעזר, ממותו, החליל ללימוד תורה בגיל מבוגר, כשהיה בן 22 [ויש אומרים בו 28], אחר שעד אז היה עוסק עם אחיו בעבודות השדה אצל אביו הורקנוס. כאשר ביקש מאביו כי ברצונו לлечת למדוד תורה, נתקל בהתנגדות ובלوغ, ולבסוף החליט לлечת ללא הסכמת אביו. הוא שם פעמיי לירושלים לישיבתו של רבו יוחנן בן זכאי, כשהוא מחוסר כל. במשך שבועה ימים רצופים, שבהם לא ידע איש על מחסورو, למד תורה מבלי לאכול דבר מאכל! והוא רק מוצץ רגבי אדמה, כדי להחיות מעט את נפשו. עד אשר גילה זאת רבן יוחנן, כי הרגישי ריח רע נודף מפיו, ודאג לו לכל מחסورو. הוא בירכו ואמר לו: כשם שיצא מפיק ריח רע בעבר אהבתך לתורה, כן יצאו מפיק דברי תורה מתוקים וערבים עד מאד! ואכן הוא גדל בתורה מהיל אל חיל, עד אשר נעשה "רבי אליעזר הנגדל". ואצלו למד רבי עקיבא וגדל בתורה.

כאשר נפטר רבי אליעזר, הצער רבי עקיבא צער קשה ביותר. כפי שמספרת הגמרא (סנהדרין סח ע"א) שנודע הדבר לרבי עקיבא במוצאי שבת, כשהראה שנושאים את ארינו מקרים לולד לקבורה, והיה מכח בברשו עד שדמו היה שותת הארץ. [ואף שכותוב בתורה, "ובבשรม לא ישטרטו שרתה על המת", פירשו התוספות ובסותא ג' ע"ב] שעשה זאת על צערו שאיבד תורה, ולא על פטירת רבו]. פתח רבי עקיבא בהספר מור ואמרו: "אבי אבי, רכב ישראל ופרשיותו הרבה מעות יש לי ואין לי שולחני [קופאין] להרצותן! [כלומר הרבה שאלות יש לי לשאול ואין לי למי לשאול ולשווין].

רבי יהושע בן חנניה – היה רבו בלימוד תורה הנסתור. בגמרה (חגיגה ז' ע"ב) מנו יחידי סגולה שעיסקו ב"מעשה מרכבה" [סודות עליונים ונסתרים בהנחתת ה']. ואמרו, כי רבי יהושע הריצה בפני רבו יוחנן בן זכאי. ורבי עקיבא הריצה ב"מעשה מרכבה" בפני רבי יהושע.

רבי טרפון – רבי עקיבא למד אצלו, אך כאשר גדל רבי עקיבא בתורה ברמות גבוהות עד מאד, נעשה כתלמיד חבר לרבו. והיה אומר עליו רבי טרפון: "עקביא, כל הפרושים מכך, כפורים מן החיים!" (קידושין ט ע"ב). ועוד אמר לו: "עקביא, עלייך הכתוב אומר: "מִבְּכֵן נַהֲרֹת חֶבֶשׁ, וְתַעֲלָמָה יָצֵא אָזֶר", דברים המסתורנים מבני אדם, הוצאה אתם לאורח!" (אדר"ג פ"ז)

נחים איש גמזו – רבי עקיבא שימש את "נחים איש גם זו" במשמעותו כ"ב שנה. ממנו למד כלל לימוד, ואף דרכי חיים, לראות בכל דבר את הטוב שעשויה הבורא יתרצר, שהיה רגיל נחים איש גמזו לומר על כל דבר "גם זו לטובה", וקיבל אף את ייסוריו באהבה רבה.

רבי עקיבא אהז אף הוא בדרך זו, והיה מקבל על עצמו את ייסוריו באהבה. הוא היה אומר תמיד: "כל דעתך רחמנא – לטוב עבדך" – כל מה שעשויה הקב"ה, לטובה הוא עושה! (כמפורט בגמרא ברכות ס ע"ב)

תורתו

כפי שראינו לעיל בהרחבה, היה רבי עקיבא עמוד התוווק של התורה שבعل פה.

דברים שלא נגלו למשה נגלו לרבי עקיבא וחבריו. "וכל יקר דעתך עינז" – זה רבי עקיבא וחבריו. (במדבר טט ז)

בספר יוחסין כתוב על רבי עקיבא: "וכל תורה שבעל פה – מידו היתה לנו". ובשיטה מקובצת (כתובות מ ע"א) כתוב: "ורבי עקיבא היה להם במקומות משה רבנו אדונן הנביאים ע"ה, לפי שהיא כבר משתכח תורה שבעל פה, עד שבאה הוא ושנאה". והרמ"ע מפANO כתוב: **כשם שימוש רבנו מചצב [עמדו] תורה שבכתב, כך רבי עקיבא מחצב תורה שבעל פה.**

"את צניעים חכמה"

רבי עקיבא היה צנוע, והוא לומד את תורתו לשמה, מבלוי שידעו על כוחו בתורה, והוא "אוצר בלום" (גיטין ט ע"א) היינו שboleם את פיו ומסתיר עצמו, ואינו מודיע לאחרים את כוחו בתורה (ולדוד עם עולם). כמו שמסופר (ירושלמי פסחים פ"ז), שישב שלוש שרה שנה לפני רבו רבי אליעזר בן הורקנוס, ורבו לא הכירו בכוחו, אך זה לא מנע ממנו להעתלות ללא הפסק, למרותו שלא סייעו לו האחרים לכך. עד לבסוף רבי יהושע גילה לרבי אליעזר על גדלותו העצומה של תלמידו רבי עקיבא, ואמר לו: "הלא זה העם אשר מאנסה בזו [לא החשבת אותן], צא נא עגנה וחלקס בזו" [במלחמה של תורה. ותראה את כוחו הרבה!]

רבי עקיבא אומר: "כל הקורא [לומד] שלא לשם, נוח לו אילו נהפכה שליליתו על פניו!" (כליה רבתי פרק ח)

דבר דבר על אופניו

רבי עקיבא בלימודו היה מבירר כל דבר ומלבן אותו כדי להבינו על בורי. כבר בתחילת לימודו נהג כך, כשהוא לפניו מלמד התיקות ולמד ממנה א"ב, היה שואל "אל"ף זו – ומה? ב"ת זו – ומה?". וכך נהג אף בהמשך לימודו, כשהוא לפניו רבי אליעזר ורבי יהושע, והוא אומר להם: "רבותי, פתחו לי טעם משנה". כיון שאמרו לו הלכה אחת,

הlek וישב בינו לבין עצמו, אמרו: "דבר זה, ומה נאמר?", והיה חזר ושאלם ומעמידם בדברים ולבסוף היה דורש על כל-tagות בתורה תלי תילים של הלכה, והוא מבאר כל דבר ודבר, ומשום כך אמרו עליו בשם, שבטול כבודה של תורה. (אדר"ג פ"ז)

בדרך לימודו, היה לומד הכל, ולאחר מכן עורך ומסדר את הדברים. כמו שאמרו עליו (אדר"ג פ"ח): למה רבי עקיבא דומה? לפועל שנTEL קופתו [תיבה, אריג], ויצא לחוץ. מצא חיטים - מניח בה, מצא שעורים - מניח בה, כסמים - מניח בה, עדשים - מניח בה, פולין - מניח בה. כיון שנכנס לבתו, בירר חיטים בפני עצמן, שעורים בפני עצמן, כסמים בפני עצמן, פולין בפני עצמן, עדשים בפני עצמן. כך עשה רבי עקיבא ועשה כל התורה כולה טבעות טבעות [נושאים נושאים, סדרים סדרים].

וכן אמרו עליו בغمורה (igkeit סג ע"א), שהוא "אוצר בלום", כלומר כמו אוצר העשו מגירות מגירות, לסדר כל דבר בפני עצמו. ובabar רשי: כשלמד מרבותיו, שמע דבר מקרה מרבותינו, ואחריו הלכה, ואחריו מדרש, ואחריו אגדה, נתנו לבו לחזור עליהן ולגורסן, עד שהוא סודרי בפיו. ולא אמר אלמוד מקרא לעצמו מדרש לעצמו. אבל כשהגעה חכם גדול, עשה כל התורה מטבעות מטבעות, סידר מדרש, ספרי וסיפרא לבוזו, והלכות עצמן, ואגדות עצמן.

לימוד תורה הנסתור

רבי עקיבא אף היה מאותם ארבעה חכמים שהעפלו בהשגותיהם בתורת הנסתור, עד אשר כביכול עלו לשמיים וראו בעיני רוחם דברים רוחניים עילאיים. שלושה מהם נפגו מכך, ורק רבי עקיבא היה היחיד אשר "עליה בשלום וירד בשלום".

תנו רבנן: ארבעה נכנסו לפדרס, ואלו הן: בן עזאי, ובן זומא, אחר זאלישע בן אבוייה, ורבי עקיבא... בן עזאי - החץ ומטה, עליו הכתוב אומר: "יקר בעניין ה' הפוקה לחסידיו". בן זומא - החץ ונגע, ועליו הכתוב אומר "קבש מצתה, אצל דיבך, פן תשבענו ותקחאות". אחר - קיעץ בנטיעות [קלקל ועיות], עליו הכתוב אומר: "אל תתע אט פיך לחתיא את בשרך". רבי עקיבא - עליה בשלום וירד בשלום, ועליו הכתוב אומר: "משבכני אחורי רזיצה, הביאני חpullה חזריו". ואף רבי עקיבא בקשר מלacci השרת לדוחפו, אמר להם הקב"ה, הנימו לזקן זה, שראוי להשתמש בכבודי. והיינה י"ט

ומbare המהראש"א שרבי עקיבא היה שלם בכל סוג שלימוד, וכשהגיעו לגבול שאינו אפשר לשכל האנושי להגעה אליו, עמד ולא הרס לעלות אל ה'. ואף על פי שהשיג מה שהשיג, לא טעה בטעותם.

סוד האותיות

חלוקת מלימוד תורה הנסתור, עסק רבי עקיבא בסוד האותיות, מהו הכת והעומק הרוחני של כל אות ואות מאותיות הקודש. ולמעשה כבר בתחילת לימודו חקר וدرس אודות

טيبة של כל אות ואות, כפי שראינו במדרש (אדר"ג ז): "הלא וישב בין עצמו, ואמר: אל"ג זו - למה נכתבה? ב"ית זו - למה נכתבה?". ולאחר מכן הוסיף לעסוק בסוד האותיות וכותב את הספר "אותיות דרכי עקיבא".

שיר השירים בדבקות

מסופר על רבי עקיבא שהיה יושב וקורא בשבת "שיר השירים", שככלו רצוף אהבה עצומה בין נסנת ישראל ל'ישראל' הקב"ה. ומתוך דבקותו בקב"ה והベンתו בעומק הדברים הטוב, זלגו עיניו דמעות רבות עד מואוד. אמרו לו תלמידיו: הלווא לנו מdeadנו רבנו כי אין להצער בשבת! אמר להם: עונג יש לי. ובאר הטורי זהב (ארוח חיים סימן רפח סק"ב) שמדובר דבקותו בקב"ה זלגו עיניו דמעות, שכן מצינו בזוהר חדש שהיא רבי עקיבא בוכה מאד באמרו שיר השירים באשר ידע היכן הדברים מוגעים, וזוכה להשיג את גודל הדבקות בקב"ה. (תולדות עם עלים על פי הזוהר)

24,000 תלמידים

רבי עקיבא העמיד תלמידים רבים מאוד. מספר כה רב של תלמידים לא ידוע אצל אף תנא אחר. דבר זה מלמד על כוחו הנדול ללמד ולהפיץ תורה ברבים.

את ה' אלוקיך תירא – לרבות תלמידי חכמים!

בגמרה (מסכת פסחים כב ע"ב) אמרו, נחמייה העמוסוני היה דורש כל 'אתים' שבתורה, כלומר כל מילה "את" שבתורה, דרש אותה לרבות דבר נוסף [כגון "ברשותך בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ" – לרבות כל אשר בהם]. "כבד את אביך" – לרבות את אביך. ואת אמך" – לרבות בעל אמך]. כיון שהגיע לפסוק "את ה' אלהיך תירא", חזר בו, כי מי ש�שיך עוד לירא כפי שיראים מהקב"ה, "וזמה יצדק אָנוֹשׁ עַם אֵל"?! אמרו לו תלמידיו: רבנו, כל אתים שדרשת מה תהא עליהם? אמר להם: כשם שקבלתי שכר על הדרישת, כך אני מקבל שכר על הפרישה. עד שבא רבי עקיבא ודרש "את ה' אלהיך תירא" – לרבות תלמידי חכמים.

אומר הגאון החיד"א (בספרו מראות העין פסחים כב ע"ב), ומה עניינו של רבי עקיבא שדווקא הוא דרש לרבות תלמידי חכמים? כי רבי עקיבא זכה והיה בחבורה עצומה ונдолה של עשרים וארבעה אלף תלמידים, וכל העם יראים ממנו ומכבדים אותו, ומזה נמשך ששוועים לקולו לקיום התורה. או אז נתגלה למפרע, כי מה שציוה השם לירא גם מתלמידי חכמים, ולכבודם, אין זה משומם כבוד עצם של החכמים, אלא הוא מכבוד השם ומכבוד התורה. כי כאשר יהיה כבוד ומורה לתלמידי חכמים, אלא בזה תתקיים התורה, כי הוא יזהיר לעם, ודבריו נשמעים, ויהיה קיום התורה. ואם כן המורה וכבוד תלמיד חכם הוא בשביב התורה עצמה, וזה מותר גמור!

רבי עקיבא דאג עד מאד לתלמידיו, השתדל להטיב להם ולהרבות עימים אחוה ושלום. הוא היה משטדל אף להשיג כספים לצורך לומדי התורה, ומשום כך הפליג ללכת למקומות רחוקים, ל"חולות אנטוכיא" ויק"ר ה ד^א וכן לווה כספים ממטרוניתא [אשה רומית חשובה] כדי לסייע לתלמידים (נדירים נ ע"א) ועוד ועוד.

בגמרא (שבת טז ע"ב) מסופר שכאשר עשה משטה בחופת בנו, על כל כס וכס שhabia לפניו חכמי התורה, היה אומר בשמה וחדוות: "חמרה וחיה לפום רבנן, חיים וחמרא לפום רבנן ולפום תלמידיהם!" [יו' וחימ' לפ' רבנן, חיים ויין לפ' רבנן ולפי תלמידיהם; ומכאן המקור לאמירת "לחיים" בשתיית יין].

ומעשה בתלמיד אחד שחללה, נכנס רבי עקיבא לבקרו, טיפול בו וניקה וטאטא את הבית, עד אשר שבה רוחו של התלמיד. אמר התלמיד לרבי עקיבא: "רבי, החיתני!" יצא רבי עקיבא ודרש: "כל מי שאינו מבקר חולמים - כאלו שףך דמים!" (נדירים מ ע"א).

כמו כן, הוא צפה ברוח הקודש שתלמידיו, רבי חנניה בן חכנייא, שלמד אצלו שנים רבות ברציפות, יש לו בת שכבר גרה וצריך להשיאה, ועוד אותו לחזור לבתו כדי להשיאה.

מאייד דאג שלא יתבטלו לחיים מלימוד התורה. בגמרא (פסחים קט ע"א): אמרו עליו על רבי עקיבא: מימייו לא אמר כי הגיע הזמן להפסיק מלימוד תורה בבית המדרש! חוץ מערבי פסחים וערב יום הכהורים. בערבי פסחים - היה אומר שילכו הכל לבתיהם ביום, להרדים את הילדים הקטנים כדי שלא ישנו בלילה בשעת הגדה. ובערב יום הכהורים - כדי שיוכלו את בניהם לפני החום.

"לעָרֶב אֶל תְּנַח יִצְחָק"

שלמה המלך אומר (קהלת יא ח): "בבקר זרע את זרעך, ולעָרֶב אֶל תְּנַח יִצְחָק עַד אֵיזה יָכֹשֶׁר, הַזֶּה אָזֶה, וְאֵם שְׁנֵיָהֶם בְּאָחָד טֻבִּים".

ואמרו על כך חז"ל (יבמות טב ב): "נשא אדם אשה בילדותו [בצעירותו] - ישא אשה בזקנותו. היו לו בניים בילדותו - יהיו לו בניים בזקנותו", כי אכן יכול לדעת ממה ישיג לבסוף תועלת מרובה יותר, מאשר שבעזרתו או מalto שבקנותו, או משניהם גם יחד.

מוסיף על כך רבי עקיבא ואומר: "למד תורה בילדותו - למד תורה בזקנותו. לימד תלמידים בילדותו - לימד תלמידים בזקנותו!" לומר גם בעניין לימוד התורה, האדם אינו יכול להסתפק במה שעשה בצעירותו, אלא עליו להמשיך ולפעול, ללמידה וללמידה, גם בקנותו. ואין הוא יכול לדעת ממה תצמיח יותר תועלת.

ואכן כך היה עם רבי עקיבא, אשר העמיד תלמידים הרבה בצעירותו, והוסיף ללמידה

תורה גם בזקנותו. ולבסוף דוקא תלמידיו האחראונים הם הם שהעמידו את התורה לדורות עולם.

אמרו: שנים עשר אלף זוגות תלמידים היו לו לרבי עקיבא, מוגבת ועד אנטיפרס, וכולן מתו בפרק אחד, מפני שלא נהנו כבוד זה לזו. והיה העולם שמאם, עד שבא רבי עקיבא אצל רבותוינו שבדרום ושנהה להם... והם הם שהעמידו תורה באותה שעה. ויבמות סב ע"ב

שלא נהגו כבוד זה בזו

מבארת הגמרא, כי תלמידי רבי עקיבא מתו "מיתה רעה" שהיה "אסכלה", דהיינו מיתת חנק עקב חולין בגרון. ומה הייתה סיבת מיתתם הפתאומית, כולם בתקופה אחת?: " מפני שלא נהגו כבוד זה בזו". וכן מובא במדרש:

רבי עקיבא אומר: שנים עשר אלפיים [זוגות] תלמידים היו לי מוגבת ועד אנטיפרס, וכולן מתו בחני בין פסח לעצרת, ובסוף העמידו לי שבעה... אמר להם רבי עקיבא לתלמידיו האחראונים: הראשונים לא מתו אלא מפני שהיתה עיניהם צורה במתורה זה זהה, אתם לא תהיו כן. מיד עמדו ומלאו כל ארץ ישראל תורה. וקחת דרביה אין ח

וכבר ביארנו לעיל באmericות, כי פטירתם הייתה דока בימים ש"בין פסח לעצרת", שהם ימי הכהנה לקבלת התורה. كانوا מצאה לה מידת הדין מקומות לפגוע בתלמידים על אשר לא נהגו כבוד זה בזו, ולפי דרגותם, לא היו כלי קיבול ראוי בתכלית, לקבלת התורה ומסירתה לדורות.

“אמור רבי עקיבא: ואחתת לודען מנוק – זה כל גזול בטעוזין”

(ירושלמי גיטין פרק ט הל'ה ז)

תלמידיו האחראונים

תלמידיו האחראונים של רבי עקיבא, אשר הם שהעמידו לבסוף את התורה בישראל, נסמכו על ידי רבי יהודה בן Baba, מתוך מסירות נפש, כפי שנראה בהמשך. ואלו הם:

רבי מאיר בעל הנס – להלן בהרחבה.

רבי יהודה בר אלעאי – הוא סתם "רבי יהודה" הנזכר בש"ס. לאחר ביטול גזירות הרומיאים, בהתחדש חי התורה בארץ, פתח את הכנוס המוחודש של הסנהדרין באושא. וכן היה בין החכמים שהתכנסושוב ביבנה, וכך שם היה הפותח, ומכאן כינויו "ראש המדברים בכל מקום". הוא היה עני ביותר, אך סייר ליהנות מון הצדקה, ופנוי האירו תמיד (גדרים מט ע"ב).

רבי יוסי בר חלפתא – הוא סתם "רבי יוסי" הנזכר בש"ס. לאחר שהחלפו הגזירות, אנו מוצאים את רבי יוסי דורש בכינויים אחרים ובבינה. מקום מושבו הקבוע היה במקום הולדתו ציפורי, שם הייתה לו ישיבה גדולה, שעליה אמרו חכמים "צדק צדק תרודוף". התווכח עם הגויים בענייני אמונות ודעות. חיבר את הבריתא "סדר עולם" העוסקת בסדר וקיום תאריכים במקרא. שנא את המחלוקת והתרחק ממנה, והיעיד על עצמו, שמיימו לא עבר על דברי חבריו. כשנפטר, שפעו מרבצי ציפורים דם! אמרו: "משמעות רבי יוסי – פסקה הבינה". (ירושלמי סוטה ט טז)

רבי שמעון בר יוחאי – להלן בהרחבה.

רבי אלעזר בן שמואל – הוא סתם "רבי אלעזר" הנזכר במסנה וביבריאתא. כשהיה בדרכו לח"ל, חזר בו מכוונו לעזוב את הארץ, ובכח ואמר: "ישיבת ארץ ישראל שcolaה נגדי כל המצוות" (ספר דברים ט). רבי יוחנן אמר עליו שליבו פתוח "פתחו של היכל" (עריבוב נג ע"א). האריך ימים ונשאל על ידי תלמידיו: "במה הארץ ימיס?", אמר להם: "מיימי לא עשית קנדיריא לבית הכנסת [לא קיצרתי את דרכי על ידי מעבר דרך בית הכנסת], לא פסעתך על ראשי עם קודש [שכחך כולם יושבים על הארץ, העובר ביןיהם נראה כפושע על רשיהם, ואין זה כבוד הציבור]. לכן היה מקדים להגיאן, ולא נשאתי כפי ללא ברכה". (סיטה לט ע"א)

מוסר נפשו להעמיד תורה בישראל

רבי עקיבא היה מוסר נפשו לקיום וחיזוק התורה בעם ישראל. גם בהיותו זקן מופלג היה הולך לארצות רחומות כדיחזק שם את התורה, וכן לבטל גזירות מישראל, לאסוף כספים למוגבות להחזקת תורה, לעבר שנים וعود. הוא עבר ארצות רבות כמו רומי, מדי, בבל, אפריקה, סוריה ועוד, הכל בש سبيل טובת הכלל. "עשה רבי עקיבא יותר מאשר נצווה כדי להעמיד התורה בישראל". (ספר יוחסין)

מסופר בגמרא (ברכות סא ע"ב): פעם אחת גורה מלכות הרשעה שלא יעסקו בתורה. בא פפוס בן יהודה, ומצא את רבי עקיבא שהיה מקהיל קהילות ברבים ועובד בתורה. אמר לו: עקיבא, אין אתה מתירא מפני המלכות?! אמר לו: אמשול לך משל מה הדבר דומה? לשועל שהיא מהלך על שפת הנהר, וראה זגים שהיו מתבקצים ממוקם למקום. אמר להם: מפני מה אתם בורחים? אמרו לו: מפני הרשות שambilאים עליינו בני אדם לצד אותנו! אמר להם: רצונכם שתעלו ליבשה, ונדור אני ואתם, כשם שדרו אבותיכם? אמרו לו: אתה הוא שאומרים عليك שפיקח שבחיות אתה, לא פיקח אתה אלא טיפש אתה! ומה במקומות חיותנו – אנו מתיראים שהוא יתפסו אותנו ונמוות, ביבשה שהיא מקום מיתתנו – על אחת כמה וכמה שמתיראים אנו מן המתה!

המשיך רבי עקיבא ואמר לפפוס, אף אנו כן, ומה שאנו יושבים ועוסקים בתורה, שכטווב בה "כי הוא חייך ואורך ימיך", אנו נמצאים בסכנות מיתה, אם אנו הולכים

ומתבטים ממנה, על אחת כמה וכמה שאנו מתחייבים בנפשנו, ומאבדים את מקור חיונינו!

לא חלפו ימים מועטים, עד שתפסו הרומים את רבי עקיבא והניחו בבית האסורים. ותפסו אף את פפוס [על עבריות פליליות אחירות כהברחת שחורה וכדומה], וננתנוו בבית הסוהר יחד עם רבי עקיבא. אמר לו פפוס: אשריך רבי עקיבא, שנתפסת על דברי תורה! אווי לפפוס שנתפס על דברים בטלים!

בבית האסורים

רבי עקיבא, כאמור, המשיך ללימוד תורה במסירות נפש, עד שנתפס בידי הרומים ונאסר בבית האסורים. בתחילת המתוינו שליטוניות הרומים מלהרגו עקב לחץ של נכבדים יהודים ולא יהודים, והיה רבי עקיבא בבית האסורים במשך כמה שנים. עד אשר נגזרה הגזירה, וחוציאו ההורג באכזריות נוראה.

הגמר מספרת על מסירותו לקיום המצוות אף בהיותו במאסר: מעשה ברבי עקיבא שהיה חבוש בבית האסורים, והיה רבי יהושע הגרסי משרתו, ומכוון לו בכל יום ויום מים במידה המספיקה עבור נטילת ידים וubar שתיינו. يوم אחד, מצאו שומר בית האסורים כשליל המים בידו. אמר לו: היום מימיך מרובים! שמא מעוניין אתה להחזר באדמות בית האסורים! ובאמתו כך, שפק חצי מהכמות והותר חצי. כשהוא רבי יהושע אל רבי עקיבא וחציו כמות מים בידו, אמר לו רבי עקיבא: יהושע! אין אתה יודע שזקן אני, ואין לי אלא מה שאתה נותן ומזמן לי!! ואיך הבאת לי מעט מיס!! סיפר לו רבי יהושע את כל המעשה. אמר לו רבי עקיבא: תנו לי מים שאטול ידי! אמר לו רבי יהושע: לשתייה אין המים מספיקים, והיאך יספיקו לנטילת הידיים!! אמר לו רבי עקיבא: מה אעשה, שחיברים עליים [על נטילת ידים במים] מיתה, כדי העobar על דברי חכמיים: מוטב אמות מיתת "עצמך" מחוסר מים לשתייה, ולא עבור על דעת חברי, ואתחיה מיתה בידי שמיים!

אמרו: לא טעם רבי עקיבא כלום, עד שהביא לו מים ונטל את ידיו! כששמעו חכמים כן, אמרו: מה בזקנותו כך [שעינה את עצמו כדי לא לעבור על דברי חכמים], בצעירותו על אחת כמה וכמה! ומה בבית האסורים כך, שלא בבית האסורים על אחת כמה וכמה! עיירובין כא ע"ב)

בתקופת היותו בבית הסוהר, נזקו חכמי הדור לא פעם להכרעתו ההלכתיות, וניסו למצוא דרכם מתחכਮות כדי לקבל ממנו תשובה לשאלותיהם. פעמים ששכרו אנשים בכסף רב כדי שילכו לשאול את השאלות.

פעם אחת התעורר שפק בבית המדרש בעניין מצות חיליצה, האם החליצה כשרה כשהיא ביןו לבינה. מה עשה רבי יוחנן הסנדליך? התזהה לרוכל שהכריז על שחורתו: "מי צrisk"

צינורו? מי צריך כלי סרינה ומחטיטס?" ובין הכרזה להכרזה, שירבע את השאלה בקצרה: "חוצה בין לבינה - מהו?" רבי עקיבא הוציא מן החלון, והשיב אף הוא בדרך זו: "האם יש לך כושין [כלוי אריגה]? כשרה". (ירושלמי יבמות פ"ב)

בחיותו בבית הסוחר אף קיבלו 3 פעמים את הכרעתו לעבר את השנה. (סנהדרין יב א)

יצאה נשמהו באחד

לאחר תקופת מאסר ארוכה, החליטו להוציאו להורג. היה רבי עקיבא אחד מ"עשרה הרוגי מלכות" - עשרה צדיקים קדושים עליון שנחרגו בידי מלכות רומי לאחר חורבו בית המקדש השני, בגיןה נסתרת מתה ה'. וענין זה בחוברת "ארבע תעניות ובין המצרים בהלה ובגודה" הוציאו את רבי עקיבא להורג באכזריות רבה, וסרקו את גופו במסטרקות של ברזל. באותו עת הגיע זמן קריית שמע, והיה רבי עקיבא שמי ושותך, ומתקבל עליו על מלכות שמים באמירת "שמע ישראל... ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבך ובכל נפשך ובכל מאודך!"

השתומים טורנוסרופוס ואמר לו: סבא סבא! או מכשף אתה [שאינך מרגיש ביסורים], או מבעט אתה ביסורים [מתכחש להם לפני חוץ]. אמר לו רבי עקיבא: תיפה רוחו של אותו האיש! לא מכשף ולא מבעטabisorim אני אלא כל מי הייתי קורא את הפסוק הזה "ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבך ובכל נפשך ובכל מאודך", והייתי מצטער ואומר אימתי יבואו שלושתנו לידי. אהבתינו בכל לבבי ואהבתינו בכל ממוני אולם "בכל נפשי" לא התאמת לי ולא התנסיתי בכך. וכיון שהגיע לידי לקיים "בכל נפשך", ועתה זמן קריית שמע, אייני מרחק את עצמי מלקיימי ובגלל זה קרייתי ושחתתני! (ירושלמי ברכות פ"ט ח'ה)

ובגמרה (ברכות סא ע"ב) מובא בדומה לכך, כי בשעה שהיה מקבל עליו על מלכות שמים, אמרו לו תלמידיו: "רבינו, עד כז[ה]ן?! אמר להם: כל מי שהיה מצטער על פסוק זה "בכל נפשך - אפילו נוטל את נשמתך". אמרתי: מתי יבוא לידי ואקימנו? ועכשו, שבא לידי, לא אקימנו!!

היה מאיריך ב"אחד" עד שיצאה נשמהו באחד. יצאה בת קול ואמרה: "אשריך רבי עקיבא, שיצאה נשמתך באחד!

מיתת דבקות בה'

רבי עקיבא לא נפטר מתוך ייסוריו - אלא מתוך דבקותו העצומה בקב"ה, עד אשר לא יוכל עוד להישאר בגוף הגשמי. (המחר"ל - נתיב אהבתה ה')

מכות מאליהם (ח"ג עמ"ג 243): "וחם וחיללה לפרש שיצאה נשמהו על ידי ייסוריו, אלא הפירוש הנכון הוא, שיצאה נשמהו על ידי דבקותו השלימה בה' יתברך, אשר הפרידתו מחומריות הגוף לנגיד. וזהו שאמרו שם בגדרא: היה מאיריך באחד עד

שיצאה נשמהו באחד', כלומר היה מתעמק כל כך בהשגת אחדותו בתוך היסורים, עד שנסתלק מהגשם בהתלבוקו באור השגחת אחדותו יתברך השלימה".

כתב המהרא"מ מרוטנבורג ש"ת מה"ס ח"ב סימן תקיא, שכיוון שנגמר אדם בדעתו למסוד נפשו על קידוש ה', שוב כל מיתה שיעשו לו אינו כאב ואיינו מריגש בה כלל. ומוסיף תלמידו בתשב"ץ קטנו ר' שמישון בר' צדוק, סימן חמיה: "ותדע שכן הוא, שאין לך אדם בעולם שאם היה נוגע באבר קטן שלא היה צועק. ואפילו עלה בדעתו לעכבר עצמו מלצעוק, אינו יכול לעשות. ורבים מוסרים עצם לשרפפה ולהדרינה על קידוש השם יתברך ואין צועקים לא אויל ולא אובי". ע"ש.

๔๙

"אָסְפֵּלִי חַסְדֵּךְ כְּרֻתִי גְּרִיטִי עַלִּי גִּנְחִי" – אלו רעי עקיבא וחנינא, שמסרו עצם לטחייה על דנרי וורה! (סידוריין קי ע"ט)

๕๐

מופת לבני הדור

כאשר באה שמעות הריגתו של רבי עקיבא אצל רבי יהודה בן בבא ואצל רבי חנינא בן תרדיוון, עמדו וחגרו שקים על מותניהם, קראו את בגדייהם ואמרו: אחינו, שמעונו! לא נהרג רבי עקיבא על הנזול, ולא על שלא עמל בתורה בכל כוחו – לא נהרג רבי עקיבא אלא למופת!

ואכן גבורת הנפש שהוכיה בשעת מותו הייתה למופת לדورو, ולדורות. ממנה למדו עם ישראל כיצד להתמודד בגזירות השמד, ולהתחזק במסירות נפש מען קיום התורה והמצוות, בכל לבבם בכל נפשם ובכל מאודם!

"לְאֲחֵבִי וְלְשָׁמֹרִי מִצּוֹתִי" – רבי נתן אומר: אלו שהם יושבים בארץ ישראל, ונונתנים נפשם על המצוות!

"מה לך יוצא ליסקל? על שמלאתי את בני.

מה לך יוצא לישוף? על ששמרתי את השבת.

מה לך יוצא לייחgni על שאכלתי מצה.

מה לך לוקה בפרגולי? על שעשיתי סוכה, על שנטלתי לולב, על שהנחתתי תפילין, על שהטלתי תכלת, על שעשיתי רצון אבא שבשמים!

וזהו שאומר הפסוקacciיה י"ה: "וזה אמר אליו מה המפות האלה בין ידין, זא אמר אשר

הַקִּיְמָנִי בֵּית מִאֱחָבִי, מִכּוֹת הָאֱלֹהִים וְרָמוֹ לִיהְעַד לְאָבִי שְׁבָשְׁמִים!" (ויקרא ל' א. מכלתא שמות כ' ב')

עד אשר זכו לביטול הגזירה, ותלמידיו של רבי עקיבא זכו לשകם מחדש את עם ישראל בכוח משנת רבם הגדול.

אל קנא ונוקם

אין אדם יכול לעמור במחיצתם של רבי עקיבא וחבריו, משום מסירות נפשם על התורה. וכל אחד מהם יש לו חופה בפני עצמו בעולם הבא.

אומרים הפסוק בתהילים ט' יט: "בַּיְדֵךְ שְׂדֵם אֶזְרָח זָכָר, לֹא שְׁכָחْ צְעַקְתְּ עֲנוּיִם" - כשייבוא הקב"ה לתבעו ולדרשו דמו של רבי עקיבא, הוא יזכור וידרשו דמו של בר קפרא, ושל ההרוגים על קדושת שמו. אמר רבי אהבו: כל צדיק וצדיק שאומות העולם הרוג, הקב"ה כותבו בפורפריא שלו נבלבשין, שנאמר: "ידינו בגויים מלא גויות", והקב"ה אומר להם: "למה הרגתם פלוני ופלוני?", והם מכחישים ואומרים: "לא הרגנו". מה עישה הקב"ה? **מושcia את לבשו שעליו חוקים כל הנרצחים על ידי גויים, אז זו אותן ועושה בהם נקמה.** (מדרש תהילים טט)

ואומר הקב"ה: "זַנְקִיְתִּי זְקָם לֹא נַקִּיְתִּי!" שאף אם באתי לנוקות את הגויים משאר עוניות, לא אנקה אותם מדם של ישראל, ומדם של רבי עקיבא וחבריו! ויאל ד כי ורש"ו

מנוחתו קבוע

אחר פטירתו של רבי עקיבא, לא הניחו הרומים הרשעים לקוברו, ואף ברשותם ואכזריותם שקלו את בשרו במקולין [אייטליאן]. ואולם הקב"ה סייע בידי תלמידיו, רבי יהושע הגורסי, יחד עם אליהו הנביא, להבריח את גופו מבית הסוהר ולהביאו לקבורה. כפי שמספר המדרש: הילכו שניהם לבית האסורים, ומצאו פתח שער בית האסורים פתוח, ושר בית הסוהר היה ישן, וכל האסורים היו ישנים. השכיבו את רבי עקיבא על המיטה ויצאו. לקחו אליהו הנביא ונטלו על כתפיו, וכשראה רבי יהושע כך, שאל: רבי, והלא אמרת לי שכון הייתה, וככהן אסור להיטמא למת?! אמר לו: די לך רבי יהושע, בני! חס ושלום שאין טומאה בתלמידי חכמים, אף בתלמידיהם! והוא מולייכים אותו כל הלילה עד שהגיעו לאנטיפרס של קוורין [שם מקום]. כיון שה הגיעו לשם, עלו שלוש מדרגות וירדו שלוש מדרגות, ונפתחה מערה לפניהם, וראו שם כסא ומיטה ושולחן ומנורה, והשכיבו את רבי עקיבא על המיטה ויצאו. כיון שייצאו, נסתמה המערה ודלק הנר על המנורה. כשהראה אליהו כך, פתח ואמր: אשריכם צדיקים! ואשריכם עמל תורת! ואשריכם יראי אלהים, שנגנו וטמון לכם ומשומר לכם מקום בגין עדו לעתיד לבא: אשrik, רבי עקיבא, שנמצא לך מלון ערבית בשעת מיתתך! (מדרש משלי ט ב')

๒ רבי מאיר בעל הנס כה

מאיר עיני חכמים

רבי מאיר היה מגדולי רבותינו התנאים, תלמידו המובהק של רבי עקיבא. אמרו חז"ל: לא רבי מאיר שמו, אלא רבי נהורי שמו. ולמה נקרא שמו רבי מאיר? שהוא מאיר עיני חכמים בהלהה! (ערובין יג ב)

רבי מאיר היה חריף עד מאד, אמרו עליו: "כל הרואה את רבי מאיר בבית המדרש, נראה לו כאילו הוא עוקר הרי הרים וטוחנן זה בזה!" (סנהדרין כד א)

עוד אמרו: גלו וידוע לפני מי שאמר והיה העולם, שאין בדורו של רבי מאיר חכם כמוותיו ומפני מה לא קבעו הלכה כמוותו [כחולק עם חבריו?] מפני שלא יכולו חבירו לעמוד על סוף דעתו! (ערובין יג ע"ב)

גדול היה חלקו של רבי מאיר בסידור המשנה, כי רבי יהודה הנשיא שסידר את המשנה, התבבס על כתיבתם וטורנתם של החכמים שלפניו, וקיבצם יחד [כפי שכטב הרמב"ם בהקדמתו ליה חזקה]: "בכל דור ודור, ראש בית הדין או נביה באותו דור כותב לעצמו זכרון השמורות ששמע מרבותי, והוא שמלאדם בעל פה ברבים...]. ומשנתו של רבי מאיר הייתה מרובה מאד בכמות ובaicות, והיא שימשה יסוד גדול לסדר המשנה. لكن סתם דין המובא במשנה ללא שם אומרו - הוא ממשנת רבי מאיר. (סנהדרין פ"ע א)

מציאותו של נירון קיסר

רבי מאיר היה בן למשפחה גרים, מציאותו נירון קיסר רומי.

כיצד ומדוע התגifyר נירון קיסר? מסורת הגמara (agitין י"א): שלח קיסר רומי את צבאו על ירושלים, להחריב את בית המקדש, בפיקודו של נירון קיסר. כאשר הגיע נירון קיסר קרוב לירושלים, רצה לדעת האם יצליה ה' את דרכו, והאם באמת נחרץ גורלה של ירושלים מאת ה' להיחרב. מה עשה?ירה חץ לצד מזרח, והנה סטה החץ ממסלולו ונפל לכיוון ירושלים!ירה חץ למערב, ושוב סטה החץ ונפל לכיוון ירושלים, וכך לארבע רוחות השמיים! הבין מכך נירון, שה' חרצ את גורלה של ירושלים להיחרב, ואם כן עושה הוא את רצון ה' ויקבל על כך שכר טוב (ועי יסח). ראה נירון קיסר ילד יהודי, אמר לו: פסוק לי פסוקך [אמור ליஇதை பாகு!] אמר לו: "ונתני את נקמתי באזרום ביד עמי ישראל". כלומר: הקב"ה יתנו לשישראל לנוקט באדום [רומא] על שהצרכו לעם ישראל והחריבו את בית המקדש! אמר נירון קיסר בלבו: רצונו של הקב"ה להחריב את בית מקדשו, ולקנעה ידיו באותו האיש שיחריבנו. כלומר: בסופו של דבר ינקוט הקב"ה את נקמתו ממוני. מיד ערך מן המערכת, והתגifyר, ויצא מציאותו רבי מאיר!

[יש אומרים שהיה רבי מאיר בן ממש של נירון קיסר. ובספר יוחסין (אמור א) כתוב בשם רבי יהודה הנשיא: "רבי מאיר סתם היה בן השיר הגדל מהקיסר שהtagifyר באותו אספסיינוס" (טובה ראייה עמוד צח).]

לפיכך אין לתמורה מדוע נקראו כל תלמידי רבי עקיבא על שם אביהם: רבי יהודה בר אילעאי, רבי שמעון בר יוחאי, רבי יוסי בן חלפתא, רבי אלעזר בן שמואל. ורק הוא אינו נקרא על שם אביו.

רבותיו

אמר רבי מאיר: אם למדת הרבה אחד, אל תאמר די, אלא לך אצל חכם ולמד תורה... (אדר"ג פ"ג) [זהינו] דוקא לעניין חריפות וחידוד הלב יש ללימודו מכמה חכמים כדי להתחדר יותר, וש"י מסכת עבורה זה ט"א]. רבי מאיר קיים זאת למעשה, ואכן למד תורה מפיהם של כמה חכמים. ומלבד רבי עקיבא שהוסמך על ידו בಗיל צעיר, למד ושימש אף את רבי ישמעאל, ושוב למד והוסמך על ידי רבי יהודה בן בבא, ולמד אף מאליישע בן אבוי.

האם על האדם לעסוק במלאתה?

בגמרא (קידושין פב ע"ב) רבי מאיר אומר: לעולם ילמד אדם לבנו אומנות נקיה וקללה, ויבקש רחמים למי שהעוشر והנכדים שלו. שאין עניות מן האומנות, ואין עשירות מן האומנות, אלא למי שהעושר שלו, שנאמר: "לי הכסף ולי הזהב נאם ה' צבאות!"

וכמו כן אמר במסכת אבות (פרק ז' משנה ז): "הוא ממעט בעסק ועסוק בתורה". קלומר רבי מאיר סובר שעល האדם לעסוק לפרנסתו, אולם ימעט בהזאה, ויתפלל לה', שהעושר שלו, שישלח לו ברכה במלאתכו.

ואולם, בגמרא מסכת קידושין (פב ע"ב) מצאנו שאמר רבי נהורי שהוא בעצם רבי מאיר: "מניח אני כל אומנות שביעולם, ואני מלמד את בני אלא תורה", שועמודת לו לאדם בעת יולדתו, ונוננת לו אחראית ותקווה בעת זקנותו. ודברים נראים כסותרים, שהלווא לפני כו ראיינו שמליץ הוא לכל זאת לעסוק מעט במלאתה, ואם כן מדוע אינו מלמד את בנו שום אומנות מלבד התורה?

והנראה, כי רבי מאיר מחלק בין סוגי בני אדם: מי שבאמת במעלה גдолה של אמונה ובתחו בברוא יתברך, מסוגל הוא לומר: "מניח אני כל אומנות שביעולם ואני מלמד את בני אלא תורה!", ומקיים בכךו (זהילע) מה כתוב: "השליך על ה' יהבך ויהו יכלפלוך". ולכן רבי מאיר בלשונו לומר "מניח אני" ולא אמר "מניח אדם", כי דבר על אנשים כמו הוו, בדרגת אמונה גдолה וחזקת בברוא יתברך. לא כן רוב הכל בני אדם, שאינם בדרגה כה גבוהה, עליהם לעסוק מעט בפרשנות, ומכל מקום עיקרי עסקם יהיה בתורה. וכך דיק לומר "ילמד אדם", "הוא ממעט" שהמדובר הוא על כלל בני האדם. כמו שכותב הרמב"ם (הלווא תלמוד תורה פרק א הלכה יב): "היה בעל אומנות והיה עוסק במלאתכו שלוש שעות ביום, ובתורה תשע...".

רבי מאיר לומד תורה מאליישע אחר

כאמור, אחד מרבותיו של רבי מאיר, היה גם מאליישע בן אבוי, זה שיצא לתרבות רעה, ומכונה בשם "אחר". אולם רבי מאיר לא עזבו, והמשיך ללימוד תורה מפיו, ואף

השתדל להזכירו למוטב. על יחסיו של רבי מאיר עם "אחר" אמר רבה בר שלילא: "רבי מאיר רימונו מצא, תוכו - אכל, קליפתו - זרך" (חגיגה טו ע"א), ידע רבי מאיר לקחת ממנו רק את הדברים הטובים, את תורהו, ולזרוק את הדברים הרעים.

מןוי קרבתו עם אחר, היה רבי מאיר רגיל לשנו לעצמו ולהזהיר את עצמו, והיה מרבה להתפלל לה' שחלילה לא יכשל: "גמר בכל לבך ובכל נפשך לדעת את דרכי ולשקווד על דעתך תורתך, נצור תורה בלבך, ונגד עיניך תהיה יראתך..." (ברכות יי ע"א).

פעם אחת, היה רבי מאיר יושב ודורש בשבת בבית המדרש של טבריה. עבר אליו שעربו בשוק, כשהוא מחלל שבת בפרהסיה ורוכב על סוסו. באו ואמרו לרבי מאיר: הרי רבך מטייל בשוק! הפסיק רבי מאיר דרשו ויצא אליהם. אמר לו אליו: מה היה דורש? ודייבר עימיו בדברי תורה. עודם מוחלים ומדברים, הגיעו לתהום שבת [זהיינו 2,000 AMAה 960 מטר] שזה סוף המרחק שਮותר לצאת מהעיר בשבת], אמר לו אליו: מאיר, חזור לך, שכבר שיערתתי בעקביו סוסי שעד כאן תחום שבת, ומכאן ואילך אסור לך ללכטה! אמר לו: אף אתה חזור לך, ועשה תשובה!! אמר לו: כבר אמרתי לך ששמעתני מהחורי הפרגוז "שובו בנם שובבים - חוץ מאחר!"

לאחר ימים, חלה אלישע, באו ואמרו לרבי מאיר. הlek אצלו רבי מאיר לבקרו. אמר לו רבי מאיר: חזור לך! אמר לו: וכי בשעה כזו ובעמצב כזו יקבלו את תשובתי?! אמר לו: וכי לא נאמר בתהילים וצ: "תשׁבָ אַנְשׁׂׂעַד דָבָא וְתָאַמֵּר שׁוּבוּ בְּנֵי אָדָם" - עד כדוכחה של הנפש מקבלים תשובה! באותו שעה בכח אלישע בן אביה ומות. והיה רבי מאיר שמח ואומר: דומה שמתוך תשובה נסתלק! (חגיגה טו ע"א. ירושמי חגינה פ"ב ח"א. קהילת רביה פ"ז י"ח)

סופר סת"ס

רבי מאיר בצעירותו היה לבLER [סופר סת"ס], והוא יגע ומשתכר 3 סלעים בשבוע. היה אוכל ושותה בסלע אחד, מתלבש בסלע אחד, ובסלע השליishi היה מפרנס תלמידי חכמים. אמרו לו תלמידיו: בnidך מה יהיה עליהם - שאין אתה מניח להם כלום לירושה? אמר להם: אם יהיו צדיקים, תהיה להם פרנסה מأتה ה', כמו שאמר דוד המלך (תהלים ל זח): "עֲדַת הִיִּתִי גַּם זָקַנְתִּי וְלֹא רְאִיתִי צְדִיקִים נָעֹזֶב וּזְרוּעָו מִבְקָשׁ לִפְנָם". ואם לאו - מהו אני מניח את שלי לאובי המקומות?! (מדרש קהילת פשה ב כב)

אמר רבי מאיר: כשבאת ללימוד תורה אצל רבי ישמעאל, אמר לי: בני, מה מלاكتך? אמרתי לו: לבLER אני. אמר לי: בני, הוי זהיר במלاكتך, שמלאכתך - מלאכת שמים היא! שמא אתה מחסר אחת, או מייתר אותן אחת, נמצאת אתה מחריב את כל העולם כולם! (ערובי יג ע"א)

מעשה היה, שהlek רבי מאיר לעבר שנה בחו"ל, והגיע יום פורים, ולא הייתה שם מגילה. מה עשה? נטל קלף וכותב אותה מזכרון, וקרא! (מגילה יח ע"ב)

דרשותיו ומשליו

עם כל עמקותו וגאונותו העצומה, עד שכאמר חבירו לא יכולו לרדת לעומק דעתו, בכל זאת בדרשותיו היה מתאים את דיבורו אל העם, עד אשר אפילו נשים פשוטות היו נורחות לדרישותיו. אמר רבי יוחנן: כשהיה רב מair דורש, היה דורש שליש הלהכה, שליש אגדה ושליש משלים. ועוד אמר: 300 משלים שעולים היו לרבי מאיר, ואנו אין לנו אלא שלושה (סנהדרין לה ע"ב). אמרו חז"ל (סוטה מס ע"א): משמת רב מאיר בטלו מושלי משלים.

ויבחוו עם הגויים

רבי מאיר היה מרבה להתווכח עם מיניהם וכופרים למייניהם, ואף עם חכמי אומות העולם. בחריפותו ובשנינותו היה מшиб להם מנה אחת אפים וסוטם את טענותיהם. מצינו כי כותי אחד, לאחר שרבי מאיר השיב לו על כל שאלותיו בחריפות יתרה, התפעל ואמר: "אשריך ואשריך אומתך שאתה שרוי בתוכה!" (בר"ר פ"ע ז)

מעשה ושלחה מלכות רומי אצל רבוינו, ואמרה להם: שלחו לנו קסלופנוס [פנס בעל תוארה עצמאית] אחד משלכם! אמרו חכמים: כמה קסלופנוס יש להם, והם מבקשים ממנו קסלופנוס אחד?! כמה פנסים יש להם? כמה אבני טובות ומרגוליות יש להם? נראה שאין הם מבקשים מatanנו אלא אדם שהוא מאיר פנים בהלהכה: שלחו להם את רב מאיר, והוא שואלים אותו שאלות שונות והוא מшиб. ולבסוף שאלוהו: למה נקרא שמו חזיר? שכונתם לשאול על אומתם, שמלה חז"ל לחזיר. והשיב להם: שהוא עתיד להחזיר המלכות לבعلיה! כלומר שבאמצעותם תחזיר להתגלות מלכות ה' בעולם, כמו שנאמר: "יעלו מושיעים בהר ציון לשפט את הר עשו - והיתה לה' המלוכה!" (קהלת רבה א כת. ויקרא רבה יג ה)

כידור

רבי מאיר היה מכיר היטוב בטיבם של בני אדם, ומיטיב לזהות את אופיים. כמו כן היה בוחן אף את שמות בני האדם, ולומד מכך על אישיותם. וכך אמרו חז"ל (וימא פג ע"ב): **רבי מאיר היה מדיק בשמות.**

מעשה ברבי מאיר ורבי יהודה ורבי יוסי שהיו מהלכים בדרך, ו באו למלוון. שאלו החכמים את הפונדקאי בעל המלוון: מה שמד? ענה להם: כידור. אמר רבי מאיר בלבו: שמא אדם רשע הוא, ואני נאמנו, שהרי הפסוק אומר: "בַּיְדוֹ תִּהְפַּכְתָּ הַמֶּה," בנים לא אמעו בם". רבי יהודה ורבי יוסי, שלא היו נוהגים לבדוק בשמות בני אדם, לא חשו בכך, והפקידו אצלם לפני כניסה השבת את כספו, ואילו רבי מאיר לא הפקד אצלם את כספו, אלא חיפש מקום סתר להחביאו - ואכן טמן אותו בבית הקברות, ויקר מקרה שבדוק טמן אותו בסמוך לקבר אביו של כידור.

בליל שבת חולם כידור את אביו אומר לו: בא וקח כס של מעות הנמצאת ליד הראשי

ఈוקם בבוקר סייר את חלומו לחכמים, ורבי מאיר, שרצה לМОוננו מלחפש את הכסף בקביר אביו, אמר לו: החלומות שחולם אדם בליל שבת, אין בהם ממש ואין להתייחס להם. חש רבי מאיר שהוא בכל זאת ילך כדי לחפש בקביר אביו, על כן הילך למקום הקבר, ועמד שם כל היום כדי לשמר את כספו, ובמוצאי שבת לקחו ממש.

לעומתו, רבי יהודה ורבי יוסי ביקשו במוצאי שבת מכידור, תנו לנו את כספנו. אך הוא הבהיר ואמר להם: לא היו דברים מעולם! אמר להם רבי מאיר: מודיע לא דקדקתם בשמו, להתבונן ולהבין כי אולי אכןו אדם נאמני אמרו לו: מודיע לא אמרת לנו זאת לפני כן, והיינו יודעים להיזהר ממנו? אמר להם: אמנס חשתתי לבבי בגל של שמו, אבל בודאי שלא יכולתי להחזקוadam רשות להזהיר אתכם במפורש מפניו! אלא אתם עצמכם צרכיס היותם לחוש בלבכם על כך ולהיזהר ממנו.

ניסו החכמים לחבל תחילה, כיצד לחשיב את כספם. מה עשו משכו אותו שיבוא לבית המריצה וישתכר, ויזיאו ממנה היכן נמצא כספם. והנה ראו שיש Unidosים על שפמו, והבינו שאכל היום תבשיל של Unidosים. הلقו לבתו ואמרו לאשתו: בעליך ביקש מאייתנו לומר לך שתתני לנו את כספי הזוחבים שהוא נתן לך לשמר. ונתנו לנו סימן לחתך לך, שתדע כי אכן באנו בשליחותו, והוא: שהיומם בישלת Unidosים. משמעה האשה את הסימן, האמינה לדבריהם, וננתנה להם את כספי הזוחבים. כשנוכח כידור במעשהיה, הילך והרג את אשתו. וימתה פג ע"ב)

כ' טוב

עוד מעשה בפונדקאי, אשר היה משתחף פעולה עם שודדים, והיה מסגיר לידיהם את אורחיו, ומתחלק עמם בשלל. כיצד היה עושים זאת? בעוד שעדייןليلת ואורחיו ישנים, היה קם ולובש את בגדיו, ומעיר אותם ואומר כי טוב יותר לצאת עכשו לדרך, והוא יעשה להם ליווי בשירה. והם היו מאמינים לו, ונופלים בידייהם של השודדים.

פעם אחת התארח אצלו רבי מאיר, ובעל הפונדק קם בלילה כדרכו, לבש בגדיו ואמר לו: קום לך, שעשו אני עכשו ליווי בשירה! הבהיר בו רבי מאיר שאינו אדם הגון, התחכם ואמר לו: יש לי את, ואני יושב ומצפה לו, וכשיבו אצא עמו לדרך. אמר לו: היכן נמצא אחיך? אמר לו: בבית הכנסת [ורמז לتورה שנמצאת שם, והיא הורתה לנו שלא לצאת לדרך בעוד לילה]. הבין בעל המלון, שכנראה האח ישן בבית הכנסת, שלא את רבי מאיר: מה שמו אני הולך וקורא לו? אמר לו: שמו 'כי טוב'. הילך הפונדקאי בשער בית הכנסת, והיה צוחה וצועק כל הלילה: כי טוב! כי טוב! אך אין קול ואין עונה. בבוקר קם רבי מאיר והתריר את סוסו כדי לצאת לדרך. אמר לו הפונדקאי: היכן הוא אחיך שאמרתו? אמר לו: כבר בא האח הזה ששמו 'כי טוב', שהוא אוור היום, שנאמר ובראשית ז: "זִירא אֱלֹהִים אֶת הָאָרֶץ כִּי טוֹב!" בראשית רבה ז וכמו שאמרו חז"ל (תענית י ע"ב) "לְעוֹלָם יֵצָא אָדָם בְּכִי טוֹב' וַיָּכֹנס בְּכִי טוֹב' שְׁנָאָמָר וּבְרִאשִׁית מִד. ז: "הַבָּקָר אָזֶן וְהַאֲנָשִׁים שְׁלָחוּ".

אהוב שלום ורודף שלום

אמר רבי מאיר: גדור השלום, שלא בראש הקב"ה מידת יפה מון השלום! (במדבר רבה יא יז) וכן רבי מאיר היה מתאמץ מאוד להשכין שלום בין בני אדם. ואף הוא עצמו היה מנהיג את עצמו בשלום ובמיוחד עם חברי החכמים, ובכל מקום שהיה לו חילוקי דעתות עיניהם בהלכה, אף שאמור את דעתו, מכל מקום כשהגינו הדברים לידי מעשה, לא נחג בניגוד לדעת תבריו. וכך אמרו: "אף על פי שאני אומר כך, ותבירי אומרים כך, מימי לא מלאני לבני לעבור על דברי תבריר". (שבת קלד ע"א)

מעשה שני בני אדם שהתגרה בהם השטו, וכל يوم שישי בהתקרב שבת היו מריבים זה עם זה. שמע על כך רבי מאיר, ויזמן את עצמו לשם כדי לਮונען מן המריבה. וכך עשה במשך שלוש פעמים, עד אשר חזר להיות ביניהם שלום. או אז שמע רבי מאיר את השטן צוחה ואומר: "זוי לי שהוציאני רבי מאיר מביתاي!" (גיטין נב ע"א)

עוד מעשה ברבי מאיר, שהיה יושב ודורש בליל שבת בבית הכנסת של חמת. הייתה שם אשה אחת מקשירה לדרשתו, וכיון שהאריך בדרשה, איחרה לבוא לביתה, והגיעה כשאור הנר כבר כבה. אמר לה בעלה: היכן הייתה עד עכשיו? אמרה לו: שומעת הייתי בדרשתו של רבי מאיר.علاה, שלא הבין בערך תלמידי חכמים, כעס עליה וצוה: אין את כניסה לביתי עד שתתלבכי ותירקבי בפנוי של הדורש! יצא האשה מביתה, אך לא העזיה לעשות ש恅זה, ולכנן לא חזרה. עבר שבוע, שבועיים ושלוש, ועדין היא מחוץ לביתה. בעבר שלושה שבועות נודע הדבר לרבי מאיר. עשה עצמו כאילו כואות עניינו, ואמר: אשה שיזדעת לחוש לעין, תבוא ותלחש. אמרה לה שכנתה, הנה זו הזדמנות בשביבלך. הלכה לרבי מאיר, שאל אותה: היודעת את לחוש? אמרה לו לא. אמר לה: אם כן תירקבי בענייני שבע פעמים, ואתרפה. אחר שירקה לו, אמר לה: וכי אמר לי בעליך: אתה אמרת לירוק פעם אחת, ואני ירכתי שבע פעמים! אמרו לו תלמידיו: רבי, כך מבזים את התורה?! אילו אמרת לנו, היינו מביאים את בעלה ומלקים אותו על העמוד, עד שהיא מתפיזס עט אשתו! אמר להם: לא יהא כבוד רבי מאיר גדול מכבוד קונו. ואם שם השם שנכתב בקדושה, אמרה תורה שימחה על המים [בעניין סותה] בשביל להטיל שלום בין איש לאשתו, כבוד רבי מאיר לא כל שכן! (במדבר רבת ט ט)

צדקה

רבי מאיר החשיב מאוד את מצות הצדקה. הוא עצמו היה מחלק שלישי מהכנסותיו לצדקה לפרנסת תלמידי חכמים (מדרש קהילת ב כב).

פעם אחת הגיעו לממלא [שם מקום], וראה שככל תושבי המקום שחורי שיער, כלומר אין בהם זקנים בעלי שיער שיבת, כי איןם מארכיכים ימים. אמר להם: בודאי משפטת בית עלי אתם, שנתקללו "זכל מירביה ביתך ימותו אנשיים [צעירים]". אמרו לו: רבי, התפלל עליינו! אמר להם: לכו טפלו בצדקה, ואתם זוכים לזכנה! כפי שאומר הפסוק: "עטרת תפארת שיבת - בذرך צדקה תפמצא!" (בר"ד נת א)

קופות צדקה על שם רבינו מאיר בעל הנס

מנהג ישראל בדורות האחוריים לייסד קופת צדקה לעילוי נשמהו רבינו מאיר בעל הנס, ולומר בשעת נתינת הצדקה "אללה ומאיר ענני", ובעזרת ה' זוכים לישועות גדולות.

כתב על כך הגאון המקובל רבינו יעקב שאלאטיאל נינו זצ"ל [מחכמי טבריה לפני כמאתיים שנה] (אמת ליעקב מערכות ראות עז): נתתי לבן לחקר ולדרוש מדוע זכה הקדוש רבינו מאיר בעל הנס זע"א שהיה נודרים ונודבים על שמו, ולא על שם תנא אחר? מדוע זכה לכל הכבוד הזה יותר מכל התנאים!!

ומබאר ביאור נפלא: מסופר בגמרה (בבא בתרא י ע"א), כי טורנוסטרופוס הרשע שאל את רבינו עקיבא: אם אלהיכםओהב עניים הוא, מפני מה איןו מפרנסט? אמר לו: כדי ליזופתנו, שניצול לנו בזכות מדינה של גהינטם על צדקה. אמר טורנוסטרופוס: צדקה זו שאתם נותנים, דזוקה היא שמחייבות גיהנום, שהרי אם הקדוש ברוך הוא עשה אדם לעני, זה משומש שרוצה שייהיה עני ולא יהיה לו כסף, ואילו אתם נותנים לו צדקה בגיןוד לרצונו של ה' משל למה הדבר דומה? מלך שкус על עצמו וחבשו בבית האסורים, וציווה שלא להאכילו ושלא להש��תו, והלך אדם אחד והאכילו והשקחו. כשהשומע זאת המלך, וכי איןנו כועס עליו!! אף אתם הלווא קרוים עבדים, שנאמר "כי לי בני ישראל עבדים", וכיitz אתם עוברים על רצונו ונונתים צדקה לעניים!! אמר לו רבינו עקיבא: אמשול לך משל למה הדבר דומה? מלך שкус על בנו וחבשו בבית האסורים, וציווה שלא להאכילו ולא להשדקתו, והלך אדם אחד והאכילו והשקחו. כשהשומע זאת המלך, וכי לא דורו משר לו! הלווא ודאי שמה המלך שבנו אל ושתה! ואנו קרוים בנים, שנאמר: "בניהם אתם לה' אלהיכם", אם כן בודאי שיש לו נחת רוח שאנו נותנים צדקה!

נמצא אם כן שמצוות הצדקה חשובה ומקבלת הия לפניו ה', דזוקא מכיוון שאנו נקרים בנימ לקב"ה. והנה בגמרה קידושין ועי"א: נחלקו התנאים, متى נקרים עם ישראלי "בניים". רביה יהודה אומר: דזוקא כשמנתנה הגים כ"בניים" ועושים רצונו של מקום, אבל כשאינם עושים רצונו של מקום, אינם נקרים בנימ. ואילו רבינו מאיר אומר: בין כד ובין כד אתם קרוים בנימ, וכך שhabnu תמיד נשאר בן של אביו, כד אתם תמיד נחשים בנימ של ה'. כפי שרואים בפסוקים: "בניהם סכלים המה", "בניים לא אמוניים", "זרע מרעים בניים משחיתים", "יהיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם, יאמר להם בני אל חי".

אמור מעתה שזו הטעם שנגגו בכל תפוצות ישראל להיות נודרים ונודבות לשם התנא הקדוש רבינו מאיר בעל הנס, דהיינוו שנונתים את הצדקה על דעתו, שאנו קרוים בנימ, ובזה יש שכר טוב לפועלתנו בנתינת הצדקה. ומתחננים בקשה ואומרים 'אללה ומאיר ענני', שהקב"ה יחוס וייחנו אותנו כرحم אב על בנימ, וכדעת רבינו מאיר דזוקא, אף אם אין זה מגע לנו.

[ולכארורה יש להקשורת, הלווא בכל מקום שנחalker רבי יהודה ורבי מאיר, הלכה כרבי יהודה? אלא, הגמרא אומרת עירובין יג עב: גלו וידוע לפני מי אמר והוא העולם, שאין בדורו של רבי מאיר חכם כמוינו ומה לא קבעו הלכה כמותיו מפני שלא יכול חבריו לעמדות על סוף דעתו ואם כן דוקא כלפי בני אדם, שאינם יכולים לדעתו לעומק דעתו של רבי מאיר, הלכה כרבי יהודה. אבל כלפי דין שמיים, יכולים לפ██וק ולדעתו בבית דין של מעלה הלכה כרבי מאיר ולהנוגע עם ישראל כל דין את ישראל תמיד לבני. ואולם עיין בשוו'ת הרשbab'א חלק א סימן קzd וסימן רmb' ששאל זאת וכותב לישיב, משום שהפסוקים הנ"ל מסייעים לרבי מאיר, לכן הלכה כרבי מאיר. ועוד תירץ מrhoן הראשון לציוו רבנו עבדיה יוסף צזק'ל וחוץ יהודיים מוסים וואים עמדו קעד) שמהגמרא בבא בתרא הנ"ל מבואר שרבי עקיבא מסכים עם רבי מאיר, שהרי במשל שהביא שם, המלך עס על בנו, והיינו שאינו עושה את רצונו, ובכל זאת שמה המלך שנותנים לבנו מאכל ומשקה, ואם כן בודאי שהלכה כרבי עקיבא].

וזהו הטעם שזכה רבי מאיר להיות "בעל הנס" ועשה נפלאות גודלות, כיון שלימוד זכות על ישראל, וידעו שהקב"ה אהוב למי שמלמד זכות על ישראל, וזהו שכרו להיות לו שם טוב ותהייה לעשות בעבורו ניסים ונפלאות. עד כאן דבריו הנפלאים.

ברוריה

רבי מאיר נשא לאשה את בתו של התנא הגדול רבי חנינא בן תרדיו [שהיה מעשרה הרוגי מלכות], הלווא היא "ברוריה". ברוריה הייתה מלומדת גדולה מאוד בתורה, (פסחים טב עב!) ואף נזכرت היא בדברי חכמים בענייני הלכה, כשהפעמים פסקו הלכה כמותה! [וכפי שמצוין בתוספתא כלים גבבא מציע פ"א]: קלוסטרא - רבי טרפון מטמא וחכמים מטהרין. וברוריה אמרתה: שומותה מן הפתח הזה ותולה בחבורי בשבת. כשଘינו הדברים לפני רבי יהושע, אמרה: יפה אמרה ברוריה! ועוד שם (ביבא קמא פ"ד יז): תנור מאימתי טהרתו? רבי חנינא בן תרדיו אמר: מישיסענו ממקומו. ובתו ברוריה אומרת: מישיפשטו את חלוקו. כשהנאמרו הדברים לפני רבי יהודה בן בא אמר: יפה אמרה בתו מהוואן]

על עוז רוחה ואומץ לבבה של ברוריה ניתן ללמידה מהסיפור הבא:

מעשה היה ברבי מאיר, שהיה יושב בבית המדרש בשבת בשעת מנחה ודורש. מתו שני בניו, שהיו גדולים בתורה וחויבים עליו ביותר. מה עשתה אמן ברוריה? הניחה שניהם על המיטה ופרשה סדין עליהם. במווצאי שבת בא רבי מאיר מבית המדרש, אמר לה: היכן שני בניי אמרה לו: לבית המדרש הלכו. אמר לה: צפיתי בבית המדרש ולא ראיתי אותם. נתנה לו כוס של הבדלה והבדיל, חזר ואמר: היכן שני בניי אמרה לו: הלכו להם למקום פלוני ועכשו הם באים. הקריבה לפניו לאכול, ולאחר שבירך אמרה לו: רבי, שאלה אחת יש לי לשאול. אמר לה: קודם היום בא אדם אחד ונתן לי פקדון, ועכשו בא לךחתני, אחיזיר לו או לאו? אמר לה: בתוי, מי שיש לו פקדון אצלנוינו צריך להחזירו לאדוןנו! אמרה לו: חוץ מדעתך לא היית נוטנת אותו. מה עשתה? נפשה בידי והעלתה אותו לאותו החדר, והקריבה אותו למיטה, ונטלה הסדין מעלהיהם, וראה שניהם מותים מונחים על המיטה. התחליל בוכה ואמר: בְּנֵי בָּנִי רַبִּי רַבִּי בְּנֵי בָּדֶרֶךְ אָרֶץ, ורַבִּי שָׁהֵי מַאֲרִים פָּנִי בְּתוֹרָתָם! באotta שעיה אמרה לו: רַבִּי מַאֲרִים, רַבִּי, לא כך אמרת לי, שאנו צרייכים להחזיר הפקדון לאדוןנו! אמרה: "ה' נתנו וה' לקה, יהי שם ה' מבורך", ובדבר זהה נחמתו ונחיה דעתו ונתישבה. לכך נאמר: "אשת חיל מי מצא!" (מדרש משלוי לא)

מלבד שני בנימ אלו, הייתה לרבי מאיר וברוריה בת, אשר נישאה לחכם גדול בשם "זיותאי". (ספר יוחסין מאמר שני סדר תנאים ואמוראים אות ז)

חטאיהם ולא חוטאים

לרבי מאיר היו שכנים רשעים שהיו מצערים אותו הרבה, והוא מתפלל עליהם שימתו. שמעה על כך ברוריה אשתו ואמרה לו: מדוע אתה מתפלל עליהם שימתו?! אם בಗל שכתבו "יתפכו חטאיהם מן הארץ ורשותם עוד איןם", וכי כתוב יתמו חוטאים? הרי כתוב יתמו חטאיהם ולא חוטאים! אם יתמו החטאיהם, מעשייהם הרעים, מミלא יתקיים המשך הפסוק "ירשעים עוד איןם" שלא יהיו עוד רשעים. שמע זאת רבבי מאיר וקיבלה התפלל עליהם שיחזרו בתשובה, ואכן כך היה. (ברכות י ע"א)

אללה דמאיר ענני

ברוריה הייתה אחות הדסה, אשר הרומאים שבו אותה ושמו אותה יחד עם נערות נוספות במקום מגונה של עבירה. אמרה ברוריה לבעה, רבבי מאיר: אני בושה וככלמת שאחותי הדסה יושבת בבית בושת וחיה חי קלון. לך להציג ולפדות אותה ממש! אמר רבבי מאיר בלבו, אם עשתה עבירה ונעשה בגופה איסור, לא יהיה לה נס, ואם שמרה עצמה ולא עברה עבירה, יתרחש לה נס ואצליך לפדות אותה!

התחשפש רבבי מאיר לפרש רומי, נטול בידי צורו זהובים, איתר את מקום גיסתו, וכדי לנוסתה, ניסה לפתחה לדבר עבירה, ואולם היא דחתה אותו שוב ושוב ולא התפתחה. כשראה כן והבין שלא עברה עבירה, הילך לשומר והציע לו כסף רב כחויד כדי שישחררה. אמר השומר: פוחד אני מהמלחמות, שאם ימצאו שהיא חסרה, יחרגנו. אמר לו רבבי מאיר: קח לך את מחצית הכסף, ובמחצית השנייה תשחץ את הממוןים عليك כדי שלא יעללו عليك. שאל השומר: אני אשחד חוליות ביקורת, ועוד חוליה, אך לבסוף כשיגמר הכסף שבידי, מה עשה? אמר לו רבבי מאיר: תאמר "אללה דמאיר ענני" ותינצל. התפללה השומר ואמר: מי יאמיר שכח הוא?! אמר לו רבבי מאיר: הנה מיד תראה. היו שם שני כלבים טורפים אוכלי אדם, התגוררה בהם רבבי מאיר והכה בהם, ומיד רצו להתנפל עליו להרוגו. אמר: "אללה דמאיר ענני" ומיד עזבוهو ולא הזיקו לו, מאומה. השתכנע השומר ומסר בידיו את הנערה. הגיעו חוליות ביקורת, ושיחדס בממוני, וכן חוליה שנייה ושלישית. כשתחסם הכסף והתגללה המעשה לשلطונות, אסרו את השומר ודונחו למוות בתליה. כאשר העלווה לגרודום, והחבל כבר היה כרוך על צווארו, קרא ואמר: "אללה דמאיר ענני!" והחבל נקרע. הורידוהו מן הגרודום וחקרו אותו לפשר הדבר, ומספר להם את כל המעשה עם רבבי מאיר. החליטו השלטונות ל特派 אותו, וערכו אחראי חיפושים. פרשו מתחנתו בחוץ העיר, תלו את קלסתרו פניו בשער רומי והכריזו: כל מי שיראה את המבוקש הזה, יסגור אותו בידי השלטונות!

ביום מועד הימים מצאוו והתחליו לרדו אחורי. מה עשה? נכנס למסעדה הסמוכה,לקח מאכל איסור, הכנסיס אצבעו לתוכו כמתכוון לאכול ממנו, והכנסיס לפיו אצבע אחרית, והיה נראה כאילו הוא אוכל מן האיסור. ראו זאת הרודפים ואמרו: בודאי אין

זה רבבי מאיר ומכיון שנוכח לראות את גודל הסכנה, ברוח והתגורר בלב. (ובודה זהה יי' מכאן מקובל בידי רבוינו, כאשר אדם מישראל נמצא חילילה בצרה, נותן צדקה לטובת לומדי התורה, ואומר: הרני מפרש צדקה לעליוי נשמת רבבי מאיר בעל הנס, אלהא דמאיר ענני, אלהא דמאיר ענני, אלהא דמאיר ענני וזכה בעוזרת ה' לישועה).

נр למאור

כתב רבבי אליהו הכהן מאיזמיר בספרו "מדרש תלפיות": קבלתי, מי שמאבד איזה דבר, קיבל על עצמו שם ימצא את האבידה, יתו סך מעות שמן למאור, לכבוד נשמו של רבבי מאיר, ומיד ימצא האבידה. ובלבד שלא יעבורazon. [כי אם האבידה מעות, אפשר שכבר הוציאו אותן המוצא בהוצאות, ואם הוא בגדי או שמלה, אפשר שהוליכה למקום אחר].

בספר "כתר שם טוב" מביא בשם הבועל שם טוב הקדוש: אם אדם בסכנה, וצריך לנש, איזו יתו ח"י גדולים [סוג כסף] לנרות בשביב נשמת רבבי מאיר בעל הנס, ויאמר 'אליהא דמאיר ענני' ג' פעמים, ובכו' יהיו רצון מלפני ה' אלוקי ואלוקי אבותי, כשם ששמעת את תפילת עבדך רבבי מאיר, ועשית לו נסים ונפלאות, כן תעשה עמידי עם כל ישראל הצריכים לניסים נסתרים וגלוים, אמן.

החד"א כותב (פה עינים ע"ז ד"ה): מזה נשתרבע המנהג בכל גלויותנו, שעל כל צרה שמתפלל האדם, אומר 'אליהא דמאיר ענני', ונודרים שמן או צדקה לנשמו של רבבי מאיר.

רבי חיים פלאגי כתב (בספרו "עתרת חיים"): המצטער על סחרורות שחם במקום סכנה, בים או ביבשה, או שירדו מערכים, או שאין להם קונה, יתפלל לה' יתברך שיתנו לו רוח והצלחה, ויתור טוב שיקבץ עשרה תלמידי חכמים ענאים מיראי ה' וחושבי שמו, שילמדו ספר תהילים כולם להצחתו, וגם ידליך נר לפני היכל ה' בבית הכנסת לנשمت רבבי מאיר בעל הנס זיע"א, וכן יאמר פעמיים 'אליהא דמאיר ענני' ויועיל בעוזרת ה'.

ישיחנה – ל"אחרים"

דרש הרב צבי אלימלך שפירא מדינוב: הפסוק אומר "דאנה בלב איש ישיחנה", ואמרה על כך הגמרא יומאעה ע"ב) "ישיחנה – לאחרים". ובמסכת הוריות (ג' ע"ב) קראו לרבי מאיר בשם "אחרים". ולפי זה פירוש: אדם שיש לו דאגה, ישיח את דאגתו, למי ל"אחרים", לרבי מאיר בעל הנס, על ידי שיתנו צדקה לכבודו, ויאמר 'אליהא דמאיר ענני', ויושע. ("אגרא ופרקא" יד)

פטירתו וקבורתו

רבי מאיר בעל הנס נפטר באסיה בחוץ לארץ, בשנת ג'תתפ"א. אך יום פטירתו אינו ידוע. בתלמוד ירושלמי מסופר, שלפני מותו אמר לבני אסיה, שלא הכירוהו, שיאמרו

לבני ארץ ישראל: "גדול שבארצכם מות כאו", כדי שיתעסקו בקבורתו ויעלוהו לארץ. עם כל זה ציוה שבעוד ארונו באסיה, יתנווה על חוף הים, לפי הארץ ישראלי מוסדת על ימים, כתוב: "כִּי הוּא עַל יָמִים יְסָדָה", ואם כן חוף הים בכל מקום יש לו צד שיקות לארץ ישראל. וכך לכל הפחות יהיה הים של ארץ ישראל מלוח את ארונו.

(כלאים ט ג פירוש יפה מריה)

ואכן העלו היהודי ארץ ישראל את ארונו לארץ, וקבעו בטבריה, כי שם היה מקום ישיבתו, שם הרביץ תורה. זכותו תנן עליינו ועל כל ישראל, אמן.

❖ הילולת רבי מאיר בעל הנס ❖

הקימו ישיבה על קברו

כפי שאמרנו, يوم פטירתו של רבי מאיר בעל הנס אינו ידוע לנו. ואולם לפני כ-150 שנה, החלו להנaging חכמי טבריה הילולא לכבודו, ביום י"ד באדר - פסח שני.

הhilולא הראשונה, בשנת תרכ"ג, הייתה בעין "חנוכת בית" לבניה החדש אשר בנו על ציונו, כדי להושיב ישיבה על קברו.

בקהילת טבריה היו אז תלמידי חכמים גדולים, ובראשה עמד רבי שמואל חיים קונגורי, ה"סיניור". בעת שהחלו בחפירת יסודות הבניין, היה צורך גם להזיז את העמודים שעל הציוו, ואז קרה נס ופלא, אשר חכמי טבריה פרסמו והודיעו אחר כך לכל הגולה.

מעשה הפלא פורסם באותה עת בעיתון "המגיד" (גלוון שנה א, י"ג אדר א ה'תרכ"ג), ומתוואר אף בספר "מעשה ניסים" על ידי רבי רפאל אוחנה, מוחכמי טבריה:

"**מעשה נורא** שהיה בעיר הקודש טבריה. ביום י"ג שבט התחלנו בבניין הקדוש לייסד את הבית, והוא עזרנו על דבר כבוד שמו. ובהיותנו עוסקים בבניין ובסוד, והגענו אל הציוון הקדוש שהיה מקודם, שני עמודים גדולים, זה על יד זה מעומד, לדרכו כי התנאה הקדוש קבור מעומד, מבואר בכתב רבי דבנוי האר"י זיע"א. והנה ראה ראיינו ציוון התנאה הקדוש למיטה, מסוייד ומכויד כאילו הוא נעשה חדש ממש, ועל גבו עפר בגובה יותר מקומת בן אדם, ועל גבי העפר העמודים הנזכרים. ואמרנו, הלווא טוב להסיר את

הערימות העפר הנזכרות מעל גבי המعبدת, ויישמו העמודים ממש, וכך נאה ויאה, כי כל איש אשר יבוא שמה להתפלל כל תפילה וכל תחינה, יעמוד ננד המعبدת עצמה, לא וחוק. וכן עשינו, כי ביום ב' חדשנו, הוא אדר ראשון,

הערימות העפר הנזכרות מעל גבי המعبدת, ויישמו העמודים ממש, וכך נאה ויאה, כי כל איש אשר יבוא שמה להתפלל כל תפילה וכל תחינה, יעמוד ננד המعبدת עצמה, לא וחוק. וכך עשינו, כי ביום ב' חדשנו, הוא אדר ראשון,

נקבעו ובאו קרוב לחמישים בני אדם, וטרחו יגעו, עד שהשייר העמודים ממקומם והניחום על במה מן הצד, ותיכףomid חפץ ופינו את העפר מעל גבי המזבח עד למיטה, ופנו לסובב סיבוב את העמוד הראשון בדרך ארוכה, על ידי מוטות וחלבים, כדי להורידו מנגד המזבח ולהגביהו לשומו על המזבח. וכמה טרחה גדולה הייתה בזאת, תכבד העבודה על האנשים, עד כי פנה היום כי יינו צלי ערב, והם משתחווים, וזה עם זה מתיעצים ומדברים, להביא עצות מרוחק, לראות אומן ותיקון למשען הביא את העמוד השני לשים על יד חברי, כאשר היהת באמנה [בתכנית] לראש פינה. והסתכו להניחו עם יום המחרת, כדי לקרוא להם אנשים מרובים מן העיר, וחלבים ומוטות דבים, ומולי האי ואולי יוכל האנשים להביא את העמוד השני ולתת מושבו על יד חברי, הוא העמוד הראשון. ונגל החער מאד, איך יהיה ליתן לילה אחת המזבח פניויה מהעמוד השני!! יכין ובועז' בשם נקרים, איש מעל אחוי, איך יתפזרו! והם נבוכים בזאת.

והנה ראו מעשה ה' ונפלאותיו, והנה העמוד העליון, השוכב למעלה ומוטה על צידו, התחל להתנווע, ונתגלגל ובא עד נגד חברי, זה למעלה זהה למיטה וחפירה ביניהם. וקפץ העמוד ונינט מקומו בכוח גדול וביד חזקה, ונפל על גבי חברי, ונמעאו מכובנים, כאשר היהת מקודם קדמתה; ואפילו אם היו מנחימים אותו בידיהם, אי אפשר לכובנס ממש כמלפנים, מרויב הבודד. ובשעת נפילתו על גבי העמוד הראשון, ותיכעק הארץ לקולו, והעומדים שם הימה נסו ייחדי. וכי רראותם כי ישב העמוד במקומו על גבי חברי, ייחדי ידובקו, ספקו כפים, ורקדו כאילים, יركדו שם בשמחה ובשירים; והפלא זהה היה בפני קhalb ועדת מישראל, מקהלות קודש ספרדים ואשכנזים, ואורחות מקראית חוץות, הימה זאו כן תמהו, הפלא ומלא, אשוריensis אשר זכה לראות המראה הנדול הזה, והדבר נגלה לעין כל, כי חוץ למשען צדקו בבניין המפואר והמקודש הזה, לבנות ולנטוע משכנות לאביר יעקב על ציונו, ללמד וללמוד על קברותנו, למנע יעמדו בתפילה לפני אלקינו, לבקש מלפניו לתחת כל שואל די מחסורי, תאווות ליבו נתת לו, ולבקש מלפניו על גאותינו ועל פדותנו, כי זה דרכו דרך הקודש של התנא הקדוש המAIR לעולם, זכותו תנן עליינו!

על כך חתומים: ה' חיים שמואל הכהן ס"ט [השנייה] - רב הקהילה.

ה' יעקב אבוארעפיא ס"ט.

ה' שמואל עבאי ס"ט.

ה' אברהם הכהן דוויק ס"ט.

ה' יוסף דוד אבוארעפיה ס"ט.

הפלא הגדול הזה מתואר גם על ידי רבי אברהם בן ישראל רוזאנס [האבי"ר], שכתב את הדברים בתוכן תיאור מסעו בשנת תרכ"א. והוא מסיים ואומר:

"כבדים אלה אתה שומע ידידי. מכל אלה נמעאו שם באותה העת יהודים קרוב לחמישים, ונויים העושים במלאה אשר שם - כמו שמונה, ואתה הבחירה ברצונך

הטוב, להאמון או לשפטו בדעתך. ראה אני עשית את שלי, להודיעך אשר דעתך
בעני ואשד שמעתי באזני מפי רבים ושלמים". (חובא ב"סיני" נזכ לג שער)

כשתמה מלאכת הבניה, עשו חנוכת הבית בשמחה גדולה, ביום י"ד באיר, וקרוואו ולמדו בתורתו של רבי מאיר בעל הנס, וענו כולם ואמרו: נעשה ביום זה בכל שנה ושנה, ונקבע يوم זה להרבות בשמחה.

ההילולא בטבריה

ואכן החל מאותה שנה, החלו רבים עולים בתאריך זה לקבריו, לומדים שם דברי תורה, שרים ושמחים, ומדייקים מדרשות ואורות לכבוד רבי מאיר. סכומי הכספי שנדרו הזוכים בהצחת המדורות, שימושו מקור נכבד לפנסת תלמידי החכמים שבטבריה ואחזקת הכללים. במרכז ההילולא עמדת תולוכה עם ספרי תורה שייצאה מבית הכנסת עתיקה היומין "עץ החיים" מעיר העתיקה של טבריה עד לקבר רבי מאיר בעל הנס.

רבני טבריה אף הדפיסו פיותם ושירים מיוחדים למאורע זה, ביןיהם הקונטרס "מאיר בת עין", "הילולא דרבי מאיר", וכן ספרו הגדול של הרב חיים זוד סיתTHON, מהכמים טבריה, "תקפו של נס", שבו כל דברי חז"ל וביאורי פסוקים הקשורים לעניין רבי מאיר.

"עלינו לקברות התנא הקדוש רבי מאיר בעל הנס ז"א, בבית גדור, בני נאה ומהודר, אשר בנו עליו הספרדים, ולפניהם מהבית הזה יש בה ישיבה לתלמידי חכמים. כתבנית הבית הזה הוא גם לעדת האשכנזים - והיא קטנה מהראשונה, ועוד לא נתנו עליה תקרה, והתפללנו בתוכה תפילה מונחה.ليل פסח שני הלכנו עוד הפעם לרבי מאיר ז"א, אשר מקרב שניים תקנו חכמי ורבני טבריה לעשות הילולא ולהדליק נרות בשמחה ובשרים כאשר עושים בצתת ת"ו. ויען שבשנה זאת לא באו כל כך אורחות המעלים דמי הדלקת הנרות מנוגג הקודש, לסייע חסרון כייס הגדור מירידת שטרוי הממושלה, لكن לא נמכרו הדלקת הנרות כראוי, וההכנסה הלא מצער היא".

[רבי רחמים יוסף אופלטקה מירושלים. שנת תרל"ו. בספר מסע היר"ח עמוד ה]

בשנת תרמ"ה פנה הגאון רבי חיים חזקיה מדייני, בעל "שדי חמד", אל חכמי טבריה ובקיש הסבר על "החג המחדש" הזה (שדי חמד מערצת ארץ ישראל אותן). ושלחו לו לאמר:

"במקום מצבת רבי מאיר, יסדו שם בעורת ה' יתרון בית הכנסת ובית המדרש, ולומדים שם בקביע, בשם כל ישראל המזוקים בידי לומדי התורה. מאות ה' היתה זאת חנוכת הבית המקודש בבית הכנסת ובבית המדרש הנ"ל, היא היתה ביום פסח קטן, והיתה אסיפה גדולה, שקרוו ושינו בדורתו של רבי מאיר, ואחריו היה עד להפליא, ענו כולם ואמרו נעשה ביום זה בכל שנה, וכן נזכה לחוזות בנועם ה' בני בית המקדש במורה בימנו אכן".

ונקבע יום זה להרבות בשמה, ומדליקים המכונה, ובראשה ספל מלא שמן זית... וכל איש אשר נdbo לו בלבו ובקרבו ישים אוโร בו, טובל בשמן... להעלוות אורה, וכל העומדים שם מברכים אותו יאיר אורו נהרא נהרא... ונודר מותנת ידו לקופה של צדקה ותופשי התורה, ונמסר לממוני העומדים בעזורה להחיות לב נדכאים לעליוי נשמת רבי מאיר, והוא זיהה הוא הדרכה".

[תשובה חכמי טבריה לשדי חמוד, שנת תרכ"ה]

כך נפסק למעלה

כתב בספר דברי יצחק (עמ"ד קפנ): שמעתי מיהודי תלמיד חכם, שאמר לי ששמע מהצדיק רבי מאיר אביחצירה זלה"ה, שאמר על ההילולא שעושים ביום י"ד באיר פסח שני לרבי מאיר בעל הנס בטבריה, שאף שכלל לא בטוח אם רבי מאיר נפטר בתאריך זה, אבל מאוחר שעושים לו ביום זה הילולא לבבוז ובאים לקברו וכי' וכך נפסק בעולם הזה - אז גם כן כך נתקבל ונפסק למעלה. ובאמת היו במרוקו הרבה צדיקים שלא ידעו ממה יום פטירתם, וקבעו להם יום בשנה שזה יהיה יומא דהילולא שלהם. והרבה מהצדיקים נקבעו ביום הילולא שלהם בל"ג בעומר. ומצתתי פיויט שהחבר רבי מסעוד אביחצירה מתאפילلت שבמרוקו [אביו של האדמו"ר רבי ישראאל אבוחצירה בבא סאיי אלה"ה], הנקרא "ארוממך אודה שמק", כתוב שם בבית ג' רבי מאיר בעל הנס, פסח שני בו נתקנה ההילולא".

๔๘

מלך תמים הוא חתנען - רבי מאיר בעל הנס

פסח שני - לו נתקנה הילולא לмотת ונס.

ולוות היא מגן צינה, עוזי ישראאל יכנס...

[טען פוט איזומפק] – רבי מסעוד אביחצירה ויעיר]

๔๙

ערק במקומות מים

סיפור יהודי שהיה גור בעיר תאפיללת, במקומות מגוריו של הbabא סאל. מנהגו של רבנו היה, שביליל י"ד איר פסח שני, يوم הילולא רבי מאיר בעל הנס זיע"א, היה עושה

סעודת גודלה לכבוד התנא הקדוש, ולמחמת בצהרים היה מאמין לכל עניי האזרע, ועשה להם סעודת כדי המלך. פעם חלה ההילולא בשבת קודש, אז הקדימו הסעודת ליום חמישי בלילה, אבל ביום ששי עשה סעודת לעניים, והרב אמר שהפעם לא ישתתף בסעודת, כדי שיוכל לאכול סעודתليل שבת בתאבורו. וקורה שבאותו יום ששי, מישחו מבני המשפחה שם בקבוק ערך במקرار, והיה שם לפניו כו בקבוק מים בשבייל רבנו, ושני הבקבוקים היו דומים זה לזה. בשעת הסעודת לעניים, הרב ישב אתם [ולא אצל], וביקש شيוכו לו מים קרים מהמקrar. המשם לא ידע שאחד הבקבוקים ערך, חשב שניהם מים, ולקח לרבעו את הבקבוק של הערך, מזג לרבעו כוס מלאה ומסר לרבעו. הרב ברך שהכל, ומורוב צמאו לא הרגish שזה ערך ולא מים. כאשר כמעט גמר לשות את כל הкус, הרגish בכך רבנו ואמר: רציתי להתחכם בהילולות התנא רבי מאיר, ולא לשותות ולא לעשות סעודת כחרגלי, אבל התנא רבי מאיר לא הסכים לכך, ולכן מון השם סבבו שמשיחו ישים ערך במקرار, ואני אשתח אוטו. אז אמר לכל הסועדים: אני משתחט עמכם בסעודת על שם התנא רבי מאיר בעל הנס, ובזכותו אוכל לקיים גם סעודתليل שבת כהלה! מעשה ניסים להרב מוגרבי עמוד 117

๙ רבי שמעון בר יוחאי ז

¶ ואמרתם נח לחי – רבי שמעון בר יוחאי! ¶

התנא הקדוש רבי שמעון בר יוחאי, תלמידו של רבי עקיבא, אשר يوم הילולתו חל בלאג בעומר, שמו כרוץ באור, זוהר וקדוצה. עליו נאמר שהקב"ה משתבח בו בכל יום ויום. מאפיילת המערה, בה שחה 13 שנה יחד עם בנו אלעזר, בקע ויצא אור גדול – אור הזוהר המזהיר כאור החמה. בר יוחאי זכה להימשך בשם "שנו שוו", הוא היחיד שיום עליית נשמותו נקבע לדורות כ"יום הילולא".

רבנן שמעון בן גמליאל אמר עליו זוהר שמו טע"א: "כשרבי שמעון בר יוחאי גוזר – הקב"ה מקיים, וכשהקב"ה גוזר – רבי שמעון בר יוחאי מבטל!" כה עצום ורב הוא כוחו.

כבר במלילה הראשונה בתורה רמזוה תורה: "בראשית" – ראשית תיבות: אור תורה רבינו שמעון בר יוחאי.

להלן עוסק מעט בקורות חייו, פعليו ונולדתו.

๙ הולדה

ף"ג "ער יוחאי – אָשְׁרִי יֹלְדָתֶךָ..." פ'

רבי שמעון נולד בתקופה שמיד לאחר חורבן בית המקדש השני. על לידתו מסופר בספר "נחלת אבות" לרבי יוסף משאש, ח'ג':

אבי הקדוש יוחאי היה מגדי הדור, משבט יהודה, עשיר, נכבד וקרוב למלכות. אשתו – שרה, מזרעו של הל זקן ע"ה. הייתה שרה עקרה במשך שנים רבות, ועלה בעדרתו של יוחאי הצדיק לארשה או לשאת אשה נוספת. הוא בקש משדן אחד לחפש עבورو אשה צנועה והגונה. כשנודע הדבר לשרה אשתו, לא אמרה לו דבר, רק הרבתה צום וצדקה ותפילה יום יום בהיותה לבדה בחדרה, ובכתחה בכgi גדול לפני ה' בלב נשבר. שיתנו לה הריוון ותلد בן. וה' שמע קול צעקה.

ויהי בליל ראש השנה, רואה יוחאי בחולםו, והנה הוא עומד בעיר גדור מלא אילנות לאלים ולרבבות, חלקים רעננים נותניים פירות, וחלקים – יבשים. והוא יוחאי נשען על אילן יבש. נשא את עיני וראה איש גבוה קומה, בעל הود והדר, נושא על שכמו נאד [כלין] מלא מים. עבר האיש בכל העיר, והשקה חלק מן האילנות היישים, ועל חלקים דילג והשאירם כמוות שום יבשים. הגיע האיש אל האילן אשר נשען עליו יוחאי, ויוציא מהיקו צלהית אחת קטנה מלאה מים חיים טהורין, ושקה את האילן אשר נשען עליו יוחאי ויברכחו. ואז ראה יוחאי כי שرتה הברכה באוטם מעט מים, הם הלכו והתברבו עד אשר הקיפו את כל סביבות האילן, ומיד לאחר מכן התחיל האילן להוציא פירות, תפוחים גדולים ויקרים, וسبיבם עליים רעננים, ויגדל האילן עד מאד בענפים ופירות ועלים ופירות נותניים ריח חזק למרחוק.

שם יוחאי מад על המראה והתעורר משתנו מtoo שמחה, כשלגנד עניינו עמד הפסוק: "מושיבי עקרת הבית אס הבנים שמחה הללויה!" סייר את חלומו לאשתו, ואמר לה: חלום חלמתי, ופתרונו פשוט לדעתך: העיר הוא העולם, והailנות הם הנשים, מהן נותנות פירות, ומהן עקרות כאילנות היישמים. ובראש השנה נפקדות – יש מהן להוליד, ויש מהן נשארות עקרות. ואת בתיה היא האילן שהייתי נשען עליו, והשקו אותה ממעין הברכה להוליד בניהם צדיקים!

ואמנם, דבר אחד נשאר לי להבין בפתרונו חלומו: מודיע כל האילנות השקה אותן האיש מהנה, ורק האילן שהייתי נשען עליו – השקה מהצלחות, ושפך עליו את כולה, לא השקה ממנה לא קודם ולא אחר כד שום אילן אחר, רק את כולה שפך על אותו אילן שהייתי נשען עליו! אמרה לו אשתו: אכן זה תמייה! ובכן תרשיין לילכת אל הצדיק הקדוש רבי עקיבא, להגיד לו את החלום, והוא יגיד לנו את פתרונו. אמר לה: בתוי, טוב הדבר, שנינו ייחדיו נלך אליו ונספר לו את החלום, והוא, ברוח הקדוש אשר האציל עליו אלקים, יגיד לנו את דבר פתרונו.

במושאי ראש השנה הلقו שנייהם יהדיו אל רבי עקיבא, סיפר לו יוחאי את חלומו, ורבי עקיבא פתר לו בדיקות כפי שחשב. ואמנם, הוסיף והודיע לו מהי הסיבה שבשלה השוקה האילן שלו מן הצלחות. אמר לו: דע יוחאי, כי חלומך הוא משל כל הנשים היולדות והעקרות, ואשתך שרה היא מהעקרות שאפשר לה להולד בשום אופן, אך תפילה והצלחות ררוב דמעותיה אשר שפכה לפני ה' הם שיזיכו אותה ונחפה מעקרה לילודת; והצלחות שראית - היא צלווחת של דמעותיה שנאנספו, ומהם השקווה ורווה להולדיך לך בנימ, ולכך לא השקוו מאותה הצלוחית שום אילן אחר, רק אותו אילן הרומי לאשתך!

פנה רבי עקיבא לשרה ואמר לה: הנה בזאת השנה את הרה וילדת בן שייאיר לישראל בחכמו ובעמישיו. שמחו יוחאי ושרה אשתו מאד מדברי ר' עקיבא, והלכו לבתים לשלום. ואכן כך היה, שרה הרתת, וכעבור תשעה חודשים, ביום חמ' השבועות, שבו ניתנה תורה לישראל, ילדה בן, והתמלא הבית אורחה. שמחו בו הורי מאד, ויהללו את ה', ויחלקוצדקות, ויעשו משתה נдол ביום מילתו, ויקרא את שמו "שמעון", כי שמעון ה' לkowski תפילת amo ובכיותה!

ומהיום הוא נתנו את עיניהם עליו לשומרו מכל טומאה, ולגדלו בקדושה ובטהרה, ומעת החל לדבר הרגiliovo רק בדברים שבקדושה, פסוקים ומאמרים, ובהיותו בן חמיש שנים מסרווה לבתי תלמוד תורה שהעמיד רבנן מליאל בירושלים, והוא כמעיין המתגבר. בהיותו צער לימים כבר היה שואל שאלות בדייני תורה את התנאים הגדוליםربي יהושע בן חנניה ורבנן גמליאל. [כמובא בגמרא וברכתה כת"א] אודות שאלת תלמיד בבית המדרש, "אותו תלמיד רבי שמעון בן יוחאי הו".]

❀ תורה ❀

❀ "תִּזְרֹעַ מֶגֶן קָלָעַ – הִיא מְאִירַת עַיִלְעַי!" ❀

רבי עקיבא – רבו המובהק

רבי שמעון זכה בעוצמותו ללמד תורה ביבנה, אשר בה הייתה הסנהדרין, והיא הייתה אז המרכז הרוחני של העם.

ואולם רבו המובהק היה רבי עקיבא. לאחר נישואיו, מיד אחר שבעת ימי המשתה, עבר רבי שמעון למדוד אצל רבי עקיבא בבני ברק, ושהה שם 13 שנה ברציפות. את תורה שתה בצמא, וממנו הוא קיבל את דרכו בלימוד.

האהבה והחיבה בין רבי עקיבא לתלמידיו רבי שמעון היו מיוחדות, עד שמרוב חיבתו קרא הרב לתלמידיו "בני". וכן כן התבטה כלפי בערכה ואמר לו: "דיך שאין
ובוראך מכירים בכוחך". (ירושלמי סנהדרין פ"א ה"ב)

לימים, כאשר נטפס רבי עקיבא בידי השלטונות הרומיים, על כך שלימוד תורה ברבים, וישב בבית הסוהר, בא אליו רבי שמעון גם לשם ללימודו ממנו תורה. אמר לו: "רבי, למדני תורה!" אמר לו רבי עקיבא: "אני מלמדך" [מן חסננה]. אמר לו: "אם אין אתה מלמדני, אני אומר ליויחאי אבא, ומוסרך למלכות", כלומר רבי שמעון אמר לבוי, שם לא ילמדו, הוא יאמר לאביו יוחאי, שהוא מוקבר למלכות, שייאשים אותו אצל השלטונות בחומרה הרבה יותר [ואמר זאת בדרכ שהגומה, לבטא בכך את חזקתו ותוקף הבקשה]. אמר לו רבי עקיבא: "בני, יותר ממה שהעגל רוצה לינק, פרה רוצה להינק!" כלומר יותר ממה שאתה משתוקק ללמידה ממנה, אני משתוקק ללמידה אותה. אך מה עשה בדבר מסוכן. אמר לו רבי שמעון: "מי בסכנה? והלא עגל בסכנה!" אם הפרה תפסיק להינק, הלוא העגל הוא זה שננתנו בסכנה! כך גם אני, תלמידך, אהיה בסכנה אם לא תלמדני תורה! (פסחים קיב ע"א ומהרש"א)

כה דבק רבי שמעון ברבי, ושתה בצמא את דבריו. ברבות הימים, אמר רבי שמעון לתלמידיו (ישעי סז ע"א): "שנו מידותי, שמידותני הן תרומות מתרומות מידותיו של רבי עקיבא". פירוש, למדו תורה, שאוთה בחרתי ובררתי מותוך עקריו משינויו של רבי עקיבא. [ומפני זה אמרו סנהדרין ט]: "סתם ספרי - רבי שמעון, ואלי בא דברי עקיבא".

אננו מוצאים כי רבי שמעון נושא ונוטן ומתווכח עם רבו, ולעתים אף חולק עליו, בדרך של תורה. אך למרות זאת, כשהקרה שהתבטא פעמי אחת באופן לא מספיק מכובד על רבי עקיבא [באומרו על דין שאמר רבי עקיבא בהלכות טומאה כל ימי של רבי עקיבא היה מטהמא, אם משפט חור בו אני יודע"], כשם לב לדיבורו שאין זה מן הרاءו לדבר כך, עשה תשובה גוזלה, ותעניות רבות, עד אשר "חושוינו מפני תעניותיו".

(גניר נב ע"ב)

דורו של שמד

תקופה זו, שבה למד רבי שמעון תורה מפני רבי עקיבא, תקופה קשה ביותר הייתה לעם ישראל, וכוננה בפי חז"ל: "דורו של שמד".

מלכות רומי, שבראשה עמד אדריאנוס קיסר [המכונה בפי חז"ל עקב רישעות ואכזריות "ادرיאנוס שחיק עצמות", שישחקו עצמותיו], שהחריב את בית המקדש, וערכה טבח אכזרי ונורא בירושלים, לא הסתפקה בזאת. אף לאחר החורבן, התנכלה והצרה מואוד עם היושב בציון, ברדיות ובגירות שוניות, כשמטרתם לאבד ולפורר את עם ישראל מלחיות "עם", על ידי רדיפת התורה ורדיפה בלתי פוסקת אחר ההנאה הרוחנית של עם ישראל, בידי חכמי התורה. בתקופה זו יצא להורג באכזריות רבה עשרה מגודלי הדור, המכונים "עشرת הרוגי מלכות".

כ-50 שנה לאחר החורבן, התරחש "מרד בר כוכבא", שבו בר כוכבא וצבאו מרדו ברומאים, והתבצרו בעיר "ביתר", שהיתה בעלת אוכלוסייה גדולה מאוד. אך כעבור שנתיים, בעוננות, נגבר האויב, ונלכדה העיר ביתר בידי הרומיים. או אז גדמה

אוצריותם של הרומים ביותר, וחמותם בערה בס מהשחית, עד כי שפכו דםם כמוים וערכו הרג נורא ואיום בעיר ביותר.

באותה עת אף הוצאה להורג רבי עקיבא, כשהרומים מתאזרים אליו וסורקים את בשרו במרוקות של ברזל, ואולם, כפי שstorper לעיל, רבי עקיבא קידש שם שמיים בקבלו על מלכות שמיים באהבה עצומה.

כמה שנים לאחר מכן, אדריאנוס שחיק עצמות אף החרב את ירושלים כולה, וחרש אותה עד היסוד [כנאמר וירמיה כ' ח' "ציוו שׂהה תְּקַרְשֵׁן"]. תחת ירושלים עיר הקודש הוא הרים עיר אלילית שנקרה על שם אליל "אליה כפיטולינה", ונאסרה כניסה לנישת יהודים לתחומי העיר. הארץ כולה הייתה שטחה שטחה, רוב ערי ישראל נחרבו, בית הורד שבעיר יבנה נחרב והתפזר.

הגזירה לביטול הסמכה

חלק מהרדיפה אחר הנהנזה הרוחנית של העם, נגזרה גזירה קשה שמטרתה הייתה להפסיק את "שלשלת הסמכה" בעם ישראל.

מהי הסמכה: הסמכה היא העברת הסמכות العليונה בעם ישראל, מדור לדור. משה רבנו סמך את יהושע, יהושע סמך את הזקנים, הזקנים סמכו את הנביאים וכן הלאה. כך שבכל דור ישנים את גדולי הדור "סמכוכים", שרק להם יש את הסמכות العليונה לקבוע ולהחיליט בנושאים חשובים ומשמעותיים של דיני תורה. ורק מי שקיבל סמכה מרובו, יכול לסמוך את תלמידיו הלאה.

הרומים ראו בעין רעה מאוד את הסמכה, שכן היא נתנת כה הנהנזה חזק בידי חכמי ישראל. ואשר על כן, גזרו: "כל הטומך - ייהרג. וכל הנסמן - ייהרג. ועיר שסמכוכים בה - תיהרב. ותחומיהם שסמכוכים בהם - ייעקרו!"

שלשלת הסמכה הייתה נתונה אפוא בסכנה של ממש, שכן רבים מגדולי הדור הסמכוכים נהרגו, ועדיין לא הוסמכו תלמידים חדשים. [אם מפסיקת השלשלת, אין אפשרות לחודש אותה שוב. וכי שבעוונותו קרה כמה דורות לאחר מכן, שאכן פסקה הסמכה עם ישראל. והרבה מהסמכויות של חכמי ישראל פסקו, כגון שאי אפשר לדון בדי נפשות ודיני קנסות, אין סמכות שיכולה לקודש חודשים ולעבר שנים ועוד. עד אשר יבוא המשיח וימנה טהדרין ויחדש את הסמכה].

רבי שמעון נסמך על ידי רבי יהודה בן בבא

או אז קם רבי יהודה בן בבא, שהיה "סמו"ן", זקן מופלג היה, ועשה מעשה של מסירות נפש כדי לסמוך תלמידים ובכך להמשיך את השלשלת.

מה עשה? לכה חמישה תלמידים, מתלמידי רבי עקיבא, וכדי שלא לסקון שום עיר ושום מחוז, הלק' עליהם מקום לשם שאינו משתaic לשום עיר ולשום מחוז, ושם סמך אותם.

כבדי הגמרא ע"ז ח ע"ב: "הlek וישב לו בין שני הרים גדולים, ובין שתי עיירות גדולות, ובין שני תחומי שבת - בין אושא לשפרעם, ושםך שם חמישה זקנים", ואלו הם:

- רבי מאיר בעל הנס
- רבי יהודה בר אילעאי
- רבי שמעון בר יוחאי
- רבי יוסי בר חלפתא
- רבי אלעזר בן שמואל

והנה, מיד לאחר מעמד הסמכה, הגיעו אליהם עיניהם הבולשות של הרומים. אמר רבי יהודה בן בבא לתלמידיו: "בני, רוץ?" אמרו לו: "רבי, מה תהא عليك?" אמר להם: "אני יכול לבנות, הריני מוטל לפניהם כאבו שאון לה הופכון".

הגיעו אליו קלגי הרומים והרגו אותו באכזריות. לא צו שם עד שנעכו בו שלוש מאות לונביאות [חניתות] של ברזל ועשו את גופו מנוקב ככברה.

מעשה גדול זה של מסירות נפש, היה הצלה לעולם התורה. אותן חמישה חכמים שהוסמכו, היו מעטה מנהיגי העם ומוריו המוסמכים.

הפצת התורה

רבי שמעון בר יוחאי פתח ישיבה בעיר "תקוע" אשר בגליל, ואotta ישיבה העמידה הרבה תלמידים. הם היו הדור הרביעי שאחר חורבן בית שני, וביניהם נימנו: רבי יהודה הנשיא, רבי אלעזר [בנו של רשב"י], רבי דוסטאוי, רבי זכאי, רבי שמעון בן אלעזר, רבי שמעון בן יהודה, רבי שמעון בר רבוי יוסי בן לקונייא, רבי שמעון בן מננסיא. גם ראשוני האמוראים למדו בישיבתו, וביניהם האמורא הגדול "רב", שנחשב הוא גם כתנא.

רבי שמעון היה מחזק ומגביר מאוד את גבולות התורה בארץ ישראל, עד שאף הילדים בדורו היו חזקים בתורה. מבוא בזוהר הקדוש (במדבר י"ז ע"א): אמר אבא, תמה אני על התינוקות שבדורנו, כמה תקייף חילם בתורה, והם כהרים גבויים ורמיים! אמר רבי אלעזר: אשרי חלקו של אבא [רבי שמעון] שהוא אדון דור זה, וכדורנו זה לא יהיה עד ביאת המלך המשיחי.

ועוד כתוב בזוהר הקדוש (במדבר ב' קפ' ע"א): בכיה רבי יהודה ואמר: רבי שמעון, אשרי חלקך ואשרי ذורנו, כי בזכותו, אפילו תלמידים של בית הספר הם הרים גבויים ותקיפין [חזקים] בתורה!!

בקעה בקעה, התמלאי דינרי זהב!

במדרש מובא מעשה, בו חינך רבי שמעון את תלמידיו לדבוק בתורה, "פי טוב סחרה

משמעות בספר... יקרה היא מפנינים, וכל חפץיך לא ישוו בה".

מעשה בתלמיד אחד של רבי שמעון שיצא לעשות עסקים בחווצה לארץ, וחזר עשיר, והוא התלמידים רואים אותו ומתקננים בו, והוא מבקשים אף הם לצאת לחוצה לארץ.

ידע זאת רבי שמעון, והוציאם לבקעה אחת ליד מרונו. עמד ליד הבקעה, התפלל ואמר: "בקעה בקעה, התמלאי דינרי זהב!" מיד התחלת הבקעה להתמלא בדינרי זהב: פנה רבי שמעון לתלמידיו ואמר להם: אם זהב אתם מבקשים - הרז זהב, טלו לכם! ואולם תודיעו כל מי שהוא נוטל עכשו - נוטל הוא מחלוקת בעולם הבא! שאין מתן שכר התורה אלא לעולם הבא. שמעו זאת התלמידים, ומשכיכו ידיהם.

nocחו התלמידים לדעת, כי יש בידי הקב"ה לתת להם זהב לרובם, ואולם טובותם היא שি�יבו לשකוד באחלה של תורה, וינחלו שכר רב לעולם הבא. חזרו ללימודם בשמחה, ואמרו: "כִּי שְׁמַחֲתָנִי ה' בְּפִעָלָה, בְּמַעֲשֵׂי יְדֵיךְ אֶרְגֵנָן!" שמות רבה גב. ג. שוחר טוב צב)

חיבורי

רבי שמעון בר יוחאי מוזכר בתלמוד הבבלי יותר מכל פעמים, כשמאות דברי תורה והלכות נלמדו ממשמו. ובמדרשים מובאים דברים ממשו למעלה מ-2,000 פעמים. מלבד זאת, חיבר גם את מדרשי ההלכה "מכילתא דרשב"י" לספר שמות, ו"ספר" [לשונו שני ספרים ולא ספרין] לספרים בדברים. וכן את החיבור הענק בחכמה אלוקית "ספר הזוהר הקדוש".

לימוד תורה הנסתור

רשבי" עסוק רבות בתורת הנסתור. את עיקר השגתו בתורת הנסתור השיג מעת שהותו בעירה, שם שהה 13 שנה יחד עם בנו [כפי שכבר נזכר בהרחבת]. מתוך דוחק וצער גשמיים, השיגו השגות רוחניות נעלotas והגיעו לסתורי תורה נעלים ומרוממים.

עם צאתם מן המערה נסוד על ידם חוג של חברים - תלמידים, צדיקים קדושים עליון, שעסקו יחד, בדיבוק חברים, בתורת הסוד. החוג נקרא "אידרא", כלומר: אסיפה, ישיבה, בית ועד.

היתה "אידרא רבה" [ישיבה גדולה] שבה השתתפו עשרה, כMOVABA בזוהר [פרק נשא קכו ע"ב]: "גמנו החברים לפני רבי שמעון, ונמצאו רבי אלעזר בנו, ורבו אבא, ורבו יהודה, ורבו יוסף בר יעקב, ורבו יצחק, ורבו חזקיה בר רב, ורבוי חייא, ורבוי יוסי, ורבוי ייסא". לאחר מכן, משנסתלקו שלושה מהם - נקראה "אידרא זוטא" - ישיבה קטנה.

כל החברים, שכנו בפי רבי שמעון "חבריא", כולם קדושים וטהורים, ובחופעתם הם משרים אוורה של יראת כבוד והתרומות הרוח. אהבה עצה שררה ביניהם, והם

העפלו יחד לדרגות גבירות בהתעלות מעל הגשמיות ודבקות רוחנית. הם היו רגילים לעסוק בתורה כשם מסוימים בערים ובכפרים, בעיקר בטבריה, ציפורי, אושא, קיסרין ולוד. גם רבינו שמעון היה לפעמים משתתף עמם במסע, והיה יושב עם החבריא הקדושה בהרים, בשדות ובחורשות, ודורש בסתרי תורה.

וכל הדור כלו חדור דעתה ובינה בזכותו של רבינו שמעון השוכן בתוכם. כMOVED בזוהר הקדוש שאמר רבינו יוסי: "דור זה שרבי שמעון שוכן בתוכו, רצונו של הקב"ה בו, בכלל רבינו שמעון, שיתגלו דברים סתוםים על ידיו. אבל תמהני על חכמי הדור, שככל עוד שרבי שמעון קיים בעולם, איך הם מניחים אפילו רגע אחד מלבוא ולעסוק בתורה לפניו. ובדור הזה לא תשכח החכמה מן העולם".

נענה ואמר לו רבינו יצחק: "וזאי כך הוא, שהרי יום אחד הייתה הולך עמו בדרך, ופתח פיו בתורה, וראיתי עמוד ענו נועץ מלמעלה למטה, וזהר אחד זוהר תוך העמוד. פחדתי פחד רב ואמרתי: אשרי האיש שכד הזדמן לו בעולם הזה!" (זהר פרשת תמורה קמץ ע"א)

ספר הזוהר הקדוש

סודות התורה, שנלמדו על ידי רבינו שמעון ותלמידיו, נאספו ונכתבו בספר "הזוהר". אף לאחר פטירתו של רבינו המשיכו תלמידיו בלימוד תורה הסוד ועסקו בתורה אשר לימד אותם ربם, העבירו אותה מדור לפלפלו ונשאו ונתנו בה. עד אשר כ-300 שנה לאחר פטירת רבינו שמעון חתמו את ספר הזוהר [לכן ניתן למצוא בספר הזוהר גדי ישראל מתוקפה מאוחרת יותר]. אך כיון שהכל מתורתו, נקרא הזוהר על שמו, ויש שמכנים אותו "מדרכו של רבינו שמעון". ("תולדות תלמידי רב עקיבא" עמוד 101. בשם ספר יהשע וסדר הדורות)

הוא הזוהר - המזהיר ומאריך לנו עד היום בחשכת הגלות.

וכך אומר משה רבנו ע"ה לרבי שמעון אחר פרשה נשא): "בהאי חיבורא דילך דאייהו ספר הזוהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמי". תרגום: בזכות החיבור שלך, ספר הזוהר הקדוש, יצאו בני ישראל מן הגלות ברחמיים!

ובספר "תיקוני הזוהר" (תיקונה שתיתאה דף כד ע"א) מבואר, שבשבועה שאליהם הנביא זכור לטוב נגלה לרבי שמעון בר יוחאי ולחבריא הקדושה שעמו, ולמד עמהם סתרי תורה בעינוי תיקוני נשמות, יצאת בת קול ממשמים ואמרה להם: כמה رب כוחו וקדשו של רבינו שמעון בעולם. ואחר כך הוסיפה ואמרה נבואה בזו הלשון: "וככמה בני נשא לתנא יתפנססו מהאי חיבורא דילך, כד יתגלו לתנא בדורא בתראה בסוף יומיא, ובגinya זקראנטם דורך בארץ". תרגום: כמה בני אדם למטה יתפנססו מזיה החיבור שלך, כאשר יתגלה למטה בדור האחרון בסוף הימים, ובזכותו יתקיים הפסיק "זקראנטם דורך בארץ", המرمז על הנגולה השלימה.

כִּי לَا תשכח מִפִּי זֶרַע

אמרו חז"ל (שבת קלח ע"ב): **כשנכנסו רבוותינו לכרכם ביבנה** [כלומר כאשר הסנהדרין, שغالלה ממקומות למקום עקב המצב הקשה, גلتה שוב לבינה], וראו שהتورה מתמענת מעם ישראל, אמרו: עתידה תורה שתשתכח בישראל, שנאמר: "הַפָּה יְמִים בָּאִים נָאָם הָ' וְהַשְׁלָחָתִי רַעֲבֵב בָּאָרֶץ, לֹא רַעֲבֵב לְלַחַם וְלֹא צְמָא לְמַפִּים, כִּי אֵם לְשִׁמְעוֹ אֶת דְּבָרֵי הָ'" (עמוס ח יא).

אמר רבי שמעון בר יוחאי: חס ושלום שתשתכח תורה בישראל! שנאמר "כִּי לֹא תשכח מִפִּי זֶרַע" (דברים לא כא).

לא לחינס הביא רבי שמעון פסוק זה. נרמז כאן, שעל ידי זרעו של יוחאי, שהוא רבי שמעון, לא תשכח התורה בישראל, שהרי סופי התיבות של הפסוק "כִּי לֹא תשכח מִפִּי זֶרַע", הם המילה "יוחאי".

ודע, כי התנא הקדוש רבי שמעון הוא בבחינתו: **"עִיר וְקָדֵשׁ מִן שְׂמִיא בְּחִיתָ"** (וניאל ד יט) ראשית תבות "שמעון" (ליקוטי מוהר"ז)

๙๙ במערת צורים

๙๙

"בר יוחאי, מושב טוב ישבתך יום נסתת, יום אשר בירחת
גְּמֻלָּת צָדִיקִים שְׁעִמְדָּת – שם קניית חוץ ותורה!"
๖๐

הrukע לשיחה של שלושת החכמים

נשוב למצוב המדיני בארץ הקודש. כאמור, תקופה קשה מאוד הייתה לעם ישראל תחת שלטונו של הקיסר הרומי אדריאנוס שחיק עצמות. ערים שלמות נהרבו, חכמי התורה נרדפו ונחרגו. מלחמת המצב הקשה בארץ, נדדו רבים מחכמי התורה, וביניהם רבי שמעון, ללבול, עד יעבור עזם.

עם מותו של אדריאנוס [שנת ג'תacz'ח], הוקל יותר מצבם של היהודים. לכיס הקיסרות עלה אנטונינוס פיויס. הוא ידע והבין כי הגזירות והרדיפות מעוררות מרד, על כן החליט לבטל את הגזירות הקשות ולתת להיהודים לחיות כרצונם על פי מצוות התורה באין מפריע. אותו יום, י"ח באייר, שבעים שנה אחורי חורבן בית שני, נחוג כיום זכרון חשוב. חכמי ישראל שנדדו ללבול, התחליו לשוב למולדתם, ובראשם גдолוי הדור, רבי שמעון. עודו, שעלו והקימו מחדש את מרכזו התורה וכוננו את הסנהדרין מחדש.

רומא הייתה מלכות מתקדמת, ועובדות הפיתוח שביצעה היו ניכרות בכל מהווות

כיבושיה. כתת התקיל השלטון הרומי להפריה ולפתח אף את ארץ ישראל. [שרידים מעבודות פיתוח אלה נשמרו עד עצם ימינו, כגון המרחצאות הרומיים בחמת גדר ועוד]. ערי הארץ הלאו ונבנו, הלאו והפתחו. נבנו שווקים, בתים מרחץ, גשרים ועוד – לפיקטיב החדשנות הרומאית.

יחס היהודים כלפי הרומים היה מעורב. מצד אחד, לא ניתן היה לשכוח את מעלייהם ואכזריותם. לא ניתן היה לשכוח כי אותם אלו ששוודים על פיתוחה של הארץ – הם אלו שהחריבו אותה לפני שנים לא רבות! הם אלה שעינו, טבחו וחרגו ללאرحم!

אך מצד שני – המכוב העכשווי, שבו הרומים בונים ומפתחים, ומראים פנים ידידותיות יחסית, הביא רבים לפתח גישה של סלחנות, הכרת הטוב, ויחס אחד מעט כלפייהם, כודרכם של יהודים הידועים לשכוח מהר מחרשעה והנקמה, ודזוקא לזכור את הפיסוס והרצין.

השicha של שלושת החכמים

באחד הימים, ישבו יחד שלושה חכמי ישראל, והם: רבי יהודה ברבי אלעאי, רבי יוסי, ורבי שמעון בר יוחאי. וישב איתם גם יהודה בן גרים. כאשר דיברו על הרומים, פתח רבי יהודה ואמר: "כמה נאים מעשיהם של אומה זו: תקנו שווקים, תקנו גשרים, תקנו מרחצאות!" רבי יהודה, שהיה רודף שלום ונח לבריות, סבר כי על כל פנים יש להכיר להם טוביה על מעשיהם הנאים.

רבי יוסי – שתק, ולא הגיב מאומה.

ואולם רבי שמעון בר יוחאי נענה ואמר: "כל מה שתיקנו – לא תיקנו אלא לצורך עצם. תקנו שווקים – להנאתם ולטובתם, תקנו מרחצאות – לעדן בהם עצם, תקנו גשרים – ליטול בהם מכס".

רבי שמעון, שראה במו ענייו איך נהרגו חסידי עליוון, שהיה עד להרגיתו של רבי עקיבא רבו וראה איך סרקו את בשרו במסרות של ברזל, שנא את הרומים וציפה למפלתם. כשהיו הפרסים נלחמים ברומים, קיווה למפלתם של הרומים ואמר: "אם ראיית סוס פרסי קשר בקברי ארץ ישראל [שהוא מראה על כך שהפרסים התפשו בארץ ישראל, ורעים את סוסיהם בשדות הקבורה], צפה לרגלו של המשיח" שיר השירים רב ה. הוא סבר כי גם מעשיהם הנאים כתעת, אינם ראויים לשבח כלל, כיון שהם עושים אותם אך ורק להנאתם ולהונעתם.

יהוד בן גרים, שהיה עד לשicha, הלך לספר ליידייו וחבריו על הדיוון, אשר לבתו עורר עניין רב. לכולם מעניין היה לשמעו ולדעת מה דעת חכמים על הרומים!

אולם היה זה מעשה פזיז ובלתי אחראי, שכן בתוך כך נודע הדבר גם למלכות. המלכות

הרומיית, אשר עינה הייתה פקודה, מושטת ובולשת בכל מקום, לגבות סימנים של מרוי וαι רצון, התיחסה בחומרה רבה לאמירותיהם של מנהיגי העם.

וכך יצא גור הדין: רבוי יהודיה שיבח את הרומים - יתעלה ויהיה ראש המדברים בכל מקום; רבוי יוסי ששתק - יגלה לציפורין; ורבוי שמעון שגינה - יחרגו

רבי שמעון ובני במערה

כאשר נודע הדבר לרבי שמעון, ברוח מביתו יחד עם בנו רבוי אלעזר, והתחבאו שניהם בבית המדרש. בכל יום הייתה אשתו מביאה להם פת לחם וכד מים לשעוד את ליבם.

כאשר גברו החיפושים, חשש רבוי שמעון שמא יתגלה מصحابו. אמר לבנו: "נשים דעתן קלה", שמא יצערו אותה אנשי המלכות, והיא עלולה לגלות להם את מקום המחבוא!

יצאו רבוי שמעון ובני מבית המדרש וברחו אל מחוץ לעיר והתחבאו במערה אחת, בכפר פקיעין אשר בגליל העליון. נעשה להם נס, ונברא להם עץ של חרובים ומעיין של מים, ומהם אכלו ושתו כל זמנו היוותם במערה.

היה זה נס בתוך נס, מאחר שעז החרוב אינו טוען פירות אלא לאחר שבעים שנה, ואילו כאן הוציא פירות בו במקום (מהרש"א). ועוד מניפולות העז, שאף על פי שהיא עז של חרובים, היה מוציאה בכל ערב שבת - תמרים (מדרש תלפיות בשם רבוי יהונתן גלאנטני).

בזמן שהחו במערה היו פושטים את בגדייהם, כדי שלא יתבלו, והיו יושבים ללימודם כהם מכוסים בחול עד צווארים. רק בשעת קריאת שמע ותפילה היו לובשים את בגדייהם, ולאחר מכן שוב היו פושטים אותם, מתכסים בחול וממשיכים ללימוד.

שתיים עשרה שנים רצופות למדו במערה, ואף אחד לא ידע על מקום מחבואם, זולת אליהו הנביא, שהוא בא אליו פעמים בכל יום ולומד עימיהם (זהר חדש כי Taban). באותו הזמן הגיע רבוי שמעון להשאותיו הנשגבות, שם נתגלו לו סתרי תורה וריזון דרזין. לאחר מכן, כשיצא מהמערה, גילה אותו לבני החבירא, כמו שהיעיד רבוי יוסי, שמיים בו עזב רבוי שמעון את המערה, לא היה דבר שנעלם מון החביראים, והסודות העליונים ביותר נתגלו להם בבהירות כה גוזלה כי אלו ניתנו באותה שעה מהר סייני (זהר בראשית רז"א).

שליחות היונה אל רבוי שמעון

בזוהר הקדוש מסופר על מאורע שקרה בזמן היותם במערה (זהר חדש פרשת כי Taban):

יום אחד ישבו החכמים בבית המדרש והתבוננו בנסיבות הכתובות בתורה: פעמים מוזכרות בתורה קלות: פעם אחת בחומש ויקרא [פרשת בחוקות] - כנגד חורבן בית המקדש הראשון, ופעם שנייה - בחומש דברים [פרשת כי Taboa] - כנגד חורבן בית המקדש השני.

התבוננו החכמים וראו כי בנסיבות הראשונות, ישנס גם דברי נחמה וחיבת הקב"ה לישראל, כמו שכתוב: "וְהָאָרֶץ תַּעֲזֹב מִמֶּנָּה וַתַּרְצֵץ אֶת שְׁבָתוּתֶיהָ בְּהַשְׁפָּה מִמֶּנָּה... וְאֶת זֹאת בְּהִיוֹתֶם בָּאָרֶץ אִיבְּיָהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גַּעֲלָתִים לְכַלְתָּם לְהַפְּרִיר בְּרִיתֵיכֶם אַתֶּם בְּיַדְךָ אָנָּי ה' אֱלֹהֵיכֶם, וּזְכָרְתִּי לְהָם בְּרִיתֵרָאשָׁנִים...", ואכן לאחר חורבן בית המקדש הראשון, השיב ה' את שיבת ציון ברוחמים.

ואילו בנסיבות השניות, שהן כנגד החורבן הנוכחי - אין בהן הבטחות ואין בהן נחמה כלל! והיו החכמים משתוממים על הדבר ומתתקשים בו מאד, ולא היו יודעים פשרו!

קס רבי יהודה ברבי אלעאי אומר: חבל על היעדרו של בן יהואי, שבודאי היה יודע לבאר לנו סיבת הדבר, אך אין מי שידוע היכן הוא נמצא, ואפילו אם יש מי שידוע - אין לו רשות לגלות.

בוקר אחדקס רבי יוסי בן רבי יהודה, וראה כל מיini עופות טסים ומטעופפים, וביניהם התעופפה יונה אחת.קס על רגליו ואמר: יונה, יונה, נאמנה מיום המבול, דמותו העם הקדוש לך יפה ולך נאה. לכני ועשי לי שליחות אחת לבן יהואי, במקום שהוא שם!

הסתובבה אותה היונה ועמדה לפניו. לקח פתק אחד, וכותב מה שכטב. ועמדה היונה ולקחה אותו בפיها, והלכה אל רב שמעון. הסתכל רב שמעון באותו הפטק ובכח, והוא ורבי אלעזר בנו, ואמר: אני בוכה על הפרידה מן החברים, ואני בוכה על הדברים הללו שלא התגלו להם, מה יעשה הדורות האחרוניים אם יתקשו בזה, ולא יבינו כראוי את הנחתת ה?

ביניטים בא אליהו זכור לטוב, וראחו בוכה. אמר: הייתי מזומן לשילוחות אחרת, והקדוש ברוך הוא שלח אותי אליך לשכך את דעתך. אי רב, אי רב, לא הייתה השעה עתה לגלות לצדיקים הדברים הללו, אבל כך אמר הקדוש ברוך הוא: בנסיבות הראשונות יש שלושים ושנים פסוקים, וכולם כנגד דרכי התורה. בנסיבות האחוריונות יש בהן חמשים ושלושה פסוקים, כנגד פרשיות ודרך התורה. בנסיבות ראשונה של בית ראשון עברו ישראל אותם שבילים נסתרים של הסתר, התגלגה קעם, והתגלתה הנחמה והבטחה שלהם. בנסיבות האחוריונה של בית שני עברו ישראל חמשים ושלוש פרשיות ודרך שנגלו, נסתם חטאם ונסתרד קעם, ולא כתוב בהם הבטחות ונחמות.

ביניטים עברה רוח אחת והפרידה אותם, ועלה אליהו בתוך גלגל של אש, ונשאר רב שמעון, ובכח ונדם על פתח המערה.שוב בא אליהו, זכור לטוב, ואמר: קום רב שמעון והתעורר משנתך. אשרי חלךך, שהקדוש ברוך הוא רוצה בכבודך. כל ההבטחות והנחמות של ישראל - כתובות בנסיבות הללו!

בא וראה, מלך שאוהב את בנו, אף אם הלקה אותו, אהבתו עדין עליו, אף שמראה

רֹאשׁ חֶזֶק - רחמנותו עלייו כך הקדוש ברוך הוא - אף שקילל, דבריו הם באהבה. נראים בಗלוּיִכְתּוֹת וهم טובות גדולות, לא כן באותה הראות, שכולוּ היוּ בדין הקשה.

וכאן פירט אליהו הנביא לרבי שמעון כיצד דוקא בתוך הקלות הקשות טמונה נחמות והבטחות עצומות לאחרית הימים!

לעת עבר, כתוב רבינו שמעון פתק, עם דברי הנחמה שגילה לו אליהו הנביא. שם אותו בפי הиона, והלכה אל רבוי יוסי, שהיה במקומו ועיניו מצפות. כיון שראה אותה, אמר: יונה, כמה את נאמנה מכל עוף השמיים. קרא עליה ובראשית ח: "וַיַּתְבָּא אֲלֵיוֹ הַיּُוֹנָה לְעֵת וְהַנִּהְנָה עַלְהָה זוֹת טָרֵף בְּפִיה".

נטל הפתק, ונכנס לחברים והראה להם, וסיפר להם המעשה. תמהו. בכה רבוי יהודה ואמר: ווי! אף על גב שאיןנו יודעים עליו - "מָקוֹם שִׁיפּוֹל הָעָץ שֶׁם יְהוָה!" [קהלת יא] [כלומר איפה שנמצא הצדק, משם הוא מסוכך ומוגן על הארץ], המקום שם בר יוחאי, החברים עמו, ומתוערים ממנו ולומדים ממנו!

אשרי נפשו של בר יוחאי, שהקדוש ברוך הוא עושה עימו ניסים, והוא גוזר - והקדוש ברוך הוא מקיים, ועתיד להיות ראש לצדיקים שישובים בנו עדן. ויקבל פני שכינה, ויראה את הקדוש ברוך הוא, ושתעشع עם הצדיקים, ויאמר להם: בואו נשתחוה ונכרעה, נברכה לפני ה' עושנו!

היציאה הראשונה ממערה

לאחר שעברו 12 שנה, מת המלך והגזירה התבטלה, אלא שלא היה מי שיודיע לרבי שמעון, מאחר שלא ידעו היכן הוא נמצא. בא אליו ועמד על פתח המערה ואמר: מי יודע לבן יוחאי שהמלך מת וגוזירתו נתבטלו? שמעו זאת רבוי שמעון ובנו וייצו ממערה.

[שאול הבן איש ח: מודע לא היה לעם אליהו הנביא מפורש שייצאו ממערה? ועונה: מפני שזמן יציאתם האמתי הראוי להם היה דוקא לאחר 13 שנה. וכעת רצה ה' שיצאו רק יציאה זמנית, שמננה לימדו כי אין להם להקפיד על בני האדם העוסקים בענייני העולם הזה, וכਮובה להלן. ולאחר שנה נוספת שחיי במערה, אכן יצאתה בת קול, כפי כבודם, ואמרה להם שיצאו. ובן יהודין]

והנה כשיצאו ממערה, פגשו צייד שהיה בידו חץ וקשת ללחוד ציפורים. עמדו והבחינו, כי יש מן הציפורים נלכדות, ויש שמצליות להימלט וחץ אינו פוגע בהן. כשהשמעו רבוי שמעון בת קול מן השמים האמורים: "דִימוֹס דִימוֹס" [חצלה, שחזור], לא הייתה הציפור Nelcada, וכשהקהל יצא והכריז "סְפֻקּוֹלָא!" [להרימה] הציפור Nelcada. פנה רבוי שמעון אל בנו ואמר: אם ציפור אינה יכולה להילך אלא אם כן גוזר עליה מן השמים, נפש אדם בודאי שלא! אם כן למה לנו להיחבאי? [ירושלמי שביעית פ"ט ה"א]

כשפנו לדרךם, ראו בני אדם חורשים וזרעים. ומרוב שהיה חדרים בקדושה, השתו ממו עד מאוד: כיצד מנחים הללו חי עולם ועוסקים בחיי שעה?! יש לנו תורה, שה' יתברך הוריד לעולם, ואנשים עוזבים אותה - ועובדים?! יכול להיות דבר זהה?! מרוב הקפודתם, כל מקום שננתנו בו עיניהם, מיד נשרף. יצאא בת קול ואמרה להם: האם יצאתם מנו המערה כדי להחריב את עולמי! חזרו למערכתכם!

הלו וחו זרעו למערכתם וישבו שם שנים עשר חודשים נוספים. נענה רבינו שמעון ואמר: כבר נענשנו דיןנו, כי גם משפט הרשעים בוגנים אינו יותר משנה שנים עשר חודשים. יצאא בת קול ואמרה: צאו למערכתכם!

היציאה מן המערה בשנית

לאחר שייצאו מן המערה בשנית,שוב ראו כי אנשים עוסקים בהבלי העולם הזה ואינם עוסקים בתורה. היה רב אלעזר עדין מקפיד עליהם, והוא נשבפים. אולם רבינו שמעון מרפא אותם. אמר לו רבינו שמעון לבנו: בני, די לעולם אני ואתה, שאנו עוסקים בתורה!

בערב שבת ראו זקנים אחד כשהוא מחזיק בידו שתי אגודות של הדסים וממהר לבתו. שאלו אותו: למה לך אגודות הללו? אמר להם: לכבוד שבת הבאתית אונן, להריח בהן! שאלוהו: למה לך שתים, ואין לך לך באחת? אמר להם: אחת כנגד "זכור" ואחת כנגד "שמור"!

אמר רבינו שמעון לבנו: בא וראה כמה חביבות הן המצאות על עם ישראל! ושניהם שמחו מאד על כך שנוכחו לראות כי עם ישראל מקדשים את חיי המעשה ומשתמשים בענייני העולם הזה לכבודה. אז נתiyaשה ונחלה דעתם, ויוטר לא הקפיד רב אלעזר.

אשריך שראיתני בכך!

לאחר שייצאו מהמערה היו רבינו שמעון ובנו תשושי כה, וכל גופם היה חבורות ופצעים. כששמע חמיו רבוי פנחס בן יאיר, שכבר יצאו מהמערה, הלהך לקראותם לקבל את פניו, והביאם לטבריה כדי לרחצם בחמי טבריה. הכניסם לבית המרחץ, והוא סכך גופם במים ושבם. ראה רבוי פנחס, שככל גופם מלא סדקים ובקעים מחמת החול שি�שבו בו במשך 13 שנים, התחליל רבוי פנחס לבכות מרובה צער, ונשרו הדמעות על הפצעים של רבוי שמעון והכאייבו לו מאוד. אמר לו רבוי פנחס: אוי לי שראיתיך בכך! אמר לו רבוי שמעון: אשריך שראיתני בכך, שאליו לא ראית אותה כה, לא הייתה מוצאת בי כל כך הרבה תורה!

אמנם גם לפני שהלהך רבוי שמעון אל המערה, היה גדוול מאוד בתורה, אך לפני הייתה במערה - כאשר היה קשה אליו קושיה בתוך לימודו, היה רבוי פנחס מתרך לו ועונה 12 תירוצים; וככשיו יצא מן המערה, כשהיה רבוי פנחס קשה קושיה, היה רבוי שמעון מתרך לו 24 תירוצים על קושיותו!

לאחר שרחצו את גופם בחמי טבריה, עלתה להם ארכאה, פצעיהם התרפאו וגופם התחזק והחלים. (שבת לג ע"ב)

טיהור העיר טבריה

לאחר שהתרפא רבי שמעון בעיר טבריה, אמר: הוαιיל וכאן נעשה לי נס, עלי לתקן איזה דבר לטובות העיר.
שאל: האם יש משהו ש צריך לתקן בעיר?

ענו לו: יש אוצר בעיר, שיש בו ספק טומאה, והדבר גורם צער לכוהנים, מפני שהם כריכים לעוקפו וללכת בדרך ארוכה.

אחר שבירר רבי שמעון, שמקום זה לא שימוש בעבר כבית הקברות, עשה מעשה כדי לטהרו. מה עשה? זרע תורמוסין [סוג של קטניות] בכל השוקיים. ובכל מקום שהאדמה הייתה תוחוכה ורקבוה בגל המת שנטמו שם, גדל התורמוס וצמחה, וכך ידע רבי שמעון שיש כבר תחתיו, והוציא משם את עצמות המת [ויש"י מביא שנעשה נס, והוא המת צי וועלתו]. ובכל מקום שהאדמה הייתה קשה - לא נבט התורמוס, ויידע שהוא מקום טהור. כך טיהר רבי שמעון את העיר מטומאתה.

๔๒

טיהר את עיר טבריה, עשה זאת נקיה,
הוזו לן שמיא – אדוננו בר יוחאי!

๔๓

ומஸופר, שהיה כותני אחד עם הארץ, שראה את מעשיו של רבי שמעון, ורצה להכשיל את מעשיו. אמר: "כלום לא אלך ואשחק באותו זkon של היהודים!" מה עשה אותו כותני? נטל מת וטמן בשוק שטיהרו רבי שמעון בבורק. הלך אצלו ואמר לו: וכי לא טיהרת שוק פלוני?! אמר לו: הנה. אמר לו: ואם אוציא לך מותים אחרים? אמר לו: הוציא! הראה לו הכותני את הקבר, וצפה רבי שמעון ברוח הקודש כי הכותני נתן את המת שם. אמר: גוזרני על העליון [הכותני] שירד, ועל התחנון [המת] שיעלה! וכך היה, הכותני נבלע מיד באדמה, והמת עלה למעלה. ירושלמי שביתת פ"ט ה"א "בן יאבדו כל אויביך ה'" (שופטים ח').

פעם אחת, בלכתו בדרך, פגש רבי שמעון את יהודה בן גרים - אותו אדם אשר לא שמר את מוצא פיו, ומושום כך נאלצו רבי שמעון ובנו להסתתר במערה. התפללא רבי שמעון ואמר: "עדין נמצא זה בעולסים!" נתן בו רבי שמעון את עיניו - ומיד נעשה גל של עצמות!

לפלא הוא כי סייפו של רבי שמעון בר יוחאי, שברח למערה הקדושה, מובא בגמרא מסכת שבת בד" – לג – שהוא יום ההילולה שלו!

๙๙ רבי שמעון מגן על דורו טז

טט

כל ימיו אֲשֶׁר חִיה, אָזֹת הַקְשָׁת לֹא נִתֵּה,
לְפִי הָאָזֹת עַזְלָם חִיה - אֲזֹעֲנוּ גָּר יְחָאי!

טט

אות הקשת לא נחיה

לאחר המבול, מבטיח הקב"ה לנח שלא יהיה עוד מבול לעולם, והקשת היא שתהייה לאחר כל כך. שבעה שיהיה חרון אף בעולם, לא יבוא מבול, אלא תיראה קשת בענו. וכך שנאמר (בראשית ט יב): "זיאמר אליהם זאת אות הברית אשר אני נתן ביני וביניכם ובין כל נפש חי אשר אתכם - לדורת עולם. זאת קשת ננתני בענו והיתה לאות ברית ביני ובינו הארץ".

המילה "לדורות" כתובה בכתב חסר, חסרים בה שני וו'ין. והמדרש אומר (בראשית רבלה ט) כי רמזו כאן, שלא בכל הדורות ממש יזדקקו לאות הקשת, אלא יהיו שני דורות, שיהיו צדיקים וזכאים, ולא יזדקקו לקשת, והם: דורו של חזקיהו המלך, ודورو של רבי שמעון בר יוחאי.

רבי שמעון בר יוחאי הכיר בכוחו זה, להגן בזכיותו על הדור, והעיד על עצמו: "יכול אני לפטור את כל העולם כולם מני הדין - מיום שנבראתי עד עתה. ואילמלי אליעזר בני עמי - מיום שנברא העולם ועד עכשיו. ואילמלי יותם בן עוזיהו עמנו - מיום שנברא העולם עד סופו".

ויעוד אמר: "ראיתיبني עלייה [רש"י: כת המקבלים פנישכינה] - והם מועטים. אם אלף הם אני ובני מהם; אם מאה הם - אני ובני מהם; אם שנים הם - אני ובני הם!" (טוכה מה ע"ב)

רבי שמעון מציל את העולם מחורבן

פעם אחת יצא רבי שמעון וראה שהעולם - חשך ונסתם אורו. אפיקלה גדולה כיסתה את פניו תבל, כאילו עבר כבד מסתיר את אור היום. אמר לו לרב אלעזר בנו: בא נראה מה רוץ הקדוש ברוך הוא לעשות בעולם. הלכו ומצאו מלאך אחד שדומה להר גבוה, ויוצאים מפיו שלושים שלhabot של אש. אמר רבי שמעון למלאך: מה אתה רוצה לעשות? אמר לו: רצוני להחריב את העולם, משום שלא נמצאים שלושים צדיקים בדור, שיגנו על הדור. [שכך גור הקדוש ברוך הוא על אברהם, שנאמר: "וְאַבְרָהָם הָיָה יְהִי", יהיה בגימטריא שלושים].

אמר לו רבי שמעון: בבקשה מך, לך לפני הקדוש ברוך הוא ואמור לו: בר יוחאי נמצא בעולם! הlk אונטו מלאך לפני הקדוש ברוך הוא ואמר לו: רבון העולם, גלי

וידעו לפניך מה שאמר לי בר יוחאי. אמר לו הקדוש ברוך הוא: לך תחריב את העולם
ואל תשניח בבר יוחאי.

כשהם המלאך שוב להחריב את העולם, ראה אותו רבי שמעון, אמר לו: אם לא
תסתלק, גוזרני עלייך שלא תעללה לשמים, ותהי מוכרכה לheidותם במקום שבו נמצאים
עزا ועוזיאל, אשר נידחו מ לפני ה' והפיל אותם ה' מן השמים לארצה! לכן לך שוב
בשליחותי - וכשתיכנס לפני הקדוש ברוך הוא, אמר לו: אם אין שלושים צדיקים
בעולם - שהיו עשרים, שנאמר (בראשית יט): "לא אשחית עבורי העשרים". ואם אין עשרים,
- שהיו עשרה, שנאמר: "לא אשחית עבורי העשרה", ואם אין עשרה - שהיו שנים,
שם אני ובני, שנאמר (דברים יט): "על פי שניים עדים יקום דבר", ואין דבר אלא עולם,
שנאמר (תהלים ל): "בדבר ה' שמיים נעשו", ואם אין שנים - הרי יש אחד, ואני הוא,
שנאמר (משלי ט): "זקיק יסוד עולם".

באותה שעה יצא קול ממשמים ואמר: אשרי חלך רבינו שמעון, שהקדוש ברוך הוא גוזר
למעלה - ואתה מבטל למטה. בודאי עלייך נאמר (שם קמיה) "רצוץ יראיו יעשה"! אחר בראשית
קה ע"ג

רבי שמעון מציל את העיר לוד ממכת דבר

אומר הזוהר הקדוש וזהר החדש רך ב מגילת רות מד ע"א) "וחכך בינו הטוב", אלו תלמידי חכמים,
שם כינו הטוב. מה יין הטוב עומד בכאן וריחו חולץ למרחוק - אף תלמידי חכמים
הם במקומם אחד, ותורתם הולכת למרחוק בכל מקום! ואפלו מלאכי השרת אין להם
כח לעמודם לפניהם!

פעם אחת היה דבר בעיר לוד. הגיע רבי שמעון בן יוחאי לעיר וראה בני אדם מתים.
אמר: "כל זה בעיר - ואני כאן! גוזרני שיתבטל!" שמעו בת קול שהיתה אומרת
למשיחיתים: "צאו מכאנן, שהרי רבי שמעון בן יוחאי כאן, שהקדוש ברוך הוא גוזר -
והוא מבטל!"

היה שם רבי חנינא, הילך ומספר זאת לרבי מאיר. אמר לו רבי מאיר: "מי יכול לעמוד
בשבחו ובמעלותו של רבי שמעון, האם לא גדול הוא ממשה!" שהרי משה רבנו, בבבואה
לעצור את המגיפה שפרצה בעם ישראל, אמר לאחריו (במדבר ייא): "קח את הפחתה ותנו
עליה אש מעל הפזבנה, ושים קטרת. ותוליך מירה אל העדה וכפר עליהם, כי יצא הקצץ
מלפניי ה' החל הצעפָן". ואכן אהרון עשה כן: "זיקח אהרן... וירץ אל תונך הקהלה... ויתנו את
הקטורת וכיכפר על העם, ויעמך בין הפחותים ובין החפים ותעציר הפגפה". כל זה היה צריך
לו למשה לטrhoח! ורבי שמעון בן יוחאי - במאמרו: הקדוש ברוך הוא גוזר - והוא מבטל
את המגפה!

רבי שמעון מבטל כח הנחש הקדמוני

עוד מסופר בזוהר (ח"ג ט א): רבי שמעון ראה נחש כשהוא מhilך ופיו פתוח, כמוין עצמו

לכלת ולהכיש אדם שנגורה עליו גזירה. קם רבי שמעון והניח ידיו על ראש הנחש. השפיל הנחש את פיו, וראה את לשון הנחש שהיא מרכשת. אמר לו רבי שמעון: נחש נחש, לך אמרו לנחש העליון, הוא הנחש הקדמוני, שהוא היצר הרע, השטן, ומלאך המורות - שרבי שמעון נמצא בעולם!

הכניס הנחש את ראשו לתוך ניקבת עפר [גומחה]. אמר רבי שמעון: גוזרני, שכשם שהנחש התנתנו חזר לתוך ניקבת עפר, כך גם הנחש העליון יחוור לניקבת התהום רבה!

התפלל רבי שמעון להצלת אותו אדם, ונשמע קול המכריין: הכוחות הממוניים על החשחתה, חייזרו למקומכם, שהרי רבי שמעון ביטל את כח החשחתה שבדבר זה. אשריך רבי שמעון שריבונך חוץ בכבודך! אתה רבי שמעון גוזר - והקב"ה מקיים; הוא גוזר - אתה מבטל!

רבי שמעון מוציא דיבוק ו לבטל גזירה

פעם אחת גזירה המלכות על ישראל שלא ישמרו שבת, ושלא ימולו את בניהם, ולא ישמרו טהרה. הלך רבי ראוון בן אסטרובלי והתחזה לרומאי, על ידי שינוי את תספורתו ומלבושו, והלך והתקרב אליהם עד שישב באסיפה אחת יחד עם גודלי המלכות. אמר להם: מי שיש לו אויב - האם ישריר אותו או עני אותו? אמרו לו: עני. אמר להם: אם כן, טוב יותר שהיהודים לא יעשו מלאכה בשבת, ועל ידי כך יקופח נתח נכבד מון הפרנסת שלהם. אמרו: יפה אמרת!

חזר ו אמר להם: מי שיש לו אויב - האם יבריא ויחזק אותו או שיחליש אותו? אמרו לו: יחליש. אמר להם: אם כן מוטב שננich להם למול את בניהם ביום השמיני, כדי שיחלשו. אמרו: יפה אמרת!

שוב חזר ו אמר להם: מי שיש לו אויב, האם ירבה אותו או ימעט? אמרו לו: ימעט! אמר להם: אם כן, הניחו להם לשמר טהרה ובכך יצמצמו את הילודה, ויתמעטו! אמרו: יפה אמרת! וביטלו את הגזירות.

לימים, התברר להם שהוא יהודי, והציגו שוב את הגזירות. החליטו היהודים לשלווח שליח אל הקיסר, עם דורון נאה, שישתדלuborom לבטל את הגזירות. אמרו: מי ילך? רבי שמעון בר יוחאי, שהוא מלומד בניסים. ואליו يتלווה רבי אליעזר בן רבי יוסי.

על רבי שמעון ורבי אליעזר על ספינה החולכת לרומי, והנה בספינה נגלה אליהם השד "בן תמליון", ואמר לרבי שמעון: בקש ממני - מה מבקש? אמר לו רבי שמעון: מי אתה? אמר לו: אני הוא בן תמליון, שלחני הקב"ה לעשות לך נס. בכיה רבי שמעון אמרה: ריבונו של עולם, ומה הניג שפחתו של אברהם אבינו, הוזמן לה מלאך ג' פעמי! ואני - איני ראוי שישב אלי מלאך אף לא פעם אחת! אך שוב אמרה: יבוא הנס מכל מקום, בין על ידי שד ובין על ידי מלאך, העיקר שישב هنا!

אמר לו בן תמליוו לרבי שמעון: הרני הולך כעת אל בית הקיסר, ואכנים את רוחי בתוך בטנו של הקיסר [דיבוק] ואצעק בשםך: "רב שמעון, רב שמעון! עד שתבוא אתה ויבקשו ממך לפיזני שאצא מון הבית!"

עשה בן תמליוו כאשר אמר, נכנס בבטנו של הקיסר, ומיד אחז בה שגועו, וצעקה ואמרה ללא הרף: "הביאו לי את רב שמעון בן רבי יוחאי, הביאו לי את רב שמעון!"

כעבור כמה ימים, הגיעו ספינותם של רב שמעון ורב אליעזר, והלכו ואמרו זו את לקיסר. שלח הקיסר לקרוא להם. שאלם: מה מבוקשכם כאן ברומי? אמרו לו: ברצוננו להביא דורון לקיסר מון היהודים. אמר הקיסר: איני מקבל מכם דבר, ואני רוצה דורון, אלא ברצוני רק שתוציאו את השד מבתי!

הביא לפניהם את הנערה, ולחשו רב שמעון ורב אליעזר: "בן תמליוו צאי! בן תמליוו צא!" והנה נשמע קולו של בן תמליוו האומר כי הוא יוצא, ובת המלך תתרפא, ובצאתו ישברו כל kali הזכוכית אשר בארכונו! ואכן כך היה, עם יציאתו, נשברו כל kali הזכוכית שבארומו.

אמר המלך לרבי שמעון ורב אליעזר: בשכר שרפאתם את בת המלך, בקשו ככל אשר תחפיצו, והכנסו לאוצר המלך וקחו כל מה שיש ברצוניכם!

וכנסו לאוצר המלך, ומצאו את האיגרת שהיו כתובות בה הגזירות. לחתו אותה וקרויה, ונותבבלה הגזירה. (מעילה ז ע"א ומפרשים)

ברכת ה' היא תעשיר

רב אלעזר בנו של רב שמעון, היה הולך בדרך לבית חמיין, יחד עם חבריו כשחט עוסקים בתורה. בעודם הולכים, פגשו את רב ייסא מלוחה ביהודי בלתי מוכר. מפיו של אותו יהודי יצא דברי תורה מתוקים ויפים. ראה רב אלעזר כי שכינה מרוחפת ושורה עליהם, אמר לרבי ייסא: רואה אני כי התחרבת עם השכינה! אמר לו רב ייסא: כך זה ודאי כי היהודי זה שכרטתו לעובודה אצליו והולך עימי כבר שלוש פרסאות, ואני פוסק מדבר דברי תורה טמיריים ועצומאים! בשעה שכרטתו לעובודה, לא ידעתי כי נדר מאיר הוא בתורה!

אמר רב אלעזר לאוטו היהודי: מה שאתה? אמר לו: יועזר. אמר לו, יועזר ואלעזר יושבים יהוד! ישבו על סלע אחד בשדה, ותחילה יועזר לדושן בדברי תורה. כשהסיטים, שיבחו רב אלעזר ואמր לו: יפה אמרת!

שאל רב אלעזר את יועזה: מה מעשיך? אמר לו, מלמד תינוקות היינו בעיר, אך כעת בא רב יוסי מכפר חנין לעיר, והעבירו כולם את ילדיהם מאצלוי, והושיבו אותם אצלו. כדי שלא לkopח את פרנסתי, המשיכו בני העיר לשלם לי שכר, כמו אותו הזמן

שהתינוקות היו אצלם. אולם הסתכלתי בעצמי, שלא ראוי לי ליהנות מהם בחיננס, ולכן השכרתי את עצמי לעבודה אצל החכם הזה.

ראה רבינו אלעזר כי עומד לפניו חכם מופלג, הבקי ברזי תורה, ויחד עם זאת הינו איש עני וצנוע. עבודה זו שקיבל בשבייל מחיתו, אינה לפי כבודיו אמר רבינו אלעזר: כאן צריך את הברכות של אבא!

כמוohlכו לרבי שמעון, התחיל יוועזר לשבת וללמוד אצלו בכל יום. ופעמַן כשבסקו בעניין נטילת ידיים, אמר רבי שמעון ליעזר: כל מי שלא נוטל ידיו כראוי, אף על פי שנענש למעלה - נענש גם למטה. ומה עונשו למטה? שגורם לעצמו עניות. ולעומת זאת, הנוטל ידיו כראוי, זוכה שגורם להשפיע על עצמו ברכות מלמעלה, ושורות הברכות על ידו כראוי, ומתברך בעושר.

באותו יום התchapקה רבינו שמעון אחר מעשיו של יועזר, כיצד נוטל הוא את ידיים, וראה שנותל במידה גדוולה של מים כראוי. עמד רבי שמעון ובירכו: "יְפָלָא יְדִיךְ מִבְּרֹכֹתִיךְ!" וכח היה. לא עברו ימים רבים, ויעזר מצא מטמון גוזל והתעשר עשר רב. כל יומו עסק יעוז בתורה מתוך הרחבה גדולה, והיה מחלק ממונו לצדקה, העניים היו מאוכלי שלוחנו, והיה שמח עליהם, ומראה להם פנים מאירות. רבינו שמעון, בראותו בגודלו ובהצלחתו, קרא עליו את הפסוק ועשה מא"ז אמתה פגיל בה, בקדוש ישראלי תנתקל!

זה יותר בראשית פ' ע"א

اري שבחוורה

רבי חייא ורבי יוסי היו מהלכים בדרך, לאסוף כספי צדקה עבור פדיון שבויים. המשמש שקעה, והלילה פרש את כנפיו. נכנסו השנאים למלוון דרכיהם ללון שם. בחוץ לילה כמו כدرיכם לעסוק בסתורי תורה. התעוררה בתו של בעל המלוון, ובראותה את האורחים קמים לעסוק בתורה, מיהרה והדליקה לפניהם נר, ועמדו בפתח החדר לשם עאת לימודם החדש. הרגישו בה החכמים, פתח רבי יוסי ואמר: "כִּי נְרֵמֶצֶה וְתֹרֶה אָרוּ" (משל ח), "נר מצוה" מרמז לאשה, המצווה על הדלקת נרות שבת, "תורה א/or" - רמז לבעל שהוא מצווה על לימוד התורה. וכן אף שהאשה אינה לומdot תורה, תורתו של בעל תאיר לה את נרה. רבי יוסי חפש בזה לשבח ולעוזד את האשה, שטרחה למען והדליקה להם את הנר. אולם אך סיים רבי יוסי את דבריו, נשאה האשה קולה בבכי רב.

ביןתיים קם גם האב, בעל המלוון, נכנס בינויהם, וראה את בתו עומדת וובכה. שאלו אותה אביה לסייעת הבכי, והוא סיפרה לו את מה ששמעה עכשוו מפי רבי יוסי. עמדו שניהם, האב ובתו, בפתח חורם של החכמים, ובכו. שאל רבי יוסי את האב: שמא חתנק, בעל בתק, לא זוכה לתורה, ובשל כך הנכם מצטערים? השיב האב: אכן כך. בשל כך אני ובתי בוכים ומצטערים.

פתח האב וסיפר לרבי יוסי כיצד אריע הדבר שנתן את בתו לאדם שאינו בן תורה. ומעשה שהיה כך היה: יום אחד עמדו הכהלים להתפלל בבית הכנסת, ואני בתוכם. פתאום ראו עיני בחור העומד על גג בית סמוך לבית הכנסת לעניית הקדש 'קדיש', קפץ מז הגג בקפיצה אחת גדולה, כדי להגיע לבית הכנסת לעניית הקדש שנאמר בצדبور. מאד התפעלת מஸירות נפשו ואהבתו העזה לקיום המצוות. אמרתי בלבבי בחור זה הינו ירא שמים בתכליות ובועל מידות - בודאי הוא גם בן תורה. ואם עדיין אינו גדול בתורה - לימד ויגדל. בחור זה היה צער, ועוד לאותו יום לא הכרתיו כלל, אך מעשהועשה בלבי רושם רב, ובאותו יום הצער לו את בתاي לאשה. רק לאחר הנישואין התבדר לי עד כמה טעיתי, שכן החתן נתגלה כבור עם הארץ, ואפילו לקרוא קריית שמע ולברך על המזון אינו יודע. ניסיתי ללמדו - המשיך האב בספר - ואף ניסיתי לשכור לו תלמידי חכמים שלמדוהו, אך מסתבר כי החתן אינו רוצה ללמידה, ואף יתכן שאינו מסוגל לכך כלל. מאז הנהנו שרוויים בצער רב ואינו יודע מה עליינו לעשות.

נענה רבי יוסי ואמר לאב: אם אתם יכולים לבקשו שיתנו גט לאשתו, עשו זאת. ובאמ לא יסכים, יתכו שילודן בן שייהיה גדול בתורה: עוד הם מדברים, והנה החתן הצער נכנס לחדר בדילוג ובקפיצה והתיישב ליד האורחים. הביט בו רבי יוסי וראה את פניו מעודנות ואור גדול זורח מהן. אמר: רואה אני בעיר זה שאור התורה יקרין ממנו. אני ידע אם הוא עצמו יגדל בתורה, או שהוא יליד בן שיאיר את העולם באור התורה. שמע הצער את דברי רבי יוסי - שחק וחיק. אמר: ברשותכם, אומר לפניכם דבר: פתח הנער ואמר: "צער אני לילמים ואתם ישישים, על פנו צחלי תי ואיריא מלחות עלי אנטכם" (אייב לט ח), ואז החל לדרש בפסק זה וגילה בו סודות נעלמים. ישבו רבי יוסי ורבי חייא משתאים ונזהמים למראה עיניהם ולמשמע אוזניהם.

כששים הצער לדרש, אמר להם: היות והנני צער מאוד, קיבלתי על עצמי לשתחוק ולא להראות חכמתי במשך חודשיים. אtamול הסתיימים המועד, ומן השמים כיוננו שבתו לאן לשמווע דברי תורה. ועתה שזכהתי לאלה חכמים גדולים כמותכם, אומר לפניכם דבר נוסף. פתח ודרש בפסקוק "כי נר מצוח ותורה אורה", ופיו שפע דברי תורה עמוקים בסתרי סתרים. עמדו החכמים מלאי התפעלות: מנין לנער צער ורך בשנים חכמה כה عمוקה גדולה ונפלאה!!

אמר להם: אני מבבל, ובנו של רב ספרא אני, לא זכיתי להכיר את אבי כי התייתמתי ממנה בעודי תינוק עיריסתי. כאשר באתי לארץ ישראל וראיתי את החברים שהם ארויות בתורה, קיבלתי על עצמי להסתתר, שלא יכירו בי הבריות. אשרי חלק שזכהתי לפגוש אתכם בביתן!

עוד הצער מדבר - ורבי יוסי לא יכול להתפרק עוד - נשא קולו ובכח. נענה רבי יוסי ואמר: אשרי חלק שזכהתי לשמע מפיק דברים נפלאים אלה, אשר לא זכיתי לשמעם כמותם מאיש עד היום!

כאשר התגלתה האמת, לא ידעו האשה ו아버지ה את נפשם מרוב בכיה ומרוב שמחה. גם החכמים שמרו בשמחתם מאד. ערכה הרעה הצערה את השולחן לסעודה, ובתוד הסעודה פתח הנער ודרש ארוכות בסודות ברכת המזון. כל הלילה ישבו החכמים עם הצער, עם רעייתו ו아버지ה, והשתעשעו בדברי תורה. כשהאהיר היום בירכו על המזון, ושוב חיבקו ונישקו החכמים את החתן בחיבה מופלגת.

אמר רבי יוסי: כיון שזכינו לכל זה, ודאי יום משתה הוא היום, ובכן לא נמצא מהבית עד שנעשה משתה גדול לכל אנשי העיר. משתה זה אינו משתה הוללות, אלא משתה שהקב"ה חפצ בו. בירכו החכמים את האשה שתהא שמחה שלימה. ולאביה אמרו שיכין סעודה גדולה לכל אנשי העיר.

אנשי העיר באו להווג בשמחתה של המשפחה, שזכה לחתן מפואר זה. במשתה פתח החתן ודרש בדברי תורה, והיו הכל שמחים ומטענים על דבריו. כל היום אריך המשתה, ולוут ערב נमנו וגמרו אנשי המקומם למנות את החכם הצער לראש ולמניג הקהילה. רבי יוסי ורבי חייא לנו במקום לילה נוספת, ולמחרת נפרד מחהתו וממשפחו בברכה ובחוקרה רבה.

המשיכו בדרכם וכעבור זמן מה הגיעו אל רבי שמעון בר יוחאי. נשא רבי שמעון את עינויו ו אמר להם: רואה אני בכם שהייתם שני ימים ולילה אחד במשכנו של המלך מטטרון^ז [מלך זה הוא מלך הגדול הפמונה על עולם היצרה, ורבי שמעון השגיה ברוח קודשו כי בעניר צער זה שורה מרוחו של מלך זה]. נער זה - המשיך רבי שמעון - לימד אתכם גנזי נסתירות וגילה לכם סודות עליונים. אשר חלקכם בניי

סיפרו לו רבי חייא ורבי יוסי את כל המעשה, גענה רבי שמעון ואמר: אשריכם, ואשרyi חלקי זכר אני כי יום אחד הליך עמי רב ספרा, אבי הנער, בדרכך. בעית שנפרדו, ברכתיהם שיזכה לבן שיהיה ארי שבחברה. מצטער אני עתה שלא ברכתיהם שיזכה גם הוא לראותם בגודלתו. ואמנם בנו גדל ונעשה ארי שבחברה, אך אביו לא זכה לראותו. אשריכם, בני, שזכו אתם לראותנו! (זהר פרשת ורומה קsha סע"ב)

מעשה באשה בצדון

מעשה באשה אחת בצדון, שהיתה עשר שנים עם בעלה ולא ילדה. באו לפני רבי שמעון בר יוחאי ובקשו להתרשם זה מזו. אמר להם רבי שמעון: כשם שנישאתם זהלו במאכל ובמשתה, שעשיתם סעודות נישואין, כך תפרדו זה מזו מתוך מאכל ומשתה.

קיבלו דבריו ועשו סעודה גדולה. בתוך הסעודה אמר האיש לאשתו "בתاي, בחרاي חפצ טוב שיש לי בבית, ואת רשאית ליטול אותו עמך בהיליכתך לבית אביך".

מה עשתה האשה? השكتה את בעלה הרבה יין עד שהשתכר. כשנרדם, רמזה לעבדיה שיטלו אותו במיטתו אל בית אביה. כשניעור מינו שאל אותה: בתاي, היכן אני נמצא?

והיא ענתה לו: בבית אבי אמר לה: ומה לי לבית אבי? ענתה לו: הרי אמרת לי לבוחר חוץ טוב שיש בבית ואני רשאית לחתמו עמי בבית אבי. אין לי חוץ טוב בעולם יותר מכך!

הלכו להם לרבי שמעון, והוא ראה את האהבה השוררת ביניהם, עמד והתפלל עליהם ונפקדו בבניים. (ילקוט בראשית טז)

רבי שמעון מציל את תלמידו ממלאך המוות

כיצד סילק רבי שמעון את מלאך המוות כדי למנעו ממנו ליטול את נשמתו של רבי יצחק?

רבי יצחק, תלמידו של רבי שמעון, חש כי קרב עתו למות, ובא לבקש מרבי יהודה שלושה דברים: א. שיזכיר ויאמר דברי תורה ששמע ממנו, כי זכות היא לאדם שנפטר שאומרים דברי תורה בשמו. ב. שיזכה את בנו יוסף ללימוד תורה, כיון שהוא כבר לא יכול לעשות זאת. ג. שבמישך כל שבעת הימים יעלה על קברו ויתפלל עליו.

שאל אותו רבי יהודה: ומניין לך כי קרב עיתך למות? הוא ענה לו, כי ראה שנסתלק ממנו הצלם וזה מעיד כי קרב זמן.

הlek רבי יהודה עם רבי יצחק אל רבי שמעון, ומצאוו כשהוא עוסק בתורה. כאשר ראה רבי שמעון את רבי יצחק, הבחין במלאך המוות כשהוא רץ ומרקך לפניו! עמד רבי שמעון ואחז בידי רבי יצחק והכריז: "מי שרגיל להכנס - שיכנס, מי שאינו רגיל להכנס - לא יכנס!" נכנסו רבי יצחק ורבי יהודה, ואילו מלאך המוות נקשר בחוץ עקב הגירה שגורר רבי שמעון שלא יכנס. התבוננו רבי שמעון וראה כי השעה היودה לניטילת נשמתו רבי יצחק היא השעה השמינית שבימים, וכעת עדין לא הגעה שעה זו.

הושיב רבי שמעון את רבי יצחק והחל מלמדו תורה, ובינתיים הושיב את בנו רבי אלעזר ליד הפתח והורה לו לבב ישוחח עם אף אחד, ולבל יתנו רשות כניסה לאף אחד! ואם ירצה מישחו להכנס - ישביע אותו לבב יכנס!

ביןתיים קם רבי שמעון ואמר: "רבונו של עולם, מוכר וקרוב לנו רבי יצחק, והוא משבע העיניים שככאו [כד כינה רבי שמעון את בני החבורה הקדושה שבבו אותו ולמדו ממנו את סודות התורה], אני מחזק בו ותן אותו לי!"

יצא קול ואמר: הכסא של רבי יצחק קרוב לכיסיו של רבי שמעון. הרי שלך הוא ואתה תביהו עמק בזמנו שתעללה לשכון בכסאך. ענה רבי שמעון ואמר: ודאי. ביןתיים ראה רבי אלעזר את מלאך המוות כשהוא מסתלק, ואמר: אין שליטה לרצעת האש [כוחו של מלאך המוות המעניש את הבריות] במקומו של רבי שמעון! אחר פרשת וחי רוי ע"ב

๙ פטירתו טו

טו טו

מֶלֶךְ בָּחָר גַּשְׁמִיא – עִם הַנְּגִיאָא אֲחֵיהָ, זֶה מְבָנֵי עַלְיהָ – אֲדֹנָנוּ גָּר יוֹחָאי!
שָׁלוֹם רַב עַל מְשֻׁלְּגָנוּ, מָה יִפְאַו וְמָה טוֹבָן, דּוֹבֵר אֶמֶת גַּלְגָּלָן – אֲדֹנָנוּ גָּר יוֹחָאי!

טו טו

ash mosobbat at habayit

באותנו יום שעמד רבינו שמעון להסתלק מון העולם, התכנסו החברים לביתו, כדי לשמעו ממן רזי תורה ולהיות נוכחים בעת הסתקותו, וכך היה הבית מלא בחכמים רבים.

נשא רבינו שמעון את עיני, ראה את הבית מלא באנשים, בכיה ואמר: בפעם אחרת שהייתי חולה, היה רבינו פנחס בן יאיר בביתו, ועליתי לנו עדן לבחור את מקומי, ומשםיסים הויספו לי עוד שנות חיים – עד עתה. ובכל אותן שנים, הייתה אש השכינה מסבבת את ביתתי תמיד, מעולם לא נפסקה האש, ולא היו יכולם להיכנס לביתי אלא ברשות. ועתה אני רואה שנפסקה האש, ולכן התמלאה הבית באנשים.

בעוד כל החכמים יושבים, פתח רבינו שמעון את עיניו וזכה לראות מראות אלוקים ונילוי שכינה, אז שוב סיבבה האש את הבית, עד שלא יוכל החכמים להישאר, יצאו מן הבית וישבו מבחוץ. ונשארו בבית רק רבינו אלעזר בנו, ורבינו אבא.

כינוס חברים

אמר רבינו שמעון לרבי אלעזר בנו: צא וראה אם נמצא כאן רבינו יצחק, שאני ערבותי בעדו להוליכו עמי לנו עדן בעת הסתקותי [ככובה במעשה הקודש]. אמר לו שיסדר עניינו ואחר כך ישב אצלך, אשרי חלקו, שיזכה לעלות עמי לנו עדן.

קס רבינו שמעון לכבוד השכינה ולכבוד נשמות הצדיקים שהגיעו לביתו, שחק וشاء: היכן הם החברים שהיו באידרא רבה [התועדות גדולות] למה יצאו לחוץ עם שאר החכמים? קס רבינו אלעזר והכניס אותם, שייהיו נוכחים בעת שיגלה רבינו שמעון את סודות התורה. וכך היה בבית: רבינו אלעזר, רבינו אבא, רבינו יהודה, רבינו יוסי, רבינו חייא, ורבינו יצחק. פנה רבינו שמעון לרבי יצחק ואמר לו: כמה יפה חלקי! כמה שמחה צרכיה להתוסיף לך היום זהה שאתה מזמין לעלות עמי לנו עדן.

גילוי סודות התורה

אמר רבינו שמעון: הנה עתה היא שעת רצון לגלוות סתרי תורה, ואני רוצה להיכנס בלי שום בשואה לעולם הבא, לנוotros דברים קדושים, שלא גיליתי עד עתה, אני רוצה לגלוותם לפני השכינה, שלא יאמרו עלי בגין עדו, שביחסורו נסתלקתי מון העולם. עד עתה היו הסודות שמורים ונעלמים בלבבי, כי דעתך הייתה שלא לגלוות בעולם זהה

כל, ורציתי להיכנס בהם לעולם הבא ולדרשו אותם שם.

ועתה, כך אני מסדר את אופן מסירת סודות התורה: רבוי אבא יכתוב כל מה שישמעו, ורבוי אלעזר בני למד ויחזר בפיו על דבריו, ושאר החברים אין להם רשות אלא רק להרהר בלבם, אבל לא יוציאום מפהם.

הסטודנטים החברים במקומותיהם, נתענו רבוי שמעון בטליתו וישב על מיטתו, פתח ופירים את הפסוק: "לא הפתרים יהללו זה ולא כל ירדי דזקמה". אחר כך הוסיף ואמר, כי בעת בא הקב"ה עם הצדיקים שבגו עדן, כי הקב"ה חפש בכבודם של הצדיקים יותר מכבוד עצמו. הנה נשמת رب המנוח סבא נמצאת כאן, וסבירה באו שבעים צדיקים, והם חוקקים ומעוותרים בעטרות מרוקמות מעשה חשוב. כל אחד משבעים הצדיקים מאייר מזוהר זיו השכינה, וכולם באו לשם מותך שמחה את סתרי התורה שיתגלו הימים.

בעודו יושב, אמר רבוי שמעון לחברים: הרי נשמת רבוי פנחס בן יאיר חמיה באה לאן! המכינו לו מקום מיוחד. האזעזו החברים וкоמו כולם ממוקמים, וישבו בירכתי הבית. רבוי אלעזר ורבוי אבא נשאו לפניו רבוי שמעון, כי היו צרייכים לשם הטוב את כל דבריו.

זמן ממושך גילה רבוי שמעון סודות תורה נשגבים, וכולם מקשיבים לדיבוריו, אף המלאכים העליונים, והצדיקים שבאו מגן עדן.

פטירת המאור גדול

אז אמר רבוי שמעון את הפסוק: "אני לדודי ועלי תשוקתו", פירושו כשהאני משתמש לדודי שהוא הקב"ה, אז גם הוא משתמש אליו. כל הימים שהייתי מקשר בזה העולם, התקשרתי והתבדדתי בקב"ה, ולכן עתה בעת הסתלקותי - "עלוי תשוקתו", כל חשוק ואהבתו בחשך רב אליו ורואה לדבר, שהוא וכל מחנה הקדושה שלו, באו לשם דברי בשמחה לבב, שנאמר: "כִּי שֵׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה חִיִּים עַד הָעוֹלָם".

אמר רבוי אבא: לא הספיק המאור גדול לסיים פסוק זה, אלא אמר רק "כִּי שֵׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה", ובמילה "חִיִּים" עיכבונו מן השמים, לרמז שכבר אין לו חיים בעולם זהה. ואני הכותב חשבתי לשם עוד מפי, ולכתוב יותר, אבל לא שמעתי יותר. ולא זקפתני ראש, כי האור היה גדול מאוד, עד שלא הייתה יכולה להסתכל על מקומו של רבוי שמעון. בתוך כד נזדיעתי כי שמעתי קול של מעלה שכרייז ואמר: "כִּי אָרֶךְ יָמִים וְשָׁנּוּת חִיִּים וְשָׁלוּס יוֹסִיףוּ לְךָ".

אחר שהסתלק רבוי שמעון, כל אותו היום עדריו לא פסקה האש מן הבית, והמשיכה לסבב אותו כפי שישיבה מעט שהתחילה רבוי שמעון בגלוי הסודות. ולא היה מי שיגש אל רבוי שמעון, לפיו שלא יכולו, כי האור והאש היו מסביבים אותו כל אותו היום.

בכ' ומספר

אמר רבי אבא: נפלנו על הארץ וצעקו מלחמת הצער הגדול! ואחר שנסתלקה האש, ראייתי את המאור הקדוש קודש קודשים שנסתלק מעולם, מעוטף בטליתו, שוכב על צד ימינו ופניו שוחקות. קם רבי אלעזר בנו ולקח את ידי אביו ונשך אותם, ואני לחכתי את העפר שהיא תחת רגליו הקדושים.

בתחילה לא יכולו החברים לבכות, ורק לבסוף החלו לבכות על הסתלקות רבם מאור עינם, אף רבי אלעזר נפל שלוש פעמים על פניו אביו, ולא יכול לפתח פיו ולדבר מלחמת תוקף הצער, ורק אחר כך פתח פיו ואמר: אבא, אבא, שלושה היו וחזרו להיות אחד! [היאנו שבתחלתה היו רבי שמעון, רבי פנחס בן יאיר, ורבי אלעזר, ועתה נותר רק הוא רבי אלעזר]. עד עתה השכינה והמלכים ונשומות הצדיקים - כולם היו כאן, שהיית חי ודורשת בסודות התורה, אבל כתע תזוז השכינה ותלך עם כל פAMILIA של מעלה, וגם נשומות הצדיקים יפרחו ויעלו לגן עדן. והחברים תלמידיו רבי שמעון שעדי עכשו שתו יין וחלב ומים חיים מפי רבם, כולם יישטו דם [זהיאנו ילמדו סברות משובשות ומרות כדום, במקרים מיים חיים. כמו שאמר רבי יוסי זוהר בראשית ר' ע"א]: מן הימים שיצא רבי שמעון מהמערה, היו מתגלים לחברים סודות עליונים כאלו שניגנו באוთה שעה בהר סיינ. אחר שנפטר, מה כתוב? "וישברו מעינות תהום וארבבת משימים". היו החברים מרחסים דברים, ולא מתקיימים בהם].

מנוחתו כבוד במירון

קס רבי חייא ואמר: עד עתה היה המאור הקדוש מסתכל ומשגיח עליו ומלמד לנו דרכי חיים, עתה אין עוד שהות לבכות ולהספיד, אלא מוטל עליו לעסוק בכבודו הראי לו. כמו רבי אלעזר ורבי אבא, לקחו אותן ממיטתו והוליכו לו לחדר אחר, ורק הם התעסקו בהולכתו ובטהרתו.

מי זכה עוד לזה שהרבה חכמים באו להליך כבוד אחרון לרבי שמעון. מכל הבית עליה ריח טוב מבשמי גו עדן, מנשומות הצדיקים שבאו לקבל פניו.

והנה כשרצנו להוליכו למקום מנוחתו במירון, באו ניבורים ובעלי מלכחה מכפר ציפורி, לחתת את ארון האלוקים של רבי שמעון בחזקה, לקבור אותו אצלם בכפר ציפורי, ובני מירון היו דוחקים לבני ציפורி להחזירים לאחרוריהם שלא יקחו מהם את ארון האלוקים. היו בני מירון צועקים יחד באוגודה אחת על בני ציפורי, וחשבו עצות ותחבולות שלא יניחו לרבי שמעון להיקבר בכפר ציפורי, כי התניראו בני מירון שמא לא יקבר רבי שמעון אצלם.

משמים סייעו בעדרם. אחר שמייתו של רבי שמעון יצא מהצד הבית, עלהה באוויר השמים, ועמדו אש להוט היה לפני מיטתו. ובעת שההמיטה פרחה באוויר, יצאה בת קול מן השמים שכולם שמעו: **התכנסו ובואו והתקבזו להילולא של רבי שמעון, יבואו שלום ינוחו על משכבותכם!**

נכנסה מיטטו של רבי שמעון מעצמה למערה בכפר מירון, שמעו בת קול שיצאה מהמערה ואמרה: "זה האיש מרעיש הארץ מרגיז מלוכות, כמה מקטרים משתמשים ברקיע ביום זה בזכותו". זה רבי שמעון שהקב"ה משבתבבו לפני פמליא של מעלה כל יום. אשרי חלקו בנו עדן, הרבה אוצרות עליונים שמורים לו למעלה. עליו נאמר: "וְאַתָּה לְךָ לִקְצֵן וְתַנִּיחֵן וְתַעֲמֹד לְגַרְלָךְ לִקְצֵן הַיּוֹמִים!" (אידרא זותא. ספר "אור היקוד הם יקרים")

עפר עפר, כמה אתה חצוף!

אחר פטירת רבי שמעון, השיטה רבי חיית בארץ, נשק את העפר, ובכח ואמר: עפר, כמה אתה קשה עופר! כמה אתה בחוץ? שכל מהמוני העין יركבו לך, כל עמודי אורות העולם תאכל ותשחק. כמה אתה חצוף, המאור הקדוש [רשב"י] שהיה מאיר את העולם, השליט הגדול שמנונה, שזכה מועמידה את העולם, יركב לך. רבי שמעון, אור המאור, אור העולמות, אתה נركב בעפר - ואתה מקיים ומנהיג את העולם!

השתומים רגע אחד, ולאחר כך אמר: עפר, עפר, אל תתגאה, שלא ימסרו לך עמודי העולם, שהרי רבי שמעון לא יركב לך! (קדמתה ספר הזוהר ד ע"א)

התהפק העולם

יום אחד נרדם רבי יהודה תחת עץ, וראה בחלומו שმתקנים ארבע כנפים, עליה עליון רבי שמעון, והכנפיים מעלות אותו מעלה מעלה אל הרקיע. מחזק רבי שמעון בידו ספר תורה, וספר סודות עליונים, ומעלה אותן לרקיע - ולא הותיר כל ספרי הסודות העליונים וגדרה שלא העלה אותן עמו. עלה ועלה, עד אשר התכסה מעיניו של רבי יהודה ולא ראה.

כשהתעורר, אמר: ודאי משפט רבי שמעון, החכמה הסתלקה מארץ! אויל לדור שהאב הטובה זו, שהיו סומכים עליה עליונים ותחתונים, נאבדה מהם!

בא רבי יהודה אל רבי אבא, וסיפר לו את חלומו. הרים רבי אבא את ידיו על ראשו, ובכח ואמר: רבי שמעון הריחו בבחינת ריחים, שתווחנים ממנו מן טוב כל יום, ולוקטים אותו בשפע רב [ככתוב: "הַפְּמִיעַט אָסֶף עֲשֶׂרֶת חָמְרִים"]. ועכשו - הסתלקו הריחים ופסק המן, ולא נשאר ממנו בעולם, אלא מעט שבמעט [כמו כתוב על המן ושות טז]: "קַח צְנַצֵּת אֶתְתָּר שְׁמָה מֵלָא הַעֲפָר מִן הַנֶּחָם אֲתָּה לְפָנֵי ה' לְמַשְׁמַרְתָּ". עכשו מי יכול לגלוות סודות?! וכי ידע אותם?!

היה רבי יהודה בוכה על רבי שמעון כל יום, שהרי היה רגיל להיפגש עמו באידרא [התוועדות] הקדושה. אמר: אויל שלא הסתלקתי אותו يوم, ולא לראות דור זה, שהרי התהפק העולם! (וואר בראשית רזי ע"א)

๙ רבי אלעזר מז

יון בן יין

רבי אלעזר, בנו של רבי שמעון בר יוחאי, היה גם הוא מגדולי עולם. כשאביו אמר "ראיתי בני עלייה והמה מועטים" הוא כלל עימיו את בנו רבי אלעזר. וכמו כן אמר שהוא ובני ייחד יכולם לפטר את העולם כולם מן הדין מיום שנברא ועד עכשוי. (טוכה מה ע"ב)

רבי אלעזר היה בצעירותו בעל מינדי גוף גדולים, וכן היה בעל כוח אדיר, והוא אוכל הרבה משומס שגופו היה דורש זאת. אמו הייתה מכינה עבורי מזו בכמותות גדולות והיה אוכל כל מה שהיה מכינה לו. يوم אחד באו סוחרי חמורים אל אביו לחתת תבואה, ראו את רבי אלעזר יושב ליד התנור, והיתה אמו רודה פת מהタンור – והוא אוכל, ושוב אמו רודה – והוא אוכל, עד שאכל את כל הרכבות. אמרו החמורים זה לזה: נראה כי נחש רע שורה בתוך מעיו של זה! הולך הוא להביא רעבון לעולמו! שמע זאת רבי אלעזר, וכשיצאו לעסקיהם, נטל את חמורייהם והעללה אותם לעליית הגג. כשהשבו, ביקשו את חמורייהם ולא מצאו. נשאו את ענייהם וראו אותן נתוניות בעליית הגג, אך לא יכלו להורידם ממש. הלכו לאביו רבי שמעון וסיפרו לו את המעשה. אמר להם: שמא דבר רע השמעתם לו? אמרו החמורים: לא אדוני, אלא כך היה המעשה. אמר להם: ולמה הכנסתם בו עין רעה וצראה? האם משלכם הוא אוכל או עליכם מוטלים מזונותיו?! הלווא מי שבראו – ברא לו מזונותיו! אך אף על פי שלא נהגתם בשורה,anco ואמרו לו בשמי שיריד לכם את החמורים.

הפלא האחרון היה גדול מן הראשון, שכאשר העלה את החמורים, העלה אותם אחד אחד, וכעת כאשר הורידם – הוריד שניים שניים!

יחד עם זאת, כאשר למד תורה, למד במסירות נפש כזו, עד שתשו כוחותיו כליל, ולא היה מסוגל לשאת אפילו את טליתו! (מדרש שח"ר ה יד ט)

בימים הבר מצוה שלו עשה רבי שמעון משטה גדול ואמר שעתה נכנסת בו נשמה קדושה. (זוהר חדש בראשית יד א)

קורא ליסורים: בואו אחוי ורعي!

רבי אלעזר היה עוזר לשליטונות בחיפוש אחר גנבים, והיתה כוונתו לשם שמיים. ואולם חכמים חלקו עליו וסבירו שאיןנו צריך להתעסק בכך.

קרה לו פעם שגרם עונש מוות לאדם שלא בכוונה. הצעיר על כך מאד, אך מן השמים גילה לו שאדם זה ראוי היה להריגה, כיון שעבר עבירות חמורות ביותר.

לא התיישבה דעתו עד שעשה נסיון לברר אם תשלוט בו אש של גהינום. הוא ביקש

מהרופאים שיחתכו מהשומן שלו ויניחו בו בשמש לדראות אם ישريح או לא. כאשר ראה שלא הסריה, קרא על עצמו "אף בשרי ישכו לבטה".

למרות הצלחת הניסוי, הוא לא הסתפק בכך, וקיבל על עצמו יסורים כדי לכפר עליו. הוא היה קורא בלילה ליסורים שיבואו: "אחוי ורעני, באו!" כך קרא להם כי קיבלים באהבה. ואכן קיבל ייסורים עצומים, שחיו ופצעים בכל גופו. בערב היו מציינים על מיטתו שישים סדינים נקיים, ובבקיר היו כולם מלאים דם!

اشתו הייתה מטפלת בו במסירות, ובכל בוקר הייתה מכינה לו רפואה - שישים מיני מאכל עשויים מתאימים, והיה אוכל מהם וمبرיא. היא לא הייתה נותנת לו לילכת בבית המדרש, כדי שלא יצערו אותו החכמים [שהרי היו מקפידים עליו על שהיה מוסר גנבים למלכות].

בקיר היה אומר ליסוריו: עיזבו אותי. כי רצח להיות פניו לעסוק בתורה.

יום אחד שמעה אשתו איך שהוא אומר בערב ליסורים שיבאו עליו. מהתמה נגדו ואמרה לו: אתה הוא ש מביא על עצמך את היסורים! אתה מכלה את הממון שהבאתי מבית אבי, במאכלים הרבים שאני צריכה להכין לרפואתך, ובבגדים הנרקבים מחמת היסורים! מרדה בו, והלכה לבית אביה.

עלית העילות וסיבת הסיבות סיבב שבאותו יום אניה אחת עמדה לטבעם בים, והוא בה שעיסים מלחים. נדרו המלחים, שאם זכוו של רביע אלעזר תנוג עליהם וינצלו, הם יביאו לו דורון חשוב. הם אכן ניצלו, וכל אחד מהם הביא לרבי אלעזר דורון - עבד, ובידו ארנק מלא כספי עבדים אלו הכינו לו את מיני המאכלים שהיה זוקק להם לרפואה, והוא אוכל אותם וمبرיא.

יום אחד אמרה אשתו לבתיה: וכי ותבדקי מה אביך עושים היום, וכייד הוא מסתדר. הגיעו ומצאה אותו שהוא מסודר היטב! אמר לה: וכי אמרי לאםך: העושר שלנו, גדול משליהם.

אכל ושתה, עד שהבריא והתחזק. ולאחר שעתה לא היה מי שייעכב בעדו לצאת, יצא לבית המדרש. באותו יום באו ושאלו אותו על שניים ספקות בדיני דם, וטירר את כולם. ריננו החכמים אחריו, היתכנ ש אף אחד מהם לא יהיה דם טמא!! אמר: אם אני צורך, ילדו כל אותן נשים בנים זכרים, ואם איןני צורך תהייה לפחות נקבה אחת ביניהם. למען ילדו כולן זכרים, וקראו אותם על שמו "אלעזר". (בבא מציעא פג ע"ב - פד ע"ב)

פתרונות רביע אלעזר

לפני שנפטר רביע אלעזר, אמר לאשתו: אני יודע שהחכמים יש להם לבטח עלי, על שהייתי מוסר גנבים למלכות, ואני חושש שאתה לא יעסקו כראוי בקבורתני. לכן, אחר

מותי, השכיבי אותו בעליית הגג, ואל תודיעי שנפטרתי. ואין לך לחוש שמא תשלוט בי רימה או ריקבו.

נפטר רב אלעזר, ועתה אשתו לדבריו. היא השכיבה אותו בעליית הגג, ולא גילתה אף אחד שבعلלה נפטר. כשהיו אנשים באים לביטם לדzon, היו בעלי הדינים אומרים טענותיהם, והיתה יוצאת בת קול מעליית הגג: פלוני זכאי ופלוני חייב.

מידי פעם הייתה אשתו עולה לעליית הגג, ובודקת בשערותיו - היא ראתה שכasher נטלשה לו שערה, הייתה יוצאת טיפת דם, כמו בעת תלישת שיעיר מאדם חי! פעם ראתה תולעת יוצאת מאוזנו, והחללה חרדה שמא עכשי גוף יركיב. בא אליה בחלים ואמר לה, שאין מה לחשוש, תולעת זו היא עונש עבורו על שפעם אחת שמע שמזלאלים בתלמיד חכם ולא מחה כמו שצרכיך היה למחות. (בבא מציעא פ"ד ע"ב)

יבנס בן אצל אביו

כך היה מונה בעליית הגג, כעשרים שנה. עד שנגלה רב שמעון בר יוחאי בחלום לבני מירון ואמר להם: "גוזל אחד יש לי ביןיכם, لما אינכם מנהיים אותו להגען אליו!" כאשר נודע הדבר שהוא נפטר ורצו לקוברו במירון, תושבי "גוש חלב", שם היה רב אלעזר, לא הרשו לקחתו משם. הם עמדו במקומות ובחניות ומנעו כל נסיאן לקחתו, כיוון שככל זמן שהיה נמצאה שם לא הזיקה שום חייה רעה בבני המוקם.

חיפשו בני מירון הזדמנויות לקחתו לקבורה מבלי שירגשו בכך תושבי גוש חלב, וכן פעם אחת, בערב יום כיפור, כשהחציבור היה טרוד בהכנות ליום הקדוש, נטלווה והובילווה למערה שבמירון. הם ראו שני נחשים של אור שהלכו לפניהם, וראו בכך אותן משימים שהפעם יצליח הדבר בידם.

כשהגיעו למערה, שאלו מי יכנסנו, אמרה אשתו: אני אלך ואכניסנו! מצאו שם נחש ארסי סוגר את הפתח וושומר שאף אחד לא יכנס, אמרו לו: נחש נחש, פתח פיך, ויכנס בן אצל אביו פינה הנחש את הפתח, ונטמו רב אלעזר ליד אביו במירון. (קהלת רבה יב בבא מציעא פ"ד ע"ב)

לימים, כאשר נפטר רב יוסף, בנו של רב אלעזר, רצvo גם כן לקוברו באותו מערה סמוך לאביו וסבו. שוב מצאו שם נחש שהקיף את פתח המערה ולא אפשר להיכנס. ביקשו מהנחש שישור, כדי שיוכנס בן אצל אביו, ולא סר. סבורים היו העם, שאינו גדול כאביו, ולכן אין ראוי להזכיר שם. יצאתה בת קול ואמרה: לא מפני שזה גדול מזה, אלא זה היה בצער המערה, וזה לא היה בצער מערה! (בבא מציעא מה ע"א)

זכותם תנגן עליינו ועל כל ישראל, אמן!

⇒ שער ההלכה ⇒

⇒ מצות ספירת העומר ⇒

וספרתם לכם מפוזרת השבעת, ביום הביאכם את עמר התנופה, שבע שבעות תשבות תהילתייה. עד מפוזרת השבעת השביעית תספרו זומישים יום, והקරבתם מזוזה וודעה כלא ויקרא נס. שבעה שבעות תספר לך, מהול זרמיש בקומה תול לספר שבעה שבעות (דברים ט ט).

חמשים יום

נאמר בתורה "יספרתם לכם מחרת השבת", וקיבלו רבותינו ז"ל, שפירוש "מחירת השבת", הינו מחרת יום טוב הראשון של פסח, כי גם יום טוב נקרא בתורה 'שבת', ואין הכוונה לשבת בראשית". פירוש, כל שבת רגילה נקראת 'שבת בראשית'. וייןנו, שכמו שהשבת הראשונה שבבריאת העולם באה לאחר שת ימי השבעה, כך לעולם ועד כל שבת באה לאחר ששת ימי השבעה. וקיבלו חז"ל שאין כוונת התורה שנתחיל לספור את העומר ביום ראשון שחררי שבת רגילה שבתוון הפסח, אלא מיום שחררי יום טוב ראשון של פסח, שנס יום טוב' נקרא 'שבת' בתורה, שבותיהם בו ממלאתה]. על כן במצואי יום טוב ראשון של פסח, מתחילה לספור ספירת העומר. (רב)

הגמרה במסכת מנחות (סה ע"א) הביאה כמו ימים טובים שהנהיגו חכמי ישראל בתקופת בית המקדש השני, ומחמות מעלות ושמחות, אסור להתענות או להסתfibם בהם. וחלק מהימים הטובים הללו, קבעו חז"ל איזות לוינוחים שהיו מצויים בזמנים לחכמי ישראל עם הצדוקים והבבאים הרשעים שהיו כופרים בתורה שבעל פה, ולפי הבנות המוטעית והמשובשת, היו מסלפים את התורה שככלב. אחד הדברים המובהקים שם, שקבעו חז"ל את כל הימים שמיום ח' בניסן עד סוף הפסח לימי טובים, בגלל שהיו הרשעים הנ"ל מבלבלים את העולם ואומרם: עצרת [חג השבעות] אחר השבת, כלומר תמיד יכול חג השבעות לאחר השבת ביום ראשון. ושיבוש זה הגיע להם, כי פירשו שמה שאמרה תורה "יספרתם לכם מחרת השבת", הינו מחרת "שבת בראשית", שהיא לאחר השבת הראשונה של פסח, ומماז מתחילה לספור את העומר. הוא אומר, שלדבריהם לא משנה מתי יכול יום טוב ראשון של פסח, ביום השלישי בשבוע או ביום חמישי או כל יום אחר, תמיד מתחילה לספור את העומר מיום ראשון בשבוע הבא. וכן לדבריהם תמיד יסתהים יום החמשים שחג השבעות ביום ראשון.

אבל חז"ל הקדושים קיבלו איש מפי איש עד משה רבנו שקיבל מפי הקב"ה בהר סיני, שכוננות התורה "מחירת השבת", הינו מחרת יום טוב ראשון של פסח, כי בלשון התורה גם יום טוב' נקרא 'שבת', שבותיהם בו ממלאתה. וכמו שכתב הרמב"ם הלכות תמידיו ומוספין פרק ז הלכה יא: עומר זה מן השורדים היה בא, ודבר זה הלכה ממשה רבנו, וכייד היה נעשה וכו' ואחר

כך אומר להם אקצורי? והם אומרים לו קצרו... שלש פעמים על כל דבר ודבר. וכל כך למה? מפני אלו הטעויים שיצאו מכלל ישראל בבית שני, שהם אמורים שזה שנאמר בתורה "מחורת השבת" הוא שבת בראשית, ומפני השמועה למדו שאינה שבת אלא יום טוב. וכן רואו תמיד הנבאים והסנהדרין בכל דור ודור שהיו מניפסים את העומר בשעה עשר בניסן, בין בחול בין בשבת, והרי נאמר בתורה ויקרא כג יא: "והניר את העמר לפני ה' לרצנכם מחרת השבת" נינפנו הכהן... וילחם וקליל וברכמל לא תאכלו עד עצם החיים תחיה", ונאמר וייחש ה יא: "ויאכללו מעבור הארץ מחרת הפסח מצות וקללי בעצם חיים קיוס האה", ואם תאמר שאוטו הפסח בשבת אירע כמו שדיימו הטיפשים, הייאך תלה הכתוב יותר אכילתם לתבואה חדשה בדבר שאין העיקר ולא הסיבה אלא מקרה קורה! אלא לאחר שתלה הדבר ב"מחורת הפסח", הדבר ברור שמחורת הפסח היא העילה המתורמת את התבואה החדשה, ואין מוגדים על אי זה יום הוא מיימי השבוע. ע"ב.

ובגמרא במנוחות שם אמרו, שרבו יוחנו בן זכאי ניטפל לצדוקים והבבניטוסים הנ"ל, ואמר להם: שווים שכמותכם, מניין לכם לפרש כי ולא היה אחד מכם שהיה משיבוי, חוץ מיקו אחד שהיה מפופט בגנדו ואמר: משה רבנו אוהב ישראל היה, וידוע שעצרת יום אחד הוא [ולא שבעה ימים כשאר החגים], לכן עמד ותקנה שתהיה לאחר השבת, כדי שייהיו ישראל מתענינים שני ימים. קרא עלי רבי יוחנו מקרה זה (ובירוט א ב): "אמד עשר יום מחרוב דרכ' מה שעיר עד קוש ברגנע", הרי מhalbך אחד עשר יום בלבד מחרוב [שהזה הר סיני שקיבלו שם את התורה], עד קדרש ברגנע שהיא סוכה לארץ ישראל. ואם משה רבנו כל כך אוהב ישראל היה, למה יעכבר אתם במדבר ארבעים שנה, שהיה מוליך אותם מיד לארץ ישראל באחד עשר יום בלבד? אמר לו: רבבי, בכך אתה פוטוני! אמר לו רבבי יוחנו: שוטה, ולא תהא תורה שלימה שלו בשיחה בטילה שלכם! כלומר, אני בכונה דוחה אותך בקש, ואני מחפש להביא לך ראיות לדברי, כי אתה עצמן אין לך ראייה לדבריך, ואילו לנו יש כמה וכמה ראיות, כמו שגם מאה שמות בשם שני עמודים של לימודים מפטוקים, היכן רמזזה התורה ש"מחורת השבת" היינו "מחורת הפסח" דוקא, ולא שבת בראשית. ועיין עלו "ותתענג בדשן" גליון מס' 23 אות ג)

"וזכר בעתו מה טוב"

מנhog בני ספרד בלילה ראשון של ספירת העומר, לקרוא קודם הספירה את הפסוקים שבתורה המדברים על מצות קצירת העומר, ואת סדר קצירת העומר והקרבתו המכובה במשנה מסכת מנחות וסה ע"א).

הטעם לזה, על פי הגמara במסכת סנהדרין (קא ע"א) שאמרו שם: כל הקורא פסוק בזמני, מביא טוביה לעולם, שנאמר ומשל טו כא: "וזכר בעתו מה טוב". לכן ראשית שקריםים את סדר קצירת העומר והקרבתו, מביאים טוביה לעולם. וכמה חסド גדול יש זהה עם כל באי עולם, להביא להם טוביה. ועוד טעם כמו שנאמר וחושע יד ג: "ונשלמה פרים שפטינו", וכמבואר בgemara ותנית צ ע"ב, ומוגילה לא ע"ב, שאמר לו הקב"ה לאברהם אבינו, בשעה שבניך קוראים לפני סדר הקרבנות, מעלה אני עליהם כאילו מקריבים לפני קרבן, ואני מוחל להם על כל עונונויותיהם. וכן דרשו בgmtara מסכת מנחות וקי ע"א על הפסוק: "אית תורה החטאתי", זו את תורה האשם, כל העוסק בתורת חטא, כאילו הקריב חטא. וכל העוסק בתורת אשם, כאילו הקריב אשם. וכולנו תפילה שבאמירת פסוקים אלו וקריאת סדר קצירת העומר והקרבתו, עלה רצון לפני השם יתרוך, כאילו קרבנו והקרבנו את העומר במוועדו בבית המקדש. ועיין עוד ביליקוט יוסף עמוד כד)

מהי תכלית הטובה?

כתב בספר החינוך (מצווה שז): הטעם במצוות ספירת העומר, לפי שכל עיקרונו של ישראל איןו אלא התורה, ומפני התורה נבראו שמים וארץ וישראל, וכמו שכתוב (ירמיה לג כה): "כה אמר ה', אם לא בריתי יום וليلת, חקאות שמים וארץ לא שפטתי". והוא העיקר והסיבה שנג אלו ויצאו ממצרים בשביל שיקבלו את התורה בסיני ויקיימו, וכמו שאמר ה' למשה (שמות ג יב): "וזה לך האות כי אנכי שלחתיך בהוציאך את העם מצרים, תעבדו את האלים על ההר זה", כלומר, הוציאך את ישראל ממצרים, יהיה לך אות שתעבדו את האלים על ההר הזה, לומר שתקבלו את התורה שהיא העיקר הגדול שבשביל זה הם נגאלים והיא תכלית הטובה שלהם. ונען גדול הוא להם, יותר מנו החרות מהעובדות, ולכן יעשה ה' למשה אותן צאות מעבודות לקבלת התורה, כי לעולם את היטל עושים אותן אל העיקר.

ומפני שהتورה היא כל עיקרונו של ישראל ובבעורה נג אלו ועל כל הגדולה, נצטווינו לנו מנות עד יום נתינת התורה, להראות בנפשנו החפש הגדול אל היום הנכבד והנכוף ללבינו, כדי אשר ימנה תמיד יבוא העת הנכוף אליו שיצא לחרות, כי המניין מראה לאדם כי כל ישוע וכל חפות להגעה אל הזמן ההוא.

ואם תהשלה, למה אנו מתחילה למןוט מיום שני של פסח ולא מיום ראשון, התשובה כי היום הראשון נתייחד כולם להזכרת הנס הגדול והוא יציאת מצרים, שהוא אות ומופת בחידוש העולם ובהשחתת ה' על בני האדם, ואין לנו לערב בשמחתו ולהזכיר עמו שום עניין אחר, ועל כן נתנו החשבון מיום שני מייד. ואין לומר היום כד וכך ימים ליום שני של פסח, כי לא יהיה חשבונו ראוי לומר ליום שני, על כן הותקנו לנו מנה שונאה ביום זה - קרבן העומר, שהוא קרבן נכבד שבו זכר שאנו מאמינים כי השם ברוך הוא בהשחתתו על בני אדם רוצה להחיותם ומחיש להם בכל שנה ושנה ורע תבאות להיות בו. ע"ב.

ספרית העומר לעורר בנו רגשות אהבה לתורה

ויש להתבונן, כי בנהוג שביעלים כאשר מצפה אדם לארوع מיוחד, שהוא אהבו מאד ונכוף אליו, כוים חתונתו ושמחת לבו, איןו ספר 'הנה עבר يوم אחד', הנה עברו שני ימים', אלא ספר 'נשארו עוד חמישים יום', 'עוד ארבעים ותשעה יום', אם כן מדובר עם ישראל לא מנוconi מבארים בעלי המוסר, עם ישראל כשיצאו ממצרים היו בארבעים ותשעה שעריו טומאה, ולא היו ראויים לקבל את התורה, אך הקב"ה ברוב רחמייו וחסדייו עליהם, בכל יום עד לקבלת התורה, הוציא אותם משער טומאה אחד והכנסים מנגד לשער קדושה אחד, עד שהגיעו ביום מתן תורה לארבעים ותשעה שעריו קדושה, ואז קיבלו את התורה. נמצא שהיא להם עניין מיוחד גם בעצם ימי החמתנה לקבלת התורה, כי בלבד ממה שנכפפה וכלהה נפשם ליום המיחול, גם במשך הימים שהמтиינו התעללו ברוחניות, התקדשו ונתרטו בהם עוד ועוד, לכן ספרו את הימים האלו, לאות כי הנה יום אחד שהעתלינו בו, יום שני שהעתלינו, וכן הלאה. לא כן, אדם שמטתו ומצפה ליום חתונתו, אין לו שום תועלת ביום

שבינתיים, ואדרבה הלווי שלא היו והיה כבר מגיע היום המូיחל מיד, בכך אין הוא מונה את אותם ימים, אלא את היום המូיחל.

דברי חכמים

בזמן בית המקדש הייתה מצות ספירת העומר מן התורה, אבל עתה בעוננות שחרב בית המקדש, לדעת רוב הראשונים ספירת העומר היא דברי חכמים, זכר למקדש. וכן דעת מרן השלחן ערוך.

התורה תلتה את מצות ספירת העומר במצוות קצירת העומר, שנאמר ויקרא כג יג "כִּי תָבֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַנְתּוּ נָתָנוּ לְכֶם, וּקְצַרְתֶּם אֶת קָצִירָה וְהַבָּאתֶם אֶת עֵמֶר רָאשֵׁית קָצִירָכֶם אֶל הַכֹּהן, וְהִגִּיר אֶת הָעֵמֶר לְפָנֵי ה' לְرִצְצָכֶם, מִפְנַחַת הַשְּׁבָתָה יִיְפְּנוּ הַכֹּהן... וּסְפַרְתֶּם לְכֶם מִפְנַחַת הַשְּׁבָתָה, מִיּוֹם הַבְּאָכָם אֶת עֵמֶר הַתְּנוּפָה שֶׁבַע שְׁבָתוֹת תְּמִימֹת תְּהִינָה. עַד מִפְנַחַת הַשְּׁבָתָה תְּסַפְּרוּ חִמְשִׁים יוֹם, וְהַקְרְבָתֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לְה'"וּ". עַל כן, בזמן זהה שאין לנו מצות קצירת העומר, אין מצות ספירת העומר אלא בדברי חכמים, זכר למקדש. וכותב הר"ז (פסחים כח ע"א) שכון דעת רוב המפרשים, וכן פסק מרן בבית יוסף ו בשלוחו ערוץ וסימן תפט). וועיין עלו "התענג בדושן" גליון מס' 23 אות י

זמן הספירה

לילה

זמן ספירת העומר מתחילה הלילה, כשם שקצירת העומר הייתה בלילה. ואם שכח לספור בתחילת הלילה, הולך וסופר כל הלילה. וסימן תפט סעיף א

שקיעת החמה. צאת הכוכבים.

מן הדין אפשר לספור ספירת העומר כבר משקיעת החמה. שכן שבארנו שספרת העומר בזמן זהה מדרבנן, ספק ודרבנו להקל, ורקאי לספור בין המשימות הווא ספק יום ספק לילה. וכן רוב הראשונים: Tosafot, הרשב"א, המאירי, העיטור, רבנו יצחק, רבנו פרץ, רבנו ירוחם, ריבב"א, אוול מועד, מהר"ס מרוטנבורג, הררא"ש, ארחות חיים, תורות הדשן, התוור, אבודורם, שלוחן ערוך ועוד. וכותב הב"ח שכון המנהג. ואדרבה יש מהראשונים שכתבו, שעדרף לספור בשקיעה, שכן שאמורה התורה 'תמיימות תהינה', היינו שצריך לכל לילה ולילה יהיה ספר כבר מתחילה, וזה נמצא שכלו יהיה תמים ושלם בספרה. ומכל מקום לכתילה ראוי להחמיר ולדקדק לספור מצאת הכוכבים, שזה יди חובה לכל הדעות. (ולב)

זכוי הרבים

זכור שישימו להתפלל תפילה ערבית בבון המשימות [פרק הזמן שמשקיעה ועד צאת הכוכבים], וידעו השליך זכור שאם לא יספרו עכשו את העומר, יש חשש שישכו חלוקם לספור, מצוה עליו לספור עתה, ולא ימתין דוקא לצאת הכוכבים. כי מעלה זכוי הרבים גדולה יותר.

מצוות גוררת מצוות

מנוג טוב ללימוד וללמוד ב הציבור ב פרקי אבות בין מנהה לערבית, כדי להדר לספר את העומר בצתת הכוכבים. ואולי בזכות זה ימשיכו כן לכל השנה לזכות את הציבור בשיעורים בהלכה ובאגדה, שמצוות גוררת מצווה. (ולו) ועזה טובה ללמד הציבור מותך החברת "פרק אבות" עם פירוש "מאירת עניינים" ו"שמחה הלב" מסדרת החברות "בהלכה ובאגדה", בשפה קלה ונעימה בשילוב מעשיות מוחזקים מגודלי הדורות. ועיין עוד בזה להלן (עמנו 158).

תנאי ספירה בין השימושות

המתפלל ערבית עם הציבור מבועד יום וסיים את התפילה בין השימושות, והוא נהוג בכל לילה לדקדק לספר את העומר אחר צאת הכוכבים, אך חושש שמא ישכח לספר בביתו, רשיי לספר עתה בלילה ברכה, ויתנה בדעתו: "אם אשכח לספר בלילה, הריני סומך על ספירה זו לצאת בה ידי חותמי, אך אם אזכיר בלילה לספר את העומר, הריני מכובן במפורש שלא יצא ידי חובת ספירת העומר בזה". ואז כשיזכיר בלילה, יספר בברכה כמנהגו הטוב לספר אחר צאת הכוכבים. (ולו)

כן מבואר בראשונים. וכיוצא בזה כתב הראב"ד: בקריאת שמע של ערבית שאני מתפלל מבועד יום, אני נהוג לענות אמן אחר ברכת מעריב ערבים ואהבת עולם שאומר השילוי ציבור, וקורא קריית שמע עם הציבור קורא בתורה, ועונה אמן אחר ברכת אמרת ואמונה והשכיבנו שאומר השילוי ציבור, ומתפלל ערבית עם הציבור, וכשמנגע זמו צאת הכוכבים אני חזר וקורא קריית שמע בברכותיה. ומה שאני עשה כן, כדי שאמ חס ושלום אשכח מליקות קריית שמע בעונתה [אחר צאת הכוכבים] בברכותיה, יהיה כאחד מן הציבור שקרה מבועד יום, אף על פי שאינם קוראים את שמע בעונתה. ע"כ. וברור וזהינו על ידי תנאי שהוא בלבו, שאם ישכח לברך ולקרוא בלילה, הוא מכובן לצאת בברכותיו של השילוי ציבור. ואם יצור בלילה, הוא מכובן שאינו יוצא ידי חובת ברכות קריית שמע ששומע מפני השילוי ציבור.

תנאי ספירה בפלג המנחה

ציבור המתפללים ערבית מוקדמת, דהיינו בזמן "פלג המנחה" [שעה ורביע לפני צאת הכוכבים בשעות זמניות, בערך 18:10], וחוששים שמא ישכח חלק מהציבור לספר את העומר בלילה, יספרו עתה בלילה, ויכוונו בדעתם שאם יזכיר ויספרו בלילה, אינם רוצחים לצאת ידי חובה בספירה זו. ואז כשיזכיר בלילה, יברכו ויספרו שוב. [ומכל מקום מי שבכל זאת שכח לספר בלילה זו, יכול להמשיך לספר בשאר הלילות בברכה, וכמבוואר להלן].

מן הבית יוסף (סימן תפט) הביא את רבנו דוד אבודרham בשם המוחר ויטרי שכותב: המתפלל עם הציבור מבועד יום, מונה עליהם ללא ברכה, ויאמר אמן אזכיר בלילה ביתי אחוזור ואברך כדין, ונמצא שלא ברכתי לבטלה, ואם אשכח הרי מנתתי ימים ושבועות למצווה. וכך פסק

בשלוחו ערוך וסעיף ג': המתפלל עם הציבור מבעוד יום, מונח עמהם بلا ברכה. ואם יזכור בלילה, יברך ויספור. והנה הט"ז והגר"א פירשו 'מבעוד יום' היינו 'בין המשמשות', אלא ש אדם זה רוצה לדקוק ולספר מצאת הכוכבים, لكن הוא מונח עמהם עתה, פון ישכח אחר כך. אולם, הרבה אהרוןנים [ומהם: הלבווש, אליה רבבה, חק יעקב, מאמר מרדכי, נהר שלום] פירשו 'מבעוד יום', היינו בעודו יום ממש דהינו 'פלג המנחה'. ואף על פי שעדיין לא הגיע זמן הספרה, מכל מקום יש מקומות שנחגו להקל בזה, משום שהוא רגילים להתפלל ערבית קודם חסיכה, וחישו שאם לא יספרו אז וילכו כל אחד לביתו, ישכחו מוחמת טרדה ולא יספרו. וכיוון שספרת העומר בזמן זהה מדרבנן זכר למקודש, אין להחמיר בה יותר מברכאות שמע ותפילה שאנחנו מחשבים את זמן פlag המנחה לתחילת הלילה. וכך אף מי שהוא תלמיד חכם וחושש שמא ישכח לספר ביחידות, יוכל לספר עם הציבור בעלי ברכה, וכשיגיע הלילה יברך ויספור, ואני ברכה לבטלה, כי הספרה הראשונה אינה כלום מעיקר הדין (משנה ברורה וביאור הלכה שם). והנה, אף שהלכה אנחנו לא סופרים בפלג המנחה,ומי שיטה וספר בברכה, עליו לחזור ולספר שוב בלילה בעלי ברכה, מכל מקום במקומות שמתפללים מוקדים ויש חשש שהוא ישכח מლספר אחר כך בכלל, יספרו בזמן פlag המנחה בעלי ברכה, ותוילם להם ספרה או למקורה שאם שכח לחזור ולספר בלילה, שייהי רשאי להמשיך לספר בברכה בלילה שלמחרת, כי בדיעד יש לסמוק על המקלים לספר בזמן זה, בצירוף הדעה שככל לילה מצוחה בפני עצמה.

ותהילות לאל, יצא לאחרונה ש"ת יביע אומר (להלן יא או"ח סימנו מה אות ג), וראיתי שם חיזוק לדברים הנ"ל. כי ה比亚 שם שכטב הרב חייאל מיכל טוקצינסקי צ"ל שיש אמרים שאפשר לספר מבעוד יום כנ"ל, ושכנו נראה מילושו מרן השלחן ערוך, ומתה שאיך אפשר לעכל את הדברים הללו, ואיך תלו את זמן ספרת העומר בזמן ערבייה, וכי מה עניין זה אצל זה, הרי דוקא תפילה ערבית זמנה מפלג המנחה, כיון שתתקנה כנגד אבירים ופדרים של תomid בין העربים, אבל ספרה העומר שכותוב "מחרת השבת" וקצרתו בלילה ט"ז, כיצד אפשר לספר מבעוד יום שאינו זמנו. ע"ב. ותמה עליו מרן זוק"ל וכותב: יווש ודורש כמשה מפי הגבורה, והלא זהוי מחלוקת רבינו שם והרא"ש לעניין קריית שמע, האם מודמים דין קריית שמע לתפילה, ומה שכטב, זו סברת הרא"ש. והרוי מרן סימנו תרצב סעיף ז פסק שיכולים לקרא את המגילה מפלג המנחה למי שחלש. וכמבואר בספר האשכול, ובארחות חיים בשם הראב"ה, והכל בו והמאירי. ובסימן תרעב וסעיף א כתוב מרוי, יש מי שאומר שמי שטרוד יכול להקדים להדרlik נר חנוכה מפלג המנחה ולמעלה. אם כן למה נחמיר כל כך שלא לספר מבעוד יום, על ציבור שיש חשש שהרבה מהם ישכחו. וגם אם נחמיר בזה, אבל לא עד כדי כך שסבירא זו יהיה קשה לעכללה. והרי דעת הרבה אחרונים קו, ועל قولם כבוד מרן ז"ל יוסדו בו בהרי קודש על פי רבינו تم שמלפלג המנחה ליל הוו גם לעניין קריית שמע. ואף אם לא נפסוק כרבינו تم בקריאת שמע, אבל ספרת העומר שהיא מדרבנן, לא עדיפה מקריאת מגילה שהיא מדברי קבלה. וכבר ה比亚 האחרונים דברי הגהות מנהגים לרבי איזיק טרנא בשם הראב"ג, שבערב שבת סופרים את העומר מבעוד יום. ע"ש. שוב יצא ספר ילקוט יוסף וספרת העומר עמוד ק) וראיתי שם פסק כן.

אכילה קודם הספרה

סעודת קבע

אסור לאכול פת יותר משיעור "כבייצה" [למעלה מ-54 גרם], החל ממחצית השעה שקדום השקיעה עד שיספור. וכן לא יאכל עוגה ושאר מיני דגן כמו קוסקוס,

סיגרים וכיוצא בהם, בשיעור קביעות סעודה [216 גרס], אבל פחות ממכמות זו, מותר לאכול. ומשאר מאכלים, כמו פירות וירקות או תבשיל של אורז וכדומה, מותר לאכול אפילו הרבה, וכן שתיתת תה או קפה מותרת. עיין שו"ע סימן רב ס"ג. כו' החיים סימן תלא ס"ק טו. הלכה ברורה ח"ב עמוד קלד. ש"ת יביע עורך חלק ט סימן סז. שו"ת מעין אמר חלק ג' עמוד שעז. רמה. ועיין קיוצר שלוון עורך חזון עובדיה (מוועדים א' עמוד תשצ) שלמסקנא דעת מרן זוק'ל שעד שיער כביצה עם קליפה [54 גרס], זה עדין בגדר אכילת עראי. ע"ש)

בגמרא וברבות ד ע"ב אמרו, לא יאמר אדם אוכל מעט ואשתה מעט, ואחר כך אקריא קרייאת שמע ואתפלל. וכתבו התוספות ועוד, מכאן משמעו שימושה שהගיע זמן קרייאת שמע של הלילה, אין לאכול "סעודה" עד שיקרא קרייאת שמע ויתפלל ערבית. ומבואר שטיעימה בלבד, מותרת. וכן מבואר מהטור ושלחו עורך סימן רב ס"ג, וסימן רלה ס"ב) לעניין קרייאת שמע, שככל האיסור הוא דוקא כשקבוע סעודה, אבל אכילה כביצה פת, מותרת, וכך אכילת פירות מותתרת. ואם בקרייאת שמע שהיא מן התורה, מותר, כל שכן קודם קודם ספירת העומר בזמן זהה שהיה מדרבן.

ודע, שהוא דין שモתר לאכול עוגה ושאר מיני דגן, כל שאוכל פחות משיעור קביעות סעודה [216 גרס]. כי עדין זה בגדר אכילת עראי. ומה שמצוינו שהאוכל כביצה עוגה, חייב לאכול בסוכחה אף על פי שאין אכילת עראי, כי לדעת כמה אחרונים דין עוגה ומיני דגן דין פת לעניין סוכה בלבד, אלא שלא מברכים על זה "לשיב בסוכחה", כי ספק ברכות להקל. ומכל מקום ברור שאכילת כביצה עוגה, אינה בגדר קביעות סעודה, ולכן לא מברך המוציא וברכת המזון, ובמובואר בשלוחו עורך סימן קשה סעיף ז, עיין חזון עובדיה סוכות עמוד קלד). וזה לשונו מזרן צ"ל בחזון עובדיה חנוכה ועמור סח: אסור לאכול "סעודת קבע" קודם הדריקת נרות חנוכה. ויש להחמיר חצי שנה קודם זמן ההדלקה שלא לאכול "סעודת קבוע", והיינו יותר מכביצה פת". אבל "סעודת עראי" ואכילת פירות ושתיית משקאות קליטם, מותר. ע"ב. ומבואר שדווקא "אכילת קבוע" אסורה, וכיון שעוגות ומיני דגן פחות משיעור קביעות סעודה הם בגדר אכילת עראי, מותר לאכול. ואף על פי שהלשון בחזון ע' ופסח עמוד מא, יום טוב עמוד רמה, פרים עמוד צה. תשס"ג) לאסור גם כביצה עוגה? לאור האמור נראה שמשנה אחרונה עיקר, כמובואר בחזון ע' חנוכה הנ"ל (תשס"ג), רק סעודת קבוע בלבד אסורה, וכך אכילה שקדום תפילה מנוחה או ערבית.

שומר. שעון מעורר.

הרוצה לאכול יותר משיעור "כביצה" פת בחצי השעה שקדום זמן הספרה, אם ימינה מישחו שיזכיר לו לספר בהגיעו זמן הספרה, רשאי לאכול.

גם שעון מעורר מועיל כדי להזכיר לו לספר את העומר. וילקווט יוסף תפילה ח"א עמוד קנו

סעודת שבת מוקדמת

המתפללים ערבית של שבת ב"פלג המנחה", עליהם להזדרז לקדש על היין קודם חצי השעה שלפני השקיעה. ואם לא הספריקו, ורוצים להתחיל את הסעודה, אם ספרו בלי ברכה על תנאי, כמובואר לעיל (עמ' 142), רשאים להתחיל את הסעודה. ואם לא ספרו, ימנו שומר שיזכיר להם לספר או שיוכנו שעון מעורר להזכירים

לספרור, או שיעשו כל תזורתה שהיא, וכגון שישiarו סידור פתוח בעמוד של ספירת העומר מול עיניהם, ורשותם לסייע. ובכל אופן, אם התעכבו והגיע זמן הספרה, יספרו קודם בברכה ואחר כך יקדש ויסעדו.

כתב מרן הבית יוסף (ס"מ רס) בשם מהרי"י אבוחב, המקביל שבת מבעוד יום מפלג המנוחה, יראה שיכול לאכול סעודתليل שבת מיד ב"פלג המנוחה". שודקה אכילת מצה זמנה משתחץ, כי הוקשה מצה לקרבן פסח שזמנה בלילה דוקא, שנאמר שמות יב ח: "אָכְלُ אֶת הַבָּשָׂר בְּלִילָה הָזֹאת אֶשׁ וּמְצֹות עַל מְרֻרִים יַאֲכִלוּ", אבל אכילת סעודת שבת יכול לאכול אפילו מבעוד יום מפלג המנוחה. ע"ב. וכן כתוב הבית יוסף, ואם תאמר אף על פי שיכול לאכול מיד ויזא ידי חותמת סעודת שבת, מכל מקום יש לאסור לאכול קודם שיקרא קריית שמע, כמו שאמרו ברכות ד ע"ב: לא יאמר אדם אלך לביתי ואוכל מעט ואשתה מעט ואחר כך אקריא קריית שמע ואתפלל, שהוא ימשך וישכח מלקרוא ומלחתפלל. וכיון שהמתפללים בפלג המנוחה צריכים לחזור ולקרוא קריית שמע בזמנה, היאך נתיר להם לאכול סעודת שבת, הרי יש לחוש שהוא ימשכו בסעודה ולא יקראו קריית שמע! וש' לומר כיוון שיש גודלים [רבנו תם והראב"ה ועוד] שפוסקים שמפלג המנוחה ואילך הרי זה זמן קריית שמע, אף על פי שימוש שיש מי שאומר [הראה"ש] שאין זה זמנה קודם צאת הכוכבים חוזר לקרויה משתחשך, מכל מקום אין זה נחسب שאוכל "קדום" קריית שמע, כו' נראה לי. ע"ב.

וכتب המשנה ברורה (באור הלכה סיינו תפטע), יש אמורים כיון שספרה בזמן הזה מדרבנן זכר למקדש, لكن אין להחמיר בה יותר מקריאת שמע ותפללה, וכיון שאין מחשבים את פлаг המנוחה לתחילת הלילה וקוראים קריית שמע ומתפללים, כך גם יש לנו להחשיבו ללילה לעניין ספרה. ע"ב. ולפי זה כיוון שהסתופר מפלג המנוחה בלי ברכה, יצא לדעת כמה פוסקים וכמבואר לעיל, נראה שרשאי להתחיל לאכול סעודת קבוע בתוך חצי השעה שקדום זמן הספרה, ולא נחשב לו משום כך שאוכל "קדום" ספרית העומר, כיון שיצא ידי חובתו לחלק מוחדיות. ובפרט שהאיסור לאכול בחצי השעה שקדום זמן הספרה, אינו מוסכם לכל הפוסקים. וכן פסק בשו"ת הרוי יהודה יוסף חלק ג ס"ס יד). ואולם אם הגיע כבר צאת הכוכבים, יקריא קריית שמע ויספור את העומר ואחר כך יקדש ויעסוד. כי כל מה שהיקל מרן הבית יוסף שאפשר להתחיל לסעוד, הוא דוקא בחצי השעה שלפני הזמן, שלא הטריחו אותו להמתינו כל כך, מאחר ומצות קריית שמע אינה לפני עתה, כי עדין לא הגיע זמנה לכל הדעות, רק כיון שיצא ידי חובה לחקל מהפוסקים, אף שעליו לחזור ולקרוא, לא נחسب שאוכל "קדום" קריית שמע.

• מיקום הספרה בתפילה

אחר קדיש תתקבל

היוTER נכון לספר את העומר לאחר קדיש תתקבל של ערבית, כדעת רובותינו הראשוניים ומורן השלחן ערוץ. וכן נהגו רבים וטובים. ואולם מנהג ירושלים עיר הקודש לספר לאחר "עלינו לשבח". ויש שנוהגים לספר לאחר ענית "ברכו".

כתב מרן הבית יוסף (ס"ס תפטע) בשם האבודרים, בlij מוצאי שבת נהגו לספר את העומר לאחר שאמורים "ויהי נועם" [שובה ה'] וסדר קדושה וקדיש תתקבל. והטעם שאין סופרים מיד לאחר הקדיש שאחר העמידה, מפני שאותו קדיש אינו שלם אלא עד "לעילא" [חציו קדיש].

וain לספור אלא לאחר קדיש "תתקבל" כמו בשאר לילות. ע"ב. וmbואר שהספרה היא לאחר קדיש תתקבל. וכן מבואר גם באורחות חיים לרבענו אחרון הכהן מלוניל וח"א הלכות ספירת העומר אותן ד' שהביא בשם רב האי גאון: במווצאי שבתוות שסופרים אחר קדיש תתקבל של סדר קדושה, נהגו ראשוננו לברך שליח ציבור מעומד, וכל העם ישבים ועוניים אמען בכוונה, כדי שלא להטריח את הציבור לחזור ולעמדו. וכן כתוב בספר האשכול ו壽 הלוות פשתן. וכן כתוב מרן בשלחן בן גיאת בספר מאה שערים, וכן כתוב בספר האשכול ו壽 הלוות פשתן. וכן פסק מרן בשלחן ערוץ וסימנו תפט'ט):ليل שבת וליל יום טוב מברכים וסופרים אחר הקידוש בבית הכנסת [שכל מה שאפשר להקדים את קדושת הימים מקדים], ובמווצאי שבת קודם הבדלה לאחר קדיש תתקבל [שכל מה שאפשר למשוך ולאחר עוד את קדושת הימים מאחרים]. ע"ב.

ואל תקשה ממה שכתוב מרן (שם ס"א): "בליל שני אחר תפילת ערבית מתחלים לספר העומר". ומשמע לכאהר שסטופרים בסיטום תפילת ערבית כולה? זה איינו, שהרי אם נתבונן, הרי "לייל שני" הוא "מווצאי يوم טוב", ואם כן עושים בו הבדלה, והרי כתוב מרן: "ובמווצאי שבת, סופרים קודם הבדלה אחר קדיש תתקבל", ואם כן ברור שמה שכתוב "בליל שני אחר תפילת ערבית", היינו אחר קדיש תתקבל. ואם מרן דבר על בני ח"ל שעושים בו קידוש, נמצאת שביל שני הספרה לאחר הקידוש. הוי אומר שמה שכתוב מרן "בליל שני אחר תפילת ערבית מתחלים לספר העומר", היינו אחר עיקר התפילה שזה קדיש תתקבל לפני הבדלה, או בח"ל לאחר הקידוש.

והנה לנו עדות מרבני משה בן מכיר שגור בעיר הקדש "צפת" בדורו של מרן, וכתב בספריו "סדר הימים" (סדר ספרת העומר): "נהוג הקהל לספר אחר קדיש תתקבל, משפט שכלל הקהל נמצאים בבית הכנסת, וברוב עם הדורת מלך". ע"ב. ואפשר שחששו לאוטם שממהרים לצאת מיד לאחר בריכו, וכך שמרן זוקק'ל היה מתבחד עלייהם, שאצלם "עלינו לשבח" זו "תפילה הדרך". ונמצא שיכולים לשכוח לספר את העומר, ובפרט בלילה הראשונים של הספרה שעדיין לא התרגלו לספר. וכן כתוב במפורש בספר נהר מצרים: "בעוניות הרבים פשתה המשפחת שבאמירתם עליינו לשבח הקהל יוצאים מבית הכנסת, ויש חשש גדול שישחחו את ספרת העומר, אבל קודם קדיש תתקבל, כל הקהל נמצאים שם". لكن המנהג המכון יותר, לספר את העומר לאחר קדיש תתקבל, שיסודתו בהרי קדוש מרבותינו הגאנונים והראשונים וממן השלחן ערוץ. וכן המנהג הנפוץ בבני אשכנז.

והנה מרן זוקק'ל (עמود רלה) כתוב, יש אומרים שנכון לספר את העומר מיד לאחר קדיש תתקבל של ערבית, אבל בירושלים נהוגים סיום עליינו לשבח. ומהנוגה לספר אחר קדיש תתקבל מסויע יפה מדובר רב האי וגאון שבארחות חיים. וכן כתוב בספר נוה שלום חזון ובספר נהר מצרים. ומכל מקום אין אחר המנהג כללום. עכ"ל. וmbואר בדברי, שאף שבאות יש סיוע למנוגה שסטופרים לאחר קדיש תתקבל מגודלי עולם, ואם כן לכאהר אולי נשנה את מנהג ירושלים: על זה ענה: "אין אחר המנהג כללום", כי אחר שנהגו נהגו, ולא משנים אותן.

על כן, אף שבדרכ' כלל מנהגי ירושלים חביבים הם עד מאוד, וראוי ללימודם מהם, כי מבוססים הם על פי גדולי ומארוי הדורות ששכננו ודרכו בתוכה מאות שנים, ולא כשאר רוב כל הערים, וכן שמעולם לא שמענו על מנהג "تل אביב" או "חולון" או "בני ברק", "פתח תקווה" וכיוצא, כי כל המקומות האלה והזמינים להם, החלו להתישב בהם לפני כמאה שנה לערך, אחר שהתקיימים בנו קיבוץ גלויות מארבע כנפות הארץ, וכל עדה באה עם מנהגי השונאים, ופחות או יותר כל ציבור התקבצו ובאו למקום מסוים, והמשיכו במנהגיהם. אבל ברור שמנהגים אלו

אין להם תוקף וחזק כל מנהג מקום מסוים שהוושרש ונקבע על פי גודלי עולם שגורו באותה עיר, והנהיגו את הציבור שליהם מטמעמים ונמיוקים היפנים איתם. ולכן, רק בירושלים עיר הקדש יש תוקף וחזק למונח. ואמנם, אף שמן הרاوي היה שבחרה מנהגים למדוז כולם ממנהג ירושלים, מכל מקום במונחים שצרכיהם באו, כי הם ננד מרן השלחן עורך וכדומה, די לנו شبירותים ימשיכו במונח, אבל מה לנו להנהייןכו בשאר ערי הארץ, ולכן בשאר ערי הארץ בודאי שהנכון שייעשו כדעת מרן השלחן עורך שקבלנו הוראותיו.

ושمحתי שזכיתי לכובו בرعינו זהה למרן זצוק"ל (וחוץ' אבותות א עמוד ר) שכתב: ולהלכה, אף על פי שלדעת רוב ככל גודלי הפסוקים ומרן השלחן עורך יש לקבוע במועד על כל מי שחביבים להתאבל עליו, מכל מקום הגאון הראשון לציוו רבינו רפאל מישוס בכר שמואל בספר מצבח אמרה כתוב, שמנהג ירושלים בזה כהרמא"א שלא לקרווע אלא על אב ואם, וכן כתוב החז"א. ואולם אין מנהג זה קיים אלא בירושלים, אבל בשאר ערי הארץ, יש לנוהג כדעת רוב ככל גודלי הפסוקים ומרן השלחן עורך שקבלנו הוראותיו, שככל שאין מנהג ברור בדבר להיפך, מעמידים אותו על קו הדין. וכן כתוב במסורת השלהון שבמקרים שאין מנהג ידוע, יש לקבוע על כלום כפסק מרן ורוב הפסוקים. ודע שאף על פי ירושלים ת"ו היא בירת ארץ ישראל, אין להנהיין בכל שאר ערי הארץ כמנהג ירושלים, שהואיל ולכל עיר בפני עצמה יש בית דין מיוחד וצביון מיוחד בכמה הבדלי מנהגים שונים בין ירושלים לשאר ערי הארץ, אין מוקם לומר ששאר ערי הארץ בעל ברחות יגרשו אחר מנהג ירושלים בכיווא זה. ומכל שכן במקרה זה, שוגם בירושלים היה המנהג תחילתו לקבוע בחול המועד על כל ההקרובים, וכך שכתב הבית יוסף שכן היה המנהג, אלאشبירותים נשנתנה המנהג לאחר מכוב, לבן יש לנו להעמיד את שאר העיירות שבארץ ישראל בחזקת המנהג הקדום, שהוא המנהג הנכון מעיקר הדין כדברי רוב הפסוקים ומרן. ע"ש.

ולפי זה כל שכן כאו, שumbedoor בגאנס ובראשוניס שספרית העומר מקומה לאחר קדיש התקבל, וכן פסק מרן בבית יוסף ובשלוחן עורך, וגם רבנו משה בן מכיר העיד שן המנהג בעיר הקדש "צפת", אלא שבירושלים ננראה שהשתנה המנהג לאחר זמן על פי המקובלין, אבל מכאן ועד להעתיק את המנהג לשאר ערי הארץ, מנין לנו!! ובפרט בימים הראשונים שעדיין לא התרגלו לספר, וישנם שמהרים ליצאת קודם "עלינו לשבח", וחילילה יכולים להפסיק את הספרה לגמרי. ועיין לעלון "ויתגעג בדיון" גליון מס' 24 אות ד

שינויי המנהג

בתני כנסיות שבשאר ערי הארץ, שנגנו לספור לאחר "ברכו" או לאחר "עלינו לשבח", ורצוים לשנות את מנהגם לספור לאחר קדיש התקבל, רשאים לעשות כן, ובבדב שיותה הכל בהסבירה נאותה וברות נעימה, שחלילה לא תגרט מחולקת שהיא הציבור, והכל על מקומו יבוא בשלום. ועיין רכת, רל, רלה)

๔ הספרה

הרב או השליה ציבור

המנהג הנכון שרבות הקהיל או השליה ציבור מביך וסופר את העומר תחילת, ואחר כך הציבור. ועדיף לעשות כן, כדי שלא יטעה מי מהקהל בספריתו. (ורשב"א, בית יוסף סימן תפט. רכח)

כתב הגאון הראשון לציוו רבי יעקב שאול אלישר בש"ת ישא איש: ולא אחד כי בילדותי היה המנהג פה עיר הקודש ירושלים בכל בתיה הנקסט, שהציבור היו מברכים תחילת על העומר ואחריהם השלח ציבור, אך מזה זמן לא כביר, שבגאי ופרנסי בתיה הנקסט נוכחו במו עיניהם שכמה וכמה בני אדם היו טועים במספר ימי ספירת העומר, ולכן הנהגו בכל בתיה הנקסט שהשליח ציבור יברך ויספור תחילתה. ואף אנחנו לא רצינו למחות בידם, אף על פי שבטילו מנהג קדמון בירושלים, כיון שידענו שכונתם לשם שמים, שייהיו הברכה והספרה כתקנות. וכך התפרנס הדבר, כי המנהג זהה הוא יותר הגון ונכון.

כוונה נגידית

טוב שכל אחד יאמר בתחילת ימי הספרה: "אני מכובן שבכל לילה מלילות ספירת העומר, שלא יצא ידי חובה הברכה והספרה של העומר בשמיות אוטם מפני אחר, אלא רק כשאברך ואספור את העומר בעצמי". (ROL)

כתב הגאון רבי זלמן, אם שמע הברכה והספרה מאחר לפה תומו, אף שלא התקוו להוציאו ידי חובה, וגם הוא לא התקוו לצאת, מכל מקום לדעת האומרים שמצוות אין צרכות כוונה, לא יברך אחר כך כמספר העומר בעצמו, כי שומע כעונה, וכל שכן שיש אומרים שבמצוות דרבנן, לדברי הכל אין צרכות כוונה. ע"ב. ולפי זה יש להעיר על המנהג שהשליח ציבור מברך וסופר ספירת העומר תחילתה, ולאחר כך מברכים הציבור וסופרים את העומר. אך הנראה בזה, שכיוון שכולם יודעים שלאחר שمبرך השליח ציבור וסופר ספירת העומר, כל הציבור חוזרים לברך ולספור בעצםם, הרי זה נחשב כאילו ייוציאו במפורש שלא לצאת ידי חובה בשמיות מהשליח ציבור, אלא בברכתו וספרתו עצםם. וכיוצא בזה כתבו תלמידי רבנו יונה, "ומטעם זה נהוגים העולים להבדיל בビיטם במצואי שבת ויום טוב, אף על פי שכבר שמעו ההבדלה בבית הכנסת הם ונשייהם ובניהם, מפני שבשעה שעמדו את ההבדלה בבית הכנסת הייתה כוונתם לחזור ולהבדיל בビיטם, וכאילו ייוציאו במפורש שלא לצאת ידי חובה בהבדלה של בית הכנסת, כי אם בהבדלה שבבבitem". וכן כתוב מרן בשלחן עריך סימן ו סעיף ד: "יש נהוגים שאחר שברך אדם ברכות השחר, וענו אחריו אמן, חזר אחד מהעהונים אמן, ומברך ברכות השחר, וכסדר זהה עושים כולם. ואין לערער עליהם ולומר שהרי כבר יצאו בשמיותם ובמה שענו אמן תחילתה, שהמברך אינו מכובן להוציאם ידי חובה, וגם הם אינם מכובנים לצאת ידי חובתם בברכתו". ולפי זה כיוון שכון מנהגם תמיד, הרי זה כאמור כיוונו בפירוש שלא לצאת ידי חובה בשמיות הברכה מפני המברך. כי לדעת כל הפסקים כמעט, אם מכובן בפירוש שלא לצאת ידי חובה, אינו יוצא בעל כורחו. ומכל מקום טוב לכובן כוונה נגידית בתחילת ימי הספרה כן".

שם יהוד

כבר בארכנו לעיל (עמ' 141) שמצוות ספירת העומר היא מדברי חכמים, על כן, בנוסח שם יהוד שקדום הספרה, יאמר: הנני בא לקיים 'מצוות ספירת העומר' בלבד, ולא 'מצוות עשה של ספירת העומר, כמו שתכתוב בתורה וספרתם לכם...'. מאורוי אור, חלקת יואב, ארחות חיים החדש ועוד)

בדרך כלל שאומרים 'מצוות עשה', המשמעות היא מצוה מן התורה, וכל שכן שאומר "כמו שתכתוב בתורה". וכותב בספר שפע חיים מצאנז: וזה לי ימים רבים שאני מدلג בנוסח לשם יהוד, "קיימים מצות עשה של ספירת העומר כמו שתכתוב בתורה...", כיון שלרוב הפסקים המצוה

בזמן זהה מודרבנן. וביוור יש לחוש לרמב"ם שכתב שהאומר על תקנת חכמים שהיא מצוה מון התורה, עובר על בל Tosifah. וכגון שהאומר על איסור אכילת עוף בחלב שהוא אסור מון התורה. ו בש"ת פאת שרך כתוב שהగרא"י זליגק היה מזהיר על זה עשרה בשנים. וגם שמע מהרב חיים דרוק שהרב דוד בהר"ץ טען שיש בזה בל Tosifah. עי"ש. لكن הנכוו יותר להשמיט מילים אלו, ולומר: הנני בא לקיים מצות ספירת העומר, בלבד. (ריד)

מעומד

مبرכים על ספירת העומר מעומד. ואולם, ז��ן או חולה שקשה להם לעמוד, רשאים לספרoric לכתהילה כשהם יושבים.

ח"ל (בפסיקתא זוטרתי פרשת אמרו) סמכו מהפסיק ודברים זו ט): "שבעה שבעות תפ"ר לך, מהחט ברמיש בקמיה", אל תקרא בקומה אלא בкомה, דהינו כהילת עוף בחלב שהוא אסור מושב, צא. (רכז) ועיין עוד בזוהר הקדוש פרשת תצוה דף קפ"ג ע"א טעם לשבח למלה סופרים את העומר מעומד דוקא ולא מושב, מושם שאלו הימים, הם ימים עליונים. ובכל זמן שאדם נכנס באלו הימים בין בתפילה בין בשבת, צריך לעמוד על רגליי, שהירכים והגוף משמשים בשווה ייחד. והירכים והגוף צרכיהם לעמוד כזכור העומר בכוחו, ולאenkava שדרוכה לשבת. ועוד, מושם שהבח של עולם העליון צרכיהם לעמוד. עי"ש. וחובה בכסף משנה הלוות תלמידיו ומוספיו פרק ז הלכה (א)

ברכת "שהחינו"

אין מברכים "שהחינו" על מצות ספירת העומר.

ואף על פי שככל מצוה הבאה מזמן מברכים עליה שהחינו, כמו תקיעת שופר, נתילת לולב, הדלקת נר חנוכה, קראת מגילה וכדומה, ולמה לא נברך גם על ספירת העומר? ותירץ רבנו זרחהה תלוי בחיבורו המאויר הגadol ופסחים כה ע"א), כיון שהיומי חרב בבית המקדש, ואין הספירה אלא זכר למקדש. ועוד שלא מצאננו ברכת שהחינו אלא בדבר שיש בו הנאה שהיא, כמו לולב שבא לשמחה, שנאמר ויקרא כט: "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר... ושמחתם לפני ה' אלוקיכם שבעת ימים". ותקיעת שופר שבא לזכרו בין ישראל לאביהם שבשמיים. ומקרה מגילה שהקב"ה חס علينا ופדה אותנו מכל צרה. וכן פדיון הבן שיצא בנו מספק נפל. אבל לסתפירות העומר, אין בו זכר לשום הנאה אלא לעונמת נשנו לחורבן בית מאויינו. ע"ב. והיינו, שונות ספירת העומר היות מהספירה שבזמן בית המקדש, כי אז היה קרבנו העומר, ואילו היות אין לנו, לנו מזכות ספירת העומר כיוון, לא מרניתה את הלב כלכך. בזוכרנו את ציון, בית קדשו ונפארתנו, איך חסירה קיצרת העומר והקרבתו.

ובשו"ת הרדב"ז חלק ד סימן רינו כתוב שככל מצוה שהיא הכנה למצוה אחרת, תקנו שיברך על המצוה העיקרית ויפטור את שתיهن, וכיון שסתפירת העומר היא הכנה לחג השבעות, שנאמר ודברים זו ט): "שבעה שבעות תפ"ר לך מהחט ברמיש בקמיה... ועשית חג שבעות לה' אלקיך", ולכן בחרג השבעות ועולה לו לזה ולזה. וכמו שמצאננו בסוכה שלא מברכים "שהחינו" בעשיותה, אלא בישיבה בסוכה, שהוא זמן החג, ועולה לו לזה ולזה. ועוד מושם שגמר המצוה הוא רק בסוף הספירה, ולכן אי אפשר לברך "שהחינו" בתחילת הספירה שהיא רק חלק מצוה, וגם לא בסופה שאין מברכים "שהחינו" בסוף המצוה. עי"ש. ועיין עוד בליקוט יוסף עמוד קומו, ובעלון "התגעגע לדשן" גליון מס' 23 אות ח, יד. ומס' 24 אות א, ב)

שתייה בית המקדש

אחר שברך על הספירה, אומר: "הרחמן הוא יחזיר עבודת בית המקדש למקומה במהרה בימינו".

כתבו התוספות ומסכת מגילה כ ע"ב: מה שאומרים בקשה זו, רק לאחר ספירת העומר, ולא לאחר תקיעת שופר ונטילת לולבי לפי شأنן אנו מקיימים עתה את מצוות העומר כמו בזמן שבית המקדש היה קיים עם קצירת העומר והקרבתו, لكن אנו מבקשים שתוחזר העבודה כדי שנקיים גם אותן. מה שאינו כן בתקיעת שופר ונטילת לולב, שאנו עושים בדיקות כמו בזמן בית המקדש, ואין שום גրועות בעצם מעשה המזווה.

טעות וספק בספירה

שכח לספור

אם לא ספר בלילה, יספר ביום ללא ברכה. ואם לא ספר גם למחמת ביום, איןו רשאי להמשיך לספור בשאר הלילות בברכה. וכן שיאמר לאדם אחר שיכוון עליו בברכה, יספרור בעצמו. והטעם בזה, כיון שלדעת בעל הלכות גודלות ועוד מה שאמרה התורה "שבע שבתות תמידות תהיננה", היינו שהספרה צריכה להיות תמידה ושלימה כל הימים, וכל שיחסר לילה ויום אחד, הרי בספרתו חסנה ולא קיים את המזווה כלל, וממילא איןו יכול להמשיך לספור בברכה. ואף שרבים חולקים על סברת בה"ג, וכמו שכתבו עליו התוספות (מנחות ס"ע): "ותימה גודלה הוא ולא יתכן"? מכל מקום מאחר ומורן השלחן עירוך (סימן תפט ס"ח) חשש לדבריו ופסק כמוותו, נמצא אפוא שני שלא ספר לילה ויום, לא יוכל להמשיך לברך. ובית יוסף סיקון תפט ס"ב)

ספרה בבוקר

על כן, מנהג טוב לספור את העומר בכל בוקר לאחר תפילה שחוריית ללא ברכה, כדי שמי שכח בלילה, יספר עתה ויועיל לו שימושך לספור מכאן ולהבא בכל לילה בברכה, כיון ששסוף סוף ספר ביום. (ולו

ברור לו שלא ימשיך לספור

מי שלצערנו הרב, איןנו רגיל לבוא לבית הכנסת בקביעות يوم יום, ועתה בנסיבות יום טוב ראשון של פסח שהואليل ראיון של ספרה העומר, הוא נמצא בבית הכנסת, יש להבהיר לו שאם אינו מתכוון לספור בכל לילה, איןו רשאי לברך עתה על העומר, אלא ישמע מאחר ויצא ידי חובה. (ילקוט יוסף עמוד רט

מערב שבת לערב שבת

בתי הכנסת רבים מהציבור באים רק בערבי שבתות, וכל השבוע אינם מתפללים בבית הכנסת, וסביר להניח שאיןם סופרים את העומר בשאר לילות, על

החכם שבקהל להכריז שכל מי שלא ספר אפיקו עם אחת, אינו רשאי לספר בברכה, אלא הוא מברך ומוציא אותם ידי חובה. (שם)

ספק ספר

המסופק אם ספר אתמול או לא, ימשיך לספר מכאן ולהבא בברכה. כיוון שלדעתי התוספות ועוד גם אם שכח לספר לילה ויום, רשאי להמשיך לספר בשאר הלילות בברכה, כי כל לילה מצוה בפני עצמה היא. ומה שאמרו הتورה 'תמים ושלם בספרתו'. הינו שיספור מיד בתחלית הלילה, ונמצא שהיומם יכול להיות תמים ושלם בספרתו. נמצא שבנידונו שהוא מסופק אם ספר אתמול או לא, יש לנו ספק ספריא שיכל להמשיך לספר, כי טמא באמות ספר אתמול, ואפיקו תאמר שלא ספר, טמא הלכה שכל לילה מצוה בפני עצמה, ואף שלא ספר, רשאי להמשיך לספר. (ביתי יוסף סימן תפט טעיף ח. רלו, רלח)

ספרה בספק עמוד השחר

כתב מרן זצוק'יל (רלח): ודע שאם שכח לספר בלילה, וקס באשמורת הבוקר, ומסופק אם הגיע זמן עמוד השחר או לא, שיש כאן ספק ספריא, טמא עדין הוא לילה יוכל לספר בברכה, וטמא הלכה כמו שאומר שיכל לברך על הספירה ביום, בשור'ת מהר"ש ענגיל וחלק ה סימן מה פסק הלכה למעשה שיכל לסמוך על ספק ספריא זה לברך ולספר. עי"ש. וצ"ע. ע"כ.

זכור בין השימושות שלא ספר

מי שכח לספר את העומר בלילה וביום, ונזכר רק למחמת בסוף היום בזמןו בין השימושות, יש לו תקנה לספר מיד עכשווא את הספירה של אתמול בלילה ברכה, ולאחר צאת הכוכבים יספר את הספירה שלמהרת בברכה. והגנו שבאותו כזה ישים לב בשאר הלילות שלא לספר את העומר אלא לאחר צאת הכוכבים, כדי שלא יהיה נראה שנותר את עצמו, כי כספר בתחילת בין השימושות, הראה שמחшиб את הזמן הזה ליום, ואילו אם יספר גם ביום הבאים בין השימושות, יראה שמחшиб את זה להלילה. (רלח)

כידיעו, שהזמן שמהשקייה ועד צאת הכוכבים נקרא "בין השימושות", שהוא ספק يوم ספק לילה, ושיעורו הוא שלוש עשרה וחצי דקות[Z] להבנת המושג 'שעות ודקות זמניות', עי"ו בחוברת "סדר הימים בהלכה ובאגודה". ואולם כל זה הוא לדעת רבינו יהודה, אבל לדעת רבינו יוסי זמנו זה הוא עדין יום גמור, ורק כחצי דקה לאחריו ישנו זmeno קט כהרף עין [cashuor קרייצת עין ברכינו ולא בחולקה. ורש"י שבת לד ע"ב], ואז מגיע זmeno "צאת הכוכבים". נמצא שיש לנו ספק ספריא להחшиб את זמן זה בין השימושות ליום, כי טמא הלכה כרבינו יוסי שכל זmeno זה הוא עדין יום גמור, ואפיקו תאמר שהלכה כרבינו יהודה שזו בין השימושות, טמא בין השימושות עצמו הוא יום. וכל שכן לפאי מה שכתב הרב מישנה ברורה וביאור הלכה סימון טו ס"ג, שמן הדין בודאי שהלכה כרבינו יוסי, וכן מבואר בוגרא (ברכות ב ע"ב ופסחים ב ע"א) שעד צאת הכוכבים יום הוא, רק שלגביו כניתת שבת אנחנו מחמירים כשייטת רבינו יהודה לחושך לדבריו זmeno זה הוא ספק לילה, מפני חומרת חילול שבת. ובצירוף שייטת רבינו גם ורבים מהראשונים, שכל זmeno זה הוא יום גמור, ובין השימושות מתחילה רק קשה לאחר השקיעה שלנו. [וכן דעת רש"י ברכבת ב ע"א בהשלמותו] שכתיב: "כשתשקבן החמה ויפנה היום ותורה מון תוך חללו של עולם ששקעה לגמור, דהינו צאת הכוכבים, לפי זmeno שקייעת אורה מהלך חמישה מיליון כמו שאמרו בפסחים". ע"כ. ומופרש ברשי"י כשייטת רבינו גם. ומעתה, כיון שבתווך שלוש עשרה וחצי דקות לאחר השקיעה, יש ספק

ספקיא, ושלשה ספיקות כנ"ל, הרי שזמנן זה נחשב כיום גמור, ולכן רשאי לספר בו בליך ברכה, וירווית שיווכל להמשיך לספר מכאן ולהלאה בשאר לילות ברכמה. עיין שו"ת יביע אומר חלק ו' יורה דעה ס"ד. חלק ח' אורה חיים סימנו ה סוף אותן דעה סימנו כג.

זכור ביצאת הכוכבים שלא ספר

מי שכח לספר את העומר בלילה וביום, ונזכר למחرات בסוף היום לאחר צאת הכוכבים, אף אם יספר עכשו מיד [שלדעת רבנו תם ורביהם מהראשונים זמן זה הוא עדין יום גמור עד כשעה לאחר השקיעה], לא יועיל לו כדי שימושך לספר מכאן ולהלאה בברכה. ואף אם הוא נהוג להחמיר בכל מוצאי שבת כדעת רבנו תם, אין להקל בזה, כיון שפט השמאנג בארץ ישראל כדעת הגאנונים, ולא כרבינו תם. (ולח)

והנה מצאנו שמרן זצוק"ל וחוז"ע אבלות חlek בעמוד צא) היקל לעניין מניןימי האבלות, להחשב עד שמנה עשרה וחצי דקות מהשקיעה כמו יום. [לפי דקוט זמניות בחורף בערך: 16 דקות רגילות, ובקי"ז בערך: 24 דקות רגילות]. ובאר טעמו בגלל דעת הרמב"ם ועוד, שישער מיל הוא עשרים וארבע דקות, וממילא בין המשימות שהוא שלשת רביעי מיל, והוא: שמונה עשרה דקות ובצירוף שיטות רבוי יוסי שבין המשימות הוא כהרף עין [כשיעור קרייצת עין ברפינו ולא בחזקה. ורש"י שבת לד ע"ב], ומתחילה חצאי דקה לאחר בין המשימות, ורק אז מגע זמן צאת הכוכבים". נמצא שלדבריו עד שמנה עשרה וחצי דקות זמניות הוא עדין יום גמור. ולכן פסק מרן זצוק"ל,שמי שAKER את מתו בתוך זמן זה ולא נהג אבלות עד שבא לביתהו, מונה את היום שעבר ליום הראשון מהשבעה. ולכאורה יש להבין, למה כאן בדיני ספירת העומר, לא היקל מיל מיל כלכך, שאם לא ספר אתמול את העומרليلת ויום, ונזכר בתוך שמנה עשרה וחצי דקות מהשקיעה, שיספר עכשו ויועיל לו ליום של אתמול, כדי שיוכל להמשיך לספר מכאן ולהלאה בברכה? וצריך לומר, כי דוקא שם באבלות כיוון שהלכה בדברי המיקל באבל, לנו סמק להקל כלכך כshitot הרמב"ם, וכן שמתבואר מתווך דבריו שם. ובכל זאת, גם באבלות לא היקל עד כדי כך לאחר זמן זה להחשייבו ביום על סמק שיטת רבנו תם ורוב הראשונים, מאחר ופשט המנתג כמו הגאנונים, ולא שייך להקל עד כדי כך.

וכן יש לבאר במה שפסק מרן זצוק"ל ושו"ת יביע אומר או"ח חלק ז' סימנו מא' חלק ט או"ח סימנו פח אות כד, חלק י' או"ח סימנו לא' שתינוק שנולד בעבר שבת עד שמנה עשרה וחצי דקות לאחר השקיעה שלא מלין אותו בשבת, כי יש ספק ספיקא להחמיר ולהחשב זמן זה כיום, כי שמא רבינו תם שעידין הוא יום גמור, ושמא כהרמב"ם הנ"ל שעידין הוא בין המשימות. נמצא שוב שהתחשב מרן שעדין הוא יום גמור, וכמו שמתבואר מתווך דבריו שם. וכלאורה ומה לא התחשב בזה גם לעניין ספירת העומר כנ"ל? אלא שהמתבונן נס שם יראה, שככל מה שמרן התחשב בשיטות הרמב"ם הוא רק כדי להחמיר ולהחשוש שלא לבוא חיליה לידי חילול שבת, כי מילה שלא בזמן הריה חילול שבת, וכל שיש ספק אם התינוק נולד בשבת או לא, דוחים את המילה ליום ראשון. וכמו שכתב שם במפורש ושו"ת יביע אומר הנdfs מחדש חלק ז' סימנו מא הערכה⁴: שככל זה לחומר אישור שבת, כי בלאו היכי אנחנו קבלנו הוראות מרן השלחן עורך. שדי בשליש עשרה וחצי דקות לאחר השקיעה. ע"ב.

ומה שלא חש מרן זצוק"ל גם לשיטות רבנו תם, שאם נולד עד אז שנדרחה את המילה ליום ראשון, כבר באז את דבריו ושו"ת יביע אומר חלק ט או"ח סימנו קה ח"ה אותן וא' כתוב: ודע, כי אף על פי שרבים וכן שלמים נוהגים להחמיר כשיטות רבנו תם, ונמצא שתינוק הנולד עד שבעיעם

ושתים דקות לאחר השקיעה ישנו עדין ספק אם למלו שבשת, מכל מקום למעשה אין לנו לחוש זהה כאן, כיון שכל מה שאנו חושבים לרבותם, הוא רק להחמיר כמו במצואי שבת שלא לעשות מלאכה וכיוצא בזה, אבל בשעומדות לפניו מזות עשו למול את הבן ביום השmini, ברור שאין לנו לו זו מהמנהג הכללי כדעת הגאננים. לכן תיבימים אלו לקיים מזות מיליה בזמנא בשבת שהוא יום השmini, ולא שיק לך דוחותה ליום ראשון, כנגד המנהג שקבעו ההלכה כדעת הגאננים. ע"ב. ומובואר שוגם במקומות של ספק חילול שבת, לא הסכים מרן עד כדי כך לחושש לשיטת רבינו גם נגד המנהג הפשטוט כדעת הגאננים.

ולאור האמור יוצא, שכיוון שהמנהג פשוט שצאת הכוכבים הוא שלש עשרה וחצי דקות לאחר שקיית החמה כדעת מרן השלוחן ערוץ ורוב הראשונים, ולא כדעת הרמב"ם שהוא שmonoה עשרה דקות, אס/co כו' למה שנקל כל כך למי שלא ספר את העומר לילה ויום, שיוכל לספור עד צאת הכוכבים של שיטת הרמב"ם, והרי אין לנו שום הכרח להקל עד כדי כך, כי מעולם לא נאמרה הלכה מיוחדת לגבי ספירת העומר שהלכה כדברי המיקל כמו שנאמרה ההלכה בדיוני אבלות. ונם אין כאן שום חשש של מכשול ותקלה בחילול שבת, כדי לנctrיך לחושש בגללה לשיטת הרמב"ם. לכן מובן למה מרו זצוק"ל לא הביא בהלכות ספירת העומר להקל עד כדי כך שתועליל לו הספירה עד סוף בין השימושות של הרמב"ם, שהרי קולא זו היא נגד המנהג הפשטוט, ואין בה שום הכרח. כי לסתוך על הרמב"ם בשbill להתיר לו לברך בשאר לילות, אין זה הכרח כלל, ואדרבה הלוא "ברכות איןן מעכבות" ועפ' ראש השנה ד ע"ב, וכל גדול בידינו "ספק ברכות להקל". על כן, ימשיך לספור את העומר בשאר לילות בלי ברכה, או ישמעו את הברכה מאחר.

סימנים

כתב מרן החיד"א, יש להזדרז בימי הספירה לעשות סימנים שלא ישכח לילה אחד מלספר, שאפשר שישכח לספור גם ביום, ולא יוכל לספור עוד בברכה, וגם כל הברכות שברך על ספירת העומר בלילות שעברו תהינה ברכות לבטלה, וביטל מזות עשה. ע"ב. ורט. ועיין לעזנו "יתענג בדשו" גליון מס' 25 ו-26, ותורה נחת וברור שהרגיל להתפלל ערבית במנינו, בודאי שלא ישכח לספור את העומר עם כולם.

והיינו על פי דעת בעל הלכות גדולות הנ"ל (עמ' 150) שאס לא ספר לילה ויום, לא קיים מזות ספירה כלל, כי חסר לו 'תמיות', ונמצא שאס לא ספר למשל ביום השלישי, כל ברכותיו שברך במשך הימים הקודמים כולם למפרע לבטלה, כיון שנגלה הדבר שלא קיים את מזות הספירה כלל, וממילא ביטל מזות עשה. ואף על פי שבארנו לעיל (עמ' 141) שלדעת רוב הראשונים ספירת העומר בזמן זהה מדרבנן, וכן פסק מרן בבית יוסף ובלחו ערוץ (שםנו תפט), וכן דעת החיד"א עצמו בברכי יוסף (שם), ואס/co אין הספירה מזות "עשה" ממש? צריך לומר שכונות החיד"א, שביטל מזות שעיקרה מן התורה או שביטל מזות עשה מדרבנן.

ספרת העומר של גאון עוזנו רבוי ישראלי אביחצירה "הבא סאל" זיע"א

כשהギעה מצורה לידי של הבא סאל, לא הינה עד שהעמידה על תיליה בדקודקים והיוורים יצאתי ידי כל השיטות. ובעיקר היה מחמיר על עצמו בענייני כשרות המזות לחג הפסח. והיה יוצא בעצמו לקוצר חיטים ולשאיות מים שלנו, לעמוד על האופים

ולהשתתף עמם במלאתה. בכלל, כל מועד וענינו היינו נהוגים על ידו בהידורים משוכללים, למרות שהדבר עלה לו במאמצים עליוניים.

בימי הספירה היה מישל לרגע שיגיע זמו המצויה, ורבית שעות היום סבבו אודות המצויה ועניניה. שעה ארוכה לפני תפילה ערבית היה יושב ומצפה, כשהמעת לעת הוא שואל, "מתי כבר נוכל להתפלל ולספר ספרת העומר?". וכשהגיעה העת, האריד שעה ארוכה בספירה, כשבועוד המתפללים האחרים סיימו מכבר את המזמורים הנאמרים לאחר ספרת העומר, היה רבנו עומד בתקליתה, כשהוא מודגשת כל תבה והברה ומונה באצבעותיו את מנין הימים. את מספר היום היה רבנו קופל פעמים רבות, וגם כשhashlim את התפילה לא אחת ארע ושמועהו מלחש את מנין הימים לעומר. ארע גם, שבשעת לילה מאוחרת קרא רבנו למשמו אל החדר, כדי לוודא בבטחה שהוא ראה אותו מברך וסופר לאחר התפילה. כשנדמה היה לו שמביטים על חששותו בתמייה וחושבים אותו טורה, הסביר: "וכי מה חושבים אתם, שהקדוש ברוך הוא צריך את הספרה שלנו?... רצה הקדוש ברוך הוא לזכות אותנו והרבה לנו מצוות, ואם כן علينا לדקדק במתנותיו של הבורא, וככל שנדקדק בהן יותר יגלו זכויותינו" ... ("אבל יעקב" עמוד 354) [גם אצל הגאון רבי מנחם מנדל מרגנסבורג ייע"א, מצאנו שהיה נהוג לחזור כמה פעמים במשך היום "היום כך וכך לעומר", מחביבותו למצווה. ולח"ן]

ספר ולא ברך

ספר את העומר וטעה ולא ברך, יצא ידי חובתו, ולא יברך עוד באותו ערב. כי כלל גדול בידינו "ברכות אין מעכבות", כלומר, העושה מצווה וטעה ולא ברך, יצא ידי חובה.

כמה היום לעומר?

מי שודיעו לא ספר את העומר, ושאל אותו חברו: כמה היום לעומר? לא ענה לו: "היום כך וכך", אלא יאמר לו: "אתמול היה כך וכך", וממילא יבין חברו כמה היום. ואם טעה וענה לו: "היום כך וכך", לא יספר עוד באותו ערב בברכה, כי כיוון שהברכה לא מעכבת, אפשר שמה שענה לו, הרוי זה נשחט בספר ויוצא ידי חובתו.

ואף שענה לחברו: "היום כך וכך", ולא אמר לו "היום כך וכך לעומר", בכל זאת יצא ידי חובתו, כי אין תיבת 'לעומר' מעכבת. וכמבעורר בבית יוסף בשם הרשב"א שכתב: שאלת אם צריך לומר "היום כך וכך לעומר" או "היום כך וכך"? תשובה: הכל אחד, אבל יותר ראוי לומר "כך וכך לעומר", כדי לבאר יותר.

לא אמר "היום"

אם לא ענה לחברו "היום כך וכך", אלא ענה רק את המספר ללא תיבת 'היום', למשל: ביום החמשי לספירה, שאל אותו חברו, כמה היום לעומר? וענה: "חמשה ימים", ולא אמר: "היום חמישה ימים", רשאי לספר באותו לילה בברכה.

לא ספר "שבועות"

כל האמור לעיל, הוא דוקא כשנשאל עד היום השישי לספרה, אבל כשנשאל מהיום השביעי והלהה, אפילו אם ענה "היום כך וכך", מכיוון שצרכיך לספר גם את השבועות, והוא ענה רק את הימים, רשאי לספר היום בברכה. (רמח)

לדוגמא: מי ששאל אותו חברו ביום השmini, "כמה הימים לעומר"? וענה לו: "היום שמונה ימים לעומר", חוזר לספר את מספר הימים בברכה.

וחטאים זה מושם ספק ספיקא, שמא מצוות צדיקות כוונה, והרי באומרו לחברו היום כך וכך, בודאי לא התכוון לצאת ידי חובה. ושמא כיון שלא ספר שבועות, לא יצא ידי חובה. ובלאו הци לדעת האליה רבה כשענה לחברו בלי שבועות, מוכח ממעשיו שהתכוון כוונה נגידית שלא לצאת ידי חובה.

אם טעה השליך ציבור במספר הימים, ומיד תיקן אותו מישחו מה齊יבור במספר המדויק של הימים אך לא הזכיר שבועות, הריחו חוזר וסופר בברכה. (רמח)

"היום לג לעומר"

אם אמר לחברו אחר שקיים החמה של יום ל"ב לעומר, אל תאמר 'וידי' בתפילה מנהה, כי "היום לג לעומר", יכול לחזר ולספר בברכה, כיון שלא ספר שבועות. ועוד בספר את המספר רק בראשי תיבות, ויש לומר שלא יצא. ועוד שאין כוונתו לומר מניין ספירת העומר כלל, אלא לומר שהוא יום טוב כדי שלא יאמר וידי. (רמח)

• החייבים והפטורים בספירה

מצות חינוך

מצויה לחנוך את הילדים לספר את העומר בברכה, ואפילו אם שכחו לספר يوم אחד, ימשיכו לספר בברכה. וכך על כן, גם ילדים קטנים שבאים עם אביהם לבית הכנסת משבת לשבת, יספרו את העומר בברכה.

בר מצוה

ילד שהגיע לגיל מצוות בתוקף ימי העומר, אף על פי שהקפיד לספר בכלليلת קודם שהגדל, יש להורות לו כsigmoidל שלא ימשיך לספר עם ברכה, אלא ישמע מאחר ויצא ידי חובה, ולא יכנס לחשש ברכה לבטלה. (רכא)

וחטאים זה, כיון שעדר עכשו הוא היה קטו שפטור ממצוות, נמצא שככל הספירות שספר עד עתה אין מוציאות אותו ידי חובה לכsigmoidל, וכאיilo לא ספר, כי אפילו מצות חינוך שהיא מדרבנן, כתבו רשי והרמב"ס ועוד, שאינה מוטלת על הקטן אלא על أبيו, שהוא מצווה להנכו. וכיון שאמרה תורה "שבע שבתות تمامות תהיננה", דהיינו שהספרה צריכה להיות

שלימה כל הימים וכן", לבן אין יכול להמשיך לספר בברכה לכשיגדול. וגם לשיטת התוספות ועוד, שמצות חינוך מדרבנן היא על הקטו בעצמו, מכל מקום עדיין אין דומה חיוב של הקטו מדרבנן לחיוב של הגודל מדרבנן, ולכן הקטו אין יכול להוציא ידי חובה את הגודל אפילו במצוות דרבנן, כמו בקריאת מגילה וכדומה, כי החיוב בקטו הוא נחשב "תרי דרבנן", כלומר פעמיים דרבנן, כי ישנו חיוב אחד כלל על הקטו בכל המצוות מדרבנן, וכיון שמדובר ספירת העומר היא מדרבנן, נמצא שיש לנו שני דרבנן. לעומת זאת הגודל, יש לו חיוב אחד כללmäßig בכל המצוות מהتورה, ועכשו באה ספירת העומר שהיא מדרבנן, נמצא שהחיוב של הגודל אלים וחזק יותר מחיובו של הקטו, ואינו "תרי דרבנן" מוציאה ידי חובה "חד מדרבנן". [וכיון זה בהלכות שבת, "שבות דשבתות", דהיינו צירוף של שני איסורי דרבנן, הוא קל יותר מאיסור אחד מדרבנן, ולכן דוקא שבות דשבתות במקום מצוה, וכיון שהוא לוני בשבת שידליק את המזון לצורך לימוד תורה.]

גר צדק

גוי שנמצא בתהיליכי גיור והוא בא כל יום לבית הכנסת ומתפלל וסופר את העומר, ובאמצעו ימי הספירה גיירו אותו בית הדיןצד וכלהלכה, אין רשיון להמשיך לספר את העומר בברכה.

הטעם בהזה פשוטו, שכן שעכשו הוא גוי ופטור מכל המצוות, נמצא שכל ספירותו שספר עד עתה אינו כלום, וכך לאו התחל היום לספר, וכיון שאין הספירה שלו שלימה, לכן אין יכול להמשיך לספר בברכה. עיין שו"ת ביע אומר ח"ג סימן כה אות יד, טו)

מן מלכא זצוק"ל היה רגיל בספר מעשה שהיה לפני כשבעים שנה בבואו לכהן כדין בעיר פתח תקווה, והיה שם גוי שחשקה נפשו מאד להתגייר, וכבר תקופה שהייה מתפלל בכל יום בבית הכנסת, ומגניח תפילה, ואך למדיו כמה מבניו ביישבת פוניבז', כי לא ידעו לשם גויים. ובית הדין הקשו עליו מאוד להתגייר, עד שהגיע מרון ודרש וחקיר אחריו היטב וראה שכונתו באמת להתגייר לשם שמים, וקיבלו אותו ואת כל משפחתו לגורו. והנה לאחר שטבל כהלה לשם גירות, רצה לומר 'שמע ישראל', אמר לו מרון: הלוּה כבר אמרת בברוק בתפילה 'שמע ישראל', ולמה אתה רוצה לומר שוב? אמר לו הנר: אבל כשאמרתי ה'יתוי גוי', ועכשו חשקה נפשי לומר פעמי רשותה כשאני יהודי. אמר לו מרון: אם כן תברך קודם ברכות התורה, כי אסור לומר דברי תורה בלי ברכות התורה. אמר לו הנר: אבל כבר ברכתי בברוק. אמר לו מרון: לא כך אמרת, שבברוק הייתה גוי! אם כן מה שווה מה שברכת, لكن תברך שוב, ועמדו וברך ברכות התורה ואחר כך אמר 'שמע ישראל', עיין לא נשרה יבשה מהמחזה המרגש והמרומות ההזה. עיין שו"ת ביע אומר ח"ג סימן כז אות ז)

ניסי

ניסי פטורות מספירת העומר, אולם רשויות לספר בלי ברכה.

כל מצוות עשה שזמננו קבוע כמו שופר, לולב, סוכה וכדומה, nisi פטורות מהן. וכן כתבו הרמב"ם והלכות תמיידין ומוספין פרק ז הלכה כד) ועוד במצוות ספירת העומר, כיון שזמןה קבוע ממושצאי יום טוב ראשון של פסח ועד חג השבעות. ומכל מקום רשויות לספר בלי ברכה. ובפרט לשיטת הרמב"ן וקידושין לד"א, שספרת העומר היא בגדר מצות עשה שאין זמנה קבוע,

וכו כתוב רבנו משה חלאוה בשם מר אבוי. ולפי שיטותם יש מקום לומר שנשים חיבות בספירת העומר. אלא שבודאי שאין להם לברך. והגאון רבי יוסף חיים בש"ת רב פעילים כתוב, שעל פי דעת האר"י ז"ל אין לנשים לקיים מצות ספירת העומר, וכל שכן שאין רשאות לברך עליה. וכן כתוב הרה"ג החסיד רבי אליהו מני בזכרוןות אליהו. עי"ש. וכט

אונן

האונן [שמתו לו אחד משבעה קרובים ועדין לא קבר אותו], אם קוברים את מתו במשח הלילה, ימתינו לספור את העומר לאחר הקבורה בברכה. אבל אם משום סיבה שהיא קוברים את המת למחורת ביום וככל שכן אם מתעכבים יותר, יספר בלילה בלבד ברכה או שישמע מאחר, וזה יועיל לו שלמחורת בלילה, יוכל להמשיך לספור בברכה. (רמד. חז"ע אבלות א קפנ, קפח)

וחטאים בזאת משום ספק ספריקה, שמא הלכה כדעת רשי"י והרמב"ם שהאונן רשאי להחמיר על עצמו לקיים מצוות, וממילא ספריתו בעת האנינות הועילה לו. והרי כתוב מרן הבית יוסף (אוורה חיים סימן עא) שכדים איסס רשי"י והרמב"ם לסמוך עליהם שלא למחרות ביום מי שרוצה להחמיר על עצמו לפחות כאשר מסר את המת לחברא קדישא שיטפלו בו. עי"ש. ואף שלhalbca אנו רשאי להחמיר על עצמו לכתיהלה, מכל מקום ניתן לצרף את ספריתו לספק, שמא הועילה לו. ושמא כל יום מצוה בפני עצמה היא, ונמצא שגם אם לא היה סופר בכלל, לא הפסיד את המשך הספריה. וכל שכן שכבר מסר את המת לחברה קדישא.

ובשו"ת נודע ביהודה הסתפק אם האונן יכול לספור את העומר, והביא מה שכתב הרש"ל להוכחה מהגמרא בתובות ודו"א וכן פסק מרן בשלחן ערוץ ויורה דעה סימנו שמבו, שחתון שהcin כל צרכי חופה, ומת אביו של חתן, ואם תזכה החופה יפסיד מה שהcin, מכניות את המת לחדר [כדי שלא יראה החתן ויצטער], ואת החתן והכללה לחופה, ועשה בעילת מצוה ופירוש, ואחר כך קוברים את המת. עי"ש. ומובואר שם שאונן פטור מכל המצוות, אין זה כלל גמור, אלא יש מצוות שהאונן חייב בהן. ובפרט מצוות ספרית העומר שאינו נתרד ממנה, ולא מותבטל מכבוד מתו בשבליל רגע��ן כזה של ספרית העומר. ואם התירו לחתו משום הפסד ממונו, גם הפסד מצווה של כלימי העומה, לא גרע מהפסד ממונו. ועוד שככל המצוות שאנו חזו דוחים מפני האנינות, הן מצוות שנוהגות דוקא בשעת האנינות עצמה כמו תפילה וברכות וכיוצא, אבל לבטל מצווה שנוהגת כמה ימים לאחר קבורת המת כמו ספרית העומר שאם לא יספר בעודו אונן, נמצאה שיפסיד את הספרירה בעודיה, מנין שגם זה נדחה מפני כבוד המת. ולפי זה אם בית הקברות רוחק ממקום שיעור מHALAK ללילה ווים, מותר לו לספור ספרית העומר, כדי שלא יבטל את המצווה בכלימי העומה. וכיון שבדין זה עצמוני אם רשאי האונן לקיים מצוות נחלקו הפסיקים, لكن יספר בלילה בלבד ברכה, וכך ירווחה שבליות שאחריו יספר בברכה. עי"כ.

אונן שקבעו את מתו למחורת ביום, יספר מיד בלבד ברכה, וכך יוכל להמשיכם לספור מכאן ולהבא בברכה אף שלא ספר בלילה. אבל אם קרה ולא ספר לילה ביום, אף על פי שהוא טרוד בקבורת מתו, אינו סופר מכאן והלאה בברכה. (רמיה)

כתב בספר נהר שלום, מי שמתו מוטל לפניו באחד מימי העומר, יספר ביום לאחר קבורת מתו בלבד ברכה. כי אין ספרית העומר דומה לתפילה, שאם האונן הפסיד תפילה מסוימת, אינו

מתפלל תפילה תשלומין, כיון שבעיקר זמנה היה פטור מהתפילה, [זאין דין כמו אנוס שמוסטל עליו חיב להתפלל, רק שלא יכול להתפלל]. אבל בספרית העומר, לדעת הרמב"ס ועוד שמעולה הספירה גם ביום, אין זה מתורת תשלומין בגלל של ספר בלילה, אלא חיובה מתחילה מהليل ומסתיים בסוף היום. והרי זה קצת הבדלה, שאם היה אונן במקומות שבת אסור לו להבדל, הרי שחייב להבדיל ביום ראשון לאחר קבורת המת, כי זה זמנה של ההבדלה. וכיון שספר ביום, מミלא יכול לספור בשאר ימים בברכה. ומכל מקום אם נשאר אונן כל היום ולא ספר כלל, אין לו לספור בשאר הימים הבאים בברכה, כי מה לי אם שכח לספור ומה לי אם היה פטור מלספר, הרי סוף סוף אין לו "תמיימות". וחובה במשנה ברורה ביאור הלכה סימנו תפט סעיף ח'

⇒ **מנגוי ימי העומר ⇒**

תיקון חצות

בכל ימי העומר, אין אומרים תיקון רחל אלא תיקון לאה בלבד.

למנצח בצורת המנורה

כתב הרמב"ן, טגולה חשובה בכל ימי העומר לומר "למנצח בניגנות" בצורת המנורה בסיום פסוקי "ברכת כהנים" שאחר "ברכות התורה" שמברך בבורק. ובעזרת השם יציליה במעשייו, ולא יהיה ניזוק כל היום. ובספר שלמי ציבור כתוב, והאומרו בצורת המנורה בכל יום בנץ החמה, לא יקרה לו שום מקרה רע, וככאי לו הדליק המנורה בבית המקדש. (ולה)

⇒ **חיזוק במידות טובות וישרות**

פרק אבות

מנาง טוב וחשוב בימי הספירה ללימוד משניות "פרק אבות", וכן היה מנגנו של מרן הראשון לציוו רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל למסור שיעור בכל ערב בין מנוחה לערבית בפרק אבות מהתובילים במעשיות ומשלים נפלאים, מותקים מדבש ונופת צופים, ולהחזק את העם בדברי מוסר והתעוררות ובמידות ישרות, ומעשים טובים.

יש נהגים בכל שבת ושבת ללימוד את כל מסכת אבות, ומנגן זה הזכור כבר לפני מעלה מאלף ומאה שנה בסידור רב עמרם גאון שכתב: "מנาง בית רבנו בבל שלآخر תפילה מנוחה בשבת שונינו אבות ופרק קניין התורה". [הוא פרק שהוסיף מאוחר יותר על מסכת אבות, והתקבל חלק מהמסכת, פרק שיישי ואחרו].

יש נהגים לקרוא פרק אחד בכל שבת משבתו העומר לאחר תפילה נוספת של שבת, אך מה טוב ומה נעים שלא להסתפק בקריאת המשניות בלבד, אלא ישתדל להבינם היטב, ובכך הדברים יחללו בו, ויקבל מוסר דעת ויראת שם.

וכבר כתוב מרו זצוק"ל בשוו"ת יביע אומר חלק א סימן כו: הלומד בקורס בלבד, נראה ודאי שלא נחשב לו לימוד, שבקוריאת דברי תורה בלי הבנה, לא מקימים מצות תלמוד תורה. כן כתבו המגון אברם, עמק הילכה, פני מבוי, שמן ראש, מרן החיד"א ועוד. ע"ש.

כתב הגאון החיד"א בספרו "עבודות הקודש" (ציפורו שמיר סימן ד אות נה): טוב מאוד שירגיל את עצמו ללימוד מסכת אבות, ולהבין מה שמצויה מפיו, כי היא היתה אם לבינה ואב בחכמה לכל מין מוסר, דברים קצריים, והם ארזי הלבנון הרמיים והנישאים. ודברים היוצאים מלב קדושים עליונים. ואם ישים לבו לדבריהם הקדושים בדקודק, תתעורר נפשו בנועם מוסרם, וישוב אל ה' וירחמו. ע"כ.

ועזה טובה ללימוד בחוברת "פרק אבות" עם פירוש "מאירת עיניים" ו"שמחת הלב" מסדרת החוברות "בהלכה ובאגדה", בשפה קלה ונעימה בשילוב מעשיות המחזיקים מגולי הדורות.

הטעם שנוהגים ללימוד מסכת אבות בימים אלו שבין פסח לעצרת, כי הם ימי תקופת האביב שבهم יצא האדם לטיפל בשדות ולשםו עם חבריו, ועלול להמשך אחר תעוגי והבלוי העולים זהה, ויתבטל מעבודת הבורא יתברך, לכן נহגו ללימוד מסכת אבות, שכולה דברי מוסר, דרך ארץ ומידות טובות, למען נסור מדרינו הרעה ונדבק בדרך אבותינו הישרה. וכיצא בזה כתוב במדרש שמואל, לפי שמאנו ואילך מתחילה מזג האoir להתחמס, ועמו מתעוררות תאות גופניות, יציר הרע מתגבר והולך, ואילו מסכת אבות מלאה מוסר השכל, ומעוררת את האדם ללימוד תורה, שהיא כנגד יציר הרע, וכמו שאמרו חז"ל [קידושין ל ע"ב]: "בראתני יציר הרע, בראתני לו תורה תבלי". שעל ידי לימוד התורה מתגבר האדם על יציר. ועוד טעם אמרו בזה, לפי שבhog השבעות, ניתנה לנו התורה, ונאמר: "ראשית חכמה [או התורה] יראת ה'", לכן לומדים מסכת אבות לדודו אחר כל מידה טובה, ובזה יהיה יוכל לקבל התורה בלב שלם זו, טהור ונקי, ולהתנהג בה כדת וכשרה. ועוד שמיים אלו הם ימי דין, כי בהם נפטרו תלמידי רבי עקיבא, וזה מורה שמידת הדין מתווחה בעולם, וכל החזר לדודו ה' נכנע יותר בימים אלו שנוהגים בהם קצר מנהגי אבלות, וליבו מוכן לקבל דברי התוכחה הנאמרים במסכת זו. ענף עץ אבות א)

בני תורה

מן הרاوي שאף בחורי היישוב ואברכים היקרים המ솔אים בפז, יעסקו מיד יום ביום בלימוד המוסר, וכל שכן ביום העומר שנכוון מאוד שילמדו פרקי אבות, כדי להתחזק ביראת שמים ובמידות טובות.

אמרו חז"ל בספרי פרשタ עקב על הפסוק: "כי אם שמרו תשمرו את כל המצוות לעשותה", שמא תאמר למדתי הלוות די לי לוי תלמוד לומר "את כל המצוות הזאת", כל המצוות למדו, מדרש, הלוות ואגדות. ואם רצונך להכיר את מי שאמר והיה העולם, למוד אגדה, שמתוך לכך תדבק בדרכיו ובמידותיו. ואמרו באבות דרבי נתן (פרק כת), כל מי שיש בידו הלוות ואין בידו מדרש, לא טעם טעם יראת חטא. וכל מי שיש בידו מדרש ואין בידו הלוות, לא טעם טעם

חכמתו. הוא היה אומר כל שיש בידו מדרש ואין בידו הלכות, זה גיבור ואני מזווין. כל שיש בידו הלכות ואין בידו מדרש, חלש וזיין בידו. יש בידו זה וזה, גיבור ומזווין. ע"ב. נמצא שאפיו העוסק בתורה, אם איןנו לומד בדברים המבאים ליראת חטא, הרי הוא בגין חלש עם ציון, שאם חילתה יבוא גיבור להילחם בו, יוכל אף לחטוף לי את כל הzione ולנצחו. כך מי שלומד תורה בלי ראת שמים, אם יבואו לו ניסיונות, בין בעניינים שבין אדם לחברו ובין בעניינים שבין אדם למקום, חילתה הוא יוכל ליפול מטה מטה.

וכמו שהביאה הגמרא ומסכת ברכות י"ז ע"א מה שהיה שגור בפיו של אבי לומר לתלמידיו: "לעולם יהיה אדם ערום ביראה [יהיה חכם לפועל נגד יציר הרע בכל מיני ערמה, כדי לירא מבוראו], מענה רך, משיב חמה, ומרבה שלום עם אחיו ועם קרוביו ועם כל אדם ואפיו עם נכרי בשוק], כדי שייהיה אהוב למעלה ונחמד למטה, ויהיה מקובל על הבריות". ורבא היה רגילلومר: "תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים [עיקרת תורה של תורה שייהיה עמה תשובה ומעשים טובים. רשי"], שלא יהיה אדם קורא ושונה ובעוט באבי ובאמו וברבו ובמי שגדל ממנו בחכמה ובמנין, שנאמר: ראשית חכמה יראת ה". ע"ב.

ונתנו, הלו אבוי ורבא היו שקוועים בעסוק התורה עד מאד, וכמעט אין שני דפים בתלמוד שלא מזכירים דבריהם, עיין במסכת עירובין וסה ע"א, סח ע"א] ואם היו שואלים אותן, אלו הנוגנות טבות היו שגורות בפיהם ללמד לתלמידיהם? לכארה היינו עונים, לעולם ישקיע האדם בלימוד, וילמד כך וכך דפים ביום, וחזרו כך וכך פעמיים וכו'. אבל חז"ל מלמדים אותנו שלא זה מה שהיה שגור בפיהם, אלא דברים שלכאורה נראים לנו פשוטים, אבל כנראה שם לא كانوا פשוטים, חיווקים ביראת שמים, חזוקים בגין אדם לחברו, תהර איך שאתה מדבר עם חברך, תרבה שלום עם קרוביך וחבריך ועם כל אדם ואפיו עם גוי, כי עיקר התורה הם המידות הטובות שתינาง בהם, שלא יהיה כפוי טובה, שלא יבעט בגדיילים מהם, וכל ביצא זה.

וכבר פירשו הראשונים על המשנה באבות ופרק ג' משנה יז: "אם אין דרכ ארצ אין תורה". ככלומר, הלומד תורה, אך איןו משתדל בתקיון מידותיו והנוגנותיו עם הבריות, אין שלימות לתורתו, והרי היא דומה ליי משובחת הנתו בכללי מיאס. וכתב רבנו יונה, על כן, ציריך תחילת לתקן את עצמו במידות, ובזה תשכון התורה עלי, שאינה שוכנת לעולם בגוף שאיןו בעל מידות טובות. ומפרנסים בשם הגאון מווילנא אמרו: "עיקר חיות האדם להתחזק תמיד בשבירת המידות, ואם לאו למה לו חיסין?" עיין אבוי שלמה פרק א אות ב. ופירוש מאיר עניין שם

ולפי זה יש לפארש מה שאמור היל הזקן לאותו גוי שבא להתגיר ובקיש שילמד אותו את כל התורה על רגל אחת, ואמר לו היל: "דעלך סני לחברך לא תעיביד" [מה ששני עלייך אל תעשה לחברך]. - "זו היא כל התורה כולה, ואידך - פירושה הוא, זיל גמור". [והשאר, זה פירוש התורה, לך תלמד] ופסכת שבת לא ע"א. ע"ב. ולכאורה איך יתכו שזו כל התורה כולה? אלא כאן לימוד אותנו היל הזקן יסוד גדול, שעicker התורה, היא הנהנת האדם בדרכים ישרות שבין אדם לחברו, כי תורה בלי מידות טובות לא שווה כלום. כמו שאמרו בגמרא מסכת יומא ופי ע"א: "ואהבת את ה' אלהיך" - שהיה שם שמים מתאהב על ידך, שיהא קורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים, והוא משאו ומתנו בנחת עם הבריות. מה הבריות אומרות עליו - אשרי אבוי שלימדו תורה, אשרי רבו שלימדו תורה. אויל להם לבריות שלא למדו תורה, פלוני שלמד תורה - ראו כמה נאים דרכיו, כמה מתוקנים מעשייו, עליו הכתוב אומר: "וזיאמר לי עבדי אתה, ישראל אשר בך אטאפר". אבל מי שקורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים ואין משאו ומתנו

באמונה, ואין דברו בחתם עם הבריתות, מה הבריתות אומרות עליו - אווי לו לפניו שלמדו תורה, אווי לו לאביו שלמדו תורה, אווי לו לרבו שלמדו תורה, פלוני שלמד תורה - ראו כמה מוקלקלים מעשי וכמה מכוערים דרכיו!

צא וראה מה כתוב הגאון החיד"א בספרו "דבש לפי" (מערכת תאות מא): עיקר הלימוד שיצרף ללימודו מוסר, ועל ידי זה יהיה לימודו בהרחור תשובה והכנה, ויבטל את היצר הרע. וגם המלאך המגיד הזהיר את מրן רבנו יוסף קארו שילמד מוסר. והגאון מהרש"ל מינה לעצמו מוכיח שיויכחחו על מעשייו, וגזר עליו שיויכחחו כמו שמכוחים את החדיות. והאדם עצמו בלומדו מוסר, יראה תועלות והתערורות הנפש, שזהו עיקר הלימוד להכנייע עצמו ולהתעורר ביראת ה', כי זה תכלית התורה, כמו שנאמר: "ראשית חכמה יראת ה". וכן שנינו אבות פרק ג משנה ט: כל שיראת חטא קודמת לחכמתו, חכמתו מותקימת. הבט וראה במדרש שוחר טוב: "לא נתנו הקב"ה תורה לישראל, אלא כדי שלא יעסקו בלשון הרע ובדברים בטלים". ועל ידי תוכחות המוסר, יזכה להיות עני ויבוא ללימוד תורה לשמה.

ומכאן תochaלה לאוטם שאנים ורוצחים למדוד כי אם גمرا ופוקדים, ומbezim בלבם לאוטם שלומדים תנ"ך ומשניות וספרי מוסר. והן בעווון לא יבינו, כי האף אמנים שלימוד הגמורא יקר מאד, ואין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד, מכל מקום כל זה ללימוד תורה לשם בענוה ונזהר בדקדוקי מציאות כמו הדורות הראשונים שהיו קדושים עד מאד, אבל בדרך יתום זה שగדרה הסטרוא אחרת ויצר הרע רודף ביוטר את לומדי התורה, עינינו הרוות כי אם אין למדים מוסר, על הרוב הם מתוגאים בלימודם וחושבים שהם חכמים גדולים ומbezim את הזקנים וגדולי דורם, וגם תיפלתם אינה כהונן ובלי בוננה, ופוגמים בברית הלשון והראיה, ולבן אין תורתם רצואה כי אינה לשם. על כן, אותם אשר נגע אלוקים בלבם, ימחרו לשוב בתשובה וילמדו מוסר, ותיכף יכירו בגאותם ומהות לימודם, ואשר נכשלים בכמה עניינים וישבו אל ה', ואז לימודם עלה לרצונו לפני ה' ונסלח להם. עכ"ז. ואם דברים אלו כתוב הגאון החיד"א בזמןו לפני כ-250 שנה, מה נעה בדורותינו שהדורות הולכים הולך וחסור.

גם הגאון רבי חיים פלאג'י כתוב בספרו כף החיים (סימן כ אות ד): לא יעבור עליו يوم אחד מבלי שילמד מוסר לפחות חצי שעה קודם שיתחיל למדוד עמוק בעומק ההלאה, וכל שכן אם מלמד תלמידים שידרכם למדוד תחילת בספר הקדוש "ראשית חכמה" כמעט כמעט בכל יום החל ונגמר, וכן על זה הדרך בספר הטהור נורא ונשגב "שבט מוסר" וכדומה להם ספרים הרבה אין קץ. וכן היה מנהגנו בישיבתנו בית יעקב. וכתבת עוד סימן לא אות ד: חם ליבי בקרבי כי אצרה ימים מקדים, בכל יום אחר תפילה שחירות היינו במצוותה חדא עם מורנו ורבנו הרב החסיד הפרד"ס וחרב מורה"ס רבי ז"ל, לומדים בספר הקדוש "ראשית חכמה" פרק אחד בכל יום, להתלהבות ובהתבזבזות, והיו עינינו מ庫ר דעתה, וכמעט לא היינו מרגשים בעצמנו על מה אנחנו יושבים. ע"כ. ואם גдолין עולם ארזים אלו, הקפידו על לימוד המוסר בכל יום, מה נעה אנחנו אズובי הקייר, אחריהם.

ואחר שהביא זאת מרן צוק"ל בספרו הליקות עולם (ח שלוי) כתוב: גם אני אזכורה ימים מקדים, בימי חרפי מקדמוני, שהיינו משכימים לקום לבית הכנסת "אוול רחל" לעדת הפרטים, בשעה לפני תפילה שחרית, כדי ללמד מוסר בחזרה קודש בספר הקדוש "ראשית חכמה", במצוותה חדא עם ידיד נפשי החכם המופלא, בכתם פז לא יסולא, ממצדיקי הרובים, צדיק ונשגב, רודף צדקה וחסד, רבי יעקב דויק המכון ז"ל, ועפפינו ילו מים בלב נשבר ונדכה. וגם בימי העוצר של הבריטים, לא נמנענו מללכת לבית הכנסת ללימוד המוסר, והוא יתריך הצלינו מידם, והיינו מרגשים התעלות רוחנית מדברי הראשית חכמה הקדושים. ע"כ. ישמע חכם ויוסף לך.

"החזק במוסר אל תרף"

כתב הגאון החיד"א בספרו עבודת הקודש ציירו שמיר סימן ד אות נג: צריך בכל יום ללימוד מוסרizia זמנה, ורבו כמו רבו ספרי מוסר, لكن יקרא בספר אחד בכל יום עד תומו, ואחר כך יקח אחר, וכן על זה הדרך. ובכל אחד ימצא התעוררות חדשה, ויקיים בעצםו "החזק במוסר אל תרף" (משל' ד יט). ולא עוד אלא אפילו בספר שקרה כמה פעמים, כשהיא הוזר לקרוא בו, יתעורר בדבר שעדיין לא התעורר. ואף על פי שכבר ידע הדבר ההוא, מכל מקום הזמן והמצב שעומדת נפשו בעת ההייה, עשוה חדשה כאשר צדיק יבחן. וזהר מאד בזה, ויראה שלא יאבז זמנו ותבואה עליו המיתה פתאות, וזה הוא בעצם יתרה גדולה על שקלקל מעשייו, וכילה בהבל כוחו ועיתותיו ממשא כבד ואיןמושיע. ע"ב.

❷ שירים וניגונים

תלמידי רבי עקיבא

נהגו ביום העומר [מאחריו חג הפסח ועד ל"ג לעומר (ו"ח אייר) לבני אשכנז, או ל"ד לעומר ו"ט אייר] לבני ספרד, למעט בכמה עניינים של שמחה, כדלהן. והתעם זה, כי בעונות הרבים, בימים אלו נפטרו עשרים וארבעה אלף תלמידי רבי עקיבא, כיוון שלא נהגו כבוד זה בזה, ונשאר העולם שמותר, עד שבא רבי עקיבא אצל רבוינו שבדרום ולימוד אוטם תורה, והם: רבי מאיר בעל הנס, רבי יהודה ברבי אלעאי, רבי יוסי בן חלפתא, רבי שמעון בר יוחאי, רבי אלעזר בן שמואל, [רבי אליעזר בןו של רבי יוסי הגלילי, ורבי יוחנן הסנדLER]. והם הם שהעמידו את התורה מאותו הדור והלאה לכל ישראל. [ועיין בכל זה לעיל ב"שער האגדה" בהרחבה, ותורה נתת].

מלאו את כל הארץ ישראל תורה

אמר להם רבי עקיבא לתלמידיו האחראונים: הראשונים לא מתו אלא מפני שהיה עיניהם צרה בתורה זה זהה, אתם לא תהיו כן. מיד עמדו ומלאו את כל הארץ ישראל תורה. (קהלת רבה פרשה יא אות ח)

ימי העומר מסוגלים לטהרה וחיזוק

כתב הגאון החיד"א בספרו "לב דוד" וסוף פרק לו: ביום העומר צריך להיזהר ביוטר בעבודת השם בתורה ובמצוות, מפני שהם ימי דין, וכשיצאנו ממצרים, היינו נתהרים בימים אלו לקבלת התורה הקדושה, וכש שביבאים ההם על ידי התעוררות ישראל להיטהר, שלח ממרומים שפע קדוש להיותם ערומים ומגננים, וכן אם ישם אליו לבו וקיים מתמדמת יצרו, יהיה לו לעזר, כי הבא להיטהר מסיעים אותו.

על ידי שנת חיננס גורם הפירוד חס ושלוט

ומה גם כי הימים האלו מסוגלים לזה, עת שהגינו אבותינו להיטהר. ואנחנו נחלץ חושים, לעשות כמעשיים ולהיזהר בכל סדרי טהרה. ובפרט בעניין שנת חיננס צריך לדקדק מאד, כי ידענו מה היה לתלמידי רבי עקיבא בין פסח לעצרת. וראיתי להרב הנadol עיר וקדיש מהר"ר שלמה אלקבץ הלוי בספרו ברית הלוי, הטעם בזה לפי שם ימי הלבנון, בסוד "וספרה לה", "וספרתם לכם". ועל ידי שנת חיננס גורם הפירוד חס ושלוט, ולפיכך פגעה בהם בזמנו החואן, כי לצדיקים גמורים כמותם, נחשב לעוון פלילי. ולכן טוב וישר לכל יראו שמים ביוםיהם הרים, לדאוג על פטירת הצדיקים הללו, כי באין ספק הוא כופר נפש. מעין דוגמא שאמרו בספר הזהר, על זכרת שני בני אהרן ביום הכהנים, וכן ראיו לעשות זהה. ומהז ידענו כי התלמידים הולמים מרוב אחד, ראיו שייהיו כאחים ממש, "וכל בניך לימודי ה", ורב שלום בגיןך". ותנו לב לדבר. ע"כ. גם רבנו האר"י ז"ל הזהיר מאד מאד על אהבת החברים. וכן אמרו בזוהר הקדוש על החברים ביום רבי שמעון בר יוחאי עלי השלים, כי אהבת עולם הייתה ביניהם מאד מאד, אהבה בנפש ובגוף. עי"ש.

אהבה וחיבת מלב ומנפש

כתב הנאוון רבי חיים פלאגי בספרו מועד לכל חי וצמו ואות יט: אהבת החברים בכל עת ובכל זמן, תהיה אהבת עולם מלב ומנפש, ולא מן השפה ולחוץ. וכל שכן שצרכיכם להיזהר ביותר בין פסח לעצרת להיות באהבה וחיבה יתרה מודעת. ומעיד אני שמים וארץ, שככל מקום שמצינו קנהה ושנאה בין אחים או שותפים, ומה גם בתלמידים ומשרתתי הקהיל הקדוש שיש בהם קנאת איש מרעהו, וכל אחד רצחה להיפיל לחבירו ולהתכבד בקהלונו, לא יצאו נקיים, רחמנא ליצלן. ומרובה מודה טובה, בכל מקום אשר ביןיהם אהבה וחיבת מלב ומנפש, האריכו ימים ושנים ובהצלחה מרובה גם בניהם עדי עד. ע"כ.

כלי נגינה

המנagger להחמיר שלא לשמעו שירים המלווהים בכלי נגינה, אבל שירה בפה מותר.
(רננה)

שירה ווקאלית

שירה ווקאלית שימושיים המשמשים בפה כגון כלי שיר, מותר לשמעו ביוםים אלו. ולקוט יוסף עמוד תמה

אסרו חוג

מותר לשמעו שירים המלווהים בכלי נגינה באסרו חוג של פסח, אף שכבר החלו ימי העומר. כן הורה מרכז מלכאה הראשי רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל הלכה למעשה. ספר "רבינו" עמוד רבמ'

בגמרא סוכה ומה ע"ב אמרו: כל העוסה איסור לחג באכילה ושתייה, מעלה עליו הכתוב כאילו בנה מזבח והקריב עליו קרבן, שנאמר ותחלים קיח כי: "אסרו חג בעקבותים עד קרנות הפזבח". ופירש רשי' (ובפירוש השנאי), שבאים שלאחר החג הוא אוגד וקיים את החג באכילה ושתייה, כלומר מכבד אותו באכילה ושתייה, ומראה בזה את הקשר שלו עדין לחג, שאינו שמה שעבר החג והתפטר ממנה, אלא הוא ממתנו מתי יבוא שוב. וזהו שאמר "אסרו חג" שקיים את החג, בעקבותים" דהיינו בבהמות עבות ושמנות. "עד קרנות הפזבח", מעלה עליו כאילו בנה מזבח והקריב קרבן. ובתלמודו ירושלמי ומסכת עבודה זרה פ"ה ה"א מובא מקור מהנביא נחמייה למעלה הגדולה של היום הזה, וקרוואו אותו "בריה דموעדא" [בן המועד], שצרכיהם לשמות בו, ולא לצום ולהתוויזות בו. וכן כתוב הרמ"א וסימן תכט ס"ב, יום שארחי החג נקרא "אסרו חג", ונוהגים להרבות בו קצת באכילה ושתייה לכבוד היום. ועיו בבית יוסף סימן תכט סעיף ג'

שירים ביום שישי לאחר חצות

גם ביום שישי לאחר חצות היום, אין לשמעו שירים המלויים בכללי נגינה.

כון שמעתי ממךך הראשון לציוון רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל בעת שזכה לי להתלוות אליו באחת הפעמים לאחר התפילה בשבת בבורקן, בזאתו מבית המדרש "יחוה דעת" לבתו בשכונת "הה נוף", ושאל אותו אחד מהציבור, האם יש להקל לשמעו שירים ביום שישי לאחר חצות לכבוד שבת? וענה לו מךך, שאין שום הבדל בין לפני החוץ, ואין להקל בזה. ע"ב.

ומה שיש רצוי לומר שמן התיר לשמעו, וראייתם ממה שהעיר אחד משדרני ערוצי הקודש שמן התיר לו לשדר ביום שישי לאחר חצות שירים המלאים בכללי נגינה? החילוק הוא פשוט, כי מאחר ואת הרדיו שומעים عشرות אלפיים, ורבים מהם אשר לא ידעו ולא יבינו כל כך במצבות התורה ובביראת השם תורה, ואם לא תשמעו להם כללי נגינה, הם יעברו לשמעו ערוצים אחרים שאין בהם לא תורה ולא יראת שמים, ומשמעותם אף שירים פסולים, שאין בהם לחולחת של קדושה וויאה, אלא רק להיפך. איזי כדי למנוע מהם מכשול, התיר מךך זצוק"ל לאותו שדרו להשמעו שירים עם כללי נגינה, אבל אדם ירא שמים, בודאי שלא ישמע שירים המלאים בכללי נגינה אף לאחר חצות היום של ערב שבת.

שירים. חוגי שירה.

שירה בפה ללא ליווי של כללי נגינה, מותרת בכל אופן גם ללא שמחה של מצוה דוקא. על כן, חזנים המקיימים חוגי שירה ומלאדים את "שירות הבקשות", פיטוטים ומתקנים, כדי שלא ישתכחו שירי הקודש על פי מסורת אבותינו ואבות אבותינו, ימשיכו בלימודם גם בימים אלו. וכמו כן, מצוה להניעים קולו בתפילה גם בימים אלו, ולא ימנע כלל, כמו שנאמר (תהלים ק ב): "עבדו את ה' בשמחה, בוואו לפני ברננה". (קנא, קנו)

כתב הגאון בעל שדי חמד: מה שנוהגים בימי בין המצרים לשורר ולזומר בשירותות ותשבות בסעודות מריעות, שאינה סעודת מצוה, וכן נוהגים בסעודות שעושים בליל המילה [ברית יצחק] שמזמינים קרובים ואוהבים, נראה לי שモතך, כי רק על כל שיר יש להקפיד בימים אלו, ולא עלה על לב לאסור שירה בפה. וכן כששואלים אותי על מנוג הנשים ששבועה שעוסקות בהכנות בגדי הכללה, מזמיןנות לכרובות הכללה ומזרמות בשירותות ותשבות הנהגות בינוין לכבוד הכללה, רשאיות לעשות כן. (קנו)

תורה بشמחה

מה שמצוין היותם בהרבה שיעורי תורה שהרבנים מוסרי השיעורים בעת שרואים לנכון משלבים שירה בתוך השיעור, ובעיקר שירי שבח והודיה והלל לבורא עולם, כדי לחזק את הקהל באמונה תמיםנה בבורא לדעת שהכל ממנו יתברך, והוא עשה, עשה ויעשה לכל המעשים, ואין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכירזים עליו מלמעלה וחוליו ז ע"ב, הדבר ברור שמותר ומצויה לשיר גם בימי העומר, וכבר אמר דוד מלך ישראל (תהלים יט ט): "פקודי ה' ישרים משפחתי לב".

פרק תהילים עם נגינה

モתמר לשימוש פרקי תהילים המלווים בכל נגינה ככינור וכדומה, כי עיקר כוונתו לקריאת התהילים. וילקווט יוסף עמוד תמד)

שמחה של מצוה

שמחה של מצווה, כמו בליל הברית וברית מילה, פדיון הבן, בר מצווה [בימים שללאו לו 13 שנה], סיום מסכת וכדומה, מותר גם לנגן בכל נגינה ממש. (רנח)

עין בחוברת ארבע תעניות בהלכה ובאגודה, שיש להקל לנגן גם בליל הברית, הנקרא "ברית יצחק", שגמ' זה נחשב לטעודת מצווה, כי הסעודה באה לאכבוד מצות המילה שתעריך למחמת הימים, וכמובואר בתורות הדשן (סימנו רסת), הרמ"א יורה דעה סימנו רסה סעיף יב, נחלת שבעה והלכות שטרות סימנו יב במחודשים סק"א, שו"ת הלכות קטנות וחלק ב סימנו קסט), חייל אדם וכל קלג סעיף טז בדעת המגן אברהם (סימנו תרמ"ג), שו"ת שבות יעקב וחלק ג סימנו ל, צגול מרובהה יורה דעה סוף סימנו קעח), ספר מאורי אור (חלק עוד למועד קח סע"א), שו"ת משנה הלכות (חלק יא סימנו תמב), שו"ת שבט הקהני וחלק ד סימנו קמ), פסקי תשבות וחלק ה סימנו תקנא אות לו) ועוד.

הכנסת ספר תורה

モתמר לארון הכנסת ספר תורה עם כל זמר ברוב עם כנהוג, מפני שהיא שמחה רבה של מצווה, ואין טעם להחמיר בזה כלל. (רנח)

כתב בשו"ת קרן לדוד, נראה פשוט שמותר להכניס ספר תורה לבית הכנסת בל"ג לעומר בתופים ובמלחילות ובכללי זמר כנהוג, ואין כאן בית מיחיש, ואפילו בשאר ימי הספרה אין טעם לאסור, כיון שהוא דבר מצווה. וכיוצא בזה כתב המגן אברהם (סימנו תשג סק"א), שמותר לעשותות אירוסין [קידושין] עם ריקודים ומחלות בכי מצווה היא, ודוקא בשידוכין שהוא רשות לא התינו ריקודים ומחלות. ונtinyת ספר תורה בבית הכנסת מצווה הרבה היא, וממילא מותר לכתילה גם ריקודים ומחלות וכל שיר.

חוג נגינה

מורה לנגינה רשי להמשיך ללמד את תלמידיו. זכר שמחה, צץ אליעזר, בצל החכמה, רבבות אפרים ועוד. חז"ע ארבע תעניות עמוד קנו)

МОזיקה לתלמידים

כיתה של תלמידים קטנים או קייננה שבמסגרת פעולותיהם ממשמעים מוזיקה וccoli נינה, יש להקל להם, וכל שכן שבReLU זה פעומים רבים שקשה לנחל את הפעולות עם הילדים. והרי זה דומה למה שכabb המשנה ברורה סיימו תקס ס"ק יט על מה שהיה מצוי בזמנם לנגן ולומר בעת שהיו מושכים את הספרינו או את צמדיו הבקר לחרישה, שכן שאין זה אלא בשביל לזרום במלאתכם, הרי זה מותר. אמת ליעקב קמינצקי. שם (כח)

התעמלות

גברים המתעמלים בחדר כשר וכיוצא [וכמוון שהכל נעשה על טוהר הקודש, גברים בלבד], ולשם זירוז תנועות הגוף ממשמעים להם שירים קבועים, יש מקום להתריר להם, וישתדרו לכובו שלא ליהנות מהמוזיקה.

[בכוונה תחילה, לא הזכנו גם נשים המתעמלות בחדר כשר, כי לצערנו הרבה, בדרך כלל במקומות אלו האוירה פתוחה מדי של שחזור יצרים, וסגידה לגוף, וקלות ראש וכדומה, ולכן השהייה במקום זה, עלולה להיות מסוכנת מאוד. בנות ונשים חרדיות שמרות, נחשות למושגים חדשים שלא הכירו עד הנה. על כן, נשים או בנות המוכרות ללכת בחדר כשר עליהן ועל הוריהן לפתח בשבוע עיניים שתהייה במקום אוירה שמרנית וראויה לבנות מלך מלכי המלכים. לצערנו הרבה, קרו מקרים עם בחורות חרדיות שהחלו "להיפתח" ב策ורה לא טובה, השם יצילנו, ותחילת הנפילה התחלת ממכון כשר, אף שהיו שם כובו נשים בלבד. ישמע חכם וויסף לך.]

הטעם שਮותר להشمיע שם שירים, על פי המבוואר בהלכה הקודמת. וכל שכן אם אינם מתכוונים ליהנות מהמוזיקה, שמבוואר כיוצא בזה בגמרא ומסכת פסחים כה ע"ב) ונפסק ברמב"ם והלכות מאכליות אסורת פרק יד הלכה יב, שהנאה הבאה לאדם בעל כרחו באחד מכל האיסורים, אם התכוון אסור, ואם לא התכוון מותר. וכتب הרדב"ג, שאם לא התכוון, אף שאפשר לו להיבדל מאותה הנאה, מותר, שהכל הולך אחר הכוונה. וכן כתוב הריא"ז שהחולך לעשותות חפציו, ובדרך הליכתו הרית ריח קטרת של עבודה זרה, אם אינו מתכוון לאותה הנאה ואינו חפש בה, אף שיש לו דרך אחרת לעבור בה, מותר. וכן אם היה שומע מניגנות המכרים שמנגנים לפני עבדוה זרה, אם מתכוון ליהנות אسوה, שאף על פי שהקהל אין בו ממש, אסור ליהנות ממנו. אבל אם אינו מתכוון ליהנות, מותר. וככתוב מרן השלוחן ערוץ וסיומו קמבר ט"ו, אסור לשמעו כל שיר של עבודה זרה. וככתב הרמ"א, ואם אינו מתכוון מותר. וככתוב הש"ד, שאפילו יכול לאטום אניין, כל שאיןו מתכוון ליהנות מותר. [ובכן דעת הגרא"א שם, שו"ת תורה לשמה וסימן שצד], וספר חפץ חיים וכל ו הילכה ה, ס"ק יט בבאר מים חיים) ועוד]. וכל וחומר בנידוניו שמשמעות שירים בימים אלו אינה איסור מן הדין אלא מתרת מינהג. ועיין בחוברת האבלות בהלכה ובאגודה" עמוד (263)

ולעכט מעלת התעמלות לבראיות הגוף, כתוב הרמב"ם בהלכות דעות פרק ד: צריך אדם להרגיל את עצמו בדברים המבראים והמלחמים, ולהתרחק מן הדברים המחלישים ומאבדים את הגוף. וכל זמן שאדם מתעמל ויגע הרבה, ואני שבע ומפני רפים, אין חולי בא עלייו וכוחו מתחזק. וכל מי שיושב לבתו ולא מתעמל, אפילו אם שומר עצמו להתנהג על פי הרפואה, כוחו תשש, וכל ימיו יהיה מכאוביים. וככתוב מרן הראשו ציון רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל בספרו

ענף עץ אבות ועמו רוח: "לכן כדאי להשתדל ללקת ברגלו בכל יום לפחות חצי שעה, לשמור על בריאותו". וכן מרנו נהג בעצמו. ישמע חכם וויסוף לך.

דיכאון. עצבות.

הסובל מהתקפות דיכאון וממצבי רוח ירודים לא עליינו, רשאי לכתהילה לשמעו שירים, כדי לקבל שמחה ומצב רוח טוב, וכמו שנאמר מלכים ב' ג' טו: "קחיה בנגנו המכגנו, ותמי עלייו יד ה'", אך ישתדל שייהה הדבר בצענה, והעיקר שלא ישמע בקולו קולות. ועיין בש"ת מעיין אמר (ח' ד' עמוד רצה) שהתריר מרנו הראשון לציוו רבנו עובדיה יוסף צוק"ל לאבל מדוока בתוך י'ב חדש לשמעו שירים, כדי לקבל שמחה ומצב רוח טוב.

ריקודים

ריקודים אסורים בימים אלו, אפילו בלי כלי נגינה. (שם קמיט)

ופשוט שמדובר בריקודים המתנהלים על פי תורתנו הקדושה וככליל הצעינות המקודשים לעם ישראל, אנשים בלבד ונשים בלבד, עם מחיצה המפסקת שאין הגברים רואים את הנשים כלל. אבל ריקודים מעורבים אנשים ונשים יחד, אסורים בהחלט באיסור חמור ונורא כל השנה. ואפילו אם אין ריקודים מעורבים ממש אלא אנשים בלבד ונשים בלבד, אך אין מחיצה המבדלת ביניהם, ורואים האנשים את הנשים רוקדות, הרי זה איסור חמור, שmagra בעצמו את היצר הרע. (שם)

צא וראה שכל ניסיונוטיו של בלעם הרשע לקלל את ישראל לא עלו בידו, אך רק עזה רעה אחת עלתה בידו, שאמר לבלק מלך מוואב לשלווח את בנות מוואב אצל עם ישראל שיחטיאו אותן, וכבר הקב"ה יעניש אותן. וכן היה, כמו שנאמר (ובמודרב כה א): "זיניב ישראל בשיטים ויחל העם לאזנות אל בנות מואב... ויתר אף ה' בישראל... ויהיו הפתים במגפה ארבעה ועשרים אלף" [24,000 יהודים].

ומה שיש כמה עמי הארץ המקלילים ראש בעניינים אלו, שאין צורך במחיצה, בטענה כדי שיכירו הבחורים והבחורות זה את זו ויבאו בקשרו לידיים, הרי זו טענת שוא הבל ורעות רוח. ופושט שהן דעתות משובשות פסולות ומוגנות, ואינו על פי רוח תורתנו הקדושה כלל, ויוצר הרע מדבר מתוך גרונות, שהרבה שלוחים יש לו להקב"ה לזוג זיווגים בהיתר ולא באיסור. ומיותר לומר, כי לצערנו הרבה כמה מכשולים ואיסורים חמורים נגרמו מהנהנות גרוועת אלו והדומים להם, וככמה נפלו מדרך התורה לגmary בעקבות שיבושים כאלו, והלא אמרו חז"ל (פסכת כתובות יג ע'ב): "אין אפטורפוס לעיריות", "שהעריות נפשו של אדם מהמדתם" (ומסתכת כתובות יג ע'ב). אשר על כן, שומר נפשו ירחק מכל הנהגה שכזו. ואך אם היה רגיל עבר להשתתף בריקודים מעורבים, יפרוש מכל זה, כי נצטוינו בטורתנו הקדושה ויקרא יט ב': "קדושים תהוי, כי קדוש אני ה' אלוהיכם", ופירש רשי': "היו פרושים מן העיריות ומון העבירה". על כן, לא ימוש מפני המלעיגים עליו, שכבר אמרו חז"ל (ומסתכת עדויות פ' ז' מ'ב): "ਮוטב שיקרא האדם שוטה כל ימיו, ואל יקרא רשות שעה אחת לפני המקומות". והניסיונו מורה שאוטם משפחות שהתחזקו במסת וחלבו בתמיונות עם ה' יתברך ועמדו איתנים בעדרתם שלא להשתתף במקומות אלו, וכל שכן שהם עצמים אינם מארגנים את שמחותיהם בצדקה זאת, הבינו אותם בני משפחותם וכבדו את דעתם. אשריהם ואשרי חלוקם, שבמקומות שבבעל תשבה עומדים, אין צדיקים גמורים

יכולים לעמוד. ואמרו בגמרא ומסכת מכות כג ע"ב: צא ולמד ממה שהזהירה התורה שלא לאכול אדם, שנאמר: "רק חזק לבلتך אכלו הדם, כי הדם הוא הנפש", ומה אם דם שנפשו של אדם קצה ממונו, בכל זאת הפורש ממונו ואינו אוכלו, מקבל שכיר. גול ועריווי, שנפשו של אדם מתאותה להם ומחמותם, הפרש מהם על אחת כמה וכמה שיזכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות" ע"כ.

וכتب בשו"ת זכרון יוסף והובא במשנה ברורה סימן שלט בבאור הלכה וזה תוכן דבריו: תיל ורעדת אחוזתני, בכל צורותיהם לי צר, על דבר הפריצה הגדולה שעשו פריצי בני עמנו לעבור בשאט נפש על דת ודין תורהנו הקדושה, וחוללו במחולות נערים בני בלי תרבות עם בתולות, והתערכו בהם גם אנשים ונשי אנשים ושערירים יركדו שם, אווי לנפשם כי גמלו רעה לעבור על דת בפרהסיא, והتورה חוגרת שך עליהם, וה' יצילנו מעונש זה. ובודאי שכברדו עשה יפה למחות בכל כוחו באנשים האלו. וכל רב ומורה בעירו חייב למוחות ו לבטל את הריקודים והמחולות של בחורים בני בלי תרבות ובתולות ייחד, وكل וחומר בן בנו של קל וחומר לאסתטוף אשר בקרבו ותערובות אשימים ונשים. וידוע שאין חילוק בהזאת בין נשואות לפנויות. ואין לך דרנה גדולה מזו להסתת היצר הרע לזנות, על ידי שמתבוננים וمبיטים בני בלי תרבות האלה בפני הנשים והבתולות בעת הריקוד, ופעמים גם אחוזים בידיהם, וקורא אני עליהם "יד ליד לא ינקה מדינה של גיהנום". וידוע שרוב ככל הבתולות כבר הגיעו זונים לראות, והונגע בהם לשם חיבה עובר על לאו מזו התורה, שנאמר ויקרא יח ט: "yal achah binidat temanata la takrav", שאפילו קורבה סתם אסורה. ופשות הוא, ומרוב פשיטותיו לא ניתן לכוטבי, ורק כדי להוציא מלב הבורים ועמי הארץ שחושבים שאין אישור בפניהם כלל, אך האמת שאין חילוק, וחס ושלום לא יעלה על הזעת לחלק כלל. כללו של דבר: אין לך גדר ערויה גזול מזה לבטל את המחולות והריקודים של אנשים ונשים יחד, בין נשואות ובין פנויות, ואנחנו שקבלנו את התורה הקדושה, מחויבים לעשות גדר וסיג שלא יעשה כן, והיה לא תהיה. וכשרצנו מפריצי עמנו לעורוך נשף וריקודים מעורבים, מחיתתי בידם בכל תוקף, ופקודתי עליהם לבטל מיד את הנשף, ואז הלאו והלשינו עליacial השר המושל, וכshallach אחריו, הלכתי אליו וקיביל אותו בכבוד גדול, וכשהאל מודיע יצא קצפי עליהם ומהחרי האף הנadol הזה, השבתי לו שזהו נגד דת ישראל וכו', והשיב לי, ראה דבריך טובים ונכונים, ושיבח וקיים את דת ישראל ומנהג, ואף הוא נתן פקודה לבטל את הנשף. עד כאן דבריו. ישמע חכם ויוסף לך. שם קנו

❷ ענייני נישואין

שידוכים ונישואין

המנาง שלא לשאת אשה ביוםים אלו, אבל תנאי השידוכים [וורת] שקדום החתונה, מותר לעשות, רק בלי ריקודים, וישראל בפה בלבד. רג' רנה. ש"ת ביע אומר חלק ה סימן לח)

כתב בתשובות הגאון: ושאלתם, لماذا אין נושאים נשים בין פסח לעצרת? הם יודעים שלא משומס איסור הוא, אלא משומס מנาง אבותות, שכן אמרו חכמים ומסכת במותת שב ע"ב שנים עשר אלף זוגות תלמידים היו לו לרבי עקיבא, וכולם מתו בין פסח לעצרת, מפני שלא נהגו בבוד זה בזאת, וכולם מתו באסכרא [חולי שמתחליל במעיים ווגמר בגרון, והיינו כמי פצע שగודל עד שנחנק בגרונו]. עיין רשי' ברכות ח ע"א ושבת לג ע"א]. ומאותה שעה ואילך נהגו הראשונים שלא לכנס בימיים אלו.

AIROSIN

מותר לעזרך מסיבות "AIROSIN" הנהוגה כיוון [שהיא מסיבה עם חלוקת מתנות לחתן ולכללה], ובלבד שמקיימים במקום סיום מסכת, אז יהיה מותר גם לנו בכללי נגינה ממש. וכל שכן אם החתן בעצמו שהוא בעל השמחה מסיים את המסכת. (עיין ילקוט יוסף עמוד תפ)

nishoain_bsheut_hidak

בשעת הדחק שיש צורך בדבר, מותר לשאת אשה ביום העומר.

מעיקר הדין מי שלא קיים פריה ורבייה, דהיינו שאין לו בן ובת, היה יכול לישא אשה ביום העומר, אלא שנחגו גם בזהו שלא לישא עד ל"ד לעומר. אולם בשעת הדחק גדול, יש להסתמך על עיקר הדין ולהתחשב בזה בתור הוראת שעה, כדי להתרIOR את הנישואין, והוא לשונו מרן מלכא צוקל בשוו"ת יביע אומר חלק ה ס"ס לח': סוף דבר הכל נשמע, שם יש צורך ושעת הדחק, רשאים לעזרך נישואין בחופה וקידושון בתוך ימי הספירה, אם עדיין לא קיים החתן פריה ורבייה, או אלמן שאין לו מי שישמשנו וכיצא בזה. ואם אפשר טוב לעשות את הנישואין בראש חדש אייר, כדי לצרף את דעת המתירים בזה. והכל לפי ראות עיני הדין לקבוע אם הדבר בגדר שעת הדחק או לא, והיה ה' עס השופט. עי"ש. ומран הראשו לציון שליט"א סייף שכן הורה מרן מלכא צוקל, בمعשה שהיה בבחור שאביו היה חולה מאוד, ולכן הוזרו לחתונתו בסמוך לתה הפסח כדי שאביו ישטחן בחתונתו, אבל בעוננות כמה ימים לפני כן נפטר אביו, והורה מרן שיקיימו את החתונה לאחר הפסח ביום העומר.

פרק ברכות "שהחינו"

פרי חדש

omoreh_lechachila_lebaruk_shachchinu_alei_pri_chodesh_bekel_yomi_huomer.(ונט)

ה גם שכתב מרן השלחו עזרך סימנו תקנא סי"ז, שטוב להזהר ביום בין המצרים [מי"ז בתומו ועד תשעה באב] שלא לברך שהחינו, מפני שהם ימי אבל וצער לישראל, ואין ראוי לברך שהחינו וכיימנו והגינו 'לזמן זהה', בשעה שהזמנן איננו מתאים לשמחה, מפני شيء אלו ימי פורענות ישראל. ואם כן לכארה גם ביום העומר, שמנาง ישראל שלא להסתפר ולא לישא אשה לאות אבל על עשרים וארבעה אלף תלמידי רבינו עקיבא, אולי יש לומר שם אין לברך שהחינו ביוםים אלו? אולם חילוק גדול יש בין ימי בין המצרים לימי העומר, כי ימי בין המצרים ארינו בהם חורבן בית המקדש ושאר פורענותו, והם ימי אסון כללי לעם ישראל בכלל, וממילא אין מקום לברך שהחינו וכיימנו והגינו 'לזמן זהה', בזמן שנوعד לפורענות כלל האומה, שנקבע להם בכיה לדורות. לא כן ימי העומר אינם נחברים לימי פורענות, ואדרבה, כתוב הרמב"ן שקדושת ימי העומר כימי חול המועד, אלא שבעונות קרה מה שקרה ביוםים אלו, لكن נוהגים למעט במקרה ענייני שמחה, אבל הזמן מצד עצמו מכוון ביותר. ולכן אפשר לכתה הילאה לברך בו שהחינו. וכן פסקו: מאמר מרדכי, פחד יצחך, עיקרי הד"ט, קרו לדוח, דברי מלכיאל, יפה לבב, לבושי מרדכי, רבינו עלייו חמוי אב"ד ארם צובה, הגאון רבינו יוסף חיים, ויאמר מאיר וענני, ו Robbins מהם העידו שכן המנגה.

ואדרבה מבואר בתלמוד ירושלמי וסוף מסכת קידושין, שעתידי אדם ליתן דין וחשבו על כל מה שראתה עיניו ולא אכל, וכן, אפילו רבי אלעזר בן פdet שהיה עני מרוד, היה אוסף כל פעע מעט כסף, כדי שיקנה ויאכל מכל פרי חדש. וכותב הפni משה, שהסיבה שעתידי אדם ליתן דין וחשבו על זה, משום שאינו נוטן ליבו לחזר אחריהם לברך ולהודות את השם ברוך הוא שברא מינים אלו להחיות בהם בני אדם, וכיילו אינם נחشب בעיניו טובת הבורא יתעלה ברוך הוא. ורבי אלעזר היה חשש לשmu'ah זו, והיה רואה איך להביא את עצמו לידי חיוב, כדי לברך על כל מין ומין, וליתן שבת והודיה לאל יתעלה ברוך הוא וمبرך, המשגיח ומפרנס ומכוון לכל בריה, וכך רק כל נפש חייה, יתרבד שמו ויתעלה זכרו לעד ולנצח נצחים, אמן. ע"כ. גם בקרובו העודה כתוב, שרבי אלעזר עשה כן כדי לברך "שהחינו" וליתן שבת והודיה להשם על שברא בריות טובות ליהנות בהם בני אדם, שככל מה שברא הקב"ה, לא בראו אלא ככבודו.

מנהג טעות

מי שנחג שלא לברך שהחינו על פרי חדש ביום העומר, הרי זה מנהג בטיעות, ואין צורך אפילו התרה על מנהגו. ואפילו אם ידע שמן הדין מותר לברך שהחינו ביום הספרירה, אלא שרצה להמנע מזה, אין צורך התרה. כיון שאין במנהג זה ממשום גדר וסיג, והרי זה כמנהג בטיעות שמبطلים אותו. ורנט. ש"ת יבע אומר חלק ג אורה חיים סימנוכו אותן ג)

קנית בגדים

omore להקות בגדים חדשים ביום העומר, וכל שכן לצורך שמחת מצוה. (רשא)

בגד חדש

ה גם שモתר להקות בגדי חדשים ביום העומר, מכל מקום טוב להחמיר שלא ללבושים מאחרי חג הפסח ועד ל"ג לעומר, כי השמחה בלבישת בגדי חדש גדולה יותר מאכילת פרי חדש. ובמקומות צורך, נכוון שיחדש את הבגד בשבת. ואולם לשמחת מצוה כברית מילה, בר מצוה וכדומה, רשאים לחדש ללא שום חשש, אף ההורים וכדומה. ש"ת יבע אומר חלק ג סימנוכו רנטו)

יש להבהיר נקודה חשובה, כי הלשון בחזון עובדייה: "טוב לחוש מממדת חסידות למה שכותב הגאון רבי יוסף יוזפא בספר יוסף אומץ, שימוש ראש חדש אייר ואילך נוהגים להחמיר שלא ללבוש בגדי חדש". ע"כ. ונראה שכונת מרן זצוק"ל הייתה ללימוד ממן את עצם החומרא של לבישת בגדי חדש ביום העומר, אבל מה שכתב "מיום ראש חדש אייר ואילך", הוא לפי מנהג בני אשכנז שהובא ברמ"א וסימנו תצא ס"ג שהם נהגים מנהגי אבלות שלא להסתפר וכבי' מראש חדש אייר ולהלאה. אולם לבני ספרד שנוהגים מפסיק ועד ל"ד לעומר, כמו שכתב מרן בשלחו ערוץ וס"א, הוא הדין לעניין לבישת בגדי חדש, שהיה נהוג מיד לאחר הפסח. וכמו שהבאי מרן זצוק"ל מהගאו רב Chi'im פלאגי בספריו מועד לכל חי שכתב, שמנחה טוב שלא להניך מלובש חדש "בין פסח ליל"ג בעומר", מפני ברכת שהחינו. וכן כתוב בנו הגאון רבינו יצחק פלאגי בספריו יפה לבב. גם הביא את גאו עוזנו ותפארתנו רבנו יוסף חיים בספריו "אורות חיים" על הגדה של פסח שכותב, המנהג פה בגנדא של לא ללבוש "בין פסח ליל"ג לעומר" מלובש

חדש שראוי לברך עליו שהחינו. עי"ש. ומובואר שהחומרא של בגין חדש, היא ככל שאר מנהגי האבלות שמתחללים מיד לאחר הפסק ולא לאחר ראש חדש אייר. וקיצור שלחו עיריך חזון עובדיה מועדים א' עמוד ר'רכח)

דירה חדשה

מותר לכתילה לבנות דירה או להיכנס לדירה חדשה ביום העומר, אף שמטטרתו להרוווחה. ומותר גם לצבוע את הדירה לנווי. ויעשו חנוכת הבית בדברי תורה, ויפצחו פיהם בשירה וזמרה והודיה להשם יתברך, אך בלי כלי נגינה. (ו'רטט)

גם חנוכת הבית יש בה מעלה ונחשבת כסעודת מצוה. וכל שכן אם חנוכת הבית נעשית בארץ ישראל, שמצוות יישיבת ארץ ישראל שcolaה כנגד כל המצוות. וכן מובואר בתלמוד ירושלמי, שמצוות לחנוך בית בארץ ישראל. ועל כן מותר אפילו לאבל בתוך י"ב חדש להשתחף בסעודת חנוכת בית שלומדים שם את הלימוד הנוהג, ושרים בפייהם. (וחברת האבלות בהלכה ובגדה)

• תספרות

גברים

נהגו הגברים שלא להסתפר ביום העומר לאות אבלות על תלמידי רבי עקיבא.
(ו'סא)

גילוח הזקן

לכתילה יש להיזהר גם שלא לנלח את הזקן.ומי שקsha לו, רשאי לנלח בראש חדש אייר. ובמקום צורך גדול, יש להקל להתגלח בכל ערב שבת. (ו'רא)

דילול שיעיר פרא

מי שגדל שערו שבצדדי הפאות פרא, מותר לו לדלל את השער מעט, ובפרט כשייש בזה משום כבוד הבריות. וילקוט יוסף עמוד תנט) ועיין בתוספות מסכת שבת ג ע"ב ד"ה בשבייל צערו שככטו, ואם אין לו צער אחר אלא שמתבישי ללכת בין בני אדם, מותר, שאין לך צער גדול מזוה. עי"ש.

שלום בית

מעשה באשה ששאלת חכם, בהיות ואני יכול לסביר שבעלת איינו מגלה את זקנו כל כך הרבה זמן, והדבר מפרע ומציק לה וקשה לה עד מאד. והתיר החכם לבעל שיתגלה כל שלשה ימים.

וhteums בזזה, כי במקומות צער ועגמת נפש כזה, בודאי שיש להתייר, והלווא איסור תספרות ביום העומר איינו מן הדין אלא רק מתורת מנהג, ונдол השלום, שאין לך מידה טובה ממנה, וכמובואר בגמרא (ומסתכת גיטין נט ע"ב) שכל התורה יכולה דרכי שלום היא, שנאמר ומשל ג' י"ז:

"דרכיה דרכי נعم, וכל נתיבותה שלום". וכותב הרמב"ם וסוף ספר הקרבנות: רוב דיני התורה אינם אלא עצות מרוחק מוגדרת העצה, לתוך הדעות ולישר כל המעשיים. עי"ש. וכותב עוד (ולכות חנוכה פ"ד הי"ב), אף שמצוות נר חנוכה, חביבה עד מאד, להודיע הנס ולהוסיף בשבח האל והודיה לו על הניסים שעשה לנו. עם כל זה, אם אין לו אלא פרוטה אחת לkniot או נר לשבת או נר לחנוכה או יין לקידוש, נר שבת קודם לכל, משום שלום בית, שהרי שם השם נמחק כדי לעשות שלום בין איש לאשתו. גודל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם, שנאמרו: "דרביה דרכי נעם וכל נתיבותה שלום".

תיקון תשפורת משונה

מי שהסתפר תשפורת משונה, כגון שעשה בצדיו הראש קרחת, ובאמצע הראש כמין 'כרבולות' של תרגנול, וכעת התבונן במעשייו והחליט שרוצה להיראות כאחד האדם, מותר לו לנזוז מעט את השער, כדי שלא יראה משונה. וכל שכן אם הניח שער ארוך מאחריו הנקרה "קוקו", שיש בזה גם חשש משום "זוחקותיהם לא תלכו", שמותר לו לנזוז את השער הנדרש. וילקוט יוסף עמוד תננו

ואזכיר מעשה שהיה לפני למעלה מעשרים שנה במצות קבלת פni רבו בר gal, שהלכנו לקבל את פni מrown מלכא הראשון לציוו זכוכ"ל במעמד רבבות עם ישראל בגין סאקר, והגיע בחור עם "קוקו" ארוך שקיבל על עצמו להתחזק, ומן נזוז לו את ה"קוקו" קיבל עס ועדה, ונעשה קידוש השם גודל בדבר. ואם בחול המועד הותר, קל וחומר ביום העומר.

אנוס

מי שהיה אנוס לפניו חג הפסח, וכגון שלא הרגיש טוב, ולא יכול לילכת להסתפר, רשאי להסתפר ביום העומר כשהבריה. ועל הצד הטוב ביותר, כדי שיסתפר בערב שבת. וכן הורה מrown הראשון לציוו שליט"א בפיית ההלכה פרשタ בהר תשע"ט)

קטן

モותר לספר את הילדים הקטנים שלא הגיעו לגיל מצוות, כי אין מחנכים את הקטנים בעניינים הנוגנים מלחמת אבלות.

אף על פי שבשאר מצוות מחנכים את הקטנים, מכל מקום בענייני אבלות לא מחנכים אותם, כמו שאנו מחנכים קפון לתעניינות שבעה עשר בתמוז ותשעה באב וכיוצא בהן. ואפילו קטן שמת אביו או אמו, איןנו נהוג בדיוני אבלות כלל ועייר, ומותר אפילו בתוך השבעה בנעלית געלי עור, גזירות ציפורנים, תשפורת, לימוד תורה. וכן מותר לו להשתתף בஸחות המשך כל השנה. ורק קורעים לו את החולצה בעת הלוייה, מפני עגמת נשע. וכמובואר בחוברת "האבלות ההלכת ובדגדה". וכן פסק בש"ת אור לציוו חלק ג פרק יז אות ג.

נשים

נשים מותירות להסתפר ביוםים אלו. וכל שכן אם יש פגישה בחורה, שפשות שМОותר לה להסתפר ולהתנאות כדי שתתמצא חן בעניין הבוחר. (רשא)

ספרה

מספרה שבאים שם אנשים שומרי תורה ומצוות, שלצערנו הרב איןם מkipidim שלא להסתפר ביום העומר, ואם הוא לא יספר אותם, הם ילכו להסתפר במקום אחר, ואולי יعبرו גם על איסור גילוח בתער או איסור הקפת הראש, יש להקל לספר אותם ביום העומר. אך מהיות טוב, כדאי שיריצו אותם שיבואו להסתפר ביום שישי לבבود שבת או בראש חודש. (עיי'ilkot yosef עמוד תס)

בעלי הברית

מותר לששת בעלי הברית שהם: אבי הבן, הסנדק והמוול, להסתפר לכבוד המילה. ורשאים להסתפר يوم קודם המילה. ואם המילה חלה בשבת, ולא מתאפשר להם להסתפר ביום שישי, יסתפרו ביום חמישי. ואם המילה ביום ראשון, יכולם להסתפר ביום שישי. (ר"ד)

בר מצוה

מותר לחתן בר המצווה ולאביו להסתפר לכבוד יום השמחה. (ר"ט. ארבע תעניות ר"כ)

הזהר הקדוש הפליג מאד במלעת יום הבר מצוה לנשמה קדושה ועליזונה. וכותב הרש"ל שטעודה זו נחשבת לסעודות מצוה, וכן כתוב המכון אברהム בשם ילקוט חדש, שמצוות לעשות סעודה ביום שנעשה בנו בר מצוה "כויום שנכנס לחופה". וכבר פשט המנהג שבימים מלאת שלוש עשרה שנה לחתן הבר מצוה, גם לא אמרים תחנון. וכן כתוב הגאון רבי אהרון בן שמיעון בספרו נהר מצרים שכן המנהג בירושלים עיר הקודש, במצרים, ובכמה מדינות, ומנהגם של ישראל תורה הוא. וסmek לדבר מה שנאמר: "חתן יכהן פאר", ותפילין נקראו פאר, שנאמר: "פאריך חבוש עלייך", נמצא שחתן הבר מצוה הוא חתן. וכן נהג הרב ממונקאטש שלא לומר ידיות ותchanונות, כשהיה במגנין נער בר מצוה שהתחילה להניח תפליין, לחיבת הקודש של המצוה. וכן כתוב בשו"ת משפטינו עוזיאל, שבדורות האחוריונים הנהיינו שלא לומר וידוי לכבוד חתן הבר מצוה, כדי לחביב מצות תפליין הרפואה בידינו, ולהציג על ידי זה עוד יהודים מכל קרקעpta דלא מנה תפליין. וכן כתוב בשו"ת מים חיים משאש שנתפשט המנהג בכל המקומות שלא לומר תחנון לכבוד בר מצוה, כמו לכבוד חתן ובעל ברית. גם הרה"ג מהר"ש חררי בספר ישמה ישראל העיד שכן המנהג בתוניס, שלא לומר וידוי ותchanונות כשייש בר מצוה. ולפי זה ש לומר שם לעניין תספרות ביום הספרה, כיון שאין האיסור אלא מצד נהוג, יבוא המנהג להחшиб את חתן הבר מצוה כחthon, ויבטל את המנהג, ורשאי הבר מצוה להסתפר. וכן פסק במפורש הגאון בעל חות יאיר בספרו מקור חיים: נער שנעשה בר מצוה, הואوابיו, מותרים להסתפר, מה שאין כו זקנו ואחיו. ע"כ. וכן פסק בשו"ת בית אבי. ואולם בשבוע שחל בו תשעה באב שם האיסור להסתפר הוא מן הדין, יהיה אסור גם לחתן בר מצוה להסתפר.

تسפורת לחתן

חתן שהותר לו בשעת הדחק לשאת אשה ביום העומר, ובנזכר לעיל (עמוד 169), ברור ופשוט שמותר לו להסתפר ולהתגלה לכבוד החתונה, וכן בכל יום ויום משבעת ימי המשתה, כיון שהחתן דומה למלך, ומלך ביפוי תחזינה עיניך".

וזו לשון מrown בשוו"ת יביע אומר וחילק ה ס"ס לח': וודע שמותר לחותן להסתפר ביום חותמו שבתוño ימי הספירה, שהרי יומם טוב שלו הוא. וכמו שכתב הרמ"א (סימן תצג סוף ס"ב), שמותר לבעל ברית ולאבי הבן להסתפר בימי הספירה לכבוד המיללה. וכן הסכימו האחוריוניס שם. וכן כתוב בספר עברי הד"ט שהוא הדין בחותן, ומה שכתוב הרש"ש בהדר שלוום, שצרכיך להזהר מאד שלא לגלה בשום אופן אלא ביום מ"ט לעומר, ושם לחותן שנכנס לחופה כמה ימים קודםם שביעות, אין להתריר להסתפר. עי"ש. דברים אלו לא נאמרו אלא למצניעיהם החולכים על פיו תורה הקבלה, אבל רוב קהילות ישראל נהוגים להסתפר ביום ל"ד לעומר, כפסק מrown השלחן ערוך, וכן מותר לחותן להסתפר ביום הספירה, וזה ברור. וגדולה מזו יש לומר שמותר לחותן להתגלה בכל שבעת ימי החופה שלו, ביום הספירה, וכמו שכתב הרמב"ן, שאם מת אבי החותן קודם החופה, מכנים אותו המת לחדר, ועשה בעילת מצוה ופורש ונזכר לעיל עמוד 151), וכן שבעת ימי המשתה ואחר כך שבעת ימי אבלות, ומותר לחותן להסתפר בכל שבעת ימי החופה, כיון שהחותן זומנה למלך, ו"מלך ביפוי תחזינה עיניך". וכן פסקו המאירי, הרא"ש והטור ומrown השלחן ערוך ויורה דעתה סימנו שמאבו. וכל שכן שיש להקל בכל זה ביום הספירה. וככתוב בפרי חדש, שבדברים אלו הלכה בדברי המיקל מכוומ.

מנハג המקובלים

החסידים המקובלים נהוגים שלא להסתפר מערב פסח עד ערב חג השבועות. ואפילו אם חלה ברית מילה בתוך ימי הספירה אינם מסתפרים כלל. (רש"ו ג קייא)

יום השלושים

אבל שהגינו יום השלושים שעל אבי או אמו בתוך ימי העומר, והכבד עליו שערו, מותר לו להסתפר לאחר שיגערו בו חברי שילך להסתפר. (חו"ע אבלות ב רצ'ה ג קייא)

כתב הב"ח למנハג האשכנזים שלא מסתפרים מ"ז בתמוז ועד תשעה באב, אבל של יום השלושים שלו בימים אלו, מותר לו להסתפר, שכןו שאינו אלא מנחה, איזו להחמיר בו לאבל. וככתוב בשוו"ת זרע אמרת, ולפי זה הוא הדין למנחג בני ספרד שלא מסתפרים בעומר עד יומם ל"ד, כיון שאינו אלא מנחה, אם חל בהם יומם שלשים לאבלו, יכול להסתפר. וכן פסקו: ישועות יעקב, בית אהרון קרייספין, שו"ת פני אהרן, זרע אמרת ואחיו רבוי זוד הכהן, בית הרואה, מטה יוסף, וכן חורה הכלכה למשעה מrown הגאון ורב עזרע עיטה ז"ל ראש ישיבת "פורת יוסף" תכבר'ץ.

היתר נישואין ותספורת

בני ספרד ואשכנז

מנハג בני ספרד להתריר נישואין ותספורת מיום ל"ד לעומר בבוקר, שביום זה פסקו תלמידי רבוי עקיבא למות. ומנחג בני אשכנז ביום ל"ג לעומר בבוקר. (וינה, רסא)

מן הבית יוסף וסימון תצט הביא בשם המדרש, שתלמידי רבוי עקיבא מתו "מפסח ועד פרוס עצרת". [פירוש המילה 'פרוס', לשון פרושה - חצי, דהיינו חצי חודש. וממליא "פרוס עצרת"] הינוחצי חדש - ט"ז יומם שקדום 'עצרת' - חג השבעות. וכך שאמרו במשנה (שקלים פ"ג מ"א): "פרוס הפסח ופרוס החג", דהיינו חמישה עשר יום בנין שקדום הפסח, וחמשה עשר יום

בתקורי שקדום חג הסוכות. וכן כתוב הרמב"ס בפירוש המשניות, עונינו פרט, אמצע הפרק, וכן אמרו כל פרט היו חצי, כלומר חצי חדש. ובתוספותא, איזהו פרט? אין פחות מחמשה עשר ימים קודם לרגל]. אמרור מעתה, כשתפתח חמשה عشر ימים מארבעים ותשעה ימי העומר, ישארו שלושים וארבעה. על כן, שלושים ושלושה יום שלמים, לא נושאים אשה ולא מסתפרים, אבל ביום ל"ד לעומר בבוקר מותר, כי בענין אבלות אנו אומרים "מקצת היום ככלו". וכן כתבו רבנו ירוחם, הרשב"א, רב היושע בן שועיב ועוד.

ニישואין בליל ל"ג וליל ל"ד

במקום צורך רשאים בני אשכנז לישא בליל ל"ג לעומר, ובני ספרד בליל ל"ד.

וחטף לנו זה, מאחר ויש אומרים שבענייני אבלות גם בלילה אומרים מקצת היום ככלו. כן דעת הרמב"ן שכבר בתחלת ליל השבעי לאבלות, האבל יוצא מהאבלות, וכן דעת רבנו תם, הרמב"ס, רבנו אברהם מון ההה, וכותב בספר המאורות שכן דעת רבים מן החכמים. (רנגן)

כתב מרן מלכא צוק"ל ("שוו"ת יביע אומר חלק ה סימנו לח במילואים): כמשמעותי השם יתרברך ובאתמי לשכון כבוד בתל אביב-יפו כרב ראשי וראב"ה, בשנת התשכ"ט, הורתי לכל רושמי הנישואין להקפיד שלא ירשמו יום הנישואין לספרדים אלא בל"ד לעומר ומשם והלאה, וכדעת מרן שקבלנו הוראותיו, ולא כמו שנחגו מוקדמות דנא בתל אביב-יפו לעשות חופה וקידושין לספרדים ביום ל"ג לעומר, כמו לאשכנזים, ורק לאלה שכבר שכרו אולם ועשו הוצאות לערכית הנישואין בל"ג לעומר, יש להקל בדיעבד, כי את הנעשה אין להшиб.... ועוד הורתי לרושמי הנישואין להשרות לעשות נישואין לספרדים נס לאחר ל"ד לעומר, יום, יום, ולא כמנהגם הקדום שלא להרשות לעזרך נישואין לשום אדם בין ל"ג לעומר ל"ח סיון, והוספה שאיפלו אם אחד מבני הזוג ספרדי יש להרשות להם לעשות הנישואין מיום ל"ד לעומר והלאה, יום, יום, וסמכתה על דברי האחרונים הנ"ל. ובצורוף כי בעונות הדרים הדור פרץ, והחומרה בזה מביאה לכמה מכשולות ופריצות, ויצא שכרם בהפסדים, וכמוון. עי"ש.

חתן ספרדי וכלה אשכנזיה

הגאון רבינו יעקב וייס אב בית דין העדה החרדית בירושלים עיר הקודש בספרו שאלות ותשובות מנהת יצחק וויס (חלק ג סימנו פד) נשאל על בחור ספרדי אם רשאי לשאת נערה אשכנזיה ביום ל"ג בעומר, ובמסקנתו כתוב: יעשו החופה ויתחילו הסעודה ביום ל"ג בעומר יומשיכו בלילה ל"ד. ומכל מקום, אי אפשר לי להחליט בכך להלכה למשעה בלתי הסכמת מורה הוראה מפורסם ספרדי, שהוא באקי במנהגיהם יותר ממנני. ושוב עיני קצת בספרי גודלי הספרדים, ומצתתי בשאלות ותשובות יביע אמר (חלק ג סימנו כ אות ד), במה מהנהגה שנוהגים בעית בארץ הקודש, לשאת אשה ביום ל"ג בעומר בפרטיה, ואנו פוצה פה, וטעות הוא בידם, כי לא ידעו שיש חילוק זהה בין מנהג האשכנזים למנהג הספרדים, ובפרט בארץ הקודש ארתריה דמן הבית יוסף ז"ל שקיבלו הוראותיו. ומכל מקום כאמור יש להתייעץ בזה עם רב ספרדי מפורסם, והנכוון הוא, עם הגאון מорנו הרב רבי עובדיה יוסף ס"ט (שליט"א) חבר בית הדין בירושלים עיר הקודש, בעל המחבר שאלות ותשובות יביע אומר הנ"ל, יוכל להזכיר לפניו דברינו הנ"ל, ואם יסכים להיתר, בודאי כן יקומו. עכ"ל הטהורה. [זעיין עוד בשוו"ת מנהת יצחק (חלק ב סימנו ז אות ד) ותורה נתן], ועל כל פנים מסקנת ההלכה זהה, מובהר בחזו עובדיה יום טוב עמוד רנו שהעיקר תלוי בחתו, שאם החתן ספרדי והכלה אשכנזיה, יעשה את הנישואין ביום ל"ד לעומר ולא קודם, ואם החתן אשכנזי והכלה ספרדיה, רשאי להתחתן ביום ל"ג. ועיין זהה עוד בהלכה הבאה.

ספרדי בארץ אשכנז

בארצות אשכנז שהמנג לישא בל"ג לעומר דוקא, אם החתן ספרדי והכלא אשכנזיה, רשאים לעשות את החופה ביום ל"ג לעומר סמוך לערב, ולהתחיל את הסעודה ביום ולסימן בלילה ל"ד.

כתב בשו"ת יביע אומר וחלק הסימן לח במלואים): והנה כתעת נדפס ש"ת מנתחת יצחק חלק ד' לידיidi היגאנ"ד דמנשטיין, וראיתי אליו סימנו פד', שישב על מדוכה זו, בחותן ספרדי וכלה אשכנזיה היאך עשו הנישואין במקומותם של הנישואין נעשים בל"ג לעומר. ובסוף דבריו שבשפלו זכר לנו ממה שכתבנו בשו"ת יביע אומר ח"ג סימנו כו' על מהנונגנו, והנהוגים מהספרדים לעשות הנישואין בל"ג לעומר, מנהג טעות הוא, וסימן: שבנידונו יש להזכיר השאלה לפנוי מי שבקי במנחוג הספרדים וזהר את שמי לטובה בהזאה, וענותו תרבותי, ותשאותו חוץ לו, להזכיר מה שהורה לעשות החופה ביום ל"ג לעומר סמוך לערב, ולהתחל בסעודה ביום ולסימן בלילה וככ' ושם אסכים לדבריו, בודאי כו' יקום. ע"ש. ואם כי היה מקום להשתעשע בדברי קדשי, מכל מקום בהתאם למה שבארנו לעיל שמעיקר הדין כל מי שלא קיים פריה ורבייה מותר לעשות נישואין בתוך ימי הספירה, כל שכן זהה שמוטר. ובפרט לפי מנהג מקומות, בחצריהם ובטירותם, לפיכך הנני מסכים אותו לעניין מעשה. ע"ש.

ל"ג לעומר ביום שישי

בshall ל"ג לעומר ביום שישי, מותר לבני ספרד ولבני אשכנז לעורך נישואין בלבד ל"ג לעומר.

כמו כן, בshall ל"ג לעומר ביום שישי, מותר גם לבני ספרד להסתפר ביום שישי, מפני כבוד השבת. ואם לא נח לו להסתפר ביום שישי כי מצוי לחץ מאוד מאוד ביום זה אצל הספרדים, רשאי להסתפר בלילה שישי [חמיישי בלילה, ליל ל"ג]. וכל שכן למי שזכה לנצל זמנו לעסוק התורה, ואם לא יסתפר בלילה שישי, יתבצעו הרבה מזומנים ביום שישי, ויגרם לו ביטול תורה גדול, ויצא שכרו [של החומרה בתספורת] בהפסדו [ביטול תורה]. (רשא, רסא)

כתב מרן מלכא זצוק"ל (רשא): הנה מפורש בדברי מרן השלוחן ערוך סימנו תשע"ב) שם חל ל"ג לעומר בערב שבת, מותר להסתפר בל"ג לעומר מפני כבוד השבת. ונראה שמכיוון שההיתר הוא מפני כבוד השבת, מותר להסתפר גם בלילה שישי, אם ישנה איזו סיבה כל שהיא שלALA יכול להסתפר בערב שבת, וכעיו מה שמצוינו במסנה ותענית טו ע"ב), אנשי משמר ואנשי מעמד אסור להסתפר ולכובס, ובתמיישי מותרים מפני כבוד השבת. ופירש רשי"י, שביום שישי לא הי מסתפרים מפני הטורה, שטורחים להכין צרכי שבת. ואפילו אם בנידון שלנו לא נרצה להקל כל כך להקדים ולהסתפר ביום חמישי, מכל מקום בלילה שישי יש להתר בודאי. וכן כתב בשו"ת בית דוד שאף על פי שבשאך שנין אין להתר להסתפר בלילה ל"ד לעומר, אלא ביום ל"ד לעומר בבוקר, זהו מושום פסק שאין לומר במקצת הלילה 'מקצת היום ככלוי', אבל בשחל ל"ג לעומר בערב שבת, שמותר להסתפר בו מושום כבוד השבת, מה לי ביום שישי, מה לי בלילה שישי, הרי הכל יום אחד הוא, ולכן מותר להסתפר בלילה שישי שהוא ליל ל"ג לעומר. עכ"ד.

תשפורת בליל ל"ג וליל ל"ד

במקומות צורך רשאים בני אשכנז להסתפר בליל ל"ג לעומר, ובני ספרד בליל ל"ד. כמבואר לעיל (עמ' 175) שיש אומרים מភאת היום ככלו בענייני אבלות גם בלילה.

להלן מכתב שנשלח מרנו מלכא זצוק"ל ביום ח' באדר תשע"ג, וזה לשונו: נער שנעשה בר מצוה בליל ל"ד לעומר, ובבליל ל"ד ערככים את סעודת המצוה, אם מותר לאחים ולגיסים להסתפר ביום ל"ג לעומר או לפחות בליל ל"ד? והשיב מרנו: "מותר להם להסתפר בליל ל"ד לעומר". וקיים שלחו ערך חז"ע מועדים א' עמוד רכט)

כמו כן נשאל מרנו זצוק"ל בלשונו זו: חתנו שיים נישואיו ביום ל"ד לעומר, והיות שביום זה באים רבים להסתפר ותבל לו לבזבז يوم קדוש כזה בהמתנה אצל הספר, אם מותר לו להסתפר בליל ל"ד ולהחביר את הלילה ממភאת היום ככלו. והשיב מרנו: "מותרו". וקיים שלחו ערך חז"ע עובדיה מועדים א' עמוד רל)

ביטול המנהג

מי שנחגג על פי הקבלה שלא להסתפר עד ערב חג השבעות, ועכשו רוצה לבטל את מנהגו ולנהוג כדעת מרנו השלחן ערוץ והפוסקים להסתפר ביום ל"ד לעומר, יעשה התרה על מנהגו. (רש)

כבוד המועד

אף למנהג המקובלים, אם חל שבת בערב חג השבעות מסתפרים ביום שישי, שאין זה מכבוד החג להיכנס כך כשהיאנו מיטופר. (רש)

๔ י"ד באדר – פסח שני ט

וירדבר ה' אל מושיה... ויעשו בני ישראל את הפסח במוּעָדוֹ... ויהי אנשימים אשר ה' יטמאים לנטש אדם ולא יוכל לעשית הפסח ביום ההוא, ויקרבו לפניו מושת וכפנוי אדרכן ביום ההוא: ויאמרו האנשים הנהמה אליו, אונזנו טמאים לנטש אדם, לפה נערע לבכתי נקריב את קרבן ה' במעדו בתוקה בני ישראל: ויאמר אלהם מושת עבדו ואשכעה בות יוצאה ה' לכם: וירדבר ה' אל מושת לאמר: דבר אל בני ישראל לאמר, איש איש כי יתנית טמא לנטש או בדור רזקה لكم או לדור זיכם, ועשה פסח לה': בז' דש הצעי בארכעה עשר יום בין הערבים יעשה אותו, על מצות וmorrim יאכלת: לא ישאירו מפטוח עד בקר, ועצם לא ישברו בו, בכל זקת הפסח יעשה אותו: והאיש אשר הוא טההור ובדרך לא היה וזרל לעשיות הפסח, זכרת הנטש הנהא מעפיה, כי קרבן ה' כל הקרביב בمعدו, וטהר יsha האיש ההוא. (במדבר ט)

תשולמיין

בזמן בית המקדש שמקריבים את קרבן הפסח באربעה עשר לחודש ניסן, צייתה התורה שכל מי שלא היה יכול להקריב את קרבן הפסח ביום זה, מחמתה שהיה טמא או בדרכ רחוכה, יש לו תשולמיין להקריב את הפסח באربעה עשר לחודש אייר, מבוא בפסוקים הנ"ל. ומובואר בגמרה (פסחים צג ע"א) שאף כל מי שמחמתה שנגה או אונס ואפיו בזדוון, לא הקריב את קרבן הפסח באربעה עשר בניסן, חייב להקריב באrbעה עשר באיר. וכך, גור שהתגניר או ילד קטן שנעשה בר מצוה בין פסח ראשון לפסח שני, חייב לעשות פסח שני בחודש אייר.

רצונו ברוך הוא לזכות זו הנכבדת לכל איש מישראל

כתב בספר החינוך (מצווה שט) הטעם שנתנה התורה תשולמיין למצות קרבן פסח, לפי שמצוות הפסח היא אות חזק וברור לכל רואי המשמש בחידוש העולם, כי אז בעת ההיא עשה עמו האל ברוך הוא ניסים ונפלאות גדולות ושינה טבע העולם לעניינו עמים רבים, וראו כל עמי הארץ כי השגחתו יוכלתו בתקותונם, ואז בעת ההיא האמינו הכל, ויאמינו כל הבאים אחריהם לעולם באמת, שהוא ברוך הוא בראש העולם יש מאין בעת שרצה. ואף על פי שבရיאת היש מן האין הוא דבר נמנע מדרך הטבע, הלווא כמו כן נמנע לבקווע מצולות ים עד עברו בתוכו עם כבד ביבשה וישובו למקומו, ולהחיות עם גדול ורב ארבעים שנה מלחת היורד מן השמיים יום ויתר אותן והמוספים שעשה לנו בעת ההיא שכולם נתחדשו בהפק הטבעים. וענין חידוש העולם הוא העמוד החזק באמונתנו ובתורתנו. על כן היה מרצונו ברוך הוא לזכות במצוות זו הנכבדת לכל איש מישראל, ועל יעכבהו אונס וריחוק מקום מעשותה, כי אם יקרה שanax בחודש הראשון ולא זכה בה עם הקודמים, יעשה אותה בחודש השני. ולפי שהוא יסוד גדול בדת, הגיע החזוב גם כן אף על הגור שהתגניר בין פסח ראשון לשני, וכן קטן שהגדיל בין שני הפסחים, שחביבים לעשות פסח שני.

תחנון

פשת המנהג שלא אומרים וידוי בפסח שני בתפילהות שחרית ומנחה, כיון שעתיד בית המקדש להיבנות, ויחזר יום זה להיות יום טוב. והוא עיין הטעם שלא אומרים וידוי מיום כ"ג בניסן עד כ"ט, כי הם ימי שמחה לישראל על שם העתיד, כי בנין בית המקדש, שיבנה במרה בימיינו, עתיד להבנות בט"י בניסן, כמו שאמרו חז"ל וראש השנה יא ע"א: "בניסן נגאלו ובנין עתידים להגאל", ושבעת ימי חנוכה בבית המקדש ידחו לאחר חג הפסח, כדי שלא לערב את שמחת בית המקדש עם שמחת חג הפסח.

הספר

בזמן בית המקדש, חכמיינו ז"ל עשו את יום י"ד באיר - פסח שני, ימים טוב. ולכן אמרו במגילת תענית (פרק שני) שלא מספיקים את המת ביום זה. ומסכת חולין כתו ע"ב ובמודש ולקוט שמעוני (פרשת פנחס תשפב) אמרו: "אמר רבי לוי, בכל חודש וחודש ביקש הקדוש ברוך הוא ליתן

מועד לישראל, בניסן נתנו להם פסח, באיריר נתנו להם פסח קטן, בסיוון נתנו להם שביעות. בתמוז היה בדעתו ליתנו להם מועד גדול, אך מאוחר ועשוי את העגל, בטל המועד... עי"ש. ומובואר שפסח שני נקרא מועד כשר האמונות. וככתוב השדי חמד ובריה חכמים סוף סימן נז שגם בזמן זהה אסור בהחספ' ותענית, שלא בטלה מגילת תענית אלא לבני הימים טובים שם מדרבנן, אבל פסח שני שהוא יום הקרבנות קרבן פסח מן התורה, לא בטל גם בזמן זהה.

תחנון בערב פסח שני

נוהגים שלא לומר תחנון גם בתפילה מנהה של ערבי פסח שני [י"ג באיריר]. כմבוואר בשלהו ערוץ וסימן קלא סעיף ו, שככל יום שלא אומרם בו ויזדי, גם במנהה שלפניו לא אומרם, כמו ערבי ראש חדש וכיוצא בזה. (ילקוט יוסף עומר עמוד תקלו)

אכילה מצות

כתב הגאון רבי חיים פלאגי: מה טוב ומה נעים לשימור מעט מצות לאכול בפסח שני בי"ד באיריר. ("חיים לרראש" סדר נרצה אותן ט, ליקוטי מהרי"ח")

ריבוי שמחה

כתב מרן החיד"א שירבה שמחה קצר ביום פסח שני, כי קדוש היום. (מורה באכבע סימן ח אות רבכ) ועיין לעיל בשער האגדה דברים נפלאים ממעלת הימים הנadol הוה, וכמוואר בזוהר הקדוש ועוד.

פסח קטן

פסח שני נקרא גם בלשון חז"ל ובמשמעותו פרק ד משנה יא ומסכת ראי נשנה פרק א משנה ג וудוי בשם "פסח קטן". וכמה טעמיים לזה: א. לפי שהוא רק יום אחד ולא שבעה ימים. (הפרש על הרמב"ם פ"ג מהלכות קידוש החדש סוף ה"ט) ב. לפי שיש בו הקלות בהלכות מסוימות שאין בפסח ראשון מלאכת שלמה ר"ה פ"א סוף מ"ג, ומוננות כהונה על מדרש הרבה שמות סוף פרשה ט. שהרי בפסח ראשון נהוגים גם איסורי חמץ של "לא יראה ולא ימצא", ואינו הפסח נשחט על החמצץ, ובמביאים עימיו גם קרבן חגינה, ואין מוצאים מהפסח חוץ לחברה, מה שאין כן בפסח שני שאין נהוגים כל אלו. וראה פשחים צו ע"א. רמב"ם הלכות קרבן פסח פ"י הט"ו ג. לפי שמצוות המשתתפים בו, שהרי רובם הקריבו כבר בפסח ראשון. (gililioni הש"ס מסכת חלה טט נזר יוסף מודעים)

ל"ג לעומר ☺

ריבוי שמחה

נוהגים להרבות בשמחה בל"ג לעומר, שהוא יום ההילולא של רבי שמעון בר יוחאי זי"א. וטוב ונכון למלמוד בחבורה את שבחי רבי שמעון בר יוחאי המפורסם בש"ס ובזוהר הקדוש, ומנาง יפה הוא. (החד"א בספר מורה באכבע אות רבכ. רעא) ובספר מנחת אלעזר הביא את הגמרא במסכת ברכות וע"ב: "אגרא דבי הילולא מילוי",

ופירש רבנו חיים ויטאל: הנה זה סוד הילולא של הצדיק שאמרו חז"ל שבינם פטירת הצדיק מן העולם, אין העסק כי אם בתורה ובמיעדים טובים אשר חידש הוא, וזהו סוד השכר של הילולא, מילוליו ודבריו שחדיש הוא. עי"ש. ולקוט יוסף עמוד תקי וכבר אמר רבי שמעון בר יוחאי לתלמידיו וגיטין טז ע"א: "בני, שנו מדרותי, לפי שמדותי תרומות מתורמות מידיותי של רבי עקיבא". פירוש, תלמדו את תורה, לפי שמדותי היא סולט זהה ומברורת ברירה אחר ברירה, שהרי דברי הם תרומות הנבחרות מתוך תרומות הנבחרות של רבי עקיבא. ولكن דברי מבוררים ביותר. ועינן לעיל בשער האגדה דברים נפלאים, מחזיקים ומרתקים מוגדלות רבי שמעון בר יוחאי וכל התנאים הקדושים שעמו, זיע"א.

אף על פי שמדובר בשלהונן ערוך וסימנו תקפו שבינם פטירת הצדיקים ראוי להתענות ולהצטער על אבדם מأتינו, כמו שרבנים נהגים להתענות בפטירת משה רבנו בשבועה באדר, מכל מקום אצל רבי שמעון בר יוחאי שונה הדבר מכמה סיבות: א. כתוב בספר שם אריה, מאחר ומלכות רומי הרשעה גורה על רבי שמעון גור דין מוות, ונעשה לו נס שנחבא במערה שלוש שנים וניצל, לזכר הנס שהיתה פטירתו כדרך כל הארץ, עשוי את יום פטירתו, יום הילולא משתה ושמחה. ב. מרן החיד"א כתוב, שאין ברור כלל של"ג לעומת הוא יום פטירתו של רבי שמעון בר יוחאי, והשמחה היא על כך שרבי עקיבא התחיל ללמד את רבי שמעון בר יוחאי וחבריו ביום זה, וחזרה עטרה לישנה, שעל ידי כך נתקיים שוב העולם בתורה אחר שהיא שמה מפטירת תלמידי רבי עקיבא. ג. בשדי חמד כתוב, שבינם זה נסמך רבי שמעון בר יוחאי ונתגלו סתרי תורה על ידו. ועוד, שי"ת יהוה דעת חלק ה סימנו לה

ב' מעשיות מפליאות מהゾהר הקדוש במעלה רבי שמעון בר יוחאי

להלן מעשה מפליא לעשויות פלאי פלאות מדברי הזוהר הקדוש [בראשית רנה ע"א]: **זמןנא חדא נפיק רבי שמעון וחמא עלמא דחישיך ואפיל ואסטתמס נהורייה.** [פעם אחת יצא רבי שמעון וראה את העולם חשוך ואפל ואין אור כלל.] אמר ליה לרבי אלעזר בריה, תא ונחיז מה בעי קודשא בריך הוא למعبد בעלמא. [אמר לרבי אלעזר בנו בא ונראה מה רוצה הקב"ה לעשויות בעולם]. אזו ואשרו חד מלacky דדמי לטורא רברבא, ואפיק תלתין שלחובין דנורא מפומיה [הלוכו ומצאו מלאץ שדומה להר גבוה, וויצאים שלושים שלhabot של אש מפיו]. אמר ליה רבי שמעון מה את בעי למعبد? [אמר לו רבי שמעון מה אתה רוצה לעשوت?] אמר ליה בעינה למחരיב את העולם, בגין דלא שכיחי תלתין זכאי בדרא, [עינה לו המלאץ, רצוני להחריב את העולם, מושום שלא נמצא שלושים צדיקים בדור, שיגנו על הדור]. דהכי גור קודשא בריך הוא [שכך גור הקב"ה] על אברהם, **דכתיב** (בראשית ייח) "ואברהם היו יתיה לגוי גדול ועצום", "יתיה" בגימטריא תלתין [שלושים]. אמר ליה רבי שמעון, במתו מינך, זיל קמי קודשא בריך הוא, ואימא ליה: בר יוחאי שכיה בארעה. [אמר לו רבי שמעון, בבקשתה ממך, לך לפני הקב"ה ואמור לו: בר יוחאי נמצא בעולם!] אזל ההוא מלאכא קמיה דקודשא בריך הוא, ואמר ליה: מאיריה דעלמא גלי קמד מה דאמר לי בר יוחאי. [הלך אותו מלאץ לפני הקב"ה ואמר לו: רבון העולם, גלו וידעו לפניך מה שאמר לי בר יוחאי.] אמר ליה קודשא בריך הוא, זיל אחربיה לעלמא, ולא תשגה בבר יוחאי. [אמר לו הקב"ה, לך תחריב את

העולם, ואל תשגיח בדבריו של בר יוחאי].

כד אתה, חזיה רבי שמעון למלacula, אמר ליה: אי לא תיזיל, גורנא עלך דלא תיעול לשמיא, ותהיי באתר עזא וועזאל. [כשבא המלאך, אמר לו רבי שמעון, אם לא תלך מכאן, נזרני عليك שלא תעלה לשמיים, ותהייה מוכרכה להיחות במקום שבו נמצאים עזא וועזאל, אשר נידחו מלפני ה' והפיל אותם מימי בראשית מון השמים לארץ] וכד תיעול קמי קודשא בריך הוא, [וכשתעלה לפני הקב"ה] אימא ליה: אי לית תלתין זכאין בעלמא, להוון עשרין, [תאמר לו, אם אין שלושים צדיקים בעולם, די שיהיו עשרים] דהכי בתיב (בראשית יח): "לא אשחת בעבור העשרים". ואילית עשרים, להו עשרה [ואם אין עשרים צדיקים, די שיהיו עשרה] דהכי בתיב "לא אשחת בעבור העשרה". ואילית עשרה, להוון תריין [ואם אין עשרה צדיקים, די שיהיו שניים] דאינון אנא וברוי [שהם אני ובני], דהכי בתיב (דברים יט): "על פי שניים יקים דבר", ואין דבר אלא עולם, דכתיב (תהלים לו): "בדבר ה' שמים נעשו". ואילית תריין, הא אית חד ואני הוא, [אם אין שניים, אבל לפחות יש אחד ואני הוא] דכתיב (משלי ט): "צדיק יסוד עולם". בה שעתא, קל מוןשמייא נפק ואמר: [באותה שעה קול מהشمיים יצא ואמר] זכה חולקך רבי שמעון, [אשרי חלקך רבי שמעון], קודשא בריך הוא גוזר לעילא, ואת מבטל לתתא, [שהקב"ה גוזר למטה ואותה מבטל למטה], בודאי עלך אתמר (תהלים קמה) "רצון יראו עשה"! ע"כ.

פלא והפלא, כמה גדול כוחו של רבי שמעון, הקב"ה מצווה את המלאך: לך תחריב את העולם, ואילו רבי שמעון אומר לו: אל תחריב, ואפלו מזיהיר אותו שאוי ואבוי לו אם הוא יחריב. אבל, רבונו של עולם! מה רוצה רבי שמעון מהמלאך, הרי המלאך עושה את שליחותו של השם, והרי קידושין מב ע"ב: "דברי הרבה [השם] ודרכי התלמיד [רבי שמעון בר יוחאי], דברי מי שומעים?!" אבל זה כוחו של רבי שמעון, צדיק גוזר והקב"ה מקיים, כמו שדרשה הגמורה ומועד קטו ט ע"ב על הפסוק שمواל בכו: "אמיר אלהי ישראל, לי דבר צור ישראל, מושל באדים. צדיק מושל יראת אלהים", אמר ה': אני מושל באדם. וממי מושל בי? צדיק: אני גוזר גורה והוא מבטלה.

עוד מעשה נפלא המובא בזוהר הקדוש מגילת רות מד ע"א) המראה מה כוחו של רבי שמעון אפלו יותר ממלאכי השרת: זימנה חדא הוּא דָבָר בַּלְוֹד, [פעם אחת היה דבר בעיר לוד] אתה [בא] רבי שמעון בן יוחאי למתא [לעיר], אמרו ליה לרבי שמעון מי נעבד [מה נעשה]: קם ועבר במתא וחמא בני נשא שכיבן, אמר: כל האי במתא ואני הכא!! גורנא דלייבטן. [קם והלך רבי שמעון בעיר וראה בני אדם מתים. אמר: "כל זה בעיר - ואני כאו!! גוזרני שיתבטל"]!. שמעו ברת קלא דחות אמרה פוקו מהכא [שמעו המזיקים בת קול משמיים שאומרת צאו מכאן], זהה רבי שמעון בן יוחאי הכא, קודשא בריך הוא גוזר והוא מבטל. [כפי רבי שמעון כאן, שהקב"ה גוזר והוא מבטל].

זהו תמן רבי מאיר, אתה ואמר ליה לרבי מאיר. [היה שם רבי חנינה, הילך וסיפר את כל זה לרבי מאיר בעל הנס]. אמר ליה רבי מאיר: "שבחא דיליה, מאן יכול למייקם

ביה, מי לאו גדוֹלָה כמְשָׁה!!" [אמר לו רבי מאיר, שבחו של רבינו שמעון, מי יכול לעמוד בו, האם לא גדוֹלָה הוא כמְשָׁה?! שהרי משה רבנו, שבא לעזרת המגיפה שפרצה בעם ישראל, אמר לאחראן] (במדבר י"א): "קַח אֶת הַמִּחְטָה וְטוּן עַלְיהָ אֲשֶׁר מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ, וְשִׁים קְטָרֶת. וְהוֹלֵךְ מִתְרָה אֶל הַדָּדָה וּכְפֵר עַלְיהָם, פִּי יֵצֵא הַקָּצֵר מִלְּפָנֵינוּ". וכתייב: "וַיַּקְחַ אָהָרְן ... וַיַּרְא אֶל תֹּוךְ הַקְּהֻלָּה ... וַיִּתְן אֶת הַקְּטָרֶת וַיְכַפֵּר עַל הָעָם, וַיַּעֲמֹד בֵּין הַמִּתְعִימִים וּבֵין הַחַיִים וּמִתְעַצֵּר הַמְגִיפָּה". כולי האי אצטריך ליה למשה למטרה. [כל זה היה צריך לו למשה לטrhoח כדי לעזרת המגיפה!] ורבינו שמעון במייריה, הקדוש ברוך הוא גוזר, והוא מבטל מותנהן. [ואילו רבינו שמעון - במאמר פיו הקב"ה גוזר, והוא מבטל את המגיפה!] ע"ב. מפליא לעשות!!!

ועכשיו יש להתבונן, מאיפה קיבל רבינו שמעון בר יוחאי את הכח הנפלא והעצום הזה? ועוד יותר במעשה הקודם שכביבול הוא חולק על הקב"ה, והמלך מפחד ממנו, ושומע בכולו ולא בכול הקב"ה, כי הוא יודע שאם הוא לא ישמע בכול רבינו שמעון, הוא יעניש אותו, והקב"ה מסכים עם רבינו שמעון, אך זה עד כדי כך אלא זה כת של התורה, ולא סתם תורה, אלא תורה של מעלה, תורה שלמד ב策ער, בקושי, ביסורים, בפחדים שלא יהרגו אותו. המית את עצמו ממש באוהלה של תורה, כאילו חלילה מת, לא מרגיש כלום. לא מעניין אותו כלום חז' מעסק התורה, עד כדי כך!!!

מסירות נפש זו את, מזכירה את דברי רשי"י במסכת סוכה (מד ע"א) שכאשר הגלה נבוכדנצר הרשע בגלות הראשונה את יהויכין עם עוד רבים רבים מעם ישראל, צירף אליהם גם אלף מהחכמי ישראל גדיילים עולם, שנקרו שמות "החרש והפסיגר" [כמו שדרשה הנמרא במסכת גיטין פה ע"א]: החרש - שבעה שפוחטים את פחים בדברי תורה, נעשים הכל כחרשים. דהיינו חרשים מלשמווע דברים אחרים, מרוב מהם קשובים ומזינים רק לדבריהם. והפסיגר - כיוון שבירורו איזה עניין או איזו הלכה וסגרו אותו להיתר או לאיסור, שוב און מוי שיפתח ויחלוק עליהם. (מדרש תנומה פרשת נח אות ג) וعليهم נאמר בנביה ומלכים ב כד טז: "זִיהְתָּרֵשׁ וְהַמְּסִגָּר אֱלֹהִים הַפְּלִגְבּוּרִים עֲשֵׂי מְלֻחָּמָה, וַיְבִיאֵם מֶלֶךְ בְּבֵל גּוֹלָה בְּבֵלָה". אומר רשי"י: ווכי מה גבורה עושים בני אדם הנוטנים בשלשלאות של ברזיל: אלא שגבורים היו במלחמתה של תורה!!! פלא פלאות, לוקחים אותם בשבי, קשוריים בשלשלאות של ברזיל, מורידים אותם מבית המקדש, מקודשת הארץ ישראל, הארץ בבל טומאת העמים, ובאותה שעה איפה הראשון שלחם מוניה? הם עוסקים בתורה, הם גבורים במלחמתה של תורה, זה מקשה וזה מתרץ, וכן הלאה כל הדרך, תורה ותורה. מבהיל, עד כדי כך!!!

כותב הבני ישכר, קבלה בידינו שרבותינו בעלי התוספות אשר רוב גדוליהם נהרגו על קידוש ה' בהיותם במסר, וידעו כי לאחר יקראו אותם ליום הדין האחראן לפני שובייהם הרשעים, ואם לא ידעו לעובודה זרה שלחתם ירגונים מיד, ואף על פי כן בלילה שלפנינו, עסקו וכתבו חידושים Tosafot הארכיים ביוטר במסכת Baba Kama פרק שבייעי – מרובהה". פלא פלאות. הובא בדורכה של תורה ח"ב עמוד קע"י מסירות נפש מיוחדת לתורה, וכשיש מסירות נפש של策ער, התוצאות מבהילות ומרחיקות לכת, פלא והפלאה.

הגמרא במסכת Baba Metzia (פ"ד ע"ב) מספרת שאחרי שנפטר רבי אלעזר בנו של רבי שמעון בר יוחאי, שלח רבי יהודה הנשיא לשאול את אשתו אם היא רוצחה להינשא אליו, שלחה לו תשובה מביהלה ביתורה: "כלי נשתשמש בו קודש, ישתחש בו חול'!!" שלח לה רבי, אמנס בתורה הוא היה גדול ממנה, אבל במעשה טובים מי היה גדול ממנה! שלחה לו: בתורה שהוא גדול ממן, זה לא ידעת, אבל במעשה טובים אני יודעת שהוא גדול ממן, כיון שקיבל על עצמו יסורים. פלא פלאות, עד כדי כך, רבי יהודה הנשיא, שנקרא "רבני הקדוש", היא מחשיבה אותו ביחס לבעה "חול'", למה? יש הבדל בין תורה של יסורים לתורה לא של יסורים. והרי רבי היה עשיר גדול, הוא זכה לתורה ונזולתה במקום אחד (ויטין נט ע"א), זה כבר לא כמו התורה של רבי אלעזר, פלא והפלא. וכן אמרו (אבות פ"ה מכ"ב): "לפום צURA אגרא". וכן אמרו (אבות דרבינו נתן פ"ג מ"ז): "אם למדת תורה בשעה שאתה שמח, אל תשב [בטל] בשעה שאתה עצב. ואם למדת תורה בשעת הריווח אל תשב בשעת הדחק. לפי שטוב לו לאדם דבר אחד בצער, ממאה בריווח".

כלי נגינה

モתר לשמען שירים ולנגן בכלי שיר בליל ל"ג לעומר וביוומו, בין כשבועיים הילולא לרבי שמעון בר יוחאי ברוב עם, ובין כשהאדם נמצא בביתו, כי יומ שמחה הוא לישראל. ואף במושגאי ל"ג לעומר, מותר להמשיך לשמען שירים, לאחרי הותר, הותר. (ליקוט יוסף עמוד תצה)

עליה למירון ולקברות הצדיקים

יש נהגים לעלות לקברות הצדיקים ולהתפלל שם לפני השם יתרוץ על כל צרה שלא תבוא, כדי שנשומות הצדיקים יבקשו רחמים علينا לפני כסא כבודו יתרוץ, ובפרט כשמתפללים שם בתשובה ובלב נשרך ונדכח.

כו מבואר בזוהר הקדוש שיש עני בזזה. וכן אמרו חז"ל ומסכת סוטה לד ע"א: כלב בן יפונה הלך והשתטח על קברי אבותינו הקדושים בחברון, ואמר: "אבותינו, בקשו עלי רחמים שאנצל מעצת המרגלים". ומטעם זה התירו לצאת מארץ ישראל לחוץ לארץ, להשתטח על קברי הצדיקים, כל שעדיתו לחזור לארץ ישראל. כיון שיש בזזה עניון של מצווה שיתפללו علينا.

כתב רבנו חיים ויטאל (שער הכוונות דף פ"ז ע"א), המנהג שנางו ישראל ללכת בל"ג בעומר על קברי רבי שמעון בר יוחאי ורבי אלעזר בנו הקبارים במירון, ואוכלים ושותים ושמחים שם, ראיתי למורי הארץ ז"ל שהליך לשם בל"ג בעומר ממצרים. ע"ש. וכותב בש"ת אפרכסטה דעתニア, שיש סמך למה שעשויסים בל"ג בעומר שהוא יום הילולא דרבי שמעון בר יוחאי, וכך שכתב קדש הילולים לה/, כי יום ל"ג בעומר הוא יומ שמחה וחוזה לכבוד רשב"ג. וש"ת יודה דעת חלקו סימון לה וסימון נז' ועיין עוד לעיל בשער האגדה ודברים נפלאים בעניון העליה למירון לקבר רשב"ג.

קדושה וניצול הזמן

הulosים להתפלל בקדרי הצדיקים, נכון שלילכו בזמן שאין כל כך מבקרים רבים. כי כשותטותם רבים, גברים, נשים, יכולים להchal להלילה במראות אסורות, ו כבר ציוותה התורה: "ונשמרת מכל דבר רע", "ולא תתויר אתרי לבבכם ואחרי עיניכם". ואמרו חז"ל: "הרהורינו עבירה קשים מעבירה". ועיין ברשב"ס ומסכת Baba בורה נ"ב שכתב: ואף על פי שעוצם עניין, לא היה לו לקרב אלא להרחק עצמו מן העבירה, שאמרו חכמים הרחק מן הכיעור ומן הדומה לו. (שו"ת יוחה דעת ח"ה סימנו לה)

ועל אחת כמה וכמה, הulosים להתפלל בקדרי רבינו שמעון בר יוחאי בל"ג לעומר, ישימו לב לשמר את עיניהם מאוד מאד, וכן כמו יקפיו שנשיטות תלולה בדברי תורה ויראת שמים, ולא בדברים בטלים חלילה, בפרט ביום קדוש זה. כמו כן, טוב ונכון שישמע שיעורי תורה "בhalacha ובאגודה" בהליכתו ובנסיעתו, וקיימים בזה מצות תלמוד תורה. ואשריו בעולם הזה, טוב לו לעולם הבא.

בבא סали ובנו רבבי מאיר אביחצירה זיע"א על העליה למירון

כתב בספר הנפליא "אביר יעקב" (עמ"ד 318): ואולי כאן המקום לציין, כי למרות שנาง רבנו הבבא סали להשתתח על קדרי הצדיקים אשר בארץ המה, ופעמים לפעם היה פוקד את קדרי התנאים האלاهיים רבינו בר יוחאי ורבוי מאיר בעל הנס זכותם לנו עליינו אמן, היה נמנע מלעלות לשני הציונים הללו ביום ההילולא, משום הפריצות ותערובת הבריות השכיחים בדרכי הציונים הקדושים. לעומת זאת, היה עולה לירושלים כדי לפקוד את ציון המקובל האלهي רבוי שלום שרעבי - הרש"ש, ורבנו חיים בן עטר זכותם לנו עליינו, ביום ההילולא שלהם, וכן עלה פעם לקבר שמואל הנביא שבצפון ירושלים ביום ההילולא, כ"ח באיר.

אנב, נצטט מתוך הדברים שאמר רבנו מאיר אביחצירה זצוק"ל, בט"ז באיר תשמ"ב, למקורביו שדיברו עמו מעניין העליה למירון בל"ג לעומר: "איןני אומר כלום, לא לכאנ... בתשובות חתם סופר יורה דעה סימנו רלא מפקפק מאד על מקור המנהג זהה... על רבינו שמעון בר יוחאי הרי נאמר ומסכת שבת יא ע"א, חבירים שהיו עוסקים בתורה, מפסיקים לקריאת שמע ולא לתפילה. ואמר רבוי יוחנן, כגון רבינו שמעון בר יוחאי וחביריו שתורתן אומנותן. צרכיס לחתוך ביום הזה בלימוד התורה, וכך גם ללימוד האדרא..."

גם מrown הראשון לציוון רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל היה אומר שלא נכון כלל ועיקר לבטל תורה בשביל לעלות לקדרי צדיקים, שהרי שколה מצות תלמוד תורה נגד כל המצוות قولן, ואין לך מידה טוביה ממנה (אבות פ"ה מכ"ב). והגאון המקובל האלهي רבנו מרדיyi שרעבי זיע"א, כאשר היה שומע על בחורים העוסקים בתורה, שרצו לנוסע לקדרי צדיקים, היה אומר להם: "אתם מחפשים לטוייל? תשבו ותעסקו בתורה, התורה היא למעלה מכל!". ועיין בחוברת "מrown הרבה עובדיה" - מוזות אישית – בhalacha ובאגודה)

לדעתך אתה צריך לנסוע

בחור הגיע אל הגאון הרב שטיינמן זצ"ל, ואמר שרצו להנסוע למירון. שאל הרבו: למה, אתה צריך חופשי? אמר הבוחר: דוווקא לא. שאל הבוחר: ירצה לי הרב לשאול שאליה? איפה הרב מתפלל בשמחת תורה? ענה הרב במקום פלוני. שאל הבוחר: כמה מתפללים יש שם? ענה הרב: כ-300 איש. שאל הבוחר: כמה צמו שרים "ברוך אלוקינו שבראנו לבבוזו"? השיב הרב: כ-20 דקוט. שאל הבוחר: וזה מרגש? אמר הרב: מאוד. אמר הרב הבוחר: "רבי, במירון יש 5,000 איש, שרים" אמר רבי עקיבא" במשך שעה וחצי!!! צחק הרב ואמר: לדעתך אתה צריך לנסוע. הבוחר הגיב בחיווך: בשביל זה באתי, לשאול את הרב, כי המשגיח לא מרשה לנו. אמר הרב: מסתמא המשגיח לא ישים לב שנסעה. ואם הוא ישים לב,תו לו את הפטוק הזה. וכך כתוב לו: "ביקשתי מהבחור ... לנסוע למירון. אל. שטיינמן". בפעם אחרת: הגיע בחור ובקיש' 'היתר' לנסוע למירון. הוא הסביר לרוב שהאותו קנחה לו כרטיס, וחבל על הכספי. אמר לו הרב: "את הכספי כבר הפסדתי. עכשו אתה רוצה להפסיד גם את הזמנן!..." והרב צבי יעקובזון)

כל הפסקה מון הלימוד גורמת רפיון להם ולאחרים

להלן מכתב חדש אדר תשע"ג שנשאל מרן מלכא זצוק"ל מהרה"ג חיים כהן שליט"א משגיח בישיבת "פורת יוסף", כיצד להנaging בשיבחה בעניין העליה למירון בל"ג בעומר? והשיב מרן בזו הלשון: אשרי העמלים בתורה בתמודה, יום ולילה לא ישבותו, כל הפסקה מון הלימוד גורמת רפיון להם ולאחרים, כי טוב יום אחד בחצריך, מלאך בחרתיך, חזקו ואמצzo בתורה, אשרי מי שעמלו בתורה, ועשה נחת רוח לייצרו, ותהי גדולי תורה. עובדיה יוסף. וילקוט יוסף עמו תקibo

מרן זצוק"ל הגיע למירון בפתחי פעם ראשונה בגיל ארבעים ואחת

בשנת תשכ"ב כשחברי השיעור בבית הכנסת "שאלן צדקה" סיימו מסכת שבת עם רבם הגאון רבי יוסף עדס זצ"ל, החליטו לקיים את הסיום בוציונו הקדוש של רשב"ג. לטעמם זה הזמין רבנים וחכמים, גם את מרן מלכא זצוק"ל, אך מרן נענה בשלילה מהש לביטול תורה. והנה השעה 11 בלילה, ור' משה חי שרבאנני זצ"ל, גבאי בית המדרש "שושנים לדוד", עליה על יצועו. בחלומו הוא רואה את הרב "כפ' החיים", מצוהו: "לך לחכם עובדיה ותאמר לו שרשבי" מהכח לו במירון, יש שם האראה גדולה". הוא התעורר ואמיר "חלומות שוא ידברו". "וישין ויחלים שנית", ושוב מדבר בו בעל "כפ' החיים": "למה חזרת לישון, אמרתני לך שרשבי" מהכח לחכם עובדיה". מיד התלבש ושם פעמיו לבתו של מרן. השעה הייתה 12:30, ורבנו הבין שצרכיך לצאת למירון. שכרו מוניות ונסעו אל החיזון הקדוש. זאת הפעם הראשונה [בגיל 41] אשר דרכו רגלי מרן במירון. בשעה 2 ראו לפטע כולם, שמרן הגיע. הנה ראו כן תמהוי, אז סיפר להם ר' משה חי את כל הקורות אותן, ואמר בודאי קפיצה לנו הדריך, כי לגודל המרחק, ובפרט באותו ימים שכבבשים רבים לא היו סלולים עдиין, לא יתכו להגיע מירושלים למירון בשעה וחצי. השמחה הייתה רבה שצכו שרבים הנערץ והאהוב עליהם הגיע. מרן דבר כ-40 דקות. ולאחר מכן נסע לצפת לקרים מרן הבית יוסף, רבנו האר"י, ובניהם בן יהודע. וכבר בנץ החמה הגיע לירושלים. ("מלך ביפוריו" עמוד 156)

ז) מצות חדש

וידבר ה' אל משה לאמר: דבר אל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֹמֶר לֵאמֹר אלָתֶם כִּי תָבֹאו אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנָי נָתַן לְכֶם וְקִצְרַתְם אֶת קִצְרָתְךָ וְהַבָּאתֶם אֶת עַפְרָרְךָ רַאשֵּׁית קִצְרַתְךָ אֶל הַכְּפָנָן: וְתַיִף אֶת הַעֲפָר לְפָנֵי הַלְּרַצְנָגָם מִפְעוֹת הַשְּׁבָת יִנְפְּגַן ... וְלֹטָם וְקָלִיל וּכְרָמֵל לֹא תָאכְלוּ עַד עַצְם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הַבְּיאָכֶם אֶת קָרְבָּן אֲלֹתֵיכֶם וְקָתָם עַלְם לְדֹרְתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם. וַיַּΚְרָא כָּא

חדש אסור מן התורה

תבואה שהיא מחייבת מני דגנו [חיטה, שעורה, כוסמת, שבולת שועל, שיפון], שהושרשה באדמה מט"ז בניסן ולהלאה, הריהי התבואה חדשה שאסורה אותה התורה באכילה עד להקרבת קרבן העומר. והיום שבעוננותינו חרב בית המקדש ואין לנו קרבן העומר, אסור לאכול התבואה חדשה עד תחילת ליל י"ז בניסן, ובחוץ לארץ עד תחילת ליל י"ח בניסן. (שלחו ערוץ אוורה חיים סימנו תפט סעיף ז)

איסור חדש נהוג בין בלחם, בין בקלי [גרעינים הקלויים באש], בין בכרמל [شمוללים ביד], שנאמר: "ילחם וקליל וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה".

זמן ההשרשה

תבואה שהושרשה קודם ט"ז בניסן, אף שבפועל ממשיכה לנגדל עוד כמה חודשים, מותר לאוכלה מיד לכשתגדל. (שלחו ערוץ יורה דעה סימנו רצג סעיף ג)

הכנה לקבלת השפע

כתב בספר החינוך (מצווה שא): הטעם במצבה זו, לפי שיעיר מחייבן של הבריות היא בתבאות, ועל כן ראוי להקריב מהן קרבן לה' אשר נתנים, טרם יהנו מהן בריאות. וכיון מה שאמרו חז"ל (ברכות לה ע"א) בדומה לזה, כל הננה מה העולם זהה בלבד בלא ברכה, מעל. וכל זה להכשיר את עצמנו שנייה ראויים לקבל מטובו.

בארץ ובחוץ לארץ ושל גוי

איסור חדש נהוג בין הארץ ישראל לבין בחוץ לארץ, בין בתבואה של ישראל לבין בתבואה של גויים. (שם ס"ב)

הוא זהירות

הנוסע לחוץ לארץ ובפרט לאירופה וארצות הברית, מתוקופת חג הסוכות ואילך,

עליו לודא את הקשר הלחם ושאר מיני דין שאוכל, והשכר ששותה, שלא יוכל בהם חיליה באיסור חדש. וכן שמעתי ממרו הראשו לציוו רבנו עובדיה יוסף זצוק⁽⁶⁾

בארצות מסוימות בחו"ל הארץ מוצאה שם יותר, וכותב המשנה ברורה, על כל בעל נפש לא יסמוד על היתרים מהם, וחימר לעצמו בכל מה שאפשר לו, כי להרבה מוגדרי הראשונים הוא איסור גמור מן התורה אף בחו"ל הארץ. וידוע שכך וכמה מון הנזהרים מחייב איסור כל שהוא בשאריהם איסורים מקילים בזו... אבל אין זה נכון, וכי בשביל שקשה לו להזהר בכל החומרות יקל לגמari... והלא לגדי הראשונים הוא איסור מן התורה, הלא המה הר"י הרמב"ס בשם העיטור הריטב"א הרואה' המרדכי הראבי"ה הגותה מיימוניות, ואף האור זריע שמצדד שהוא מדרבנן בחו"ל הארץ, לא סמך על זה להקל אלא בספק, אבל לא בודאי חדש, וכן דעת התורות החדשן. ובפסק תוספות כתוב, שבשל גוי הוא אסור מדרבנן, ואם כן מדרבנן על כל פנים הוא איסור גמור. והמקילים הם רק ספר התורמה וריב"א, והם יהודים נגד כל גDOI וולס הנ"ל, וגם בשולחן ערוך באורה חיים ובירוח דעה סתמו כהפסוקים שהוא מן התורה, והרבה אחרונים תפסו כן לעיקר, על כן בודאי שואוי ונכון לחוש ולפירוש על כל פנים מודאי חדש.ומי שירצה לתת לב זהה יוכל להשיג גם בחורף ממיןinos אלו מتابואה ישנה. עי"ש.

הנמצא בחו"ל הארץ ויש לו ספק אם מיני דין אלו מتابואה חדשה, יש להקל לו לאכול מהם.

והטעם בזו משום ספק ספיקא, שמא אין מتابואה חדשה, ושמא אין איסור חדש נהוג בתבואה של גוי או של חז"ל. אבל אם יודע בודאי שמיini דין אלו הם מتابואה חדשה, בודאי שאסור לאכול מהם. ואין להקל מטעם ספק ספיקא, שמא אין איסור חדש בתבואה חז"ל הארץ, ושמא אין איסור בשל גוי, שהרי שתי ספיקות אלו הם נגד מרן השלחן עריך שאסר במפורש בתבואה של גוי בחו"ל הארץ. וילקוט יוסף מצות ה תלויות בארץ חלק ג עמ' נא, קא

הגאון בעל "שאנט אריה"

הגאון רבי אריה לייב צ"ל בעל ה"שאנט אריה", היה מקפיד מאוד באיסור חדש כהלכה, ולא סמך על היתרים דחויקים וקשיים. על כן, כשהיה נודד ממוקם למקום, היה לוקח עמו כליא אכילה כמו סיר לבישול וכדומה, כי ידע שרבים בעונות הרבנים נכשלים באיסור חדש וסומכים על קולות וdochkim שקשה לטסמו עליהם נגד רוב כל הפוסקים. וכך טען שאפילו אם יבשלו לו מיני דין שאין בהם חשש איסור חדש, מכל מקום הכלים שלהם בלועים מחדש, ומה לי כל הבלוע מאיסור חדש ומה לי כל הבלוע מבשר חזיר, הלווא את שניהם התורה אסורה באכילה.

ומעשה ששמעתי ממרו מלכא זצוק⁽⁷⁾ שפעם באחת ממסעותיו של הגאון השאנט אריה, הוא הגיע לבתו של הגאון בעל ה"פנוי יהושע" על הש"ס, והביא את כליו עמו כדרכו בקדושים, וביקש ממשת הרב שתבשל לו בכלים אלו. הרבנית העברית את התפקיד למשרתת שלה שהיא תנבל. אך הגאון השאנט אריה לא הסכים. ואז אמר לה בעלה הפנוי יהושע, תעשי מה שהרב בקש ממך, וכך עשתה. אף על פי שלא היה דרך לבשל אפילו בביתה אלא המשרתת.

מכתב בעניין זהירות מאיסור "חדש"

ממן מלכאה הראשון לציוון פוסק הדור רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

(חובא בשווית יחות דעת חלק ז סימן עט)

ב"ה ירושלים. ו' כסלו תשמ"ה

אל כבוד הרבנים הגאנונים רבני ערים ומושבים בישראל, ה' עליהם יחו.

שלומכם ישגא לעד.

הנה ידועה דעת מרן השלחן ערוץ ואורה חיים סימן תפט טענ' י, ובירור דעה סימן רצג טענ' א ובשאייסור חדש אסור מן התורה בין בארץ ישראל בין בחו"ל לארץ, בין בשל גוי, כבר כתוב הגרא"א בביאוריו בין בשל גוי. ואף על פי שהב"ח כתב להקל בשל גוי, וכן העלה השאגות לדוחות דבריו בשתי ידיים, וכותב, שוגנה יצאת מתחת ידו וכו'. וכן העלה השאגות אריה בתשובות החדשות (דייני חדש סימן ג), וכן הסכימו הרבה מגודלי האחראונים. ואף על פי שיש גם כו אחראונים מגודלי רבני אשכנז שמקילין, כאן בארץ ישראל יתרא דמרן השלחן ערוץ בודאי שאינו להקל. ומכל שכן לנו הספרדים שבודאי שאסור לנו להקל נגד הוראות מרן שקבלנו הוראותינו, וכמו שכותב הגאון מהריי פראג'י בתשובתו (סימן נט) שבמקומות אלו שם אתרא דמרן, כל דבריו והוראותיו הוקבעו ההלכה למשה מסיני, שאין בה שום מחלוקת כלל, אפילו במקום שיש רבים שחולקים עלייו, וכל הנוטה מדבריו הרי הוא כאילו נוטה מדינית התורה, ומזלזל בכבוד רבותינו. ע"ש. [וראה בשווית יביע אומר חלק ה סימן מג]

והנה לאחרונה התעוררה שאלה של איסור "חדש" בארץ ישראל, ובכלל על עצם רבנים ועסקנים דגולים שליט"א לעמוד בפרק למניע שיקוק החיטה שהיא מתובאה חדשה, וכן שעורה, עד לחג הפסח הבא علينا לטובה. אולם יש ככלא שמרפים ידי עברות הרבנים והעסקנים הנ"ל, בטענה שאין איסור בתבאות גוי משום "חדש", היפך הוראת מרן השלחן ערוץ. והרי ידוע כי הגאון המפורסם רב שמו אל סלאנט צ"ל וחביריו חלקים בחיקם הנצחיים כתבו, גם אלה שנגנו להקל בחו"ל הארץ באיסור "חדש" מתבאות גוי, עליהם להחמיר בדין המיו בא מחו"ל לארץ ישראל, מכיוון שהוא אתרא דמרן ז"ל.

לפיכך אליכם אישים אקרים, הרבנים הגאנונים בכל אתר ואטר שבארצנו הקדושה, וכן ועדי הקשרות והעסקנים שומרי משמרות הקודש, לפועל בכל יכולתם להשגיח בעין פקוחה לבב ישתמשו בתוצרת זגון האסורה משום חדש לפני ט"ז ניסון, ולדרוש בכל תוקף ממשרד התעשייה לבב ייבא דגן שיש בו חשש חדש עד לאחר חג הפסח. ובזכות זאת נזכה לנאהלה שלימה ולבניין בית המקדש במהרה בימינו ולהקרבת העומר, אמן.

ברכת התורה

עובדיה יוסף

& חלאקה כ

מנהג החולאקה

יש נהוגים להמתין מלספר שעירות בניינם עד הגיעם לגיל שלוש שנים, שאז מספרים אותן בשמחה ובירורים. וטעם לשמחה זו, מושום התחלת חינוכם למצות התורה שאמרה ויקרא יט כז: "לא תקפו פאת ראשכם", דהיינו שאין להשחית לגמרי את השיעור שבצדיכי הראש. וכחידור והדגשת קיומן מצוה זו, מותרים לו שיער יותר בצדיכי הראש, מה שנזכיר פאות, ובתימנו קרוא לזה "סימנים", כי זה אחד הסימנים המבדילים את היהודים מן הגרויים.

במדרש שיר השירים הרבה (ג' יא) על הפסוק "צaina וראנה בנות ציוו" - בני המצויינים לי, בתגלחת, במילה, במצוות. דהיינו שעם ישראל יש להם סימני היכר מיוחדים. [עיין רמב"ם הלכות עבדות זורה פ"ב ח"א, ש"ת הרמב"ם סימון רמז], שלו ערך ויורה דעה סימון קפא טע' ב, ג' משנה ברורה סימון רנא ס"ב בביבאר הלכה, ד"ה אפילו] חוברת "כבוד אב ואם בהלכה ובאגודה" תשע"ח עמוד 150 בענין קיצוץ הפאות].

כתב רבינו חיים ויטאל: הרב רבי יונתן סאגיס [מתלמידי רבנו האר"י ז"ל], העיד לי שקדום שהלכתי ללימוד אצל מורי האר"י ז"ל, הוליך מורי את בנו הקטן למירון עם כל אנשי ביתו, ושם גלחו את ראשו כמנהג הידוע, ועשה שם יום משתה ושמחה וכן, כתבתתי זה להורות כי יש שורש למנาง. וככתב בשו"ת ערוגת הבשם, שכן מנהג חסידים ואנשי מעשה, להשותת תגלחת בניינם הקטנים עד לגיל שלוש שנים, ומנהג תורה הוא. וסמכך זה מהמדרש על הפסוק: "כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ וַיְנַטְעָתֶם בְּלֵ� מְאַכֵּל" - רמז לילדיו ישראל, שנאמר 'כִּי הָאָדָם עַז מִשְׁדָּה'. "שֶׁלְשׁ שָׁנִים יְהִי לְכֶם עֲרֵלִים לֹא יָאַכֵּל" - שעדיין אין יכול לדבר היטוב. "וּבְשָׂנָה הַרְבִּיעָת יְהִי כָּל פָּרִי קָדֵשׁ הַלּוּלִים לָהּ" - שאז מדבר ומתחילה למדוז פסוקי תורה. ומכאן גם לעניין מצות חינוך בהנחת הפאות ויתר המצוות, כשמתחילה להיות בן הבנה.

סיבה למסיבה

הכוון יותר לעשות את מנהג החולאקה הנ"ל ביום חול המועד או בל"ג לעומר - يوم הילולת רבי שמעון בר יוחאי וכיוצא בהם, שבלאו הכי הם ימי שמחה וחוויה לישראל. [ואם עושים זאת בזמן אחר, כדי שישתפו במקום גם סיום מסכת, כי בחלאקה בלבד אין זה סעודות מצוה כלל].

בשו"ת גינת ורדים כתב, מותר להשותת תספורת ראשונה שעושים לקטן בשמחה ושרירים ולסתמו בחול המועד. וכן כתב בשו"ת נחפה בכסף, שכן פשת המנתג בעיר הקודש ירושלים להרבות שמחה בתופים ובמחריות בתספורת הראשונה של הקטן, בשליל חיבוב מצוה של הנחת פאות הראש, ועושים זאת על ידי ספר אומן ישראל בחול המועד. וכן כתבו דבר משה, שלו גבואה, והראשון לציוו רבינו מיחס בכיר שמואל בספריו מזבח אדמה ועוד. וש"ת יהוה דעת חלקה סימון לה]

טלית קטן

יש להרגיל את הילד ללבוש טלית קטן כבר מגיל שלוש, שעל ידי זה יזכה לנשמה נבואה. (אליה רבבה, שבט מוסר, לב חיים, של"ה ועוד. שי"ת יהוה דעת חלק ד סימן ב)

שיעור גודל הטלית לקטנים – כדי שיתעטף בו ראשו ורוב גופו של הקטן, וכלILD כפיפי מידתו, ואם אין בו שיעור זה, לא יברך עליו. (משנה ברורה סימן ז' ס"ק ט)

היאך מתחילה הבן ללימוד תורה

כתב רבנו אהרן הכהן מלוניל בספרו ארחות חיים ולפני למעלה מ-500 שנה: המנהג שנגנו רבותינו ז"ל כמשמעותם את בניהם לתלמוד תורה: כותבים על קלף או על לוח את האותיות, ומרחיצים אותו ומלבושים אותו בגדים נקיים ולשין לו חולות בדבש וחלב, ומביאים לו פירות ומיini מגדים, ומוסרים אותו לתלמיד חכם להוליכו לבית הספר, וממכילים אותו מהחולות והפירות ומיini מגדים ומרקין אותו האותיות. ולאחר כך ממחפים האותיות בדבש, ואומרים לו שילחך הדבש מעל האותיות, ואחר כך מחזירים אותו לאמו. וכשהמתחילה ללימוד תורה, מתחילה בספר ויקרה, וועשים לו סעודה של שמחה, לפי שדומה אביו כאילו מקריבו להר סיני. אמרה תורה כל יום ויום יהיה בענייך דברי תורה כאילו היוו ניתנו.

ומה שמאכילים אותו פירות ומיini מגדים זכר לمعدניים שהתעדנו ישראל במדבר, במו וברא ושלו. ומה שלשין חולות בדבש וחלב, זכר ל"ויניקחו דבש מסלע" וככתוב "דבש וחלב תחת לשונך". ומה שמחזרים אחר תלמיד חכם להוליכו בבית הספר, שכן בתמן תורה חוזר הקב"ה על משה שהיה אדם גדול וענוי מאד. ומה שמחפה אותו תחת כנפיו, כדי לחבבו בתורה בדרך עונה וצניעות, שכן כתוב "בעבור תהיה יראתו על פניכם לבתמי תחטאו". ומה שמתחילים מספר ויקרה, לפי שאמר הקב"ה יבואו טהורים ויתעסקו בטוהר, ומעלה אני עליהם כאילו הקרבתם לפני קרבנו. וכל כך למה? כדי שתתකיים התורה לדורות עולם, שימושיהם של צדיקים קיימים לעולם. ומה שמחפים האותיות בדבש ומלחץ אותו, כדי שייהיו דברי תורה בפיו כדבש למתוק, עניינו שנאמר ויחקאל ג': "וַתֵּהֶי בְּפִי בְּךָשׁ לִמְתֹוק". ומה שפתחים אותו בתחילתה [בכל הנ"ל] ואחר כך מכימים אותו ברכזועה קטינה [כשלא מתנהג טוב!] שכן בתמן תורה תחילתה כתוב "ואתם תהיו לי מלככת הנים וגוי קדוש", כלומר אין עליהם אלא לקבל שכר, ולבסוף כתוב "מחיליה מות ימות" ושאר עונשים. ומרגילים התינוקות לנענע גופו בשעת הלימוד, כמו שכותוב בתמן תורה "זירא העם וינוועו". וזהו שאמר דוד המלך עליו השלום "עבדו את ה' ביראה".

ומנהג זה היה מנהג הקדמוניים, והיו נוהגים אותו אנשי ירושלים, ועד הימים נוהגים כן במקצת מקומות. ועוד היה מנהג יפה וטוב בירושלים שהוא מחנכים בניהם וכו' ואחר כך היה אביו סומכו וمبיאו לפני כל זkid לברכו שייזכה לתורה ולהופה ולמעשים טובים. ללמדך מהם נאים ומעשיהם נאים, וכל יציר מחשבותם היה לשmins, והיו מוליכים בניהם הקטנים לבתי כנסיות לחניכם ולאזורם במצאות. ע"ב.

ברכה מהתלמיד חכם

מעלה גודלה וחשובה לקחת את הילדים לתלמידי חכמים שיברכו אותם שייזכו לגדול בתורה, ביראת שמיים טהורה ובמידות טובות.

במשנה מסכת אבות פרק ב' משנה יא אמרו, שרבנו יוחנן בן זכאי שיבח את תלמידיו רבבי יהושע בן חנניה "אשרי يولדתו". ופירשו הראשונים, שאמו גרמה לו שיחיה חכם וצדיק, כי כשהיתה מעוברת בו, הייתה הולכת לחכמים ואומרת להם: בבקשה מכם בקש רחמים על העובר הזה שבਮיעו שיחיה חכם. ומויים שנולד, הקפידה שתהיה עристו בבית המדרש, כדי שלא יכנסו באזניו אלא דברי תורה! (וחבא בפרק אבות, בפירוש מרartic עיניים שם) גם במסכת ספרדים פרק י' הלכה ז אמרו שמנdeg טוב היה בירושלים לקחת את בנים ובנותיהם הנקנים לאחר צם יום היכפורים, ולהבאים לפניו כל חכם וחכם, כדי לברכים ולהזקם ולהתפלל עליהם שיזכו בתורה ובמעשים טובים. וכל מי שהיה לו גدول ממנה בעיר, היה עומד ממוקומו והולך לפניו, והוא משתהווה לו להתפלל בעדו. למדך שהם נאים ומעשיהם נאים, וליבם לשימים. ולא היו מנחים בניהם קטנים אחריהם, אלא היו מולייכים אותם לבתי כנסיות, כדי להנכם במצבות.

הפסק הלכות מקובלין דעתו בשמיים ונעשה מופת על ידו

להלן מכתב ממון מלכא צוק"ל במלעת קבלת ברכה מהתלמיד חכם הפסק הלכות: ערב ראש חדש ניסן תשל"ט. לכבוד יידידנו וכור' הרה"ג וכי', מה ששאלני כת"ר שליט"א לגבי ברכת חכם, הנני להשיב: כבר כתוב מוהר"ן מברסלב בספר ליקוטי מוהר"ן תנינא (تورה מא), שיש לפנות לתלמיד חכם פוסק הלכות, שמחמת שנתקבל לפוסק הלכות בדיוני אישור והיתר וכיוצא, והאנשים מקובלין דעתו, כמו כן כשפוסק באיזה ענין אחר מקובלין דעתו בשמיים ונעשה מופת על ידו. עי"ש. וידידי הגאון רבי אליעזר שלמה שיק (שליט"א), הראני שמוهر"ן מברסלב הנני ידו שנית בעניין לימוד הפסיקים,שמי שלא עליינו חשוך בנם, נושא בכחו וזכותו. וזו לשונו בספר המידות ערך פוסק (ח"ב סימן א), שעל ידי לימוד הפסיקים עד שידע להורות הוראות, על ידי זה גורם פקידה לכמה עקרות. ע"כ. ומוכחה מכל הנ"ל כוחו ומעלותו של תלמיד חכם פוסק הלכות, אשר לימודו לאסוקי שמעתתא אליבא דהילכתא, שעל ידי כך כוחו גדול בשמיים. נ.ב. יישר כח לכת"ר שליט"א שהואיל לשלווח לי בזמנו במתנה את הספר ליקוטי מוהר"ן. ותשואות חן לו. בכבוד רב, עובדייה יוסף. ע"כ.

๙. ה' באירוע

ראיתי לנכון להציג להלן כמה נקודות ששאלתobi בסיעיטה דשמייא בעניין يوم ה' באירוע ויום כ"ח באירוע, ופורסמו בעיתון "המבעיט" בימי שבוע בסיעיטה דשמייא.

א. קריאת ההלל

שאלת: האם ראוי ונכון לקרוא את ההלל ביום העצמאות, כדי להודות להשם יתרבורך על כל הניסים והנפלאות שעשה עימנו ביום ה' בזמן זה. כי שמעתי על בתים הכנסתות מסוימים שקוראים את ההלל ביום זה, ולאחר מכן יוספ' (א. ל. הי"ז)

תשובה: יידי היקר, נגעת בנקודה רגישה אצל חלקיים רבים מאחינו בית ישראל, על כן הנכוון יותר שאצטט לך מדבריו של מרן הראשון לציוון רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל שכתב בספרו לפניו למעלה מארבעים שנה (שוו"ת יבע אומר חלק ו סימן מא):

ראשית, הוכיח הרב שלא קבוע חז"ל לומר הלל על גאותם של ישראל אלא אם כן היו כל ישראל באותו צורה ונושעו ממנה, אבל ציבור או אפילו מדינה שלימה של ישראל שנגאלו מצרתם, אינם רשאים לקבוע הלל בברכה. ולפי זה נראה שהויאל והניסים שנעשה לנו במלחמה השחרור שהצלינו השם יתברך מידי אוייבינו ושונאיינו שזמנם להכחידנו, כיון שלא היה הנס לכל ישראל, אפשר לומר הלל, אבל בליך ברכה. ויש להוסיף עוד, שכיוון שהנס היה בדרך הטבע, כי כזו וכה אכלה החרב, וכמה נפשות יקרות נפלו בעונות הרבים במערכות ישראל, אם כי בסופו של דבר לא יטוש השם את עמו בעבר שמו הגדול, וגבר ישראל, מכל מקום אין הדבר חרוג מדרך הטבע, ולכן אין לקבוע על זה הלל בברכה.

ואף שגדולי ישראל רבים קראו את הקמת מדינת ישראל בשם התחלת הנואלה, מכל מקום הויאל ועודין רב הדרך לפניינו כדי להגיא אל המנוחה ואל הנחלה, הוא מבחינה מדינית וצבאית, והוא מבחינה מוסרית ורוחנית, לפיכך אין לומר את ההלל בברכה. והרי מנהיגי צבאות ערבים, למורות התבוסות והפלות שנחלו, עודם מאיהם השכים והערב יצאת למלחמה נגדנו. ומגננים בחרבותיהם ובקשותיהם, חרבם תבוא לבם וקשותיהם תשברנה, אני שלום וכי אדבר מהו למלחמה. וכמה מדינות נאוות שהיו נחבות כדיותיות לישראל, פנו עורף ולא פנים במלחמות שעברו علينا, מלחמת השחרור, מבצע קדש, מלחמת ששת הימים, מלחמת התחשה, והאחרון הכביד מלחמת יום הכיפורים. ועודנו תכלינה עינינו אל ישועת ישראל האמיתית על ידי צור ישראל וגואלו, השם נשנו בחיים ולא נתנו למות רגילינו, לו לא ה' שהיה לנו איזי חיים בعلונו.

ומבחן רוחנית, ירויד ירדנו אלף מעלות אחורינית, וудיםanno להתדרדרות מוסרית מודעה, המתירנות גוברת וההתפרקות משותלת בראש כל חוות, חוסר צניעות, בגדי פריצות, חילולי שבת בפרהסיא, [כשלדא בוננו נושא לכך היום אף חילולי שבת מטעם המדינה עצמה, בעבודות רכבת ובניית גשרים בראש כל חוות], פתיחת איטלייז טריפה בממדים מבהילים, ועוד כהנה וכחנה, ועל הכל מאות אלפי ישראל מתחנכים במסודות חינוך לא דתיים, ולומדים שם להתנכר לכל קדשי ישראל, ולפנות עורף לצורך מלחצתם, ולהיות בכל הגוים בית ישראל, עוזבו מקור מים חיים לחצוב להם בורות נשברים, הלזה ציפינו וקויינו במשך אלפיים שנות גלותנו!!! והרי כתוב הרמב"ס: לא התאוו ישראל לימות המשיח אלא כדי שניחו מלכויות שאין מניחות להם לעסוק בתורה ובמצוות כראוי, ובימי המשיח תרבה האמונה והדעה והחכמה והאמת.

ומסבירות אלו רוב רובם של משלומי אמוני ישראל אשר רואים שעדיין השכינה בגלות, נהגים שלא לומר הלל בכלל ביום העצמאות, וטעמים ונימוקם עם לרוב יגונם

וצערם על מצבנו הרוחני אשר אנו נתונים בו כיום, ואין להזע כל דמיון לנס חנוכה של העם הכהיר וידעו בהשחתת השם יתברך עליהם, וכולם היו עובדי השם באמות ובתמים. וכיוצא בזה כתוב בש"ת ישכיל עבדי שאין למגור ההלל בתוך תפילת יום העצמאות אפלו בלי ברכה, מפני שעדיין אויבינו קמים עליינו לכלותינו, ואין לך יום שאון קלתו מרובה מחבריו, ועוננותינו הטו אלה, כי היצר הצורר בעוכרינו להסית את ישראל מדרךי ה' וכו', ומכיון שאין כאן אלא אתחלה דגאולה, ואני גאולה שלימה לכל עם ישראל, לכן אין לומר לתוכה הלל בתוך התפילה אפלו בלי ברכה, ורק אפשר לומר מזמור ההלל לאחר סיום התפילה, בלי ברכה, כי פשוט אין לנו להיכנס בספק ברכה לבטלה.

ולא אחיד כי באמות עם כל הצללים הנ"ל, ישנס אורות גדולים שאין לנו להתעלם מהם, כי מדינת ישראל ביום היא מרכז התורה בעולם, ורבבות בחורי חמד מוטובי בנינו היקרים עוסקים בתורה יומם ולילה בישיבות הקדושות, והتورה מהזרת על אכסניה שלה, שאין לך תורה כתורת ארץ ישראל. ורבבות משלומי אמרוני ישראל מהנככים את בניהם ובנותיהם על פי תורתנו הקדושה, כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך השם. ואף אצל המונע העם אנו מוצאים אותן קשבות שוקקה וכמהה לשםיע תורה ודעתה מפי גдолוי ישראל, בחזונו הנפלא של הנביא עמוס: "הנה ימים באים נאם ה'", והשליחתי רעב הארץ, לא רעב לחם ולא צמא למים, כי אם לשםיע את דברי ה'", ואנו תפילה שהשם יתברך יערה עליינו רוח מרומים, ונשוב כולם בתשובה שלימה. ועל כל פנים הויאל והיתה כאן רק התחלת טوبة, לכן אין לומר הלל בברכה.

ומכל שכן שהתאריך ה' אייר שהוכרז על מדינת ישראל כמדינה ריבונית ועצמאית, איןנו יום שנגאלו מצתרתם, כי hari המלחמה נשכח אחר כך ביתר שאת ורביטים חללים הפילה ועצומים כל הרוגיה, והכרזות שביתת הנשך היתה ביום אחר, וגם לאחר מכן נפלו חללים על ידי אויבינו המקיפים אותנו, ובעוונות הרבים כמו אלפים מאחינו בית ישראל נהרגו במערכות ישראל, השם ינוקם דם. ואף שעילידי הכרזות המדינה יכולנו אחר כך לקלוט עלדים חדשים ולקבץ גלוויותינו מארצות ערב וממדינות אירופה שרידיו חרב פליטי השואה, מכל מקום אין השמהה שלימה. וכך אין לקבוע לדורות הלל בברכה, מכיוון שהשמהה מהולה בתוגה. וממי הוא זה אשר ירהייב עוז בנסיבות להיכנס בחשש איסור ברכה לבטלה, שאיסורו חמור עד מאד. והمبرך על ההלל ביום העצמאות, אסור לענות אחורי Amen.

צא וראה מה כתוב הגאון מופת הדור והדורו מרן החזון איש צ"ל באגדותיו אחריימי השואה האורורה בעוננות הרבנים, לא תקפ"ץ [לא תקיים פעמים צרה]: ענייני ההלכה קבועים הם על פי תורתנו הקדושה, ואף נביאינו אינו רשאיחדש דבר, וכשמשהגרעון הוא בכלל נליה מהתורה, כך ההוספה על מצוות התורה היא נליה מהתורה, ולכן הצעעה קבוע ולבאים ולגוזר ווים תענית ביום השואה] היא כהקלת ראש חס ושלום ביסודות ההלכה, וראוי להסירה מעל הפרק בטорм הועלתה. ואיך נעיין פנינו בדור זה שטובה לו השתקה, להחרר צאת קבוע דבר לדורות, והרי הצעעה זאת

מעידה علينا כמתכחשים בכל שפלותינו וחטאינו בזמן שאנו מלוכדים בעוננותינו ופשעינו, ודלים וריקים מנו התורה והמצוות, ולא נא נעבור לגדלות ונפלאות ממנה, ע"כ. ועל אחת כמה וכמה אין לנו רשות לקבוע הלל בברכות מדי שנה בשנה, ולהיכנס חס ושלום בחשש ברכות לבטלה. וכן הגאון מופת הדור והדורו רבינו צבי פסח פרנק זצ"ל הורה והנaging בבית מדרשו, שלא לומר כלל הלל ביום העצמאות. וטעמו ונימוקו עמו, מפני שדים ישראל נשפך לרוב בעונות הרבים, וגם מפאת המצב הדתי במדינה. עד כאן.

להלן קטע נוסף ממךן הראשון לציוון זצוק"ל שו"ת יהוה דעת ח"א סימן מא על אותם שרצו לשנות מנוסח אמירת "נחם" בתשעה באב, ולא להזכיר על עיר הבירה ירושלים עיר הקודש" את התיבות "העיר החരיבה והבזיה והשוממה מבלי בנייה היא יושבת...", ואחר שהאריך מxon בתשובהו, כתב:ומי הוא זה ואיזהו בדורות הללו שיכל להרהייב עוז "لتקן" ולשנות מנוסח שתיקנו הם, אשר רוח ה' דבר בם ומילתו על לשונם, ובכל תיבה ותיבה ובכל אות ואות גנוזים בהן סודות נשגים ומופלאים, ודברי קודשים מיוסדים על אדני פז. והוסיף וכתב עוד:

"זהלא עדין בעונות הרבים מקום המקדש וסביבותיו נתונים ביד זרים שונים ישראל, וירושלים העתיקה עודנה מלאה גילולי עבודה זרה בכמה כניסה טמאות, ואשר על ידי כומריהם ומהיגיהם דם ישראל נשפך מהם בכל הדורות, ובסביבות המקדש קבורים ישבועאים, סביב רשיים יתהלך. וגם לכל עם ישראל אסור מן התורה להיכנס להר הבית משום טומאה מת, והערבים מכנים פגרי מתיהם אל המקום המקודש לנו ביותר. ומסופר בזוהר הקדוש, כי פעם ראו החכמים את רבינו אלעזר בן ערד יושב ובויה, וכשנשאל על זאת, אמר אני בויה עלaben השთיה שבתוך בית המקדש, אויב בן הקדשה העולה על כל קדשה, הייא עתדים אומות העולם לאלץ בך ולהושיב את מתיהם הטמאים عليك לטמאות את המקום המקודש, כי אנכי הרואה שעלaben השתיה עתדים לתת האומות את פגריהם, וכי לא יבכה עלך, אויב לאוטו הדור שייתרחשו בו דברים אלו. ע"כ. ועייר ישובה של ירושלים שהיה בצד דרום של בית המקדש, מאוכלס עדין על ידי העربים שנואו ציון. וכמה בתים נכסת שהיו לתפארת עיר העתיקה, עודם חרבים ושותמים. ומלבד כל זה גם המצח הרוחני של ירושלים הוא בשפל המדרגה, כי מה מאד יזאב כל לב החרד לדבר ה' על התפרקות כמו מה דורי תורה ומצוות, חנוך אלפים ורבבות ילדים ישראל ללא תורה ולא מצוה, והרס חומת הצניעות והמוסר, וריבוי חילולי השבת ועוד כהנה, והפרת סדרי ה�建ות, בושנו ונכלהנו כי שודדו ארמונוינו ארמונות תורתנו הקדושה, ותפילהנו ות>Mainנו לה' יתברך, שישוב ירחמנו יכובש עוננותינו ויגאלנו גאות עולם במהרה בימינו, אמן". ע"ש.

על כן יידי היקר, עליינו לממוד מדרכים והנהגתם של גdots ישראלי, וכפי שהם נהגו והדריכו אותנו אף אנו נלק בעקבותם, וכמו שנאמר "שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך". והנה לך מנהג מxon רבו עובדיה יוסף זצוק"ל היה שלא לומר כלל כלל, וכן

הורה לאחרים. ומכל מקום אמר שמי שרוצה לומר את ההלל, רשאי לאומרו בסוף התפילה לאחר "עלינו לשבח". אך ברור שאין לברך עלי, שהרי אפילו בשינוי מהלוקת בין גדולי הפוסקים וענקי הרוח רבותינו הראשונים והאחרונים, כלל גדול בידינו "ספק ברכות להקל" ולא מברכים, מפאת חומר איסור ברכה לבטלה, כמו שאמרו בגמרא (מסכת שבאות לט ר'ע"א) שכל העולם כולו נזדעזע בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא מעתו תורה בהר סיני "לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא". כל שכן בעניין זה שادرבה דעת רוב רובם של כל גדולי הדור מקום המדינה, שלא לברך על ההלל כלל ועיקר. על כן, אף אם הזדמנם לאדם להתפלל במקום שمبرכים על ההלל, חילתה לו לברך. ואף אסור לענות אחריהם 'אמן', כדיון כל ברכה הנאמרת שלא כהלכה, שאינו עונין אחריה 'אמן', וכਮבוואר לעיל. אך רשאי לומר עם את פסוקי ההלל לבדם. והעיקר להימנע ממחולקת, ולעשות הכל באהבה ואחוות שלום וריעות.

והנה לאחרונה יצא לאור עולם שו"ת יחו דעת חלק ז', ושםשוב זו מrown זצוק"ל (סימנו פא) בעניין אמרית ההלל, ואחר שהסתיק שאם ירצו יאמרו בלי ברכה, ודוקא לאחר עליינו לשבח ולא לאחר תפילת שמונה עשרה. עי"ש. כתוב כדלהלן: אזכור ימים מוקדם ותשוח עלי נפשי, בהיותי משמש ברכונות הראשית, קבע נשיא מועצת הרבנות הראשית האשכנזי, לדzon בישיבת המועצה הבאה בדבר אמרית הלל בברכותיו ביום כ"ח אייר. ולפני היישיבה הזמןנית אליל את חברי הרכנות הראשית הספרדים, והסבירתי להם ככל הנאמר לעיל, והראיתי להם דברי מרן החיד"א בחיים שאל הנ"ל, ושהחלהטה לברך על ההלל בכ"ח באירוע הוא מכשול חמור מאוד של איסור ברכה לבטלה. אולם בישיבת הרכנות הראשית חדש הנשיא האשכנזי שעלהם להציג עבדו החוצה, ונזהמתי בראותי שכולם הצבעו יחד אליו לומר להלל בברכה, ונשארתי במייעוט יחד עם הגאון רבי שלמה יוסף זיון צ"ל. ומיד פורסם דבר החלטת הרכנות דרך כלי התקשורות והעתונות לכל תושבי ישראל.

אמנם גם אני פירסמתי חוות דעתם ברבים בהתנגדות חריפה להחלטה הנ"ל, והודעתني כי המברך איינו אלא מנאץ, וברכתו ברכה לבטלה, והוא ישא את עונו. היראים את דבר ה', מירושלים ותל אביב ובת ים, נহגו בדברי, אך מקומות רבים נכשלו באיסור ברכה לבטלה. צר לי מאד על המכשלה הגדולה הזאת, ואני בתומי אלך. ותහילות לאל יתרברך, לאט לאט דעכה ההתקלהות של המעו העם מן החלטה האומללה הנ"ל. וכיוום רוב מוחלט של העם, נמנעים מלברך ברכות לבטלה. וראה בשוי"ת ישכיל עבدي, שהheid שהרבנים הראשיים הגאנונים הרבה הרצוג והרב עוזיאל צ"ל החליטו בהסכמה כל חברי מועצת הרכנות הראשית בזמנם, שלא לומר הלל ביום העצמאות, אלא בסוף עליינו לשבח, ובלי ברכה, וכך שכתב מרן החיד"א בחיים שלל, והתפלא מאד על ההחלטה החדשה שהחליטו לגמור ההלל בברכה, כי מי הכניסם לתגר זה, להכשיל את הרבים באיסור ברכה לבטלה, ולעבור על הנאמר "לא תשא את שם ה' אלוקיך לשוא", אשר עלי נזדעזע כל העולם, והלא ברכות אינן מעכבות, ואין נעלם מעניהם דברי כל הפוסקים בחומרת איסור ברכה לבטלה. עי"ש.

"נִתְתַּחַת לִירָאֵיךְ נָס לְהַתְנוֹסָס"

להלן מל מפי קדשו של מרן מלכא זצוק"ל שאמר ביום העצמאות ה'תשס"ט בבית הכנסת שבביתו לאחר תפילה שחרית: "נִתְתַּחַת לִירָאֵיךְ נָס לְהַתְנוֹסָס" (ותהילים ס ו), עושים לו משימים נס? צריך להוכיח להקב"ה, ואז יעשה לו נס יותר גדול. למשל, ילך באacial ורוצה סוכריה, לקחתי סוכריה נתני לו. אומר: "תודה רבבה", עומד ומודה קופסת שוקולד, מי יודע מה יעשה? יركוד! כך הקב"ה, כשהוא עושה לנו נס ואומרים שירה, עושה לנו נס יותר גדול, וזה שאומר "נס להתנוסס". תמיד צריך להוכיח, עושה לך נס יותר גדול, וזה שאומר "נס להתנוסס".

להקב"ה "אשרה לה" כי גמל עלי". גם כן אנחנו ברוך השם.

אנשים אומרים "חג עצמאות" מה זה חג העצמאות? זה לא חג העצמאות, אנחנו חושבים על עיקר הדבר, זה שיש פה ממשלה יהודית, מה היה פה? המנדטורים, אלו האנגלים יmach שמות, שונאי ישראל, כל מי שרצה לבוא לארץ צריך סרטיפיקט, בלי זה לא יוכל, פרוטקציות וכו' וכו', כל איש שהיה בא פה היו עושים לו צרות צוראות. משנהיתה מדינה יהודית, אם רק בשבייל שיבאו יהודים כמה שרצו, דיננו. והאמת שיש כמה מיליון. בזמן שהייתה המנדט לפני קום המדינה היה 650 אלף איש בכל ישראל. ועתכיו למעלה מוחמישה מיליון "בן פורת יוסף" כן ירבו.

אנחנו מתפללים עוד להקב"ה שיטסיף אחוריינו מראשיתנו, ושתחיה לנו ממשלה שכולם יראי שמות, כולם צדיקים, כולם אוהבים את התורה, ככה אנחנו מתפללים. אבל אסור לנו להתחש לנס שעשה לנו הקב"ה. ברוך הוא, הרבה ה' איתינו, "הרבה ארבה את זרעך", עוד יהיה כהנה וכחנה. כל יהודי שנמצא בחו"ל ורוצה לבוא, אהלו וסלהו, פותחים לו כל השערים לפניו. לא אומרים לו "תביא סרטיפיקט", "תביא כך או כך". לא יביא. זה ברכה שיבוא לפה. כן זה מעט בעיניכם? זה לא מעט.

עוד כמה דברים: בזמן המנדט לא היו תלמודי תורה, לא היה חינוך עצמאי. בחינוך העצמאי יש שירות אלפיים תלמידים בתלמודי תורה! יש שירות אלפיים! כולם לומדים רק תורה. קודם לא היה זה. אנחנו צריכים להוכיח לקב"ה, ברוך השם אשר נתנו לנו כוח לעשوت חיל להרבות תורה. עד כאן מילשונו של מרן מלכא זע"א. וחווב בספר החשוב "מנגagi הרואה" חלק א)

"מֵאֱלֹהֶה פָּעֵב תֻּפְפִּנָּה וְכִיּוֹנִים אֶל אֲרָבְתִּיהם"

להלן קטע מפתחת דבריו של מרן מלכא הראשון לציוון רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל, בעניין יום העצמאות, שנמסר ב"מוסד הרב קוק" בירושלים בשנת תשל"ד, והובא בקובץ "תורה שבعل פה" כרך ט"א שנה תשל"ד, עמוד יט) וזו לשונו: ברכוני להdagish תחילת, כי מדינת ישראל ועצמאות שלטו עם ישראל בארץ הקודש, הימים בעלי חשיבות היסטורית ודתית ממדרגה ראשונה. לאחר אלפיים שנות גלות לעמינו הנדכה והנרדף בארץ הנכר, זכיינו לשוב לארצנו הקדושה תחת שלטו עצמאי במדינת ישראל, שלטו ישראל הוא שאפשר ומאפשר בעוזת השם יתריך לאחינו הפוזרים בכל קצווי תבל,

לעלות לארצנו הקדושה לבנות ולהיבנות בה, ללא כל הגבלה, "מי אלה קעב תעופfine וביונים אל ארבעתיהם" וшуיה ס' ח', "בניך מערחוק יבואו ובנטיק על צד תאפננה" (שם ד'). והארץ מטופחת בקצב מהיר ומשגחת מבחינה כלכלית, "ישושים מדבר וציה ותגל ערבה ותפרח כחכאלת" (שם לה א').

שלש פעמים זכינו בעזרת השם يتברך לנצחות נפלאים על אויבינו האוונאים להחידנו, במלחמות הkomמיות, מבצע קדש, ובמלחמות ששת הימים, "יראו כל אפסי ארץ את ישועת אלקינו" (שם נב י), ובשלשה הוא חזקה. לא עבד רחמנא ניסא בצד... [לא עושה הקב"ה ניסים בחיננס]. נאמר (תהלים ככח ח): "ויראה בטווב ירושלים", מדינת ישראל ביום היא מרכזו התורה לעולם כולו, מtowerך רבתות אלפי תושבי המדינה, כן ירבו וכן יפרצו, בצללה של המדינה יחסיו כערבים ושנים אלף בחורים יקרים, מטובי בניינו העוסקים בתורה יומם ולילה בישיבות הקדשות, בכל רחבי הארץ. אמנים אין לכחד כי ישנס לדאובניינו צללים רבים המיעיבים על שמהתנו, אולם מעט מהאור דוחה הרבה מן החושך, עד שיפוח היום בביאת משיח צדקנו ונסו הצללים, יעלינו יזרח ה' וכבודו עליינו יראה'. ברצוני לדון אפוא רק מבחן ההלכה של קביעת ברכות יום העצמאות, היינו ברכת ה"הلال", וברכת "שהחינו", שהיא בעיה הלכתית תורה...". (הובא בספר החשוב "מנגagi הרаш" חלק א)

ב. אמרת יודוי ותחנונים

שאלה: האם אומרים יודוי ותחנונים בתפליות יום העצמאות או לא? (א. ט. הי"ז)

תשובה: בשנים עברו היה מרן רבו עובדייה יוסף זצוק"ל אומר בשיעוריו, שהנמצא בבית הכנסת שאומרים בו יודוי ותחנונים, יאמור, ואם לא אומרים, לא יאמר. כי העיקר שלא יהיה מחלוקת הציבור, חלילה וחס. ובכל אופן לא הורה בפועל בשיעוריו ברבים שלא לומר תחנון. אולם בשנים האחרונות יותר הורה מרן זצוק"ל שלא לומר יודוי ותחנונים ביום זה, ובודאי שאין לזה שום קשר לשאלת ההשპטתית כיצד להתייחס להסתכבות הנכונה ליום זה. ולהלן הבאנו שכך נהגו כמה וכמה מגדולי ישראל, ועל כן מי יבוא אחר גдолוי עולם אלו ובראשם מרן מלכא זע"א, שזיכחו בשם יתברך שרוב ככל בני עדות המזרח, הולכים לאורו לכל אשר יאמר כי הוא זה.

כמו בן גוריון...

ספר מרן זצוק"ל על הגאון הרב כהנמן זצ"ל מייסד ישיבת פונובייז תככ"ז, שהוא נהוג ביום העצמאות שלא לומר תחנון ולא לומר הلال. שאלתו תלמידיו, אם הרב לא אומר תחנון, אם כן יאמר הلال? ואם הרב לא אומר הلال, אם כן יאמר תחנון? ענה להם הרב בבדיקה: "אני כמו בן גוריון, לא אומר הلال ולא אומר תחנון".

כתב בספר "רבנו" (עמוד רסט) [חיבורו הרה"ג רב אליהו שטרית שלייט"א, שזכה לשבח מעלה מעשרים שנה, שעוט רבות מדי יום ביומו, לצד מרן מלכא הראשון לציוון רבנו עובדייה יוסף זצוק"ל, ולהעתיק את חידושיו מכתב יד קדשו הטהורה למחשב. ואנט בדף חיבור את ספר

"רבנן", ובו הביא את המאורעות שהיו באותו שנים] וזה לשונו: רבנו ממשיך בתשובה אם ציבור מסויים יכולם לקבוע להם יום לעשטו يوم משתה ושמחה ביום פורים על נס שנעשה להם. ושאלתי את רבנו, לפי זה מה יהיה עם יום העצמאות ויום ירושלים? עוננה לי רבנו שזו אותה דבר. ואמר לי: אני לא אומר תחנון ביום העצמאות, אני משתדל שתתניה לי סנדקאות באותו היום. ואפלו אם אין לי סנדקאות, אני אומר וידוי. ואם שואלים אותי אנשים, אני אומר שאני עושה כמו בן גוריון, לא אומר וידוי ולא הלל... עי"ש.

וכתיב עוד שם עמוד תי: היום ד' אייר יום העצמאות, וביררכו איך היה בתפילה בבוקר עם הרב, ואמרו לנו שהיום אפלו שלא היה ברית, רבנו לא אמר תחנון.

הן אמרת שהתבטיאות שונות שמענו ממן מלכא זצוק"ל מידיו פעם לכאנן ולכאנן בעניין יום העצמאות, אך יש לדעת ולהבהיר כי גם האמירויות החיוניות שנשמעו מפי קדשו, מגולות כי שמהתו לא נבעה מtower אידייאלים ציוניים למיניהם, אלא מתוך הסתכלות על הocus המלאה, שמננה מעולם לא יכול מרן להתעלם. כמו שראה מול עינו, דור אף ושפֶל ושה עיניים עיוו תענית כ"א, וכמו שהיה רגיל לומר, שזמןנו לפני שנים רבות, בכל ארץ ישראל, הייתה רק ישיבה אחת וייחודה לבני ספרד, ישיבת "פורת יוסף", וסך הכל למדו שם שבעים בחורים כולן הרבנים, והיומן ישתחבש שמו בורא עולם, כמה ישיבות קטנות, כמה ישיבות גדולות, "בן פורת יוסף בן פורת עלי עיר", בן ירבה וכן יפרוץ.

אני זכר לפניו ארבעים שנה, בכל ירושלים היו סך הכל שלושה תלמידי תורה ספרדים: "יעקב"ץ", "סוכת דוד", ו"יקורי ירושלים" שנפתחה בשנת תשמ"ב. ומזכיר על שאר הערים, איפה תלמודי תורה ואיפה ישיבות. בלית ברירה היו מוכרים אנשים יראי שמות שלוחות ילדיהם לבתי ספר שאחד למעלה ושבעים למטה;/ ומעטם שבמעטם היו ממתיינים שיגדל קצת הילד, והוא שלוחים אותו חוץ לעיר לבני ברק וכדומה, עם תנאי פנימיה.

אני זכר שמן הכריז בשיעورو הקבוע במושאי שבת בבית הכנסת "היזדים", שמקימים עכשו רשות תתי"ס בכל הארץ, יחד עם הגאנונים רבי יהודה צדרקה ורבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, ועל כל אחד ואחד אפלו שהוא אברך, חייב לחתת לפחות 100 ש"ח!!! ובזמן זה הייתה הרבה כספים, רביע משכורת של אברך. אבל בזכות ההתאמצות הזאת, את את ירא ישתחבשמו בורא עולם, נפתחו תלמודי תורה בכל מקום ומקום, ולאחר כמה שנים הוצרכו לשיבות קטנות ונגולות, ותහילות לאל יתרברך, היום רואים פירות ופרי פירות מעמלם, דור פורה, עולה ומשגש בכמהות ואיכות, והכל הודות אותן שנים שזרעו את הזורעים והנטיעות הללו.

לא לחינם לפני חמיש עשרה שנה במעמד אלפי בני תורה, בכנס "זעתה כתבו לכם ב"בנייני האומה", הטיב להליץ הגאון רבי מנשה קלין זצ"ל בעל שי"ת" משנה

הלוות", את דברי הגمرا בא בא בתרא וכא ע"א על מרן זצוק"ל, וקרא בקהל גדול שעד היום מהזדהד באוזני "ברם זכור אותו האיש לטוב וייחשע בן גמלא שמו, שלא מלא הוא נשכחה תורה מישראל. שבתיכילה, מי שיש לו אב - מלמדו תורה, מי שאין לו אב - לא היה למד תורה. עד שבא יהושע בן גמלא ותיקון, שייהיו מושיבים מלמדים תינוקות בכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר". עי"ש.

מעתה מובן למה מרן זצוק"ל בשנים המאוחרות יותר, כבר הייתה מורה גם לאחרים שלא לומר תחנוו ביום העצמאות, והדברים ידועים ומפורסמים לרבים שאלווהו. ובל Nashch Shcn Hitha Gam Dutzem Shel Ribim Magdoli Yisrael, ומהם: הגאנטס ר' עובדיה הדאה, ר' משה קלפון הכהן, ר' רחמים חי חוויתה הכהן, ר' יוסף משאש, Baba Chaki ר' יצחק אביחצירה, ר' שלום יצחק הלוי רבה הראשי של עדת תימן בא"י, ר' יעקב משה טולדיאנו בעל שו"ת ים הגדל, ר' שלום משאש, ר' מרדכי אליהו ועוד. ואני הקטן זכר שבילדותי לפני מעלה שלושים שנה, היתי רגיל לבוא בכל ערב לבית הכנסת "נהר שלום" שיסוד המקובל האلهי רבנו מרדכי שרעבי זצוק"ל, וביום העצמאות בתפילת מנחה עלה חזון כדרכו בקדוש רבבי אליהו חמד צ"ל, וניגן באמירת הקדושה, ולאחר החזרה גם לא אמר תחנוו. היהודי אחד שהיה שם לא מצא חזון בעניינו הנגנתו זו, ותמה עליו מאד בקהל גערה, אבל ר' אליהו לא התבבל, וענה לו שכן היה מורה ובא מורה ורבנו רבי מרדכי שרעבי בכבודו ובעצמו.

והנה עתה זכינו שיצא לאור עולםשו"ת יהוה דעת חלק ז' (ס"ס פא הערתא¹⁶) ושם הובא מכתב יד קדשו של מרן זצוק"ל שנשאל מישיבה מסוימת בעניין אמרתת תחנוו ביום העצמאות וביום ירושלים, וזו לשונם: הננו בזאת לשאול לדעתו, דעתן עלינו, כיצד עליינו לנוהג ביום העצמאות וביום ירושלים, האם לומר תחנוו ולהתפלל ברגיל מידי יום, כנהוג בישיבות הקדשות, או לנוהג אחרת. וענה להם מרן בלבשו זו: "ד' אייר תשע"א. אין לומר תחנוו בשני הימים הנ"ל. להתפלל ברגיל. וללמוד בתתמאה ביתר שאת ויתר עוז. עובדיה יוסף". עכ"ל.

לאור כל האמור, אין כל ספק כי עליינו ללימוד מדרכים והנוגדים של גדולי ישראל, וכי שהם נהגו והדריכו אותנו אף אנו נלק בעקבותם, כמו שנאמר ודברים לב ז': "שְׁאֵל אָבִיךְ וַיֹּאמֶר לְךָ". וכן, אף על פי שגם אנחנו בעבר היינו אומרם תחנוו, ואף היינו מורים לאחרים לומר ביום זה, אבל מעטה שראיתנו מה שמרן פסק והורה גם לאחרים, מי יבוא אחר המלך. ואדרבה זו הגדלות והשבה שלנו בני התורה, שאנו מורים מוריידים את הראש בפניו גדולי ישראל, ועל צבאים מרן מלכא זצוק"ל. ואדרבה, ממשיכים ביום זה ללימוד ביתר שאת ויתר עוז, בעלי פיקניקים ושתויות והבלים שהם, ושמחים במתנה שנית לנו הקב"ה, ומודים לו על הocus המלאה.

בסוף הנ"ל יש לצרף מה שכתב הטוור (אורות חיים סיימו קלא) בשם רב נטרונאי גאון, שנפלת אפים רשות. וכן כתוב הריב"ש בשם רבי יצחק בן גיאת ורב שר שלום גאון,

והוכיח זאת ממה שאמרו בגמראibaba מציעא וגט ע"ב) שאמא שלום אשתו של רב/alיעזר לא הניחה לו ליפול על פניו וכו', ואם היה הדבר מחויבת התפילה, חס ושלום שהוא נמנע מדבר של חובה בכלל אשתו. וכן מבואר בגמרא מסכת מגילה וכב ע"ב) שרב לא נפל על פניו. ע"ש. וכותב המאמר מרדי, כלל גדויל יהיה בידך שכבר הסכימו הפוסקים שנפילת אפיקים רשות, ולכך מקילים בזאת. וכותב החיד"א, שאם יש טפק אם יפלו על פניהם, יותר טוב שלא יפלו, כי נפילת אפיקים רשות, ואם לא יאמרו, אין בכך כלום. וכן דעת רבים מהאחרונים. (עיין שו"ת יביע אומר חלק ג סימן יא אות ח)

ג. ההנאה הנכונה

שאלת: כיצד ההנאה הנכונה צריכה להיות ביום זה, שיש חופש מהעבודה, כדי שנעשה באמת את רצון השם יתברך? (מ. א. הי"ז)

תשובה: יידי היקר, להלן עתיקך לך מלל משיעורו של מרן הראשו לציוון רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל ומtower הספר הנפלא "מעדי הפלא" בעניין זה: היום קוראים אותו "חג העצמאות". רבותינו אומרים אין לך בין חורין אלא מי שעוסק בתורה, זהה החירות האמיתית, וכל השאר הבל. ציינו ברוך השם במקומות רבים עוזבים "יום שפלו תורה", כל אדם שיכول - לך ללימוד תורה, היום יום פניו לא עובדים בו, כי אכח מועד אני מישרים אשפטו", כל השנה אדם אומר אני טרוד בفرنسا, אך ביום העצמאות שהוא פניו לך ללימוד תורה.

יש היום ישיבות בארץ ישראל, ארץ ישראל היא מרכזו התורה, אם היותם בחול המועד פסח הייתם רואים בבנייני האומה שМОנות אלפיים תלמידי חכמים 'כולם נקבעו באו לך'. כשלמדתי בישיבת פורת יוסף היו רק שבעים תלמידי חכמים, לא יותר, שבעים תמרים וחינוך שם'. היום יש הרבצת תורה בעולם, עם ישראל הולך וגדל בתורה ויראת שמים, כמה בעלי תשובה יש בדורנו, ה' מסתכל בטוביים, ולכן צריך להודות לה', לא להתנכר חס ושלום.

כשמצרים נלחמה עם ישראל היה עבדול נאצ'r צורר ישראל, הייתה לו שותפות עם רוסיה שהביאה לו מאות מטוסי מיג שהיה אז המטוס הכי משוככל, ומסוכן מאוד, והוא אים שיגבר על ישראל ויזורק אותםabis. בסוף, ה' זרך אותוabis, באותו יום שהוא חשב להתנפל עליינו, הקדימו המטוסים שלו ובעו באשمرة הבוקר בשעת הסליחות, והשמידו את כל המיגים שלהם. שר התעופה שלהם איבד עצמו לדעת כשראה איך כל המיגים נעשו סמרטוטיים. אמרתי על כך: שובר אויבים ומכניע מיגים..." אם היו באים היו עושים שמות, אבל 'אל תנתן ה' מאוווי רשות, זמנו אל תפך'.

הרבי הראשי ל字样"ל ר' מרדי פירון היה ידיד שלנו, וביקש שאדבר בפניו קציני הצבא, ואמרתי דברי עידוד "אללה ברכב אלה בסוסים ואנחנו ובעם ה' אלוקינו

נזכר", יש פסק [בטעמי המקרא] אחרי תיבת 'וְאַתָּה נו', כי גם לנו יש רכב וסוסים אצל הקב"ה - רכב אש וסוסי אש.

אמרתי עוד 'רוח גדולה וחוזק מפרק הרים ומשבר סלעים', ראשית תיבות שלע"י': סוריה לבנו עירק ירדן מצרים, כל אלה שבעת המלכים שלהם שבאו להילחם איתהנו, והבריטים הרשעים שיתפפו פעולה עם הפלשתינים, היו מחרימים את הנשך שלנו, ובכל זאת התגברנו על כל אלה שהיו אנשי צבא, ברוך פורה ומצעיל. זהו נס לא ספק, לעשרה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו, ה' המכנייע את אויבנו ושונאיינו, תיפול עליהם אימתה ופחד.

נمشיך לעסוק בתורה, כי היא חיינו ואורך ימינו, ובhem נהגה יום ולילה, כל ישראל יקדיםו את יום זה לתורה ומצוות, ובזכות זה ננצח ונבר ישראל, 'כאשר ירים משה ידו', זה הידים של משה שהביא בהם את התורה והלוות, בזכותם ניצחו ישראל. התורה היא שערת לנו לנצח, לכן העיקר ללימוד הימים כל אחד מה שביכולתו, ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם היות.

איך נצחנו!!

מלל נוסף משיעورو של מרן מלכא זצוק"ל: ובאמת איך יכולנו להסביר מה הם תעצומות הנפש שהביאו אותנו, את העם היושב בציון, להינצל מסכנה גדולה שריחפה מעל ראשינו? התשובה לכך היא בדורות, כאשר באים בביטחון בהשם יתברך, יודיעים שלא כוחיו ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה, זוכים לטסייעתא דשמייא, ככל שהביטחון בהקב"ה גבוהה יותר, כך הניצחון מפואר יותר. קודם המלחמה רבים אחזו אתם חיל וחללה, והעם כולם היה בחזרה מפני הבאות. וכך הטלנו את יהובנו על הקב"ה, כי לא יטוש ה' עמו.

ביטוי לכך ניתן למצוא בדברי הנביא זכריה: "כי לא בחיל ולא בכח, כי אם ברוחך אמר ה' צבאות". הנביא אומר, גם כאשר מולנו עומדים כוחות וצבאות גדולות, וגם אם אנחנו מרגישים מספיק חזקים לעמוד מולם, תמיד צריך לזכור: לא בחיל ולא בכח, רק עם בטיחון בהקב"ה אפשר לנצח. וזהו המסר החזק ביותר של הימים הזה, מסר של בטיחון בו יתברך". וכן אמרה תורה "השמר לך פן תשכח את ה' אלוקיך... ורם לבבדך... ואמרת לבבך חי ועומץ ידי עשה לי את החיל הזה. זכרת את ה' אלוקיך כי הוא הנוטן לך כח לעשות חיל...". علينا לזכור את כל הטובה שהקב"ה הרעיף עליינו, ולא תלות את ההצלחות בנו חלילה, "שירו לו זמור לו שייחו בכל נפלאותיו".

בזכותך אני מצליח את עמי ישראל מכל צרה

תנא دبي אליו וסו פרק יא, אשרי מי שמחדש בדברי תורה על פיו, שהוא דומה כמו שימושיים אותו מן השמים, ואומר לו הקדוש ברוך הוא בני, בנית לי בית המדרש,

והשכר הנadol שיש לי באוצריו שלך הוא, ושבילך ובזכותך אני מציל אתעמי ישראל מכל צרה, שנאמר שופטים ה: "יבחר אליהם קדשים א' לחים שערם, מ'נו אם יראה רמיה בארכאים אל' בישראאל". מלמד שאם יצאו למלחמה ארבעים אלף מישראל, ותלמידי חכמים עסקו בתורה, דומה להם כאילו אחזו מגן וצינה וחרב פיפויות להצלחתם. וכן אמרו במסכת מכות י"ע"א "עומדות היו רגליו בשעריך ירושלים", מי גרים שיהיו רגלוינו עומדות איתן במלחמה? שער ירושלים שהיו עוסקים בתורה! (עיין ש"ת יביע אומר חלק י. בדברי הפתיחה)

לאור כל האמור לעיל, כמה גדול שכרם של כל המרגננים, והעוזרים והמשיעים באונס ובחונס לארון ולקיטים ביום זה "יום שכלו תורה", ולזכות את עמק ישראל לتورה ויראת שמים, ולא חלילה ילכו לראות ולרעות בשדות זרים ולטטייל בחוץות, ויבזזו זמנם בש"ה פ"ה [שיחות הבל ופטוטוי הבל]. ותහילות לאל יתברך, היום בכל מקום ומקום עושים כן, ומהם יראו וכן יעשו, להגדיל תורה ולהאדירה ביתר שאת ויתר עוז, לעשות נחת רוח ליוצרנו.

ד. זה לעומת זה עשה האלוקים

להבדיל בין הטהור לטמא, ברור שאיסור גמור הוא להשתתף בכל מיני מופעים שלצערנו הרב יש בהם עירוביה ודברים בטלים, ועל אחת כמה וכמה, שבמביאם שם אשה שרחה, שהרי זה איסור גמור מן הדין. ואדרבה ביום זה, علينا להודות להשם יתברך, ולא להתנהג בכפויות טוביה באמצעות דברים המכעיסים את הבורא יתברך ומרחיקים את ההשגה חלילה, כמו שנאמר ובריט כג טז: "כי ה' אלקי מתחליך בקרב מהנד להצליך, ולתת אויביך לפניך, והיה מהנד קדוש, ולא יראה בך ערות דבר, ושְׁבָ מַחְרִיד". ואומר החפץ חיים מהנה ישראל פרק טז ד"ה ואע"ו, ובפתחה לספרו גדר עולם ועה, אנו רואים בימינו שהקב"ה כביכול מסתיר את פניו, צרות נוחות מכיוונים שונים, ואנו שואלים: "mdiyyut?", התשובה כתובה במפורש בתורה, שכאשר הקב"ה רואה "ערות דבר" - חוסר צניעות, הוא שב מאחורינו, חלילה.

להלן תשובה בנושא זה שפורסמה בעיתון המביטה: הנה די זה מפורש בגמרא וברוכת כד ע"א "קול באשה – ערוה", והיינו שאstor לשמעו קול זמר של אשה שרחה. אלא שנחalker הפסיק האם מותר לשמעו את קולה בקלות או דיסק שאז אינו שמעו אותה ממש, ויש מותרים בתנאי שאינו מכיר אותה, והיינו שמעולם לא ראה אותה או את תמונהה, אבל אם ראה אותה או את תמונהה אפילו פעם אחת, אסור, שהרי יכול לבוא לידי הרהור עבירה, ויעבור על מה שצייתה התורה "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", שהעין רואה והלב חומד. וכל זה מדובר בשירי קודש, כי שירי זהמה וטינוף ודבר עבירה, ללא כדי אסורים בשמיעה אפילו על ידי איש, وكل וחומר על ידי אשה, שבעל אלו מגרה בעצמו את יצר הרע, וכמו שפסק מרן בשלחן ערוץ (או"ח סימן שז סט"ז). והוסיף שם עוד, שמי שחיבר ספרים של דברי חזק ייצר הרע, ואין צריך לומר המדייסים והMapViewים, הרי הם בכלל מהחטיאי הربים.

ועל כל פנים לשם קול אלה ששרה, הדבר פשוט וברור שהוא איסור גמור מן הדין ללא כל של ספק, והמאוגנים זאת הרי הם בכלל מחותמי הربים, ועליהם דרשו בגמריא (בריכות לה ע"ב), "חביר הוא לאיש משחית", חביר הוא לירבעם בן נבט שהשחית את ישראל לאביהם שבשים, ואין מספיקים בידם לעשות תשובה.

וכבר כתבו הרמב"ם וממנו השלחן ערוך (אבן העור סיינו כא ס"א): **צרייך אדם להתרחק מהנשים מאד מאד**. ואסור לקרוץ בידו או ברגלו ולרמו עיניו. ואסור לשוחיק עמה, או להקל ראשו כנגדה או להביט ביופיה. ואפילו להריה בבושים שעליה, אסור. ואסור להסתכל בנשים שעומדות על הכביסה. ואסור להסתכל בבגדים צבעוניים של אשה שהוא מכירה, אפילו אינם עליה, שמא יבוא להרהר בה. ואסור להסתכל אפילו באצבע קטנה של אשה שנתקוון ליהנות ממנה וכו'. ואסור לשם קולה. והמתכוון לאחד מאלו הדברים, מכין אותו מכת מודדות. ע"כ. **ואם כן היאך יעמוד ויסתכל על אשה ששרה, שבאותה עת עובר על כמה וכמה איסורים מן התורה. וככל זה בלבד מכל התערובות והפריצות הנוראה והמושב לצים החוגגים במקומות אלו.**

ולහלן נביא מעט מדברי המדרש וכ��פה בעci' העיר אותן. י"ג בעונש המכשילות את הרביס בהרהור עבירה: "כשנגללה הקב"ה למשה בהר חורב, ואמר לו לך והזאת את עמי ממצרים. באותה שעה ציווה הקב"ה למלאך שד הפנים, לך עם משה והראה לו את הגיהנם, וכייד לשיםים וכו', אמר הקב"ה לשך של גיהנם, לך עם משה והראה לו את הגיהנם, וכייד נידונים הרשעים בתוכה. כשהבאו לתחילת גיהנם, ראה משה בני אדם תלויים בעיניהם, ותליים באזוניהם, ובידיהם, וברגליים, ובלשונם, והנשים תלויות בדדייהם, ובשעריהם, וברגלייהם, בשלשלאות של אש. אמר לו משה מפני מהם תלויים בעיניהם? אמר לו מפני שהבטו באשת איש, ובממון חביריהם ברעה. ותליים באזוניהם? מפני שטעמים דברים בטלים ודרכי הבלתי, ומסירים אוזנים משמעו תורה. ותליים בלשונם, הם המספרים לשון הארץ, ומרגילים לשונם על דברים בטלים. ותליים ברגליהם? מפני שהולך ברכילות חבירו, ולא הולך לדבר מצوها, ולא לבית הכנסת להתפלל לבוראו. ותליים בידייהם? מפני שגוזלים ממונו חביריהם בידייהם, והחרוג את חברו. והנשים תלויות בדדייהם בשלשלאות של אש? מפני שהן מבשילות את הבחרורים, ויבואו לידי הרהור עבירה". עיין שם עוד דברים מבהילים ונוראים, השם יצילנו ואת כל עמו ישראל.

וכל זה בלבד מרכיבים מעורבים של אנשים ונשים ייחודי, שאסורים בהחלה באיסור חמור ונורא מן התורה, וכבר אמרו חז"ל, בכל מה שניסה בלעם הרשע קלל את ישראל לא הצלחת, אך בדבר אחד הצלחת, שננתן עצה לבלק לשולח את בנות מואב אצל ישראל, והם יחתיאו אותן, וכיון שאלהיהם של ישראל שונא זימה, הוא כבר ענישם. וכן היה, כמו שנאמר ובמדבר כה: "זִiyָּשֵׁב יִשְׂרָאֵל בַּשְּׁטִים וַיְחַל הָעָם לִזְנוֹת אֶל בְּנוֹת מוֹאָב... וַיַּחֲרֵר אֱלֹהִים הַיְמִינָה בְּפָנָה אֶרְכָּעָה וְעֹשָׂרִים אֶלָּף".

ואמרו חז"ל (כתובות יג ע"ב) **אין אפוטרופוס [אין ביטוח]: לעיריות, שהעריות נפשו של אדם מחמדתם** (מכות כג ע"ב). אשר על כן, שומר נפשו ירחק מכל זה, שכבר נצטוינו בתורתנו הקדושה ויקריא יט (ב) "קדושים תהיו, כי קדוש אני ה' אלקייכם". ולא יבוש מפני הלווגים עלייו, כי אמרו חז"ל (עדות ז ע"ב): "**牟וטב שיקרא האדם שוטה כל ימיו, ואל יקרא רשות שעיה אחת לפנוי המקומות.**"

ואוטם אנשיים שיקחו את הדברים לתשומת ליבם, ויעמדו איתנים שלא להשתתף במקומות אלו, אשרי חלקס ומה נעים גורלם, מחלקס יהיה חלקנו, שבמקום שבuali תשובה עומדים, אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד. ואמרו בגמרה (מכות כג ע"ב): "צא ולמד מציווי התורה שאסורה לאכול דם. ומה אם זם שנפשו של אדם קצה ממנו, בכל זאת הפרוש ממנו מקבל שכר, גזל ועריות שנפשו של אדם מתאותה להם ומחייבתם, הפורש מהם על אחת כמה וכמה שיזכה לו ולדורותיו ולדורותיו עד סוף כל הדורות!" ואמר הקב"ה לישראל: בני, שמעו לי, שאין אדם שומע לי – ומפסיד! ודברים

רבה פרשה ד)

וניסים במא שכתב בשוו"ת זכרו יוסף: "חיל ורעה אחזתני, בכל צרכתיhem לי צר, על דבר הפרצה הגדולה שעשו פריציبني עמו, לעבור בשאט נפש על דת ודין תורהנו הקדושה, וחוללו במחולות נערים 'בני בליך תרבות' עם בתולות, והתערבו בהם גם אנשים ונשי אנשים, ושעירים יר��ו שם, אוין לנפשם כי גמלו רעה לעבור על דת בפרהסיה, והتورה חוגרת שק עליהם, וה' יצילנו מעונש זה. וכל רב ומורה בעיר מחייב למחות ולבטל את הריקודים והמחולות של בחורים 'בני בליך תרבות' ובתולות יחד, וכל וחומר בן בנו של קל וחומר לאספסוף אשר בקרבו ותערובות אנשים ונשים. וידוע שאון חילוק בזה בין נשואות לפנויות. ואון לך דרואה גדולה מזו להסתת היצור הרע לאזנות, על ידי שמתבוננים ומביטים 'בני בליך תרבות' האלו בפני הנשים והבתולות בעת הריקוד, ופעמים גם אוחזים בידיהן, וקוררא אני עליהם יד ליד לא נינה מדינה של נינהם' וכו'. וידוע שכל הנוגע בתולות, עובר על לאו מן התורה שנאמר ויקריא יט: "Յאל אשה בנידת טומאה לא תקרב", שאפילו קורבה בלבד אסורה וחיבר מלכות, ופשטו הוא, ומרוב פשיטותו לא ניתן לכוטבו, ורק כדי להוציא מלב הבורים ועמי הארץ שחושבים שאון אישור בפניהם, אך האמת שאון חילוק, וחס ושלום לא יעלה על הדעת לחלק כלל. כללו של דבר: און לך גדר ערוה גדול מזה לבטל את המחולות והריקודים של אנשים ונשים יחד, בין נשואות ובין פנויות, ואנחנו שקבלנו את התורה הקדושה, מחייבים לעשות גדר וסיג שלא יעשה כן, והיה לא תהיה". ע"כ.

על כן, כל אשר יראת שמיים נוגעת אל לבו, ירחק מהמקומות ההם, ויתחבר לתורה, ובכך ינצל ממחשבות זרות והרהורים רעים, כמו שאמר רבי שמעון בר יוחאי: "כל הנוטן דברי תורה על לבו, מעבירים ממנו הרהור עבירה, הרהור הרב, הרהור מלכות, הרהור שנות, הרהור יצר הרע, הרהור זנות, הרהור אישת רעה, הרהור עבודה זרה,

הרהוריו על בשר ודם, הרהוריו דברים בטולים. (ותנה דברי אלהו זוטא אות טז) וכותב הרמב"ם (halchot arisori biyah parak kab halcha ca): "ויפנה עצמו ומחשבתו לדברי תורה, וירחיב דעתו בחכמה, שאין מחשבת עריות מתגברת על האדם, אלא בלב הפנוי מן החכמה". ע"ב. והמציל לעצמו ולאחרים מכל הנ"ל, אשריו בעולם הזה וטוב לו בעולם הבא, מחלוקת יהיה חלקו, אמן.

๙. כ"ח באירור מז

א. אמרת זידוי ותחנונים

שאלת: יום כ"ח באיר, בו יכול "יום ירושלים", שברוך השם חזר אלינו הכותל המערבי, ואני זכיתי להיות מאותם הזוכרים את הניסים הגדולים שהיינו, והשמחה הגדולה שאחזוה בנו, ברוך השם. ברכוני לשאול, האם מחייב כן יש מקום שלא לומר תחנון ביום זה בתפילה שחרית ומנחה או לא? (פ. מ. חי'ו)

תשובה: ראשית, תהילות לא יתברך אשר גבר חסדי עליינו זכינו ברוך השם לגבור על אוביינו ושונאיינו, כל צבאות ערב שבאו עליינו להשמידנו, והוא הנה רבים ועצומים מאד, ומצוידים במיטב הנשק והתחמושת, ולמרות הכל מהה קרעו ונפלו, ואנחנו קמננו ונתעדר, וחזר אלינו שריד בית מקדשו - הכותל המערבי, שעליו אמרו במדרש: מעולם לא זהה שכינה מכותל המערבי.

להלן ציטוט מעניינו משיעורו של מרן זוק"ל על מלחמות ששת הימים: כל הדרים בירושלים באותו יום, חיל ורודה אוחזתם בימים שקדום המלחמה, בהיות העربים הרשעים שונים ישראל ימיח שם וזכרם, היו מאויימים על היהודים שחיללה תיכף הם ניצחו במלחמה, ויקחו את בתיה היהודים וישללו אותם וכי וכו', אבל בORA עולם ישתחבשromo לעד, קיים בנו "מסורת ניבורים ביד חלשים, וربים ביד מעטים", "ונחפוך הוא אשר ישלו היהודים מהה בשונאייהם", והכל בכח התורה והאמונה של עם ישראל, כי "אם הה' לא ישמור עיר שוא שקד שומר", וניצלו לחיים בניסים גמורים. ומה גם שאין זה עניין פרטני רק לתושבי ירושלים, אלא הוא דבר כללני השיביך לכל ישראל שזכה לנו לקבל אלינו את ירושלים והכותל המערבי, שקדושתו קיימת לעולם מפני השכינה, שנאמר מלכים א ט ג: "ויהיו עני ולבי שם כל הימים".

והנה מרן זוק"ל בשוו"ת יביע אומר חלק י' סימן נג כתוב שמצוינו לכמה וכמה גדולות עולם שכאשר היו להם ניסים גדולים, קבעו יום ליום משתה ושמחה להם ولבנייהם לבנייהם עד עולם, כדי להודות לשמו יתברך. וכמו שהביא מרן החיד"א על הרמב"ם שכאשר שמע שבמלכות בורוגוניא היה ספר תורה מכתיב יד קדרו של אדוננו עזרא הסופר הכהן הגדי, הלך הרמב"ם שם ומצא כל פרשיות תפוחות וסתומות מכוננות למזה שהעתיק הוא במצרים. וכותב הרמב"ם "ושמחתי מאד, וקבלתי לעשות يوم משתה ושמחה ביום ההוא כל שנה ושנה, הוא כ"ח לירח זיו [אייר]. וטרחתתי

לכבוד צורי, והעתקתי מון הספר ההוא כל חסירות ויתרונות ותיבות גדלות וקטנות ומשונות ומהופכות כדי לעשות ספר תורה ה' בלי חיסור ויתור. ובעובי לאדמתי כתבת תורת אלוקינו כדת, וממנני הכל מעתקים". על הרמב"ם. וምורש שקיבל יום משתה ושמחה ביום ההוא לעשותו בכל שנה, [ומעניין שה היה בדיקות גם ביום כ"ח באיר].

גם המהר"ם אלשקר נשאל אודות עיר אחת שנעשה להם נס גדול ביום י"א טובת, וקבלו בהסכמה גדולה עליהם ועל זרעם ועל כל הבאים אחריהם לעשותו כיום פורים לכל דבריו, כדי לפרסם את הנס הגדול שנעשה להם באותו יום עד עולם. והшиб, שבodia יכולות לתყון כו, וחיבטים אף הבאים אחריהם לנוהג באורה קבלת. וכambilואר ברמב"ן והריב"ש. גם הגאון רבוי חיים אבולעפיא בספר מקראי קודש כתוב, שאמנים אין לנו לקבוע יום טוב לכל ישראל, אבל יום טוב של יחידים, או של מדינה שארע להם נס בזמן מסויים, למה לא ינהגו בו יום טוב, וגם בניהם חייבים לנוהג ימים טובים אלו. וכן כתב מרן החיד"א, יחידים שנעשה להם נס, ומקבלים עליהםמנה להזכיר את נשי השם יתברך, מנוהג של מצוה הוא, ונעשה חובה עליהם ועל זרעם. והרמב"ם כתב בסוף פירושו למסכת ראש השנה כתיבת יד, שקיבל עליו ועל זרעו עד סוף כל הדורות לצום ביום אשר עבר ביום צרה, ולעתות יום משתה ושמחה ביום שעלה מן הים. ומשלוח מנות ומתנות לאבינוים, הוא ובנו ביתו עד סוף כל הדורות.

וכתיב הגאון רבוי חיים פלאגי, מי שנעשה לו נס, וקיבל עליו לעשותו יום משתה ושמחה, נראה שאין לומר יידי ותחנונים באותו יום. וממנהו איזה משפחות בעירנו שעושים יום פורים ביום ח' אייר, שנעשה להם נס באותו יום, וקבעו אותו ליום פורים לדורות, ואין אומרם יידי ותחנונים. ע"ש.

וכ汇报ת הטוב להשם יתברך על כל הנשים והנفالות שעשה עמו, כתב מרן זוק"ל במכتب לשואלו שלא לומר תחנון ביום כ"ח באיר, يوم שבו הסתיימה המלחמה בירושלים, וראו כל עמי הארץ, כי שם ה' נקרה עליינו.

וראה דבר מעניין מאד שכتب מרן זוק"ל בספר חזון עובדייה (ארבע תעניות עמוד תפט) בהספרדו על הגאון רבי יהודה צדקה צ"ל, וזו לשונו: "זוכרני כי בשנת תשכ"ז בעת שῆר מלחמה של מלכי ונשייא הערבים נגד תושבי ארץ ישראל, הירדנים פתחו באש מרגמות ותותחים והפיגזו את ירושלים, עד שגבר ישראל על אויביו, וירושלים העתיקה שוחררה מהiliary ירדן, וישראל עשו חיל, ובסיועה דשמיא עם ישראל זכה להשתלט עלייה, ואני והגאון רבוי בן ציון אבא שאול בהיותנו אז שכנים, נאלצנו לרדת למקלט כמה ימים, ובכל משך הזמן שהיינו במקלט, עד יעבור זעם, עסקנו בתורה [במסכת יבמות] בהתלהבות רבה, ולא שמננו לב להפוגות הנוראות אשר סביבנו. וכשיצאנו מן המקלט, אמר רבי בן ציון, הוαι ונעשה לנו נס, בעזרת השם יתברך בליך נדר ביום כ"ח אייר, שבו הייתה תשועת ישראל, לא נאמר יידי, ביום שמחה והודאה

להשם יתברך. והנה כשהגיעו להתפלל בישיבה, באותו יום, הגאון המנוח רבי יהודה צדקה זצ"ל, מטעם המכמוס עמו, הביע דעתו לומר וידייו בכ"ח באיר, ורבי בן ציון למרות הכל החריש ולא ניסה להתנגד לרבי יהודה צדקה, כי היה רבי בן ציון מתבטל לפני בענוהו יתרה. וכבוד הגאון המנוח היה גדול בעניינו, ולכן צכו להרמת קרו התורה, ולהגדיל תורה ולהאדירה". עכ"ל. וכן אמר לי מר אבוי הרב ציון נקי שליט"א ששמע ממורנו ורבנו הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל בישיבת "פורת יוסף" בשיעור, שלא לומר וידי ביום ירושלים, ואמר "זכרי לא ניצלנו ממיתה לחיכים!!".

ואמנם אף שככל يوم שלא אומרים בו וידי, אין אומרים גם במנחה שלפנינו, כמו בערב ראש חודש, וערב ל"ג בעומר וכיוצא בהם. הנה ברור שאין זה עניין למנה לשלפנינו ביום כ"ז אייר, ואומרים בו וידי, ופשוט.

ועל כל פנים, העיקר שלא לעשות מכל הנ"ל שום מחולקת או מריבה שהיא, חלילה, כי לא מצא הקב"ה כלי מחזק ברכה לישראל אלא השלום.

ב. תוגבה על התשובה הקודמת

שאלה: השבוע - יום כ"ח באיר, התפללי תפילה שחרית בבית הכנסת מסויימת, וכאשר הגיע החזן לאמירת הויי, הוא דילג על הויי ואמר חצי קדש. כמובן, אני לא התערבתי, כי חשבתי אולי יש חתנו או אבי הבן וכדומה. אך לאחר התפילה נגשתاي אל החזן ושאלתיו מפני מה לא אמר וידי, ועננה לי שקרה בעיתון המביט תשובה של כבוד הרב שלא לומר וידי, אמרתי לו שאשמה אם יוכל לגוזר את התשובה מהעיתון ולהביאה לי, וכך עשה וקרأتي את התשובה, האמת שנחניתי והחכמתי, ובפרט שהרב הביא שכך פסקו מรณ הרראשון לציון רבנו עובדיה יוסף, והגאון רבנו בן ציון אבא שאול זצוק"ל. אך עדין אני רוצה להזכיר, הלווא אותו אנשים ראשי המדינה והbijtcho, לצערנו הרב, רובם אינם יראים שמים בלשונו המועטה, לא תורה ולא מצוות, לא שבת ולא טהרתו, לא תפילה ולא תפילהין, וכו' וכו', אם כן מה פתאום להתייחס למעשיהם, עדי כדי כך שזה ישפי עליינו בתפילה שלא נאמר וידי ותחנוני? ובפרט שבעונות הרבים, בקום המדינה אותן היו אחראים על העברתם על הדת של ربבות מאיינו בית ישראל. (ג. ה"ז)

תשובה: ידידי, אני מבין את שאלتك היטיב, בפרט לאור דבריו של הגאון רבי חיים פלאגי שנכתבו בסך הכל לפני כ-150 שנה, וככה העיד הרב: "בכל ארצות המזרח, אין יהודי אחד מחלל שבת בפרהסיא [בחוץ, ברביז']. ואם כן הייך בעוניות הרבים ירדו הדורות כל כך עד שרובם היום מחללי שבת! ובוודאי שהן תוכחות אותן ראי עמי המדינה ושריה ועווריהם שהיו אחרים להעברתם על הדת של איינו בשנו, ובפרט מבני ספרד ועדות המזרח שבאו בתמיינות מארצאות הגליה לחונן את עברה של ארץ ישראל, וזרקו אותם במקומות לא מקומות, ללא גשמיות ולא רוחניות, ללא תורה ולא מצוה, ללא קדושה ולא צניעות. זרkers אל המערבות... ללא נחם ולא רחם,

וכמה שהתרמדו ושאנו בຄולם להושיעם, אך אנשי השלטון בעלי המבט האוטומן החליפו ביניהם חץ חיים והמשיכו הלהה. והדברים ידועים ומפורטים לכל, בעוננות.

רבים מוחזנים שהיו בזמן ההוא, מספרים היאך בנות משפחתם היו מבקשות בגדים להחלפה, שחררי באו בחוסר כל, ונתנו להם בגדים קצרים ופרווצים האסורים לביבשה כלל ועיקר, ומה תעשה הבת ולא תחטא, כי אף שלא היו רגילים חלילה בגדים כאלה, אך מלחמת שלא הייתה להם ברירה, לא כולו עמדו בניסיון, ואת אט ירדו מקיום התורה והמצוות, עד שרבים פרקו על לגמרי. והשם הטוב יכפר بعد.

וכה שמעתי מפי מרן מלכא קודש הקודשים הראשון לציון רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל, על ראש הממשלה הרראשון בן גוריון 'שם רשעים ירכב', שחטא וחטא את הרבים: הנה פעם לאחרת יום הכיפורים, כתבו עליו בעיתון שלהם, שהוא צם בכיפור והלך לבית הכנסת. מיד ביום שלמחרת יצאה הכחשה ממשרד ראש הממשלה, וביקש לפרסם ולהודיע שזה שקר, כי באמת הוא לא צם ולא הלך לבית הכנסת. והמשיך מרן בלשונו הטהורה: "זומה אכפת לך שיגידו שצמת והלכת לבית הכנסת, למה אתה צריך להכחיש זאת!! כל אלו היו מסתנויות ומדיחות". השם ירכם.

ואולם עם כל זאת, יצאתו לך מדברי מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל מה שדיבר על נושא זה בשיעור, כMOVBA בספר מעדי המלך: "הנה יש טענים שר הביטחון הראשון בן גוריון, לא היה דתי ושומר תורה, ואני צרייך התייחסות. אך זה לא נכון, ה' ראה בעוני עמו, ראה את האנשים הצדיקים שלו, ועשה להם ניסים. ראה תלמידי חכמים צדיקים עוסקים בתורה יומם ולילה, אלמלא הם נשתחחה תורה מישראל, בזכותם עשה ה' ניסים ונפלאות, התורה מגינה ומצילה, היא עוזרת לכל עם ישראל, מגינה עליהם מכל אויביהם וכל מבקשי רעתם. אתם יודיעים כמה סובבים אותנו צוררי ישראל!! צרייך לעסוק בתורה שתהא מוגן וצינה עליינו, כי מלאכיו יזכה לך לשמרך בכל דבריך".

או אז סייר מרן את המעשה מהגמרה (משמעות מעילה זו ע"א) שפעם אחת גורה מלכות רומי גזרות על ישראל, שלא ישמרו את השבת, ולא ימולו את בנים, ולא ישמרו טהרת המשפחה. אמרו חכמים: מי ילך ויבטל את הגזורת? לך רבינו שמעון בר יוחאי שהוא מלומד בניסים. הפליג רבינו בר יוחאי בספינה לרומא עם תלמידו. והנה יצא לקרים שד שמו 'בן תמיין', אמר להם אני אקדים ואליך לפניכם, ואכenis רוח רעה בpetto של הקיסר, וכך היא תשגנעה, ולא ימצאו תרופה עד שתבאוו אתם ותאמרו לי לצאת ואני יצא. ובScar זה יתנו לכם הקיסר כל מה שתרצו, וסימן לדבר אתן לכם, שכאשר יצא ממנה, אשבור את כל כל זוכיות שבארמו. וכן וכך היה והتبטל הגזורה, כMOVBA באריכות בשער האגדה לעיל (עמ' 25¹²⁵).

בכה רבינו שמעון ואמר: ומה הנגר המצרי שהיתה שפה של שרה, נזדמן לה מלאך שלוש פעמים להציל אותה. אני אפילו לא מלאך אחד, אלא ש! לאחר מכן ניחם את עצמו ואמר, "יבוא הנס מכל מקום". ע"ב המעשה.

המשיך מרו ואמור: אפילו רבבי שמעון בר יוחאי לא זכה למלאך שיושיע אותו אלא שד, אם כן מה בכך שר הביטחון היה חילוני? השם מסתכל על הטוביים שבזכותם עומד העולם, ובזכותם כךמושיע את ישראל.

יש היום ישיבות בארץ ישראל, פה מרכז התרבות, כשלמדתי בפורת יוסף היו רק שעבעים תלמידי חכמים, לא יותר, היום יש הרבצת תורה בעולם, עם ישראל הולך ונגדל בתורה ויראת שמים, כמו בעלי תשובה יש בדורנו, ה' מסתכל בטוביים, ולכך צריך להודות לה', ולא להתנכר חס ושלום.

נמשיך לעסוק בתורה, כי הם חיינו ואורך ימינו, ובהם נהגה יום ולילה, ובזכות זה ננכח על אוייבינו, כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל', זה הידים של משה ربנו שהביא בהם את התורה והلوחות, בזכותם ניצחו עם ישראל. התורה היא שעזרה לנו לנצח. ע"כ מדברי מרן זצוק"ל.

ובמכtab לשואל שכtab מרן הראשון לציוו רבנו יצחק יוסף שליט"א הביא מה שכtab הגר"ח פלאג'י בספריו מועד לכל Chi (חודש איר אוט איא) בזו הלשון: "יום כ"ח אייר, יום שמთ שמואל הנביא, והובא בשלחן ערוץ (סימנו TK"ו) שמתענים. הנה שמעתי בקושטיא כי בישיבת הרב החסיד מוהר"א חיון ז"ל עוזים הילולא הרבה ביום זה, ונאספו שם כל ההדריים"ם לעשות בו יומא טבא". ע"כ. והנה אם בקושטיא עשו הילולא הרבה ויום טבא בכ"ח אייר בגלל זהה يوم שמת בו שמואל הנביא, לפי זה בזמננו שביום זה נעשו ניסים ונפלאות לעם היושב בציון בכללו ולתושבי ירושלים בפרט, בשנת תשכ"ז, וניצלו לחיים בנייסים גמורים מעלה הטבע, נראה שהרוצה שלא לומר וכיות ותחוננים ביום זה רשיי לנוהג כן, ואין לו זה קשור לשאלת ההשफתיות כיצד להתייחס להנאה החילונית. וכי זה. וכך הייתה דעתם של כמה מגדולי ישראל זצוק"ל, שאין לומר תחנון ביום זה, שזכרו את חסדי השם יתברך עם כל בני העיר, ואת הפחד הנדול שהיה, ואף מרן אמרו"ר זיע"א כד הייתה דעתו, ואמר כן בשיעוריו, בפרט בדור זה שהיה עד לניסים ולפלאות שאירעו במלחמה זו. ואמנם לא היה אומר היל אפילו بلا ברכה, והסתפק بما שלא אמרו וידוי לזכור את הניסים והפלאות.

ועיוו למן החיד"א בשם הגדולים ומערכת גודליםאות ע [ב] ערד רבינו עובדיה) שהביא הגהה מרבי מנחם מן הלווי, ונמצא שם כתוב שהרמב"ם כתוב חומש מוגה מספר התורה הידוע במצרים שהייתה בירושלים מימות התנאים והובא למצרים. ולאחר כד שמע שבמלכות בורגוניה היה ספר תורה מכתב יד הקודש עזרא הספר מהיר הכתן הגדול, והלך הרמב"ם שם ומצא כל פרשיות פתוחות וסתומות המכונות מהה שעהתיק ממצרים. וכתב הרמב"ם: ושמחתyi מאיד וקבלתי לעשות يوم משתה ושמחה ביום ההוא כל שנה ושנה הוא כ"ח לירח זיו [אייר]. וטרחתyi לכבוד צורי והעתקיי מן הספר ההוא כל חסרות ויתירות וنبيות גדולות וקטנות ומשונות ומרופכות כדי לעשות הכל מעתקים. עכ"ל הרמב"ם שהביא שם בקיצור. ע"ש.

ג. זמר חרדי שער בתעروبת גברים ונשים

שאלת: ראייתי מודעה ברחובות קרייה, ושם מפורסם שמזמינים זמר הידוע שהוא חרדי מבני אשכנז לערב שירה לכבוד "יום ירושלים", וממצוין במודעה, "אפשרות למקומות בהפרדה", כלומר, שהישיבה תהיה בתעروبת גברים ונשים, אך מי שירצה לשבת בהפרדה, יתנו לו את האפשרות. שאלתי, האם דבר זה יכול על פי ההלכה הצרופה או לא? א. א. הי"

תשובה: אין ספק שדבר זה חמור ביותר ואסור בהחלה, והוא איסור נורא ואיום. וזכורני כמה מן הראשון לצין רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל, היה מתריע על זאת, והוא תקופות מסוימות שמרן התנגד שלא לעשות אפילו ערב שירה בהפרדה, כי לצערנו, הרבה פעמים נגרמו מכשולים מחוץ לאולם וכיוצא בזה, אבל בשיטה מעורבת לא הפרדה, לא עלתה מחשבה כזו על דעתו כלל ועיקר. ואדרבה במקרים מסוימים אלו, מקרים הם עצמם את היצר הרע יותר ויותר. ואמרו לי החברים בשיעור שבמקרים אלו מצוי אף שפטאים קמות אלו שהן נשים שדעתן קלה ורוכחות. שומו שמים על זאת. וכל זה בלבד ממה שבדור שיבואו למקום זה נשים שאינן שומרות תורה ומצוות בפריצות נוראה בימי הקץ החמים.

וכבר אמרו חז"ל, בכל מה שניסה בטעם הרשע לקלל את ישראל לא הצליח, אך בדבר אחד הצליח, שנותן עצה לבלק לערב את בנות מואב עם ישראל, והם כבר חטאו, וכיון שאלהיהם של ישראל שונא זימה, הוא ענישם. וכן היה, כמו שנאמר בדבר כה א': "וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּשָׁטִים וַיַּחֲלֹל הָעָם לִזְנוֹת אֶל בְּנֹתָיו מוֹאָב... וַיָּמָר אָף ה' בְּיִשְׂרָאֵל... וַיְהִי הַפְּתִימִים בְּמִגְפָּה אַרְבָּעָה וְעֶשֶׂרִים אֶלָּפֶן". ה' יצילנו.

ובדברי עם אחד האחראים בערב זה, כדי לנסות למנוע את הישיבה בתעروبת, הפליא למשמעו אוזני, שמוכרחים לשוטה כך בשיטה מעורבת, כי אם תהיה רק הפרדה, הציבור שאינו שומר תורה ומצוות, לא יבואו ולא יתמלא האולם.

ושומו שמים על זאת, וכי מותר לחטוא ולהחטיא את הרבים כדי שהציבור ישמעו שירים ופיוטים. אילו היינו שואלים את מי מגודלי ישראל, שרצו לעשות ערב שירה בשיטה מעורבת, כדי שיבאו גם הרוחקים מתורה ומצוות ויתמלא האולם, היעלה על הדעת שהיא מאשר זאת!! וכי ערב זה הוא ערב של התעלות רוחנית של דברי תורה וקרוב הלבבות, שאולי היה מקום לדzon להקל שישבו ככה כדי לקרב אותן!!

אשר על כן, שומר נפשו ירחק מכל הנגשה שכזו, שכבר נצטוינו בתורתנו הקדושה והטהורה, "קדושים תהיו, כי קדוש אני ה'". ולא יבוש מפני הלוענים עלי, כי אמרו חז"ל (עדויות ז ע"ב): "מִוּטָב שִׁיקָּרָא הָאָדָם שׁוֹתָה כָּל יְמָיו, וְאֶל יִקְרָא רְשָׁע שָׁעָה אֶחָת לִפְנֵי המקום". וכבר אמר הקב"ה, בני, שמעו לי, שאין אדם שומע לי – ומפסיד".

ד. לידע להודיע ולהיוודע

שאלת בעקבות התשובה הנ"ל: כבר פרסם הרב בעבר רשור להשתתף בעברבי שירה היישבים שם גברים ונשים בתערוכת. שאלתי, אני בתור מורה בבית ספר מסויים, האם מוטלת עלי החובה לידע את התלמידים לבב ילבו למקומות אלו או שדי לי שאדאג שבני ביתני לא ישתתפו שם? (א. ס. הי"ז)

תשובה: ידידי היקר, תהילות לאל יתרך, רביהם קראו את מה שכתבנו בעבר על חומרת דברים אלו, והביעו את הזדהותם, והודו כי לא ידעו עד כדי כך את חומרת העניין, וכמעט שהניסיוני נבר עליהם להשתתף שם, אך בעקבות הדבירים שפרסמנו, קיבלו את האמת ממי שאמרו, והתגברו על הניסיון, ואין ספק ששקרים גדול ועצום, ובפרט בדברים אלו שנפשו של אדם מחמדתו.

ועתה שמענה אתה דע לך, כי כל אדם שיש בו מעת לחולחת של ריאת שמים צרייך שיכאב לו הדבר מאד, היאך טועים ומהטיאים את הרבים, והלא כל בוקר אנחנו מתפללים "אל תבאיני לידי ניסיון ולא לידי בזיזו", והיאך יביאו גברים ונשים למקום אחד שברור שרואים אלו את אלו ונכשלים. וכל זה בלבד ממה שברור שיבואו למקום כזה גם נשים ההולכות בפריצות נוראה בימי הקיץ החמים.

וכבר אמרו חז"ל ומסכת Baba Batra נ"ב ע"ב. ליקוט שמעוני ישעה תלטה על מי נאמר, "עוצם עינוי מראות ברע... מלך ביפויו תחיזנה עיניך"? על זה שאין מסתכל בנשים בשעה שעמדו על הכביסה שמתגללה מעט מגופן. ואם יש לו דרך אחרת לлечת, ודזקאה הוא עובר שם, אף שעוצם את עינינו הרוי הוא נקרא "רשע", כי לא היה לו להתקרב אלא להרחיק את עצמו מן העבירה (שבב"ס). וכל שכן כאן שמראש הוא יודע שכד מארגנים את הערב. על כן ברור שהשומר נפשו, ירחק ממוקמות אלו ממטוחוי קשת.

וברור שככל כוונתנו לשם שמים, וכפי שמרן זצוק"ל היה מנהה אותנו בדברי התנא הלל הזקן במסכת אבות "ואהב את הבריות ומקרבן לتورה", לקרבת אהבה וחיבה ושלום לتورה, אבל לא חיללה לקרב את התורה לבריות, ולשנות את דברי התורה לפי דעתם של הבריות, חס ושלום.

אשרי אוטם יראי שמי שיזכו לעמוד על המשמר "לבلت היות שם ערוב", וידבו על ליבם של אוטם אחרים, שמי יתו ויסכימו לעשות הפרודה של גברים בלבד ונשים בלבד טרחותם והתאמצותם על הדבר כך גודל שקרים. ואין ספק שיזכו לבנים תלמידי חכמים, קדושים וטהורים, כי הדוגמא האשית שמראים ההורים לילדיהם, כמו כואב להם על הפרצה הנוראה בחומת הצניעות, אין ספק שתשפיע עליהם ויפעלו בהם כיאות. והשם יתברך יחש לאולינו גאולה שלימה בקרוב ממש, ויקוים בנו 'אז יملא שחוק פינו ולשוננו רנה', אמן.

ואתת ידידי שהנץ מעורב ומקשור מאוד עם אנשים אלו, כדי מWOOD שמתאמץ לדבר על ליבם בוגעים וברוך למנוע את אותם נערמים שצודדים בניים ובנות יהדי ברחובות העיר ביום זה – יום ירושלים, שapr אם היו הולכות בצדניות בחלה, בודאי שאין רוח חכמים נוחה ממעשים אלו כלל ועיקר, "וכל כבודה בת מלך פנימה". וכי בזה לכל אשר לחולחת של יראת שמיים בקרבו.

יהי רצון שיהיו מי ספירת העומר ספורים ומונויים לנו להעתלות בתורה וביראת שמיים טהורה, ולהכין לבבנו כראוי לקבלת התורה הקדושה מידי שנה בשנה. ונזכה יחד עם כל בית ישראל לקבל את התורה מחדש באמת ובלבב שלם, ובסמחה גדולה, אנחנו זרענו זרע זרענו עד סוף כל הדורות, אמן.

๙๙ תם ונשלם שבח לאל בורא עולם ♫ ♫ ♫

אָלְלִים וַפּוֹטִים לְהַלְלוֹת רַבִּי מָאִיר בֶּן הַנֵּס זַעֲמָן

๙ אָפְתָח פִּי בָּרְגָּה ♫

אָפְתָח פִּי בָּרְגָּה. בְּשִׁיר וְנִגְיָה. לְכֹבֵד זו הַפְּגָא. הוּא רַבִּי מָאִיר.
 גַּכְבָּד מִכֶּל גְּבָרָא. רַאשׁ וְעַטְרָה. פּוֹקֵד כָּל עֲקָרָה. הוּא רַבִּי מָאִיר.
 יְחִיד כָּל חַבְרָתוֹ. לֹא יָדַעַ דָּעָתוֹ. מְרַב חַכְמָתוֹ. שֶׁל רַבִּי מָאִיר.
 מְפָאָר בְּחַכְמָה. בְּעַמְקֵי יְפָא. כָּל מְשֻׁנָּה סְטוּמוֹה. הִיא רַבִּי מָאִיר.
 אִם הַגְּפֵש מָרָה. זָעַם וְעַבְרָה. יָדַר בְּעַת צָרָה. לְרַבִּי מָאִיר.
 יָעוּ עַל כָּל פְּנִים. לְנוּ דַיִן בְּנִים. הַסְּבִיכָמוּ נְבוּגִים. לְרַבִּי מָאִיר.
 רַבִּי הַחֲזָה תְּשִׁיא הָוּא דָאָתִי שָׁבָא. לְעַדְיוֹתָה לְגֹדוֹלָתוֹ עַל חַבְרִי. מְשׁוּום דְּחִזְיָתָה שְׁרָאוֹה. לְרַבִּי מָאִיר.
 חַזְקוּ וְזַמְרָgo. שִׁירִים תְּאִמְרוּ. וְגַם הַזְּהָרוּ. בְּרַבִּי מָאִיר.
 זְכָרוּ גְּזָרָתוֹ. וְתְקַנְתָוּ. פְּתֻזָבָה בְּתֹרְתָוֹ. שֶׁל רַבִּי מָאִיר.
 קְבָעַ פְּזִוְרָנוּ. לְאָרֶץ קְדִישָנוּ. מְהֻרָה עֲנָנוּ. אֱלֹהָה דָמָאִיר.

๙ אוחיל يوم יום

אוחיל יום יום אשתאה, תמיד עיני צופיה. אעbara נא ואראה, אדמת קדש טבריה.
געהה ישיבתה, גם טובה ראייתה. ים פג'רת חומתיה, שמה העיר בנינה.
ישרים בלבותם, נחו על משכבותם. ובטוכחה מנוחתם, כלם בני עליה.
לזרך החר אטבונו, ציוו רבו יוחנו, בו זכאי שם יתלונו, יחד בדורו היה.
וחמשה תלמידים, מזhab נחמדים, צדיקים וחסידים, מונה שבחו היה.
למה אחד לבור סיד, טפה אתחת לא יפסיד, ולחרבו חסיד, ומד דחיל חובייא [ראה חטא].
בם חכם וועז גבר, במעינו המתגברה, אשרי ירצה על משבר, את בנו של חנניה.
רבי יוחנו שם חנה, יחד עם רב הוניא, ומערת רב בהנא, וגם רבי ירמיה.
אשרי השם בעיננו, ישם שם גנד עזיז, רבי חייא ובניו, יהודה ותזכיה.
הר גבורה ורם על, הוקם עלייו מפעל, רבי מאיר הוא בעל אתייא ותמהיא [אותות ומופתים].
ראש החר שם מצבה, ציוו רבי עקיבא, עמו עשרים וארבעה האל תלמידיא [תלמידים].
גננו בתוכו טמוני, הרב משה בר מימון, מפרש ذات האמונה, ורב כל חכמייא [גודול החכמים].
ברם [אבל] זכור לטובה, הרב נינו רבא, עז חיים שר האבא, מפשחת אבולעפיא.
נזר קדש על ראשו, אליו גוים ידרשו, מפיו תורה יבקשו, מצפרא עד רמשיא [מהබיך עד העבר].
חסינו יה אין כמושה, איש אלהים קדוש הוא, בהבל רום פיהו, רשמי אש שלחתה יה.
חזק העיר ושביליה, חומתיה ונמס חיליה, בית מקדשו קלבליה, כל ימיו אשר חייה.
זראו לעולם יתיה, בקנו הgewif יתיה, ברכת הדירות אל תהיה, קלה ונמס בזוויה.
קول זמרת שיר רגני, אמרי פי והgingoni, יהיו לפני אדני, כמו סלת נקייה.

שְׁלִימָם וֶפְיוֹתִים לַהֲילוֹת רַבִּי שְׁמֻעוֹן בֶּר יוֹחָאי זִעְעָגָן

๙ וְאָמְرָתָם כֵּה לְחֵי ۹

חיבורו גאון עזנו ותפארתו רבנו יוסף יוסוף חיים בעל ה"בן איש חי" זע"א

וְאָמְרָתָם כֵּה לְחֵי רַבִּי שְׁמֻעוֹן בֶּר יוֹחָאי,

אִישׁ אֱלֹהִים קָדוֹשׁ הוּא אֲשֶׁר עִין רָאַתָּהוּ, לְבָחָם יְשִׁפְּלֵל פִּיהוּ אֲדוֹנָנוּ בֶּר יוֹחָאי. וְאָמְרָתָם
בָּרוֹךְ הוּא מִפְּיֵינוּ קָדוֹשׁ הוּא מַהְרִיוֹן, מָאוֹר גָּלִיל הַעֲלִיוֹן אֲדוֹנָנוּ בֶּר יוֹחָאי. וְאָמְרָתָם
גָּבּוֹר וְאִישׁ מְלֻחָּמָה בָּדַת תּוֹרָה תְּמִימָה, מֶלֶא מְדֻעָּה וְחַכְמָה אֲדוֹנָנוּ בֶּר יוֹחָאי. וְאָמְרָתָם
דָּרְשָׁנָה כָּל תַּעֲלוֹמוֹת בָּעָז וְתַעֲצּוּמוֹת, עַלְהָ מַעֲלוֹת רַמּוֹת אֲדוֹנָנוּ בֶּר יוֹחָאי. וְאָמְרָתָם
הַחֲפָא בָּתוֹךְ מַעֲרָה מִפְּנֵי הַגָּזָרָה, שֶׁסּוּם לִמְדָה סְתִּירִי תּוֹרָה אֲדוֹנָנוּ בֶּר יוֹחָאי. וְאָמְרָתָם
וְשֶׁסּוּם נְבָרָא מַעֲין לוֹ וְחוֹרֵב לִמְאָכָלָו, מַה טוֹב חַלְקָו וְחַבְלָו אֲדוֹנָנוּ בֶּר יוֹחָאי. וְאָמְרָתָם
זָכָר צְדִיק לְבָרְכָה דָּיו רִיכָּא וּבָר רִיכָּא, זָכָה רְבִים וְזָכָה אֲדוֹנָנוּ בֶּר יוֹחָאי. וְאָמְרָתָם
חַדְשָׁה כְּפָה הַלְּכוֹת הַוְּנוּ בְּמִשְׁנָה עֲרוֹכוֹת, זו הַמְּרָגִיז מִמְּלָכוֹת אֲדוֹנָנוּ בֶּר יוֹחָאי. וְאָמְרָתָם
טָהָר אֶת עִיר טְבִירִיה עַשְּׂה אֶתְּה נְקִיה, הַזְׂדוֹלוֹ לוֹ מִן שְׁמִיא אֲדוֹנָנוּ בֶּר יוֹחָאי. וְאָמְרָתָם
יָדָע כָּל הַגְּסִתָּרוֹת דְּבָרָיו עֲוֹשִׁים פְּרוֹתָה, בָּטַל כִּמְהָ גְּרוֹזָת אֲדוֹנָנוּ בֶּר יוֹחָאי. וְאָמְרָתָם
כָּל יְמֵי אֲשֶׁר חִיה אָזֶת הַקְּשָׁת לֹא נָהִיה, כִּי הוּא אָזֶת עַולְם הַיָּה אֲדוֹנָנוּ בֶּר יוֹחָאי. וְאָמְרָתָם
לְכָל יִשְׂרָאֵל הָאִיר בְּסֹוד תּוֹרָה הַבְּהִיר, כָּאֹור הַחֲפָה מִזְהִיר אֲדוֹנָנוּ בֶּר יוֹחָאי. וְאָמְרָתָם
מִקּוֹם בְּחָר בְּשְׁמִיא עִם הַנְּבִיא אֲחִיה, זו מִבְּנֵי עַלְיהָ אֲדוֹנָנוּ בֶּר יוֹחָאי. וְאָמְרָתָם
גְּחַמֵּד מִאֵד לְמַעְלָה זָכָה לִיקָּר וְגַדְלָה, בְּתַר עַלְיוֹנוֹ לוֹ נְגַלָּה אֲדוֹנָנוּ בֶּר יוֹחָאי. וְאָמְרָתָם
סִינִי סִינִי לוֹ נְקָרָא אֲרִי שְׁבַחֲבוֹרָה, מְפַנְּנוֹ תֵּצֵא תּוֹרָה אֲדוֹנָנוּ בֶּר יוֹחָאי. וְאָמְרָתָם
עַשְּׂה שְׁבָעִים תְּקִינִים יָקָרִים מִפְגִּינִים, בָּס תַּקוֹן הַעֲלִיוֹנִים אֲדוֹנָנוּ בֶּר יוֹחָאי. וְאָמְרָתָם
שְׁתַח אֶת פַּי בְּחַכְמָה הַזְּכִיא אָזֶר תַּעֲלוֹמָה, תַּקוֹן זָהָרִי חַמָּה אֲדוֹנָנוּ בֶּר יוֹחָאי. וְאָמְרָתָם
צְדִיק יִסּוּד עַולְם גָּלָה מִזְרָשׁ הַגְּנִילָם, יִכְלֶל לְפִטוֹר הַעַולְם אֲדוֹנָנוּ בֶּר יוֹחָאי. וְאָמְרָתָם
קוֹלוֹ זָפָר עֲרִיצִים וְהַכְּרִיתָת אֶת הַקּוֹצִים, וְהַצִּיל הַלְּחִוּצִים אֲדוֹנָנוּ בֶּר יוֹחָאי. וְאָמְרָתָם
רָאָה פָּנָיו מַאֲירִים בְּשַׁבְּתוֹ עִם חֶבְרִים, עַת גָּלָה סּוֹד נִסְתָּרִים אֲדוֹנָנוּ בֶּר יוֹחָאי. וְאָמְרָתָם
שְׁלָוָם רָב עַל מִשְׁכְּבָבָו מִפְּיו וּמִהְּוָבָב, דָזְבָר אֲמָת בְּלַבְבָו אֲדוֹנָנוּ בֶּר יוֹחָאי. וְאָמְרָתָם
תְּזֹרְתוֹ מְגַן לְנוֹ הַיָּה מְאִירָת עִינִינוֹ, הוּא יִמְלִיץ טוֹב בְּעַדְנוֹ אֲדוֹנָנוּ בֶּר יוֹחָאי. וְאָמְרָתָם

๙๙ בר יוחאי יסוד עולם

חיברו המקובל האלחי המלוב"ו רבנו יעקב אביחצירה ז"ע"

בר יוחאי יסוד עולם, בו בחר מלך עולם, בזוכתו עומד עולם, עד בא בן זוז מלך.

אשרי חילקו ואשרי כל חבריו, אשרי הוני אמריו, מעדרני הפלך.

בר יוחאי יסוד עולם...

גילה לו סוד הגטמו, אשר גילה להימנו, הוא בגביתי נאמו, בכל גנזי הפלך.

בר יוחאי יסוד עולם...

יום למערה ברחת, משם הארץ לו זרת, הציז ציז וגם פרח, וגדלו הפלך.

בר יוחאי יסוד עולם...

צק מים אשיריהו, על ידי אלהו, כל סוד נפלא הורהו, כי כן צוה הפלך.

בר יוחאי יסוד עולם...

עבודה זו תפלה, היא העלה למעלה, את סודותיה גילה, כי כן יסד הפלך.

בר יוחאי יסוד עולם...

קדשת שבת קדש וסוד מועד וחידש, גילה וגם סוד קדיש, ברב עם הדרת מלך.

בר יוחאי יסוד עולם...

ברכות בסוד נפלא, גילה אותם והפלא, הכל לעטר כליה, אל בית הפלך.

בר יוחאי יסוד עולם...

אות ברית יצאת ואות, תפליו הנוראות, הווה בהם נפלאות, חן בעיני המלך.

בר יוחאי יסוד עולם...

בסוד הסופר חתם, אות ברית טמו נסתם, הכל בזוהר נחתם, בטבעת המלך.

בר יוחאי יסוד עולם...

ימד כל מצות תורה, גילה סודם והורה, הכל נחפט בברירה, בחותם הפלך.

בר יוחאי יסוד עולם...

חבר כל העולמות, ויחד כל השמות, ותקו הנשמות, לבוא אל בית הפלך.

בר יוחאי יסוד עולם...

צדק ושלום שקי, חסד ואמת דבקו על ידו נתמתקו, ונחיה חמת המלך.

בר יוחאי יסוד עולם...

ימד את השכינה, קשטה וחייבת, כל מעשיו אמונה, טוב בעיני המלך.

בר יוחאי יסוד עולם...

ראו יום פטירתנו, הוא נקרא חתנתנו, בו נכנס לחפותנו, גנט בינו המלך.

בר יוחאי יסוד עולם...

את קול שמחה ורינה, נשמע בשמי מungan, צאניה נס ראניה בנות ציון המלך.

בר יוחאי יסוד עולם...

חויה ושמחה רביה, שעשו ואהבה, עת בא לעולם הבא, אל תזק חצר המלך.

בר יוחאי יסוד עולם...

זה היום ל"ג לעמרא, נחיל בו נזира, על קדוש זה יאמר, שירו שיר אל המלך.

בר יוחאי יסוד עולם...

קולי יעverb לך כמו שי לפניה, קדש בנד בברחת, מהר למקדש הפלך.

בר יוחאי יסוד עולם...

הפיוט "בר יוחאי נמשחת אשיך" – מופיע בכריכה האחוריית.

נקודות מפירה לרכישת החובות:

אופקים:	0504-185545
אור יהודה:	054-8438347
אור עקיבא:	0547-878874
אלית:	052-5257266
אלעד:	03-5233303* 054-8422891*
אריאל:	052-3066012
אשדוד:	054-8447156* 052-7667048*
אשקלון:	08-6722103 ,052-7689873
באר שבע:	054-8499378 * 054-8447230*
בית שאן:	052-7183329
בית טמש:	02-9995076 ,0528-985558
בית עילית:	(A) 02-5807463* (B) 02-5802398*
בני ברק:	[18:00-20:00] 0504-174567*
בעמיה:	054-8517294 ,054-8494964*
בת ים:	052-7646027* 054-8438347*
גדרה:	054-5847762* 054-2491168*
גן יבנה:	054-7429955
דימונה:	052-5454211 ,052-4315009
הרצליה:	054-8427237
זכרון יעקב:	052-8046337
חדרה:	052-7129661
חיפה:	052-7117668
חוץ:	054-8499504* 052-5114046*
חולון:	0507-849649*
טבריה:	052-7636768* 052-7657756*
טירת חורמל:	054-8482638* 0508-361166*
יבנה:	0522-753310
יד בנימין:	08-6757677* 052-7129739*
יהוד:	052-5277260 .052-7010722 ,053-4158435
קגנעם:	054-3320744
IROCHOM:	052-7115988
ירושלים:	050-2290082* 050 שמואל הנביא
רמת השרון:	052-7114363*
רמת גן:	02-5827008 סנהדריה
שדרות:	052-7176887 ,058-3251274 *
תל אביב:	* 0506-518504 הר חומה* 054-6726721 ארמן הניבע

ניתן להזמין משלוח עד הבית בעלות 60 ש. במילוי: il@okmail.co.il

רפעה? כמה חם לא גמיג...!